

ERSTE BANK A.D. NOVI SAD

**KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVEŠTAJI
ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2018.
I IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

Sadržaj

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1
Konsolidovani bilans uspeha za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine	2
Konsolidovani izveštaj o ostalom rezultatu za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine	3
Konsolidovani bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine	4
Konsolidovani Izveštaj o promenama na kapitalu za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine	5
Konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine	6
Napomene uz Konsolidovane finansijske izveštaje za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine	7-171

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Erste Bank a.d. Novi Sad

Izvršili smo reviziju priloženih konsolidovanih finansijskih izveštaja Erste Bank a.d. Novi Sad i njenog zavisnog društva (u daljem tekstu "Grupa") koji uključuju konsolidovani bilans stanja sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine i konsolidovani bilans uspeha, konsolidovani izveštaj o ostalom rezultatu, konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu i konsolidovani izveštaj o novčanim tokovima za godinu završenu na taj dan, kao i napomene koje sadrže pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje.

Odgovornost rukovodstva za konsolidovane finansijske izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja, kao i za interne kontrole za koje rukovodstvo smatra da su neophodne za sastavljanje konsolidovanih finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajno pogrešno prikazivanje nastalo usled pronevere ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o ovim konsolidovanim finansijskim izveštajima. Reviziju konsolidovanih finansijskih izveštaja izvršili smo u skladu sa Zakonom o reviziji i propisima u oblasti revizije važećim u Republici Srbiji. Ova regulativa zahteva da postupamo u skladu sa načelima profesionalne etike i da planiramo i izvršimo reviziju na način koji nam omogućava da steknemo razumno uverenje da konsolidovani finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajno pogrešno prikazivanje.

Revizija podrazumeva primenu postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima sadržanim u konsolidovanim finansijskim izveštajima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procenu rizika od nastanka materijalno značajnog pogrešnog prikazivanja u konsolidovanim finansijskim izveštajima, nastalog usled pronevere ili greške. Pri proceni ovih rizika revizor ceni interne kontrole relevantne za sastavljanje i realno i objektivno prikazivanje konsolidovanih finansijskih izveštaja Grupe u cilju izbora adekvatnih revizorskih postupaka u datim okolnostima, a ne za potrebe izražavanja mišljenja o delotvornosti internih kontrola Grupe. Revizija takođe obuhvata ocenu adekvatnosti primenjenih računovodstvenih politika i prihvatljivosti računovodstvenih procena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocenu opšteg prikaza konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Verujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljan i adekvatan osnov za izražavanje mišljenja.

Mišljenje

Prema našem mišljenju, priloženi konsolidovani finansijski izveštaji u svim materijalno značajnim aspektima prikazuju realno i objektivno finansijski položaj Grupe sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine, rezultate njenog poslovanja i novčane tokove za godinu završenu na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja.

Saša Todorović

Saša Todorović
Licencirani revizor

Beograd, 11. mart 2019. godine

PricewaterhouseCoopers d.o.o. Beograd

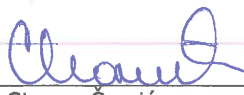
PricewaterhouseCoopers d.o.o. Beograd

KONSOLIDOVANI BILANS USPEHA U PERIODU OD 1. JANUARA 2018. DO 31. DECEMBRA 2018. GODINE
 (u RSD hiljada)

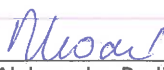
POZICIJA	Napomena	2018.	2017.
Prihodi od kamata	4	8.542.507	7.740.108
Rashodi od kamata	4	(1.671.512)	(1.386.166)
Neto prihod po osnovu kamata		6.870.995	6.353.942
Prihodi od naknada i provizija	5	2.552.589	2.294.654
Rashodi naknada i provizija	5	(947.422)	(787.891)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		1.605.167	1.506.763
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	6	113.756	186.712
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti	7	71.924	94.592
Neto dobitak po osnovu zaštite od rizika	8	1.199	2.067
Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	9	421.095	213.998
Neto prihod po osnovu umanjenja obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	10	-	41.310
Neto rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	10	(163.131)	-
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	11	15.095	-
Ostali poslovni prihodi	12	102.838	58.139
UKUPAN NETO POSLOVNI PRIHOD		9.038.938	8.457.523
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	13	(2.179.915)	(2.006.206)
Troškovi amortizacije	14	(326.514)	(293.554)
Ostali prihodi	15	388.420	195.944
Ostali rashodi	16	(3.729.738)	(3.472.391)
DOBITAK PRE OPOREZIVANJA		3.191.191	2.881.316
Porez na dobitak	17	(264.750)	(166.319)
Dobitak po osnovu odloženih poreza	17	37.637	-
Gubitak po osnovu odloženih poreza	17	-	(42.976)
DOBITAK NAKON OPOREZIVANJA	32	2.964.078	2.672.021
Dobitak koji pripada matičnom entiteru		2.952.679	2.662.073
Dobitak koji pripada vlasnicima bez prava kontrole		11.399	9.945

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

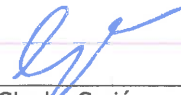
Novi Sad, 11. marta 2019. godine

Stevan Comić
Direktor Sektora računovodstva i
kontrolinga

Aleksandra Radić
Član Izvršnog
odbora

Slavko Carić
Predsednik Izvršnog
odbora

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O OSTALOM REZULTATU U PERIODU OD 1. JANUARA 2018. DO 31. DECEMBRA 2018. GODINE

POZICIJA	Napomena	(u RSD hiljada)	
		2018.	2017.
DOBITAK	32	2.964.079	2.672.021
Komponente ostalog rezultata koje ne mogu biti reklasifikovane u dobitak ili gubitak:			
Aktuarski dobici		5.821	11.360
Ostalo		-	(246)
Pozitivni efekti promene vrednosti vlasničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat		35.382	152.793
Komponente ostalog rezultata koje mogu biti reklasifikovane u dobitak ili gubitak:			
Pozitivni efekti promene vrednosti dužničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat		78.449	-
Negativni efekti promene vrednosti dužničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat		-	(7.755)
Gubitak po osnovu poreza koji se odnosi na ostali rezultat perioda		(23.475)	(21.756)
Ukupan pozitivan ostali rezultat perioda		96.177	134.396
UKUPAN POZITIVAN REZULTAT PERIODA		3.060.256	2.806.417
Ukupan pozitivan rezultat period koji pripada matičnom entitetu		3.048.356	2.796.452
Ukupan pozitivan rezultat period koji pripada vlasnicima bez prava kontrole		11.900	9.965

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

Novi Sad, 11. marta 2019. godine

 Stevan Čomić
 Direktor Sektora računovodstva i
 kontrolinga

 Aleksandra Radić
 Član Izvršnog
 odbora

 Slavko Carić
 Predsednik Izvršnog
 odbora

KONSOLIDOVANI BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2018. GODINE

(u RSD hiljada)

AKTIVA

	Napomena	2018.	2017.
Gotovina i sredstva kod centralne banke	18	24.641.257	20.774.027
Potraživanja po osnovu derivata	19	181.204	64.664
Hartije od vrednosti	20	35.153.894	32.247.845
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	21	1.492.872	2.198.970
Kredit i potraživanja od komitenata	22	146.346.487	110.472.729
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate		118	118
Nematerijalna ulaganja	23	554.374	255.553
Nekretnine, postrojenja i oprema	23	1.072.688	1.078.617
Tekuća poreska sredstva	17	173.326	3.386
Odložena poreska sredstva	17	20.553	2.261
Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	24	12.288	12.288
Ostala sredstva	25	1.245.658	1.154.111
UKUPNO AKTIVA		210.894.719	168.264.569

PASIVA**OBAVEZE**

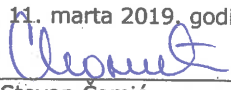
Obaveze po osnovu derivata	26	95.518	44.458
Depoziti i ostale obaveze prema bankama i drugim finansijskim organizacijama i Centralnoj banci	27	67.153.387	51.859.707
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	28	113.210.214	91.982.128
Subordinirane obaveze	29	4.566.337	1.354.523
Rezervisanja	30	677.194	766.609
Tekuće poreske obaveze	17	252.560	160.965
Odložene poreske obaveze	17	4.038	5.248
Ostale obaveze	31	1.085.574	1.030.505
UKUPNO OBAVEZE		187.044.822	147.204.143

Kapital

	32		
Akcijski kapital		10.164.475	10.164.475
Dobitak		3.057.163	2.732.926
Rezerve		10.550.345	8.098.170
Učešća bez prava kontrole		77.914	64.855
UKUPNO KAPITAL		23.849.897	21.060.426
UKUPNO PASIVA		210.894.719	168.264.569

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

Novi Sad, 11. marta 2019. godine

 Stevan Čomić
 Direktor Sektora računovodstva i
 kontrolinga

 Aleksandra Radić
 Član Izvršnog
 odbora

 Slavko Carić
 Predsednik Izvršnog
 odbora

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU U PERIODU OD 1. JANUARA 2018. DO 31. DECEMBRA 2018. GODINE

	Akcijski kapital	Emisiona premija	Ostale rezerve	Revalorizacije rezerve	Akumulirani dobitak	Ukupno	Manjinski interest	(u RSD hiljada)
Stanje na dan 1. januara 2017. godine	10.040.000	124.475	5.652.233	283.968	2.098.442	18.199.118	54.892	18.254.009
Ukupan pozitivan ostali rezultat perioda	-	-	-	134.378	-	134.378	19	134.397
Dobitak tekuće godine	-	-	-	-	2.662.076	2.662.076	9.945	2.672.021
Prenos iz dobiti na rezerve	-	-	2.098.441	-	(2.098.441)	-	-	-
Ostalo	-	-	(70.850)	-	70.850	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	10.040.000	124.475	7.679.824	418.346	2.732.925	20.995.570	64.856	21.060.426
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	10.040.000	124.475	7.679.824	418.346	2.732.925	20.995.570	64.856	21.060.426
Efekat primene MSFI 9	-	-	-	-	(271.620)	(271.620)	1.266	(270.353)
Stanje na dan 1. januara 2018. godine	10.040.000	124.475	7.679.824	418.346	2.461.305	20.723.950	66.122	20.790.072
Ukupan pozitivan ostali rezultat perioda	-	-	-	95.354	-	95.354	393	95.747
Dobitak tekuće godine	-	-	-	-	2.952.679	2.952.679	11.399	2.964.078
Prenos iz dobiti na rezerve	-	-	2.356.820	-	(2.356.820)	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	10.040.000	124.475	10.036.645	513.700	3.057.163	23.771.983	77.914	23.849.897

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

Novi Sad, 11. marta 2019. godine

Stevan Comić
Direktor Sektora računovodstva i kontrolinga

Aleksandra Radić
Član Izvršnog odbora

Slavko Carić
Predsednik Izvršnog odbora

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE U PERIODU OD 01. JANUARA 2018. DO 31. DECEMBRA 2018. GODINE

	2018.	(u RSD hiljada) 2017.
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	15.720.034	13.915.940
Prilivi od kamata	8.413.348	7.684.432
Prilivi od naknada	2.560.046	2.311.849
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih prihoda	4.706.550	3.919.410
Prilivi od dividendi i učešća u dobitku	40.090	249
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	14.468.691	12.620.539
Odlivi po osnovu kamata	1.626.838	1.436.964
Odlivi po osnovu naknada	933.811	772.163
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i drugih ličnih rashoda	2.161.333	1.990.394
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina na teret prihoda	496.944	397.528
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	9.249.764	8.023.489
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti pre povećanja ili smanjenja u plasmanima i depozitima	1.251.343	1.295.401
Smanjenje plasmana i povećanje depozita i ostalih obaveza	21.592.973	7.435.595
Povećanje depozita i ostalih obaveza prema bankama, drugim finansijskim organizacijama, centralnoj banci i komitentima	21.592.973	7.435.595
Povećanje plasmana i smanjenje uzetih depozita i ostalih obaveza	44.601.520	17.132.466
Povećanje kredita i potraživanja od banaka, drugih finansijskih organizacija, centralne banke i komitenata	42.020.668	13.962.615
Povećanje finansijskih sredstava koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha, finansijskih sredstava namenjenih trgovanju i ostalih hartija od vrednosti koje nisu namenjene investiranju	2.580.852	3.169.852
Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti pre poreza na dobit	21.757.203	8.401.470
Plaćeni porez na dobit	334.290	-
Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	22.091.494	8.401.470
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	744.770	308.029
Prilivi od ulaganja u investicione hartije od vrednosti	216.576	34.475
Priliv od prodaje investicionih nekretnina	-	273.554
Ostali prilivi iz aktivnosti investiranja	528.194	-
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	1.337.265	423.408
Odlivi po osnovu ulaganja u investicione hartije od vrednosti	264.244	-
Odlivi za kupovinu nematerijalnih ulaganja, nekretnina postrojenja i opreme	9.064	9.496
Odlivi po osnovu nabavke investicionih nekretnina	594.139	413.912
Ostali odlivi iz aktivnosti investiranja	469.818	-
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	592.495	115.379
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	18.633.000	11.609.089
Prilivi gotovine po osnovu subordiniranih obaveza	3.211.814	-
Prilivi po osnovu uzetih kredita	15.421.186	10.649.504
Ostali prilivi iz aktivnosti finansiranja	-	959.585
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	541.107	1.986.848
Odlivi gotovine po osnovu subordiniranih obaveza	-	410.083
Odlivi po osnovu uzetih kredita	470.815	739.365
Ostali odlivi iz aktivnosti finansiranja	70.292	837.401
Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	18.091.893	9.622.241
SVEGA NETO PRILIVI GOTOVINE	56.690.778	33.268.653
SVEGA NETO ODLIVI GOTOVINE	61.282.873	32.163.261
NETO POVEĆANJE GOTOVINE	-	1.105.392
NETO SMANJENJE GOTOVINE	4.592.095	-
GOTOVINA NA POČETKU GODINE	12.630.868	11.300.417
POZITIVNE KURSNE RAZLIKE	6.771.455	10.214.318
NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE	6.348.916	9.989.258
GOTOVINA I GOTOVINSKI ELEMENTI NA KRAJU PERIODA	8.461.312	12.630.868

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

Novi Sad, 11. marta 2019. godine

Stevan Čomić
Direktor Sektora računovodstva i
kontrolinga

Aleksandra Radić
Član Izvršnog
odbora

Slavko Carić
Predsednik Izvršnog
odbora

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

1. OSNOVNE INFORMACIJE O BANCI

Erste Bank a.d. Novi Sad je najstarija finansijska institucija u zemlji, osnovana 1864. godine kao prva štedionica (Novosadska štedionica). Tokom 2005. godine Novosadska banka je postala član Erste Grupe, koja je osnovana 1819. godine kao prva štedionica u Austriji.

Rešenjem Agencije za privredne registre br. BD 101499/2005 od 21. decembra 2005. godine registrovana je promena naziva Novosadske banke a.d., Novi Sad u Erste Bank a.d., Novi Sad.

Akcionari Banke su Erste Group Banka AG Beč u daljem tekstu Erste Group sa 74% učešća i Steiermärkische Bank und Sparkassen AG, Grac sa 26% učešća u akcijskom kapitalu Banke. U cilju pojednostavljenja strukture Erste Group Bank AG izvršen je prenos vlasništva nad akcijama koje ima EBG CEPS kod banaka u Evropi na Erste Group. Na taj način je Erste Group postala direktni akcionar Banke sa 74% učešća u akcijskom kapitalu. Odluka Skupštine Banke za izmenu osnivačkih akata doneta 30. juna 2015. godine, a izmene u APR izvršene 22. juna 2015. godine.

Dana 15. januara 2014. godine na osnovu ugovora o kupovini i prenosu udela koji je zaključen sa Steiermarkische Bank und Sparkassen AG i Erste Group Immorent International Holding GMBH, Banka je stekla 75% udela u osnovnom kapitalu društva S-leasing d.o.o., Srbija, a 25% je u vlasništvu Steiermarkische Bank und Sparkassen AG. Osim toga, 2014. godine Banka je stekla i 19% udela u osnovnom kapitalu društva S Rent d.o.o., Srbija.

Ovom transakcijom obe kompanije i dalje ostaju članice Erste Grupe.

Priloženi finansijski izveštaji i napomene uz finansijske izveštaje predstavljaju konsolidovane finansijske izveštaje Grupe. Banka je matično pravno lice Grupe i kao takva je u obavezi da u skladu sa zahtevom Zakona o bankama pripremi konsolidovane finansijske izveštaje na dan i za godinu koja se završila 31. decembra 2017. godine. Konsolidovani finansijski izveštaji uključuju i finansijske izveštaje Lizinga koji je 75% u vlasništvu Banke.

Banka je registrovana u Republici Srbiji za obavljanje platnog prometa u zemlji i inostranstvu, kreditnih i depozitnih poslova u zemlji, poslova sa platnim karticama, poslove sa hartijama od vrednosti kao i za dilerske poslove. U skladu sa Zakonom o bankama, Banka posluje na principima stabilnog i sigurnog poslovanja.

Sedište Banke se nalazi u Novom Sadu, Bulevar Oslobođenja broj 5. Banka u svom sastavu ima 3 centrale, 7 poslovnih jedinica, 46 filijala, 31 ekspozitura i 4 šaltera.

Banka je na dan 31. decembra 2018. godine imala 1.117 zaposlenih (31. decembra 2017. godine: 1.075 zaposlenih).

Matični broj Banke je 08063818, a poreski identifikacioni broj je 101626723.

SWIFT: GIBARS22

Internet stranica: www.erstebank.rs

S – Leasing doo Beograd je osnovan juna 2003. godine. Društvo je organizovano kao društvo sa ograničenom odgovornošću i registrovano je kod Trgovinskog suda u Beogradu 18. juna 2003. godine, dok je kod Agencije za privredne registre registrovano rešenjem br. BD 33349/2005 od 7. juna 2005. godine.

Po stupanju na snagu Zakona o finansijskom lizingu, Društvo dobija dozvolu za obavljanje poslova finansijskog lizinga po Rešenju Narodne banke Srbije br. 622 od 25. januara 2006. godine.

U 2014. godini je došlo do promene u vlasničkoj strukturi osnovnog kapitala S-Leasinga te je Erste Bank akcionarsko društvo, Novi Sad, Srbija je postala većinski vlasnik društva sa udelom od 75,0%, dok je Steiermaerkische Bank und Sparkassen AG, Grac, Austrija smanjila svoj udeo na 25,0%. Osnovni kapital Društva na dan 31. decembar. 2013. godine sastojao se od udela osnivača Steiermaerkische Bank und Sparkassen AG, Grac, Austrija (50,0%) i Immorent International Holding GmbH, Beč, Austrija (50,0%).

Osnovna delatnost društva je pružanje usluga finansijskog lizinga pokretnih stvari fizičkim i pravnim licima na teritoriji Republike Srbije.

Sedište Društva je u Beogradu u Ulici Milutina Milankovića 3a.

Društvo je na dan 31. decembra 2018. godine imalo 45 zaposlenih (31. decembar 2017. godine: 42 zaposlenih).

Matični broj društva je 17488104, a poreski identifikacioni broj je 102941384.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prikazivanje pojedinačnih finansijskih izveštaja

Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe (u daljem tekstu "finansijski izveštaji") na dan 31. decembra 2018. godine sastavljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja ("MSFI") i propisima Narodne Banke Srbije koji regulišu finansijsko izveštavanje banaka.

Priloženi finansijski izveštaji su prikazani u formi propisanoj Odlukom o obrascima i sadržini pozicija u obrascima finansijskih izveštaja za banke ("Službeni glasnik Republike Srbije" broj 101/2017 i 38/2018).

Priloženi finansijski izveštaji predstavljaju konsolidovane finansijske izveštaje Grupe. Banka, kao matično pravno lice Grupe, je sastavila i prezentovala i poseban set pojedinačnih finansijskih izveštaja.

Banka ima 75% učešća u kapitalu zavisnog pravnog lica S-leasing d.o.o., Srbija (25% je u vlasništvu Steiermarkische Bank und Sparkassen AG). U ovim pojedinačnim finansijskim izveštajima učešće u kapitalu zavisnog pravnog lica iskazano je po nabavnoj vrednosti.

Priloženi konsolidovani finansijski izveštaji su sastavljeni u skladu sa konceptom istorijskog troška, izuzev za stavke koje se vrednuju po fer vrednosti: finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha, i finansijska sredstva po fer vrednosti kroz ostali rezultat.

Iznosi u priloženim konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe iskazani su u hiljadama dinara, osim ukoliko nije drugačije naznačeno. Dinar (RSD) predstavlja funkcionalnu i izveštajnu valutu Grupe. Sve transakcije u valutama koje nisu funkcionalna valuta, tretiraju se kao transakcije u stranim valutama.

Konsolidovani finansijski izveštaji su pripremljeni na bazi koncepta nastavka poslovanja koji podrazumeva da će Grupa nastaviti sa poslovanjem u predvidljivoj budućnosti.

Grupa je u sastavljanju priloženih finansijskih izveštaja primenila računovodstvene politike obelodanjene u daljem tekstu Napomene 2.

A) Novi i izmenjeni i dopunjeni standardi i tumačenja

Novi i izmenjeni i dopunjeni MSFI, navedeni u nastavku, stupaju na snagu 1. januara 2018. godine:

Počevši od 1. januara 2018. godine, Grupa primenjuje MSFI 9 "Finansijski instrumenti" koji je izdat od strane Odbora za standarde u julu 2014. Ovo je dovelo do promene u računovodstvenim politikama za klasifikaciju i merenje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza, kao i obezvređenja finansijskih sredstava. MSFI 9 je u značajnom meri proširio MSFI 7 "Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja" što je uticalo da su obelodanjivanja finansijskih instrumenata prilagođena novim zahtevima.

Iskorišćena je mogućnost izuzeća, kao što je dozvoljeno prelaznim odredbama MSFI 9, koja dozvoljava da se ne koriguju uporedni iznosi za 2017. godinu, tj. prethodnu finansijsku godinu. Kao rezultat primene, kolone uporednog perioda u finansijskim izveštajima za 2018. godinu odražavaju strukturu korišćenu u finansijskim izveštajima za 2017. godinu.

Takođe, obelodanjivanja uporednog perioda u Napomenama se zasnivaju na originalnim zahtevima za klasifikaciju i merenje iz MRS 39 i MSFI 7 (pre konsekventnih izmena koje proizilaze iz MSFI 9). Zbog ove činjenice objavljene su i računovodstvene politike relevantne za finansijske instrumente u skladu sa MRS 39.

Finansijski efekat primene MSFI 9 je prikazan u tabelama koje slede.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

A) Novi i izmenjeni i dopunjeni standardi i tumačenja (nastavak)

Klasifikacija i merenje finansijskih instrumenata

Tabela u nastavku prikazuje promene između kategorija merenja i knjigovodstvene vrednosti finansijskih sredstava i obaveza prema MRS 39 i MSFI 9 na dan 1. januara 2018. godine kao i usaglašavanje knjigovodstvene vrednosti finansijskih sredstava prema kategoriji merenja:

POZICIJA	MRS 39		Nova klasifikacija po MSFI 9	Neto vrednost MRS 39 završno stanje na dan 31.12.2017.	Neto vrednost MSFI 9 početno stanje na dan 01.01.2018.	Efekat	
	Portfolio	Kategorije merenja				Ponovno vrednovanje	Reklasifikacija
AKTIVA							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	Kredit i potraživanja	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	20.774.027	20.774.027	-	-
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	Sredstva namenjena trgovanju	HoV koje se vrednuju po FV kroz BU	HoV koje se vrednuju po FV kroz BU	11.474.799	11.474.799	-	-
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju - vlasničke HoV	AFS	HoV koje se vrednuju po FV kroz kapital	HoV koje se vrednuju po FV kroz kapital	42.844	14.040	-	-
		HoV koje se vrednuju po FV kroz BU	HoV koje se vrednuju po FV kroz BU	28.804	28.804	-	28.804
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju - dužničke HoV	AFS	HoV koje se vrednuju po FV kroz kapital	HoV koje se vrednuju po FV kroz kapital	12.445.749	12.445.755	6	-
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	HTM	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	8.284.452	8.283.322	1.130	-
Potraživanja po osnovu derivata	Sredstva namenjena trgovanju	HoV koje se vrednuju po FV kroz BU	HoV koje se vrednuju po FV kroz BU	64.665	64.665	-	-
Kredit i potraživanja od banaka i drugi finansijskih organizacija	Kredit i potraživanja	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	2.198.970	2.198.576	394	-
Kredit i potraživanja od komitenata				110.472.729	110.192.456	280.273	-
Ostala sredstva	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	278.092	262.827	15.265	-
PASIVA							
Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju	Sredstva namenjena trgovanju	HoV koje se vrednuju po FV kroz BU	HoV koje se vrednuju po FV kroz BU	44.458	-	-	-
Obaveze po osnovu derivata				-	44.458	-	-
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	51.859.707	51.859.707	-	-
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima				91.982.128	91.982.128	-	-
Subordinirane obaveze	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	1.354.523	1.354.523	-	-

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

A) Novi i izmenjeni i dopunjeni standardi i tumačenja (nastavak)

Klasifikacija i merenje finansijskih instrumenata (nastavak)

- 1) Potraživanja po osnova derivata su izdvojena kao posebna pozicija u skladu sa MSFI 9 Bilansom stanja, iz pozicije Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju.
- 2) Pozicije Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju, Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i Finansijska sredstva koja se drže do dospeća po MRS 39 Bilansu stanja čine novu poziciju Hartije od vrednosti po Bilansu stanja MSFI 9.
- 3) Deo pozicije Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju po MRS 39 koji se odnosi na vlasničke HoV, po MSFI 9 su reklasifikovane u kategoriju HoV koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha u iznosu od 28,804 hiljada RSD.
- 4) U poziciji Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju - dužničke HoV postoji efekat ponovnog vrednovanja usled primene MSFI standarda u iznosu od 6 hiljada RSD.
- 5) U poziciji Finansijska sredstva koja se drže do dospeća postoji efekat ponovnog vrednovanja usled primene MSFI 9 standarda u iznosu od 1.130 hiljada RSD.
- 6) U pozicijama Krediti i potraživanja od banaka i drugi finansijskih organizacija i Krediti i potraživanja od komitenata postoji efekat ponovnog vrednovanja usled primene MSFI 9 standarda u iznosu od 394 hiljada RSD odnosno 280.273 hiljada RSD.
- 7) U poziciji Ostala sredstva postoji efekat ponovnog vrednovanja usled primene MSFI standarda u iznosu od 15,265 hiljada RSD.
- 8) Obaveze po osnova derivata su izdvojene kao posebna pozicija u skladu sa MSFI 9 Bilansom stanja, iz pozicije Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju.
- 9) U poziciji Rezervisanja postoji efekat ponovnog vrednovanja usled primene MSFI 9 standarda u iznosu od 7.253 hiljada RSD.

ERSTE BANK a.d., NOVI SAD

**NAPOMENE UZ KONOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

A) Novi i izmenjeni i dopunjeni standardi i tumačenja (nastavak)

Tabela prikazuje usaglašavanje iznosa ispravke vrednosti na dan 31. decembar 2017. godine prema MRS 39 modelu obezvređenja zbog nastalog gubitka i na dan 1. januara 2018. godine prema MSFI 9 modelu obezvređenja zbog očekivanog kreditnog gubitka.

Usklađivanje ispravki vrednosti finasijskih sredstava i obaveza prema kategorijama merenja:

POZICIJA	Kategorija merenja po MRS 39	Nova klasifikacija po MSFI 9	MRS 39 završno stanje na dan 31.12.2017.	MSFI 9 početno stanje na dan 01.01.2018.	Efekat	
					Ponovno vrednovanje	Reklasifikacija
AKTIVA						
Gotovina i sredstva kod centralne banke	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	-	-	-	-
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	HoV koje se vrednuju po FV kroz BU	HoV koje se vrednuju po FV kroz BU	-	-	-	-
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju - vlasničke HoV	HoV koje se vrednuju po FV kroz kapital	HoV koje se vrednuju po FV kroz kapital	-	-	-	-
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju - dužničke HoV		6	68.319	6	68.319	
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	45.418	46.548	1.130	-
Potraživanja po osnovu derivata	HoV koje se vrednuju po FV kroz BU	HoV koje se vrednuju po FV kroz BU	-	-	-	-
Kredit i potraživanja od banaka i drugi finansijskih organizacija	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	13.595	12.140	(1.455)	-
Kredit i potraživanja od komitenata	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	4.258.281	3.548.303	(709.978)	-
Ostala sredstva	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	46.522	61.787	15.265	-
PASIVA						
Vanbilansne rezervacije	Amortizovana vrednost	Amortizovana vrednost	326.072	333.325	7.253	-

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)
A) Novi i izmenjeni i dopunjeni standardi i tumačenja (nastavak)

Kolona Reklasifikacija se odnosi na promene u ispravkama vrednosti usled promene obuhvata obračuna ispravki vrednosti između MSFI 9 i MRS39 standarda.

Kolona Ponovno vrednovanje se odnosi na promene stanja ispravki vrednosti dok je obuhvat za obračun isti kao i po MRS 39 za bilansne ispravke vrednosti odnosno MRS 37 za vanbilansne ispravke vrednosti.

- 1) U poziciji Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju - dužničke HoV postoji efekat ponovnog vrednovanja usled primene MSFI 9 standarda u iznosu od 6 hiljada RSD. Efekat se odnosi na ukidanje ispravke vrednosti. Takođe, efekat na ovoj poziciji usled reklasifikacije iznosi 68.319 hiljada RSD. Ovo povećanje ispravke vrednosti je nastalo zbog novopriznatih ispravki vrednosti po osnovu hartija od vrednosti koje su raspoložive za prodaju.
- 2) U poziciji Finansijska sredstva koja se drže do dospeća je prikazan efekat ponovnog vrednovanja usled primene MSFI 9 standarda u iznosu od 1.130 hiljada RSD.
- 3) Pozicijama Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija i Krediti i potraživanja od komitenata prikazan je efekat na ispravke vrednosti usled ponovnog vrednovanja tj. primene MSFI 9 standarda u iznosu od 1.455 hiljada RSD odnosno 709.978 hiljada RSD, od toga 259.549 hiljada RSD je pozitivan efekat primene modela očekivanih gubitaka dok 969.527 hiljada RSD je smanjenje na ispravkama vrednosti zbog usklađivanja knjigovodstvene vrednosti za kategoriju POCI.
- 4) U poziciji Ostala sredstva prikazan je efekat na ispravke vrednosti usled ponovnog vrednovanja tj. primene MSFI 9 standarda u iznosu od 15.265 hiljada RSD.
- 5) U poziciji vanbilansna rezervisanja prikazan je efekat ponovnog vrednovanja usled primene MSFI 9 standarda u iznosu od 7.253 hiljada RSD.

Uticaj na odložene poreze po prelasku na MSFI 9

POZICIJA	MRS 39 završno stanje 31.12.2017.	MSFI 9 početno stanje na dan 01.01.2018.	Efekat na zadržanu dobit +/-	Efekat na OCI +/-
Promene na odloženim poreskim sredstvima	2.261	2.261	-	-
Promene na odloženim poreskim obavezama	5.248	5.248	9.378	(9.378)

Stanje na Odloženim poreskim obavezama je nepromenjeno posle primene MSFI 9 standarda, međutim primenom standarda dolazi do preliivanja efekta poreza između zadržane dobiti i OCI.

Krajem 2018. godine, Izmenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica, poreskim obveznicima je omogućeno da efekti promene računovodstvene politike nastali usled prve primene MRS, odnosno MSFI i MSFI za MSP, po osnovu kojih se, saglasno propisima o računovodstvu, vrši korekcija odgovarajućih pozicija u bilansu stanja, priznaju se kao prihod, odnosno rashod u poreskom bilansu, počev od poreskog perioda u kojem je ta korekcija izvršena.

Prihodi i rashodi priznaju se u jednakim iznosima u pet poreskih perioda.

Grupa je po ovom osnovu na dan 31. decembar 2018. umanjila osnovicu za obračun tekućeg poreza na dobit u iznosu od RSD 8.263.620 hiljada i priznala odložena poreska sredstva u iznosu od RSD 33.054.480 hiljada.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)
A) Novi i izmenjeni i dopunjeni standardi i tumačenja (nastavak)
Klasifikacija, naknadno merenje i stavke bilansa stanja finansijskih instrumenata prema MRS 39

Grupa je, prema standardu MRS 39, klasifikovala finansijska sredstva u sledeće kategorije: finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha, finansijska sredstva koje se drže do dospeća, krediti i potraživanja i investicije raspoložive za prodaju.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti u komparativnom period

U Izveštaju o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima podrazumevaju se novčana sredstva na žiro računu Grupe i računima blagajne (dinarske i devizne) i devizna sredstva na računima kod domaćih i stranih banaka sa originalnom ročnošću do 3 meseca.

Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha u komparativnom period

Ova kategorija uključuje dve potkategorije finansijskih sredstava: ona koja se drže radi trgovanja i ona sredstva koja su označena po fer vrednosti kroz bilans uspeha prilikom početnog priznavanja. Finansijska sredstva se klasifikuju kao sredstva za trgovanje ako su pribavljena radi prodaje ili ponovne kupovine u kratkom roku, radi ostvarivanja dobitaka iz kratkoročnih promena cena istih. Navedena sredstva se evidentiraju u bilansu stanja po fer vrednosti. Grupa takođe ima derivate koji su klasifikovani po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Hartije od vrednosti kojima se trguje obuhvataju obveznice i državne zapise Republike Srbije. Svi dobiti i gubici koji nastaju prilikom vrednovanja i prodaje finansijskih sredstava po fer vrednosti iskazuju se u bilansu uspeha. Rukovodstvo nije prilikom inicijalnog priznavanja klasifikovalo finansijska sredstva u potkategoriju sredstava koja se iskazuju po fer vrednosti preko bilansa uspeha.

Finansijska sredstva koja se drže do dospeća u komparativnom period

Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća su finansijska sredstva sa fiksnim plaćanjima ili plaćanjima koja mogu da se utvrde i sa fiksnim dospećem, za koje Grupa ima pozitivnu nameru i sposobnost da ih drži do dospeća, a koja ne ispunjavaju definiciju kredita i potraživanja. Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrednosti koje se drže do dospeća evidentiraju se po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda diskontovanja efektivnom kamatnom stopom, umanjenoj za ispravke vrednosti, odnosno gubitak po osnovu obezvređenja. Amortizovana vrednost obračunava se uzimajući u obzir sve diskonte ili premije pri kupovinu toku perioda dospeća. Prihodi po osnovu obračunatih kamata na ove instrumente se obračunavaju metodom efektivne kamatne stope i iskazuju u okviru prihoda od kamata. Naknade koje su deo efektivnog prinosa na ove instrumente se priznaju u korist bilansa uspeha tokom perioda trajanja instrumenta. Grupavši individualnu procenu da bi utvrdila da li postoje objektivni dokazi o obezvređenju ulaganja u hartije od vrednosti koje se drže do dospeća. Ukoliko postoje objektivni dokazi da je došlo do obezvređenja, iznos gubitka usled obezvređenja hartija od vrednosti koje se drže do dospeća obračunava se kao razlika između knjigovodstvene vrednosti ulaganja i sadašnje vrednosti očekivanih tokova gotovine diskontovanih po originalnoj kamatnoj stopi ulaganja i iskazuje se u bilansu uspeha kao rashod indirektnih otpisa plasmana. Ukoliko, u narednoj godini, dođe do smanjenja iznosa procenjenog obezvređenja kao posledica nekog događaja koji je usledio nakon priznavanja obezvređenja, svaki iznos obezvređenja koji je prethodno priznat se umanjuje i efekti se evidentiraju u korist bilansa uspeha. Smanjenje ispravke vrednosti neće rezultirati knjigovodstvenom vrednosti iznad iznosa amortizacionog troška kao da sredstvo nije obezvređeno.

Kredit i potraživanja od banaka i komitenata u komparativnom period

Kredit i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu osim:

- (a) sredstva koja entitet namerava da proda odmah ili u kratkom roku i koja bi onda bila klasifikovana kao sredstva koja se drže radi trgovanja i ona koja entitet posle početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha;
- (b) ona koja entitet posle početnog priznavanja naznači kao raspoloživa za prodaju ili
- (c) ona za koja imalac ne može u značajnoj meri povratiti svoju celokupnu početnu investiciju, osim ako to nije zbog pogoršanja kredita, i koja će biti klasifikovana kao raspoloživa.

Nakon početnog vrednovanja, kredit i plasmani bankama i komitentima se iskazuju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem efektivne kamatne stope umanjenoj za obezvređenje. Amortizovana vrednost se računa uzimajući u obzir sve popuste ili premije prilikom sticanja i naknade i troškove koji su integralni deo efektivne kamatne stope. Amortizacija vrednosti se uključuje u prihode od kamata u Bilansu uspeha. Gubici od obezvređenja se priznaju u okviru Neto rashoda po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava u Bilansu uspeha. Krediti u dinarima, za koje je ugovorena zaštita od rizika vezivanjem za kurs dinara u odnosu na stranu valutu revalorizovani su u skladu sa konkretnim ugovorom za svaki kredit. Razlika između vrednosti neotplaćene glavnice i iznosa obračunatog primenom valutne klauzule iskazana je u okviru datih kredita i depozita. Dobici i gubici nastali po osnovu primene valutne klauzule evidentiraju se u bilansu uspeha kao prihodi, odnosno rashodi kursnih razlika po osnovu ugovorene valutne klauzule.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)
A) Novi i izmenjeni i dopunjeni standardi i tumačenja (nastavak)
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju u komparativnom periodu

Hartije od vrednosti koje su namenjene da se drže na neodređeni vremenski period, a koje mogu biti prodate, ili založene kod Narodne banke Srbije kao obezbeđenje u cilju dobijanja kredita za likvidnost, usled potrebe za obezbeđenjem likvidnosti ili izmena u kamatnim stopama, kursovima stranih valuta ili cena kapitala, klasifikuju se kao "hartije od vrednosti raspoložive za prodaju". Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju obuhvataju instrumente kapitala drugih pravnih lica i dužničke hartije od vrednosti. Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrednosti raspoložive za prodaju se iskazuju po fer vrednosti. Fer vrednost hartija od vrednosti koje se kotiraju na berzi zasniva se na tekućim cenama ponude. Nerealizovani dobici i gubici po osnovu hartija raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru ostalog ukupnog rezultata, dok se hartija od vrednosti ne proda, naplati ili na drugi način realizuje, ili dok ta hartija od vrednosti nije obezvređena. Kada se hartije od vrednosti raspoložive za prodaju otuđe ili kada im se umanju vrednost, kumulirane korekcije fer vrednosti priznate u okviru ostalog ukupnog rezultata se reklasifikuju na bilans uspeha. Učešća u kapitalu drugih pravnih lica koja nemaju kotiranu tržišnu cenu na aktivnom tržištu i za koje su ostali metodi razumnog procenjivanja neodgovarajući, izuzeta su od vrednovanja po tržišnoj vrednosti i iskazuju se po nabavnoj vrednosti, umanjenoj za ispravku vrednosti. Dividende stečene tokom držanja finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju su uključene u ostale poslovne prihode i učešća u kapitalu kada je nastalo pravo na priliv po osnovu dividendi. Kada su u pitanju učešća u kapitalu i ostale hartije od vrednosti raspoložive za prodaju, Grupa na dan bilansa stanja vrši procenu da li postoje objektivni dokazi da je jedno ili više ulaganja obezvređeno. U slučaju učešća u kapitalu drugih pravnih lica klasifikovanih kao raspoloživih za prodaju, u objektivne dokaze se svrstavaju značajan ili prolongiran pad fer vrednosti ulaganja ispod nabavne vrednosti. Kada postoje dokazi o obezvređenju, kumulativni gubitak, vrednovan kao razlika između nabavne cene i tekuće fer vrednosti, umanjnjen za bilo koji gubitak usled obezvređenja tog ulaganja, koje je prethodno priznato na teret bilansa uspeha, se uklanja iz kapitala i priznaje se na teret bilansa uspeha.

Odnosi između stavki bilansa stanja, metoda merenja i kategorija finansijskih instrumenata u komparativnom periodu

POZICIJA	Metoda merenja			Kategorija finansijskog instrumenta
	Fer vrednost	Amortizovani trošak	Ostalo	
Gotovina i sredstva kod centralne banke		x		Kredit i potraživanja
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	x			Sredstva namenjena trgovanju
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju - vlasničke HoV	x			AFS
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju - dužničke HoV	x			AFS
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća		x		HTM
Potraživanja po osnovu derivata	x			Sredstva namenjena trgovanju
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija		x		Kredit i potraživanja
Kredit i potraživanja od komitenata				
Ostala sredstva		x		Amortizovana vrednost

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

A) Novi i izmenjeni i dopunjeni standardi i tumačenja (nastavak)

- Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je izdao **Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI 2014 – 2016**, koji predstavlja skup izmena i dopuna postojećih MSFI. Izmene standarda su primenjive za periode počev od ili posle 1. januara 2017. godine, za MSFI 12 Obelodanjivanje interesa u drugim entitetima i za periode počev od ili posle 1. januara 2018. godine za MSFI 1 Prva primena međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja i za MRS 28 Investicije u pridružene entitete. Mogućnost ranije primene je dozvoljena za MRS 28 Investicije u pridružene entitete. Ne očekuje se da će izmene MSFI 12 imati uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

- **MSFI 15 Prihodi iz ugovora sa kupcima**

Standard je primenjiv počev od ili posle 1. januara 2018. godine. MSFI 15 uspostavlja model od pet koraka koji se primenjuje na prihode iz ugovora sa kupcima (uz ograničen broj izuzetaka), nezavisno od vrste prihoda ili industrije. Zahtevi standarda se, takođe, primenjuju i na priznavanje i merenje dobitaka i gubitaka od prodaje neke nefinansijske imovine, koja nije posledica uobičajenih aktivnosti Grupe (npr. prodaja stalne materijalne ili nematerijalne imovine). Standard zahteva detaljna obelodanjivanja, uključujući razvrstavanje ukupnih prihoda, informacije o činidbenim obavezama iz ugovora, promene u stanju imovine i obaveza po osnovu ugovora između perioda, kao i ključne procene. Rukovodstvo Grupe ne očekuje da će zahtevi ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

- **MSFI 15 Prihodi iz ugovora sa kupcima (pojašnjenja)**

Pojašnjenja standarda se primenjuju počev od ili posle 1. januara 2018. godine, uz dozvoljenu raniju primenu. Cilj je pojašnjenje namere koju je Odbor za međunarodne računovodstvene standarde imao pri definisanju zahteva MSFI 15 Prihodi iz ugovora sa kupcima, posebno u delu koji se odnosi na računovodstveno obuhvatanje identifikovanih činidbenih obaveza, pojašnjavajući princip „pojedinačne identifikacije“, principal-agent problem (procena da li je Društvo principal ili agent), kao i primenu kontrolnog pristupa i licenciranja, obezbeđujući dodatne smernice za računovodstveni tretman intelektualne svojine i autorskih prava. Pojašnjenja takođe obezbeđuju dodatne praktične savete za Grupu koja primenjuje MSFI 15 potpuno retrospektivno. Rukovodstvo Grupe ne očekuje se da će izmene ovog standarda imati uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

- **MRS 40: Transfer na investicione nekretnine (Izmene)**

Izmene i dopune standarda su primenjive za period počev od ili posle 1. januara 2018. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primene. Izmene standarda ukazuju kada entitet treba da uradi transfer imovine, uključujući i imovinu u pripremi ili razvoju u, ili iz investicionih nekretnina. Izmene i dopune navode da promena upotrebe nastaje kada imovine ispuní, ili prestane da ispunjava, definiciju investicione nekretnine i postoje dokazi promene upotrebe iste. Promena namere rukovodstva u vezi sa načinom korišćenja imovine ne pruža dokaze o promeni upotrebe iste. Rukovodstvo Grupe ne očekuje se da će izmene ovog standarda imati uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

- **IFRIC tumačenje 22: Transakcije u stranoj valuti i avansno razmatranje**

Tumačenje je primenljivo za period počev od ili posle 1. januara 2018. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primene. Data interpretacija tumači računovodstvo transakcija koje obuhvataju avansni prijem ili naplatu u stranoj valuti. Tumačenje obuhvata transakcije u stranoj valuti u situaciji kada entitet priznaje nemonetarna sredstva ili obaveze, nastale zbog avansnog prijema ili plaćanja, a pre nego što entitet prizna relevantnu imovinu, trošak ili prihod. Interpretacija navodi da datum transakcije, za svrhu određivanja odgovarajućeg deviznog kursa, je datum inicijalnog priznavanja nemonetarnog unapred plaćenog sredstva ili obaveze za odložene prihode. Ukoliko postoji više transakcija avansnog prijema ili plaćanja, u tim situacijama entitet mora da odredi datum transakcije za svaku transakciju avansnog prijema ili plaćanja. Rukovodstvo Grupe ne očekuje se da će izmene ovog standarda imati uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

A) Novi i izmenjeni i dopunjeni standardi i tumačenja (nastavak)

• **MSFI 2: Klasifikacija i vrednovanje transakcija plaćanja akcijama (Izmena)**

Izmena i dopune standarda su primenjive za period počev od ili posle 1. januara 2018. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primene. Izmene standarda se odnose na zahteve računovodstvenog prikazivanja efekata ispunjavanja i neispunjavanja uslova sticanja kod vrednovanja transakcija akcijama zasnovane na gotovini, kod transakcija plaćanja akcijama sa karakteristikama neto poravnjenja prilikom obračuna obaveze poreza po odbitku i kod izmene odredbi i uslova plaćanja akcijama, koje menjaju klasifikaciju transakcije od zasnovane na gotovini to transakcija plaćanja akcijama zasnovane na kapitalu. Rukovodstvo Grupe ne očekuje se da će izmene ovog standarda imati uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

B) Standardi koji su izdati ali još uvek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni

• **MSFI 9: Finansijski instrumenti (Izmena)**

Izmena i dopune standarda su primenljive za period od ili posle 1. januara 2019. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primene. Kada se finansijska obaveza vrednuje pomoću metode amortizovanog troška i kada nastupi modifikacija iz koje ne proizilazi prestanak priznavanja, u tom slučaju dobitak ili gubitak bi trebalo odmah priznati u okviru bilansa uspeha tekućeg perioda. Dobitak ili gubitak se obračunava kao razlika između originalnih ugoovrenih novčanih tokova i modifikovanih novčanih tokova diskontovanih na sadašnju vrednost pomoću originalne efektivne kamatne stope. Dobitak ili gubitak se ne može razgraničiti na preostali period trajanja finansijskog instrumenta, što predstavlja promenu u odnosu na praksu dopuštenu standardom MRS 39. Rukovodstvo Grupe ne očekuje se da će izmene ovog standarda imati uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

• **MSFI 16: Lizing**

U januaru 2016. godine, IASB je izdao MSFI 16 koji je na snazi na dan ili nakon 1. januara 2019. godine. MSFI 16 zamenjuje postojeće smernice za obračunavanje zakupa u MRS 17 Lizing, IFRIC 4 - Utvrđivanje da li ugovor sadrži zakup, SIC-15 Operativni lizing - Poticaji i SIC-27 Evaluacija supstanci transakcija koje uključuju pravni oblik zakupa.

MSFI 16 uvodi jedinstveni model obračuna lizinga za zakupce. Zakupac priznaje imovinu koja se odnosi na pravo korišćenja i predstavlja njeno pravo da koristi osnovnu imovinu i obavezu zakupa koja predstavlja njenu obavezu za plaćanje lizinga. Postoje izuzeci od priznavanja lizinga i to za kratkoročne ugovore o zakupu (kraće od 12 meseci) i ugovore o zakupu predmeta male vrednosti.

Za svaki ugovor o zakupu se procenjuje da li sadrži zakup, tj. da li ugovor nosi pravo na kontrolu korišćenja identifikovane imovine u ugovorenom periodu u zamenu za naknadu.

Imovina sa pravom korišćenja i obaveza zakupa priznaju se na datum početka zakupa. Imovina se početno vrednuje po nabavnoj vrednosti i naknadno amortizuje od datuma početka do perioda zakupa. Grupa će koristiti linearnu metodu amortizacije.

Obaveza za lizing se inicijalno meri po sadašnjoj vrednosti plaćanja zakupnina koje nisu plaćene na datum početka primene, diskontovana korišćenjem kamatne stope implicitne u zakupu ili, ako se stopa ne može lako utvrditi, stopa zaduživanja zakupca. Plaćanja po osnovu zakupa obuhvataju fiksne zakupnine, varijabilna plaćanja zakupnine koja zavise od indeksa ili stope, iznose za koje se očekuje da će biti plaćeni u okviru garancije rezidualne vrednosti i plaćanja za zakup u opcionom periodu produženja ako je zakupac procenio da će iskoristiti opcije i kazne za prevremeno raskidanje ugovora ako rok zakupa odražava zakupca koji koristi opciju raskida. Nakon toga, knjigovodstveni iznos obaveze po osnovu lizinga uvećava se za kamatu po važećoj diskontnoj stopi, umanjenoj za izvršene isplate lizinga i eventualno ponovo procenjuje u skladu sa izmenom lizinga.

Za zakup pokretnih stvari Grupa koristi se inkrementalna stopa zaduživanja - stopa po kojoj bi Grupa mogla da pozajmi sredstva od Erste Grupe.

Utvrđivanje inkrementalne stope zaduživanja za zakup nepokretne imovine zasniva se na stopi koja se lako može uočiti. Takva stopa predstavlja prihod od imovine koji odražava godišnji povrat koji se očekuje na imovini - stopa kapitalizacije za čiju kalkulaciju se koristi pristup razvijen od strane Erste Austrija Real estate. Polazi se od bazne stope za a) glavni grad ili b) ostatak zemlje u zavisnosti i ona se dodatno koriguje (povećava/smanjuje) u zavisnosti od tehničkih uslova objekta, tržišnih uslova, lokacije, namene objekta, potrebe za dodatnim ulaganje i sl. Na taj način se dobija stopa kapitalizacije po svakom objektu.

Računovodstvo zakupodavca ostaje slično važećem standardu MRS 17, tj. zakupodavac nastavlja klasifikovati lizing kao finansijski ili operativni lizing.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

B) Standardi koji su izdati ali još uvek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni (nastavak)

MSFI 16: Lizing (nastavak)

Grupa će preći na MSFI 16 koristeći modifikovani retrospektivni pristup u skladu sa MSFI 16.C5 (b) pri čemu uporedne informacije neće biti prepravljene. Za zakupe koji su ranije klasifikovani kao operativni lizing, diskontna stopa će biti inkrementalna stopa zaduživanja zakupca odnosno stopa kapitalizacije koja se utvrđuje na datum prve prijave. Imovina sa pravom korišćenja biće priznata u iznosu jednakom obavezi lizinga (MSFI 16.C8 (b) (ii)). Kao rezultat toga, Grupa ne očekuje bilo kakav uticaj na kapital prilikom inicijalne primene. Svi ugovori koji su prethodno identifikovani kao zakupi primenjujući MRS 17 i IFRIC 4 biće preneti MSFI 16. Grupa neće primeniti MSFI 16 na bilo kakve ugovore o nematerijalnim sredstvima. Grupa će koristiti izuzeće za kratkoročne zakupe i zakupe male vrednosti, pri čemu se pravo na korišćenje imovine ne priznaje.

Sredstava sa pravom korišćenja koja će biti priznata pod 01.01.2019. godine kao i iznos lizing obaveza koji će biti priznati pod 01.01.2019. godine, prema proceni Banke, iznosiće približno RSD 1.297.923 hiljada u kom iznosu će se povećati i bilansna suma Banke.

Prema analizi ugovora o lizinga kojima Banka raspolaže na datum prelaska na MSFI 16 a koji ispunjavaju uslov da se priznaju kao pravo korišćenja sredstva, 95% ugovora o lizingu se odnosi na nekretnine.

• **MSFI 17: Ugovori o osiguranju**

Standard je primenljiv počev od ili posle 1. januara 2022. godine. MSFI 17 menja MSFI 4, koji je dao kompanijama izuzeće od pravila da vode računovodstvo za ugovore o osiguranju koristeći postojeće prakse. Kao konsekvencija, bilo je teško za investiture da uporede i razluče finansijske performanse od ostalih sličnih ugovora o osiguranju. MSFI 17 je standard baziran na jedinstvenom principu koji se odnosi na sve tipove ugovora o osiguranju, uključujući ugovore o reosiguranju. Standard zahteva priznavanje i vrednovanje grupa ugovora o osiguranju na: i) sadašnju vrednost budućih novčanih tokova usklađenu rizikom (izrada novčanih tokova) koja inkorporira sve dostupne informacije o novčanim tokovima na način da su konzistentni sa vidljivim tržišnim informacijama; plus (ako je vrednost obaveza) ili minus (ako se ova vrednost odnosi na aktivu) ii) iznos koji predstavlja nezasluzeni profit u grupi ugovora (ugovorena uslužna margina). Osiguravatelj će priznati profit od grupe ugovora o osiguranju tokom osiguravajućeg perioda kao da nemaju rizik. Ukoliko grupa ugovora jeste ili postane generator gubitka entitet će priznati gubitak trenutno. Ne očekuje se da će zahtevi ovog standarda imati značajnog uticaja na finansijske izveštaje Grupe.

• **IFRIC tumačenje 23: Neizvesnost u pogledu tretmana poreza na dobit**

Tumačenje je primenljivo za periode počev od 1. januara 2019. godine ili kasnije. MRS 12 određuje na koji način se računaju tekući i odloženi porez, ali ne i kako se reflektuju efekti neizvesnosti. Interpretacija pojašnjava kako da se primene zahtevi priznavanja i vrednovanja u skladu sa MRS 12 kada postoji neizvesnost tretmana poreza na dobit. Entitet bi trebao da utvrdi da li razmatra svaki neizvesni poreski tretman odvojeno ili zajedno sa jednim ili više drugih neizvesnih poreskih tretmana na osnovu pristupa koji bolje predviđa razrešenje neizvesnosti. Entitet će pretpostaviti da će poreski organi preispitivati iznose na koje imaju pravo i potpuno znanje o svim informacijama kada vrše ta ispitivanja. Ukoliko entitet zaključi da nije verovatno da će poreski organ prihvatiti neizvestan poreski tretman, efekat neizvesnosti će se reflektovati u utvrđivanju povezane oporezive dobiti ili gubitka, poreske osnovice, neiskorišćenih poreskih gubitaka, neiskorišćenih poreskih kredita ili poreskih stopa, koristeći ili najverovatniji iznos očekivane vrednosti, u zavisnosti koji metod entitet očekuje da će bolje predvideti razrešenje neizvesnosti. Entitet će reflektovati efekat promene činjenica i pretpostavki ili novih informacija koje utiču na odluku ili procenu koju zahteva interpretacija kao promena u računovodstvenoj proceni. Primeri izmene u činjenicama i pretpostavkama ili ovim informacijama koje mogu rezultirati u ponovnoj proceni odluke ili uradjene procene, ali nisu limitirani samo na taj momenat, se odnose na ispitivanja ili akcije od strane poreskih organa, izmene u pravilima uspostavljenim od strane poreskih organa ili isteka prava poreske uprave da ispituje ili preispituje poreski tretman. Nedostatak saglasnosti ili nesaglasnosti od strane poreskih organa sa poreskim tretmanom, izdvojeno, neće najverovatnije konstituisati izmene u činjenicama i pretpostavkama ili novim informacijama koje utiču na odluke i procene koje se zahtevaju od strane Interpretacije. Grupa trenutno procenjuje uticaj interpretacije na finansijske izveštaje.

• **MRS 19: Primanja zaposlenih (Izmene)**

Izmene i dopune standarda su primenljive za period od ili posle 1. januara 2019. godine. Izmene zahtevaju od entiteta da: koriste ažurirane pretpostavke za određivanje tekućih troškova usluge i neto kamata za preostali period nakon izmene, skraćivanja ili poravnanje plana; da priznaju u okviru bilansa uspeha kao deo troškova perioda ili kao dobitak ili gubitak usled poravnanja bilo koji manjak ili višak, čak i ako navedeni višak prethodno nije prethodno priznat usled uticaja gornje granice priznavanja sredstava. Rukovodstvo Grupe ne očekuje da će zahtevi ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

B) Standardi koji su izdati ali još uvek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni (nastavak)

• MRS 1: Prezentacija finansijskih izveštaja i MRS 8: Računovodstvene politike, promene računovodstvenih procena i greške (Izmene)

Izmene i dopune standarda su primenljive za period od ili posle 1. januara 2020. godine. Izmene zahtevaju od entiteta da: koriste konzistentnu definiciju materijalnosti u svim MSFI i Konceptualni okvir za finansijsko izveštavanje; da razjasne objašnjenje definicije materijalnosti; da uključe smernice iz MRS 1 vezano za nematerijalne informacije. Rukovodstvo Banke ne očekuje da će zahtevi ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Banke.

Za sledeća nova obelodanjivanja ne očekuje se da će, kada budu usvojena, imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe:

- Mogućnost prevremene otplate sa negativnom naknadom – izmene MSFI 9 (objavljene 12. oktobra 2017. godine i stupaju na snagu za periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Dugoročna ulaganja u pridružena pravna lica i zajednička ulaganja – izmene MRS 28 (objavljene 12. oktobra 2017. godine i stupaju na snagu za periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Godišnja poboljšanja ciklusa MSFI 2015 – 2017 – izmene MSFI 3, MSFI 11, MRS 12 i MRS 23 (obelodanjeni 12. decembra 2017. godine i stupaju na snagu za periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Primena MSFI 9 Finansijski instrumenti sa MSFI 4 Ugovori o osiguranju – Izmene MSFI 4 (objavljene 12. septembra 2016. godine i stupaju na snagu, u zavisnosti od pristupa, za periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine za pravna lica koja izaberu da primene opciju privremenog izuzeća ili kada entite prvo primenjuje MSFI 9 koristi se pristup preklapanja),
- Poslovne kombinacije – izmene MSFI 3 (objavljene 22. oktobra 2018. godine i stupaju na snagu za periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2020. godine).

2.2 Osnove za konsolidaciju

Konsolidovani finansijski izveštaji uključuju finansijske izveštaje Banke i društva nad kojim Banka ima kontrolu. Kontrola postoji ako Banka ima moć upravljanja finansijskim i poslovnim politikama društva tako da ostvari koristi od njegovih aktivnosti. Kontrola je uspostavljena kada je Banka izložena, ili ima prava na varijabilnim prinosima po osnovu učešća u entitetu u koji je investirala i ima sposobnost da utiče na te prinose po osnovu moći koju ima nad entitetom u koji je investirala.

Rezultat zavisnog društva koje je stečeno u toku godine uključuje se u konsolidovani bilans uspeha od efektivnog datuma sticanja. Finansijski izveštaji zavisnog društva po potrebi se usklađuju na način da se njihove računovodstvene politike usaglasе s onima koje koristi Banka kao matična kompanija u okviru Grupe. Sve transakcije, sva stanja, svi prihodi i rashodi unutar Grupe eliminišu se konsolidacijom. Manjinski interes predstavlja udeo u dobitku ili gubitku te kapitalu zavisnog društva kojem Banka nije direktni ni indirektni vlasnik. Manjinski interes prikazan je posebno u bilansu uspeha Grupe te unutar kapitala u bilansu stanja Grupe, odvojeno od kapitala Banke.

2.3 Poslovna spajanja

Banka na dan 31. decembra 2018. godine poseduje 75% vlasništva Lizinga. Na dan sticanja učešća, ukupna aktiva Lizinga iznosila je 3.092.233 hiljade dinara, ukupan akcijski kapital iznosio je 60.455 hiljada dinara dok je gubitak iznosio 113.284 hiljada dinara. Na dan 31. decembra 2018. godine ukupna aktiva Lizinga iznosi 8.564.439 hiljade dinara, ukupan akcijski kapital iznosio je 67.500 hiljada dinara dok dobitak iznosi 242.154 hiljada dinara.

Poslovno spajanje koje uključuje entitete ili poslovanje pod zajedničkom kontrolom je poslovna kombinacija u kojoj su navedeni entiteti pod zajedničkom kontrolom od strane istog entiteta, pre ili nakon poslovnog spajanja, i ta kontrola nije prenosiva. Kako se MSFI 3 ne primenjuje na poslovna spajanja društava pod zajedničkom kontrolom, Grupa je, u skladu s MRS-om 8, usvojila računovodstvenu politiku u kojoj se takve transakcije evidentiraju po metodi udruživanja interesa.

Primena metode je sledeća:

- Imovina i obaveze entiteta koji se spajaju prikazuje se po knjigovodstvenoj vrednosti kako je prikazano u prethodnim izveštajima krajnjeg matičnog društva Grupe;
- Nema nove procene fer vrednosti ili priznavanja nove imovine ili obaveza. Jedina usklađivanja se sprovode radi usklađivanja računovodstvenih politika;
- Nije priznat goodwill kao rezultat spajanja;
- Razlika između plaćenog iznosa/prenosa i „stečenog“ kapitala prikazana je u kapitalu;
- Bilans uspeha reflektuje rezultat svih društava za celu poslovnu godinu, ukoliko je spajanje nastalo početkom godine te nije materijalno značajno odstupanje;
- Uporedni podaci se ne prepravljaju.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.4. Prihodi i rashodi od kamata

Prihodi i rashodi od kamata, uključujući i zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda i uslovima iz obligacionog odnosa, koji su definisani ugovorom između Grupe i komitenta.

Za sve finansijske instrumente vrednovane po amortizovanoj vrednosti i druge kamatonosne finansijske instrumente, prihodi ili rashodi od kamata se iskazuju po efektivnoj kamatnoj stopi, koja predstavlja stopu koja precizno diskontuje procenjena buduća plaćanja ili primanja kroz očekivani životni vek finansijskog instrumenta ili kada je to prikladno, u kraćem vremenskom periodu, na neto knjigovodstvenu vrednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza.

Prilikom određivanja efektivne kamatne stope uzimaju se u obzir svi ugovorni uslovi koji se odnose na taj finansijski instrument, ali ne i buduću kreditnu gubicu.

Neamortizovano stanje unapred naplaćene naknade i drugih transakcionih troškova koji ulaze u efektivnu kamatnu stopu, kao i neamortizovano stanje korekcije plasmana zbog modifikacije, u slučaju prestanka priznavanja finansijskog sredstva se prezentuje u okviru prihoda od kamata na dan prestanka priznavanja.

Unwinding kao prihod od kamate na obezvređene kredite i plasmene klijenata izračunava se primenom efektivne kamatne stope na amortizovanu vrednost (neto vrednost) kredita i plasmana.

Prihodi od kamata uključuju takođe i dobitke i gubitke od modifikacije priznate na finansijskoj imovini u Nivou 1.

2.5. Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi i rashodi od naknada i provizija nastali pružanjem, odnosno korišćenjem bankarskih usluga, priznaju se po načelu uzročnosti prihoda i rashoda odnosno na obračunskoj osnovi i utvrđuju se za period kada su ostvareni, tj. kada je usluga pružena.

Grupa ostvaruje prihode od naknada i provizija koji proizilaze iz širokog spektra usluga koje pruža svojim klijentima. Prihodi od naknada se mogu svrstati u tri kategorije:

/i/ Naknade dobijene za pružanje usluga tokom određenog perioda razgraničavaju se tokom perioda pružanja usluga.

Naknade za odobrenje kredita za one kredite koji će verovatno biti povučeni i ostale naknade koje se odnose na kredite su odložene (zajedno sa svim dodatnim troškovima) i priznaju se kao izmena efektivne kamatne stope kredita.

/ii/ Prihodi od naknada povezani sa izvršenjem određenog posla

Naknade ili komponente naknada koje su povezane sa izvršenjem određenog posla se priznaju pošto se ispune odgovarajući kriterijumi.

2.6. Preračunavanje stranih valuta

Stavke uključene u finansijske izveštaje Grupe odmeravaju se korišćenjem valute primarnog privrednog okruženja u kome Grupa posluje (funkcionalna valuta). Finansijski izveštaji prikazani su u hiljadama dinara (RSD).

Poslovne promene nastale u stranoj valuti su preračunate u dinare po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promene. Monetarna sredstva i obaveze iskazani u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u dinare po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti i prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti, evidentirane su u korist ili na teret bilansa uspeha kao prihodi i rashodi od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule.

Dobici i gubici koji nastaju prilikom preračuna finansijskih sredstava i obaveza sa valutnom klauzulom evidentiraju se u bilansu uspeha u okviru prihoda, odnosno rashoda od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u dinare po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan bilansa stanja.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.7. Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata

Ove stavke uključuju dobitak /gubitak u slučaju prodaje finansijskih instrumenata i modifikacija ugovornih uslova u periodu trajanja koji za rezultat imaju prestanak priznavanja finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

2.8 Finansijski instrumenti

Finansijski instrument je svaki ugovor koji dovodi do povećanja finansijskih sredstava jedne ugovorne strane odnosno finansijskih obaveza ili vlasničkih instrumenata druge ugovorne strane. U skladu sa MSFI 9 (kao i MRS 39), sva finansijska sredstva i obaveze - koji takođe uključuju derivativne finansijske instrumente - treba da se priznaju u bilansu stanja i mere u skladu sa njihovim dodeljenim kategorijama.

2.8.1. Metode merenja finansijskih instrumenata

a) Amortizovana vrednost i efektivna kamatna stopa

Amortizovana vrednost je iznos po kom se meri finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po početnom priznavanju minus otplate glavnice, plus ili minus kumulativna amortizacija koristeći metod efektivne kamatne stope bilo koje razlike između tog početnog iznosa i iznosa dospeća. Za finansijska sredstva iznos se usklađuje za ispravku vrednosti.

Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno eskontuje procenjena buduća novčana plaćanja ili primanja tokom očekivanog trajanja finansijskog instrumenta ili, ukoliko je odgovarajuće, kraći period u odnosu na bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva ili neto knjigovodstvenu vrednost finansijske obaveze.

Kada se izračunava efektivna kamatna stopa, Grupa procenjuje novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uslove finansijskog instrumenta (na primer, prevremena otplata, kupovne i slične opcije), ali ne uzima u obzir buduće kreditne gubitke. Obračun uključuje sve naknade i poene koji su plaćeni ili primljeni između ugovornih strana a koje su sastavni deo efektivne kamatne stope, troškove transakcija i sve ostale premije i eskonte.

Za kupljena ili stvorena finansijska sredstva umanjena za kreditne gubitke („POCI“) koristi se kreditno prilagođena EIR - efektivna kamatna stopa usklađena za kreditne rizike. To je stopa koja tačno diskontuje procenjene buduće novčane tokove koji uzimaju u obzir očekivane kreditne gubitke po amortizovanoj vrednosti finansijskog sredstva.

Efektivna kamatna stopa se koristi i za priznavanje prihoda od kamata i rashoda od kamata.

Prihodi od kamata se računaju na sledeći način:

- Primenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva (Nivo 1 i Nivo 2)
- Primenom efektivne kamatne stope na amortizovanu vrednost finansijskog sredstva u narednim periodima izveštaja sve dok je sredstvo umanjeno za kreditne gubitke (Nivo 3)
- Primenom kreditno prilagođene efektivne kamatne stope na kupljena ili stvorena finansijska sredstva umanjena za kreditne gubitke (POCI).

Rashodi kamata se računaju primenom efektivne kamatne stope na amortizovanu vrednost finansijske obaveze.

b) Fer vrednost

Fer vrednost se definiše kao cena koja bi se primila za prodaju sredstva ili platila za prenos obaveze u uobičajenoj transakciji između učesnika na tržištu na datum merenja. Ova definicija fer vrednosti se primenjuje tekođe i na merenje fer vrednosti nefinansijske imovine i obaveza. Detaljnije obelodanjivanje o modelima vrednovanja i hijerarhiji instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti nalaze se u Napomeni 35.10. Pravična (fer) vrednost finansijskih sredstava i obaveza.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)
2.8 Finansijski instrumenti (nastavak)
2.8.2. Početno priznavanje i vrednovanje
a) Početno priznavanje

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se evidentiraju u bilansu stanja Grupe, od momenta kada se Grupa ugovornim odredbama vezala za instrument. Kupovina ili prodaja finansijskih sredstava na "regularan način" priznaje se primenom obračuna na datum poravnanja (izmirenja), što je datum kada je sredstvo isporučeno drugoj strani.

b) Početno vrednovanje

Finansijski instrumenti se inicijalno vrednuju po fer vrednosti, uvećanoj za troškove transakcija (izuzev finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha), koji su direktno pripisivi nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze. Po početnom priznavanju fer vrednost je u mnogim slučajevima jednaka ceni transakcije tj. ceni plaćenju za sticanje ili preuzimanje finansijskih sredstava ili primljenoj za preuzimanje finansijskih obaveza.

Dobici na prvi dan

Kada se cena transakcije na neaktivnom tržištu razlikuje od fer vrednosti na osnovu ostalih uporedivih tržišnih transakcija u okviru istog instrumenta ili baziranih na tehnikama procenjivanja čiji varijabilni parametri obuhvataju samo podatke raspoložive na uporedivim tržištima, Grupa odmah priznaje razliku između cene transakcije i fer vrednosti (dobitak na prvi dan) u bilansu uspeha. U slučaju da je razlika u ceni transakcije i fer vrednosti utvrđena na bazi ne tržišnih parametara, dobitak/gubitak na prvi dan se razgraničava na period trajanja finansijskog instrumenta.

2.8.3. Klasifikacija i naknadno vrednovanje

Rukovodstvo Grupe vrši klasifikaciju finansijskih instrumenata pri inicijalnom priznavanju. Klasifikacija finansijskih instrumenata prilikom početnog priznavanja zavisi od:

- Poslovnog modela za upravljanje tim finansijskim sredstvima - određuje se da li je finansijsko sredstvo deo portfolija kojim se upravlja tako da se prikupljaju ugovoreni novčani tokovi ili se prodaju, ili neki drugi model
- Karakteristika ugovorenih novčanih tokova - procena se fokusira na proveru da li ugovorni uslovi finansijskog sredstva povećavaju, na specifične datume, novčani tok koji predstavlja samo plaćanje glavnice i kamate.

Grupa je klasifikovala finansijska sredstva u sledeće kategorije:

- finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti
- finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha,
- investicije koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat.

Naknadno vrednovanje finansijskih sredstava zavisi od njihove klasifikacije.

2.8.3.1. Finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti

Finansijska sredstva se vrednuju po amortizovanoj vrednosti ukoliko je opredeljen poslovni model čiji je cilj prikupljanje ugovorenih novčanih tokova i ukoliko su ti novčani tokovi SPPI.

Na dan bilasniranja, ova sredstva se vrednuju po bruto knjigovodstvenoj vrednosti umanjenoj za kreditne gubitke.

Finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti su prezentovana u okviru pozicije „Kredit i potraživanja“, „Hartije od vrednosti“ i „Gotovina i sredstva kod centralne banke“. Gotovinska stanja podrazumevaju samo potraživanja (depozite) od centralne banke i kreditnih institucija koji se otplaćuju na zahtev. Koji se isplaćuju na zahtev znači da se mogu povući u bilo koje vreme ili u roku od samo jednog radnog dana ili 24 časa. Obavezne rezerve se takođe prikazuju u ovoj poziciji.

Finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti su najveća kategorija merenja, jer se celokupan portfolio kredita Grupe vrednuje po amortizovanoj vrednosti. Deo hartija od vrednosti čine dužničke hartije koje se vrednuje po amortizovanoj vrednosti. Preostale dužničke hartije od vrednosti vrednuje po fer vrednosti ili kroz bilans uspeha ili kroz ostali sveobuhvatni rezultat.

Kamatni prihod na ova sredstva se obračunava putem metode efektivne kamate i prezentovan je u okviru pozicije „Neto prihod po osnovu kamate“ u bilansu uspeha Grupe. Gubici po osnovu obezvređenja se prezentuju u okviru pozicije „Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha“. U slučaju prestanka priznavanja takve imovine, rezultat se prikazuje na poziciji „Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata po amortizovanoj vrednosti“.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.8 Finansijski instrumenti (nastavak)

2.8.3. Klasifikacija i naknadno vrednovanje (nastavak)

2.8.3.2 Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat

Finansijska sredstva se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat ukoliko su karakteristike ugovoroneog novčanog toka SPPI i ukoliko se sredstva drže u okviru poslovnog modela čiji cilj se ostvaruje i putem prikupljanja ugovorenog novčanog toka i prodaje.

U bilansu stanja, ovakva sredstva su prezentovana u okviru pozicije "Hartije od vrednosti".

Deo dužničkih hartija od vrednosti koji zadovoljava gore navedene kriterijume se vrednuje po fer vrednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat. Kamatni prihod na takve hartije se izračunava primenom metode efektivne kamate i uključuje se u poziciju „neto prohod po osnovu kamate“ u bilansu uspeha Grupe. Dobici i gubici po osnovu umanjenja za kreditne gubitke se prezentuju takođe u bilansu uspeha na poziciji „Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstva koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha“. Kao rezultat, efekat vrednovanja priznat u bilansu uspeha Grupe je isti kao i za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti. Razlika između fer vrednosti po kojoj se ove hartije vrednuju u bilansu stanja i njihove amortizovane vrednosti se priznaje kroz ostali sveobuhvatni rezultat u okviru pozicije „pozitivni/negativni efekti promene dužničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat“. Kada hartija prestane da se priznaje, iznos prethodno akumuliran u ostalom sveobuhvatnom rezultatu se reklasifikuje u bilans uspeha i prikazuje na poziciji „Neto dobitak/gubitak od prestanaka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti“.

Grupa je izabrala opciju da određene vlasničke instrumente koji se ne drže za trgovanje, vrednuje po fer vrednosti kroz ostali rezultat i ova opcija se primenjuje na strateški značajne investicije Grupe. Rezultat fer vrednovanja se prikazuje na poziciji „Pozitivni/negativni efekti promene vlasničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat“. Iznos priznat u ostalom sveobuhvatnom rezultatu nikad se ne reklasifikuje na bilans uspeha.

Ostale vlasničke instrumente kapitala Grupa vrednuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

2.8.3.3 Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha

Kategoriju merenja fer vrednosti kroz bilans uspeha imaju finansijska sredstva koja ili nisu poršla SPPI test ili imaju neki drugi poslovni model. Ova finansijska sredstva se generalno prodaju pre njihovog dospeća i njihove performanse se procenjuju na osnovu fer vrednosti te se dobiti ostvaruje njenom realizacijom putem prodaje. U poslovanju Grupe to je poslovni model po kojem se finansijska sredstva drže radi trgovanja.

Grupa u svom portfoliju hartija od vrednosti ima deo dužničkih instrumenata koje drži radi trgovanja.

Grupa nema dužničkih finansijskih instrumenata koja nisu prošla SPPI niti kreiranih da se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

2.8.4. Obezvređenje finansijskih instrumenata po MSFI 9

Grupa priznaje gubitke od obezvređenja na dužničkim finansijskim instrumentima (krediti i potraživanja i dužničke hartije od vrednosti) osim onih koji se vrednuju po FVPL, kao i za vanbilansne kreditne izloženosti koje nastaju po osnovu garancija i drugih obaveza.

Obezvređenje se zasniva na modelu očekivanih kreditnih gubitaka čije merenje odražava:

- Nepristrasan i verovatnoćom ponderisan iznos koji je određen na osnovu procene niza mogućih ishoda;
- Vremenske vrednosti novca;
- Sve razumne i potkrepljujuće informacije koje su raspoložive bez nepotrebnih troškova i napora na dan izveštavanja, o prošlim događajima, trenutnim uslovima i prognozi budućih ekonomskih okolnosti.

Očekivani kreditni gubitak/obezvređenje je sadašnja vrednost svih smanjenja očekivanog novčanog toka tokom očekivanog veka trajanja finansijskog sredstva. Smanjenje predstavlja razliku između novčanih tokova koji se duguju Grupi u skladu sa ugovorom i novčanih tokova koje Grupa očekuje da će primiti. Pošto očekivani kreditni gubici uzimaju u obzir iznos i vreme plaćanja, kreditni gubitak nastaje čak i kada Grupa očekuje da će se platiti u potpunosti ali kasnije nego od dospeća po ugovoru.

Iznos gubitka od obezvređenja se priznaje kao ispravka vrednosti sredstva. U svrhu merenja iznosa očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) i priznavanja prihoda od kamate, Grupa pravi razliku između tri nivoa obezvređenja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.8. Finansijski instrumenti (nastavak)

2.8.4. Obezbvredjenje finansijskih instrumenata po MSFI 9 (nastavak)

1) Nivo obezbvredjenja 1.

- a) Finansijska sredstva po početnom priznavanju (osim POCI imovine)
- b) Finansijskih sredstava koja ispunjavaju uslove niskog kreditnog rizika
- c) Finansijskih sredstava bez značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja bez obzira na njihov kreditni kvalitet

U Nivou 1. ispravke vrednosti usled kreditnih gubitaka izračunavaju se kao dvanaestomesečni ECL.

2) Nivo obezbvredjenja 2.

Sadrži finansijska sredstva sa značajnim povećanjem kreditnog rizika, ali nisu umanjena usled kreditnih gubitaka, uključujući početno priznata sredstva opisana iznad.

U Nivou 2. ispravke vrednosti izračunavaju se kao ECL tokom veka trajanja.

3) Nivo obezbvredjenja 3.

Sadrži finansijska sredstva koja su obezvređena usled kreditnih gubitaka, odnosno u status neizvršenja obaveza na datum izveštaja.

U Nivou 3. ispravke vrednosti izračunavaju se kao ECL tokom veka trajanja.

POCI imovina – finansijska sredstva obezvređena prilikom inicijalnog priznavanja. POCI imovina nije predmet transfera između nivoa, odnosno nezavisno od promene kreditnog kvaliteta klijenta nakon inicijalnog priznavanja POCI imovine, vrši se obračun očekivanih kreditnih gubitaka tokom čitavog veka trajanja finansijskog sredstva. Takođe, očekivani kreditni gubici tokom veka trajanja na datum početnog priznavanja POCI sredstva moraju se uzeti u obzir kod izračuna fer vrednosti sredstva (dok naknadne promene prvobitnog očekivanja dovode do priznavanja ispravki vrednosti usled kreditnih gubitaka samo ukoliko dovode do nižih očekivanja u poređenju sa datumom stvaranja, dok se ona koja dovode do boljih očekivanja u poređenju sa datumom početnog priznavanja priznaju kao povećanja bruto knjigovodstvene vrednosti sredstva).

2.8.5. Prestanak priznavanja finansijskih sredstava i obaveza

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada Grupa izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima nad tim instrumentima, što se dešava kada su prava korišćenja instrumenata realizovana, istekla, napuštena ili ustupljena.

Kada je Grupa prenela prava na gotovinske prilive po osnovu sredstava ili je sklopila ugovor o prenosu, i pri tom nije prenela sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, niti je prenela kontrolu nad sredstvom, sredstvo se priznaje u onoj meri koliko je Grupa angažovana u pogledu sredstva. Dalje angažovanje Grupe, koje ima formu garancije na preneseno sredstvo, se vrednuje u iznosu originalne knjigovodstvene vrednosti sredstva ili iznosu maksimalnog iznosa naknade koju bi Grupa morala da isplati, u zavisnosti koji iznos je niži.

U svom redovnom poslovanju u toku trajanja ugovora o kreditima, Grupa može da ponovo pregovara o uslovima ugovora i modifikuje ih. Ovo može da uključuje komercijalne tržišno uslovljene pregovore sa klijentima ili komercijalne pregovore kojima se sprečava ili ublažavaju finansijske teškoće klijenta. Kako bi se očuvala ekonomska suština i utvrdili finansijski efekti takvih modifikacija, Grupa je definisala neke kriterijume po kojima procenjuje da li su izmenjeni uslovi ugovora suštinski i značajno drugačiji od originalnih. To su promena dužnika, promena valute, uvođenje nekih klauzula koje dovode do promene novčanih tokova tako da plasman nije više SPPI.

Određene izmene ugovora (kao što je reprogram) sa klijentima koji se suočavaju sa finansijskim poteškoćama se ne tretiraju kao značajne sa aspekta prestanka priznavanja jer za cilj imaju poboljšanje verovatnoće naplate ugovorenog novčanog toka od strane Grupe.

Sa druge strane takve izmene kod klijenata koji se ne suočavaju sa finansijskim poteškoćama, mogu da budu suštinski značajne i da dovedu do prestanka priznavanja. To su sledeći kriterijumi: promena otplatnog plana na način da je prosečna preostala ročnost plasmana izmenjena više od 100% i ne više od dve godine u poređenju sa originalnim ugovorom, promena vremena ili iznosa ugovorenog novčanog toka koja rezultira u promeni sadašnje vrednosti modifikovanog sredstva za više od 10% u odnosu na knjigovodstvenu vrednost plasmana, komercijalni pregovori inicirani zbog izmene tržišnih uslova koji su povoljniji za klijenta kao alternativa refinansiranja.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.6. Finansijski instrumenti (nastavak)

2.8.5. Prestanak priznavanja finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

U slučaju značajnih modifikacija ugovornih uslova (kao što je prethodno navedeno), Grupa prestaje sa priznavanjem starog sredstva i priznaje novo, izmenjeno sredstvo. Ukoliko je dužnik u default-u ili značajna modifikacija dovodi do default-a novo sredstvo ima tretman POCI (kupljeni /plasirani kreditno obezvređen) plasmana.

Finansijske obaveze prestaju da se priznaju kada je obaveza predviđena ugovorom ispunjena, otkazana ili istekla. U slučaju gde je postojeća finansijska obaveza zamenjena drugom obavezom prema istom poveriocu, ali pod značajno promenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmenjeni, takva zamena ili promena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrednosti obaveze priznaje u bilansu uspeha.

2.8.6. Reprogramirani krediti

Kada je u mogućnosti, Grupa radije reprogramira, odnosno restrukturira kredite, nego što realizuje sredstva obezbeđenja. To može da podrazumeva produženje roka otplate ili bilo koju drugu izmenu inicijalnih uslova kreditiranja. Reprogrami mogu biti poslovni (biznis) repogrami ili forbearance po definiciji EBA-e.

Biznis reprogram podrazumeva izmenu inicijalno ugovorenih uslova koja nije uslovljena pogoršanjem finansijske pozicije dužnika, odnosno ublažavanjem posledica pogoršane finansijske pozicije i ne predstavlja restrukturiranje. Rezultat je promenjene situacije na tržištu (kupci, dobavljači, konkurencija) i potrebe da se postojeća dinamika i uslovi kredita prilagode novonastaloj situaciji.

Forbearance predstavlja restrukturiranje uslovljeno:

- nesposobnošću dužnika da ispunjava ugovorne obaveze usled finansijskih poteškoća i
- potrebom da Grupa učini određene ustupke kako bi klijent mogao da servisira ugovorne obaveze.

Nakon izmene uslova, ne smatra se da je kredit dospeo, ali ako nakon restrukturiranja postoji dokaz o obezvređenju potraživanja klijentu se dodeljuje status neizmirenja obaveza. Grupa kontinuirano kontroliše reprogramirane kredite kako bi se osiguralo ispunjenje svih kriterijuma, kao i budućih plaćanja ili pravovremenog dodeljivanja statusa neizmirenja obaveza klijentu koji se ne pridržava definisanih kriterijuma.

2.8.7. Izdati finansijski instrumenti i ostale finansijske obaveze

Izdati finansijski instrumenti ili njihove komponente se klasifikuju kao obaveze kada suština ugovornog odnosa ukazuje da Grupa ima obavezu ili da isporuči gotovinu ili neko drugo finansijsko sredstvo imaocu, ili da ispuni obavezu na drugačiji način od razmene gotovine ili drugog finansijskog sredstva za fiksni broj sopstvenih akcija.

Komponente složenih finansijskih instrumenata, koje sadrže i elemente obaveza i elemente kapitala, iskazuju se posebno, pri čemu se komponenti kapitala dodeljuje ostatak vrednosti po odbitku iznosa koji je posebno određen kao fer vrednost komponente obaveza na dan izdavanja.

Naknadno vrednovanje finansijskih obaveza zavisi od njihove klasifikacije, kao što sledi:

Depoziti i ostale obaveze prema bankama i prema drugim komitenata

Depoziti banaka i komitenata, kao i ostale kamatonosne finansijske obaveze se inicijalno priznaju po fer vrednosti, umanjenoj za nastale transakcione troškove, izuzev finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Nakon početnog priznavanja, kamatonosni depoziti i krediti se iskazuju po amortizovanoj vrednosti.

Obaveze po osnovu pozajmljenih sredstava

Obaveze po osnovu pozajmljenih sredstava se inicijalno priznaju po fer vrednosti umanjenoj za nastale transakcione troškove. Obaveze po osnovu pozajmljenih sredstava se naknadno vrednuju po amortizovanoj vrednosti. Obaveze po osnovu pozajmljenih sredstava se klasifikuju kao tekuće obaveze, osim ukoliko Grupa nema bezuslovno pravo da izmiri obavezu za najmanje 12 meseci nakon datuma izveštavanja.

Ostale obaveze

Obaveze prema dobavljačima i ostale kratkoročne obaveze iskazane su po nominalnoj vrednosti.

2.9. Prebijanje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se prebijaju, a razlika između njihovih suma se priznaje u bilansu stanja, ako, i samo ako, postoji zakonom omogućeno pravo da se izvrši prebijanje priznatih iznosa i postoji namera da se isplata izvrši po neto osnovu, ili da se istovremeno proda sredstvo i izmiri obaveza.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.10. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

U Izveštaju o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima podrazumevaju se novčana sredstva na žiro računu Grupee i računima blagajne (dinarske i devizne) i devizna sredstva na računima kod domaćih i stranih banaka sa originalnom ročnošću do 3 meseca.

2.11. Poslovi kupovine i ponovne prodaje hartija od vrednosti ("reverzni repo" poslovi)

Hartije od vrednosti kupljene po ugovoru, kojim je utvrđeno da će se ponovo prodati na tačno određeni dan u budućnosti su priznate u bilansu stanja.

Plaćena gotovina po tom osnovu, uključujući dospelu kamatu, se priznaje u bilansu stanja. Razlika između kupovne cene i cene po ponovnoj prodaji se tretira kao prihod po osnovu kamate i dospeva tokom trajanja ugovora.

2.12. Investicije u zavisna društva

Zavisno pravno lice je onaj entitet nad kojim Grupa ima kontrolu. Kontrola je uspostavljena kada je Grupa izložena, ili ima prava na, varijabilnim prinosima po osnovu učešća u entitetu u koji je investirala i ima sposobnost da utiče na te prinose po osnovu moći koju ima nad entitetom u koji je investirala.

Grupa na dan 31. decembra 2018. godine poseduje 75% vlasništva privrednog društva S Leasing d.o.o., Beograd. Učešće u kapitalu navedenog zavisnog pravnog lica iskazano je po nabavnoj vrednosti umanjenoj za ispravku vrednosti u pojedinačnim finansijskim izveštajima Grupe.

2.13. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se iskazuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti i eventualne gubitke po osnovu umanjena vrednosti sredstava. Nematerijalna ulaganja se sastoje od licenci i ostalih nematerijalnih ulaganja.

Korisni vek upotrebe nematerijalnih sredstava se procenjuje kao ograničen ili neograničen.

Nematerijalna sredstva sa ograničenim vekom trajanja se amortizuju tokom korisnog veka upotrebe. Period i metod amortizacije za nematerijalna sredstva sa ograničenim vekom upotrebe se proveravaju najmanje jednom godišnje, na kraju finansijske godine.

Promene u očekivanom korisnom veku upotrebe ili očekivanom obrascu potrošnje budućih ekonomskih koristi sadržanih u sredstvu se obuhvataju tako što se promeni period ili metod amortizacije i tretiraju se kao promene u računovodstvenim procenama.

Amortizacija nematerijalnih ulaganja se obračunava korišćenjem proporcionalne metode u cilju smanjenja vrednosti nematerijalnih ulaganja na nulu tokom procenjenog korisnog veka upotrebe, kako sledi:

Licence za softver	u skladu sa ugovorenim rokom korišćenja
Ostala nematerijalna ulaganja	4 - 6 godina

Troškovi amortizacije nematerijalnih sredstava sa ograničenim vekom trajanja se priznaju na teret bilansa uspeha.

Izdaci vezani za održavanje kompjuterskih softverskih programa priznaju se kao trošak u periodu kada nastanu.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)
2.14. Nekretnine, postrojenja i oprema i investicione nekretnine

Nekretnine, postrojenja i oprema se iskazuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti i eventualne gubitke po osnovu umanjena vrednosti sredstava.

Nabavna vrednost uključuje izdatke koje se direktno pripisuju nabavci nekretnine, postrojenja i opreme.

Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, samo kada postoji verovatnoća da će Grupa u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrednost može pouzdano utvrditi. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspeha perioda u kome su nastali.

Grupa poseduje nekretnine kao investicije u cilju ostvarenja prihoda po osnovu zakupnina i porasta vrednosti nekretnina na tržištu. Investicione nekretnine iskazane su po nabavnoj vrednosti umanjenoj za ispravku vrednosti.

Amortizacija se ravnomerno obračunava na nabavnu vrednost nekretnine, postrojenja i opreme, primenom sledećih propisanih godišnjih stopa, s ciljem da se sredstva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog veka trajanja:

Građevinski objekti	40 godina
Kompjuterska oprema	4 godina
Ostala oprema	5 do 10 godina

Promene u očekivanom korisnom veku upotrebe sredstava obuhvataju se kao promene u računovodstvenim procenama.

Obračun amortizacije nekretnina i opreme počinje od narednog meseca u odnosu na mesec u kojem je osnovno sredstvo stavljeno u upotrebu. Obračun amortizacije se ne vrši za investicije u toku. Obračunat trošak amortizacije priznaje se kao rashod perioda u kome je nastao.

Ulaganja u tuđe nekretnine, postrojenja i opremu amortizuju se shodno vremenu korišćenja istih utvrđenih ugovorom.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje nekretnina i opreme, priznaju se na teret ili u korist bilansa uspeha, kao deo ostalih poslovnih prihoda ili operativnih i ostalih poslovnih rashoda.

2.15. Obezvređenje nefinansijske imovine

Saglasno usvojenoj računovodstvenoj politici, na dan izveštavanja, rukovodstvo Grupa e analizira vrednosti po kojima su prikazana nematerijalna ulaganja, nekretnine, postrojenja i opreme i investicije u zavisna društva Grupe. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvređeno, nadoknativ iznos te imovine se procenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvređenja. Ukoliko je nadoknativ iznos nekog sredstva procenjen kao niži od vrednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrednosti, koju predstavlja vrednost veća od fer vrednosti sredstva umanjene za troškove prodaje i vrednosti u upotrebi. Gubitak zbog obezvređenja se priznaje u iznosu razlike, na teret rashoda saglasno MRS 36 "Umanjenje vrednosti imovine".

Nefinansijska sredstva (osim goodwill-a) kod kojih je došlo do umanjenja vrednosti se revidiraju na svaki izveštajni period zbog mogućeg ukidanja efekata umanjenja vrednosti.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.16. Lizing

Sagledavanje da li je određeni ugovor lizing ili sadrži elemente lizinga se zasniva na suštini ugovora i zahteva procenu da li ispunjenje ugovora zavisi od upotrebe određenog sredstva ili grupe sredstava i da li ugovor podrazumeva prenos prava korišćenja sredstava.

(a) Finansijski lizing – Grupa kao zakupac

Finansijski lizing, kojim se u suštini na Grupu prenose svi rizici i koristi koje proizilaze iz vlasništva nad predmetom lizinga, se kapitalizuje na početku lizinga po nižoj od fer vrednosti predmeta lizinga ili sadašnje vrednosti minimalnih plaćanja lizinga, i priznaje se u okviru osnovnih sredstava sa odgovarajućom obavezom prema zakupodavcu koja se iskazuje u okviru ostalih obaveza.

Ukoliko nije izvesno da će Grupa do kraja trajanja lizinga steći vlasništvo nad predmetom lizinga, taj predmet se u potpunosti amortizuje tokom trajanja lizinga ili njegovog korisnog veka trajanja, u zavisnosti od toga koji je period kraći.

Lizing rate se raspoređuju na finansijski rashod i smanjenje obaveze po osnovu lizinga kako bi se ostvarila konstantna kamatna stopa na preostali iznos obaveza. Finansijski rashodi se priznaju direktno na teret bilansa uspeha u okviru rashoda od kamata.

(b) Operativni lizing – Grupa kao zakupac

Zakup sredstava kod kojih su sve koristi i rizici u vezi sa vlasništvom zadržani kod zakupodavca, odnosno nisu preneti na zakupca, evidentiran je kao operativni lizing.

Plaćanja poslovnog zakupa, priznaju se kao rashod perioda u bilansu uspeha po proporcionalnom metodu (u momentu njihovog nastanka) tokom perioda trajanja zakupa.

2.17. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Grupa ima sadašnju obavezu, zakonsku ili izvedenu, kao rezultat prošlih događaja i kada je verovatno da će doći do odliva resursa kako bi se izmirila obaveza i kada se može pouzdano proceniti iznos obaveze. Radi održavanja najbolje moguće procene rezervisanja se razmatraju, utvrđuju i ako je potrebno koriguju na svaki izveštajni datum. Rezervisanje se odmerava po sadašnjoj vrednosti očekivanih izdataka za izmirenje obaveze, primenom diskontne stope koja odražava tekuću tržišnu procenu vremenske vrednosti novca.

Kada više nije verovatan odliv ekonomskih koristi radi izmirenja zakonske ili izvedene obaveze rezervisanje se ukida putem storniranja troškova tekućoj godine odnosno u korist prihoda, ukoliko je rezervisanje formirano u prethodnom period. Rezervisanje se prati po vrstama i može da se koristi samo za izdatke za koje je prvobitno bilo priznato. Rezervisanje se ne priznaje za buduće poslovne gubitke.

Potencijalne obaveze se ne priznaju u finansijskim izveštajima. Potencijalne obaveze se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje, osim ako je verovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

Grupa ne priznaje potencijalna sredstva u finansijskim izveštajima. Potencijalna sredstva se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje, ukoliko je priliv ekonomskih koristi verovatan.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.18. Naknade zaposlenima

(a) Porezi i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje – Definisani planovi doprinosa

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Grupa je obavezna da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom zakonom propisanih stopa. Grupa ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova. Grupa nije u obavezi da zaposlenima isplaćuje naknade koje predstavljaju obavezu Penzionog fonda Republike Srbije. Porezi i doprinosi koji se odnose na definisane planove naknada po osnovu zarada, evidentiraju se kao rashod perioda na koji se odnose.

(b) Obaveze po osnovu ostalih naknada – Otpremnine prilikom odlaska u penziju i jubilarne nagrade

U skladu sa Kolektivnim ugovorom Grupa ima obavezu isplate naknade zaposlenima prilikom odlaska u penziju (otpremnina) u iznosu od 3 prosečne mesečne zarade ostvarene u Republici Srbiji prema poslednjem objavljenom podatku Republičkog zavoda za Statistiku ili 3 prosečne mesečne zarade ostvarene u Grupi mesecu koji prethodi mesecu odlaska u penziju, odnosno 3 mesečne zarade zaposlenog ostvarene u mesecu koji prethodi mesecu isplate – u zavisnosti šta je povoljnije za zaposlenog.

Pored toga, u skladu sa kolektivnom ugovorom, Grupa je u obavezi da isplati i jubilarne nagrade za 10, 20, 30, 40 godina neprekidnog rada u Grupi. Jubilarne nagrade se isplaćuju u visini jedne, dve ili tri prosečne zarade u Grupi ostvarene u mesecu koji prethode datumu isplate, zavisno od trajanja neprekidnog rada kod poslodavca.

Troškovi i obaveze po osnovu ovih planova nisu obezbeđeni fondovima. Obaveze po osnovu naknada i sa njima povezani troškovi se priznaju u iznosu sadašnje vrednosti očekivanih budućih gotovinskih tokova primenom aktuarske metode projektovanja po jedinici prava.

Aktuarski dobiti i gubici i troškovi prethodno izvršenih usluga priznaju se u bilansu uspeha kada nastanu, s tim što se aktuarski dobiti i gubici po osnovu otpremnina prilikom odlaska u penziju priznaju u okviru ostalog ukupnog rezultata.

(c) Kratkoročna, plaćena odsustva

Akumulirana plaćena odsustva mogu da se prenose i koriste u narednim periodima, ukoliko u tekućem periodu nisu iskorišćena u potpunosti. Očekivani troškovi plaćenih odsustava se priznaju u iznosu akumuliranih neiskorišćenih prava na dan bilansa, za koje se očekuje da će biti iskorišćeni u narednom periodu. U slučaju neakumuliranog plaćenog odsustva, obaveza ili trošak se ne priznaju do momenta kada se odsustvo iskoristi.

(d) Kratkoročne beneficije zaposlenih

Svake godine Erste Grupa odobrava svojim članovima uprava program bonusa. On se odnosi na usluge koje pružaju članovi Uprave u tekućoj godini („godina usluga“). Stvarna plaćanja su uslovljena učinkom Erste Grupe u godini usluga i narednih 5 godina („period učinka“). U tom pogledu dele se na direktnu tranšu i pet razgraničenih tranši. Pedeset procenata bonusa isplaćuje se u gotovini i ispunjava definiciju dugoročnih primanja zaposlenih iz MRS 19. Preostalih pedeset procenata zavisi od promena prosečne cene akcija Erste Group Bank, AG, i ispunjava uslove plaćanja u gotovini zasnovanog na akcijama po MSFI 2.

Za oba dela programa celokupni bonus se priznaje kao rashod u odnosu na obavezu u procenjenom iznosu u godini usluga. Obaveza iz dela plaćanja akcijama u gotovini priznaje se u bilansu stanja pod „ostalim obavezama“. Obaveza iz dela primanja zaposlenih priznaje se u bilansu stanja pod „rezervama“. Rashodi se, uključujući sva naknadna usklađivanja u odnosu na obavezu koja prikazuje odluke o stvarnom iznosu bonusa, ispunjavanje uslova učinka i promene cena akcija, prikazuju u bilansu uspeha pod „rashodima zaposlenih“.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.19. Finansijske garancije

U uobičajenom toku poslovanju Grupa odobrava finansijske garancije koje se sastoje od plativih i činidbenih garancija, akreditiva, akcepta menica i drugih poslova jemstva. Finansijske garancije su ugovori koji obavezuju izdavaoca garancije da izvrši plaćanje ili nadoknadi gubitak primaocu garancije, nastao ukoliko određeni poverilac blagovremeno ne izvrši svoje obaveze u skladu sa uslovima predviđenim ugovorom.

Finansijske garancije se inicijalno priznaju u finansijskim izveštajima po fer vrednosti na datum kada je garancija data. Nakon inicijalnog priznavanja, obaveze Grupe koje proističu iz finansijskih garancija se vrednuje u iznosu amortizovane naknade ili najbolje procene izdataka neophodnih da bi se izmirila finansijska obaveza koja nastaje kao rezultat garancije, u zavisnosti koji je iznos viši.

Povećanje obaveza koje se odnosi na finansijske garancije se priznaje u bilansu uspeha. Primljene naknade se priznaju u korist bilansa uspeha u okviru prihoda od naknada i provizija ravnomerno tokom perioda trajanja garancije.

Činidbene garancije su ugovori obezbeđuju kompenzaciju ukoliko druga strana ne ispuni svoju ugovornu obavezu. Takvi ugovori prenose, pored kreditnog i nefinansijske rizike izvršenja. Činidbene garancije se početno priznaju po fer vrednosti, koja se obično dokazuje iznosom primljene naknade. Ovaj iznos se amortizuje ravnomerno tokom trajanja ugovora. Na kraju svakog izveštajnog perioda, ugovori o činidbenim garancijama se odmeravaju u iznosu većem od (i) neamortizovanog iznosa pri početnom priznavanju i (ii) najbolje procene troškova potrebnih za izmirenje ugovora ugovora na kraju izveštajnog perioda, diskontovanog na sadašnju vrednost.

2.20. Sredstva stečena naplatom potraživanja

Grupa preuzima imovinu (kolaterale) kao vid naplate u slučajevima kreditiranja sa problemima u otplati. Osnovni razlozi su omogućavanje kontrole kolaterala i zaštita vrednosti kolaterala na nelikvidnim ili problematičnim tržištima postavljanjem osnove na tržištu i, kao strategija odbrane, strategija protiv gubitka imovine na aukciji po neodgovarajućoj ceni. Konverzija loših plasmana u materijalnu imovinu se takođe vidi kao mera za poboljšanje kontrole troškova po Grupu i za izbegavanje daljeg pogoršanja vrednosti.

Imovina stečena na takav način, može biti klasifikovana kao:

- 1) Materijalna imovina koju Grupa drži za svoju upotrebu (MRS 16, Imovina, postrojenja i oprema)
- 2) Investiciona nekretnina (MRS 40 Investiciona imovina)
- 3) Sredstva stečena naplatom potraživanja (MRS 2 Inventar zaliha)
- 4) Stalna sredstva namenjena prodaji (MSFI 5)

Imovina stečena naplatom potraživanja evidentira se po kupovnoj ceni u RSD.

Materijalna imovina Grupe koju koristi Grupa evidentira se po nabavnoj vrednosti i amortizacija u skladu sa Računovodstvenom politikom Grupe i Priručnikom računovodstva po MSFI Erste bank ad Novi Sad.

Investiciona nekretnina je nekretnina u vlasništvu vlasnika u svrhu generisanja prihoda od zakupa. Originalna investicija se priznaje po nabavnoj ceni i amortizuje se u skladu sa Računovodstvenom politikom Grupe i Priručnikom računovodstva po MSFI Erste bank ad Novi Sad.

U skladu sa MRS 2, zalihe se vrednuju po nižoj od sledeće dve vrednosti, nabavne cene / cene koštanja i neto ostvarive vrednosti (cene prodaje umanjenoj za troškove prodaje).

Od datuma bilansa stanja, rukovodstvo Grupe analizira vrednost zaliha po kojima je imovina Grupe obelodanjena. Ukoliko ima naznaka da je neka imovina obezvređena, naplativ iznos imovine se procenjuje kako bi se definisao iznos obezvređenja. Ukoliko je procenjeno da je naplativ iznos imovine niži od vrednosti po kojoj je imovina obelodanjena, postojeća vrednost te imovine se smanjuje na iznos naplative vrednosti. Sektor upravljanja rizicima vrši procenu. Iznosi otpisa zaliha do neto generisane vrednosti, kao i gubici zaliha, prepoznaju se kao trošak perioda tokom kojeg je došlo do otpisa i nastanka gubitka.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.20. Sredstva stečena naplatom potraživanja (nastavak)

Stalna sredstva namenjena prodaji vrednuju se po nižoj vrednosti od knjigovodstvene vrednosti koju bi ta imovina imala da nije klasifikovana kao namenjena prodaji (nabavnoj vrednosti) i fer vrednosti umanjene za troškove prodaje. Ne radi se obračun amortizacije pošto ova klasifikacija podrazumeva brzu i izvesnu prodaju.

Ukoliko u toku držanja imovine, nisu više zadovoljeni kriterijumi za klasifikaciju imovine kao namenjene prodaji, treba je reklasifikovati i korigovati njenu knjigovodstvenu vrednost i efekte priznati u bilansu uspeha perioda kad se reklasifikacija desila.

2.21. Porezi i doprinosi

(a) Porez na dobit

Tekući porezi

Porez na dobit predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica Republike Srbije. Grupa tokom godine porez na dobit plaća u vidu mesečnih akontacija, čiju visinu utvrđuje na osnovu poreske prijave za prethodnu godinu. Konačna poreska osnovica, na koju se primenjuje propisana stopa poreza na dobit preduzeća od 15% utvrđuje se poreskim bilansom Grupe.

Računovodstvena dobit se, da bi se dobilo iznos oporezive dobiti, usklađuje za određene trajne razlike i umanjuje za određena ulaganja u toku godine, kao što je prikazano u godišnjem poreskom bilansu koji se predaje u roku od 180 dana od dana isteka perioda za koji se utvrđuje poreska obaveza.

Obveznici koji su do 2014. godine u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica Republike Srbije stekli pravo na poreski kredit po osnovu ulaganja u osnovna sredstva, mogu da iskoriste do 33% obračunatog poreza. Neiskorišćeni deo poreskog kredita može se preneti na račun poreza na dobit iz budućih obračunskih perioda, ali ne duže od deset godina, tj. do iznosa prenetog poreskog kredita.

Počevši od poreskog perioda za 2018. godinu, poreskim obveznicima je omogućeno je da efekti promene računovodstvene politike nastali usled prve primene MRS, odnosno MSFI, po osnovu kojih se, saglasno propisima o računovodstvu, vrši korekcija odgovarajućih pozicija u bilansu stanja, priznaju se kao prihod, odnosno rashod u poreskom bilansu, počev od poreskog perioda u kojem je ta korekcija izvršena. Prihodi i rashodi priznaju se u jednakim iznosima u pet poreskih perioda.

Poreski propisi u Republici Srbiji ne dozvoljavaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda iskoriste kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u određenom prethodnom periodu. Međutim, gubici iz tekućeg perioda mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od 5 godina.

Odloženi porezi

Odloženi porezi na dobit se obračunavaju po metodi obaveza prema bilansu stanja na sve privremene razlike na dan bilansa stanja između sadašnje vrednosti sredstava i obaveza u finansijskim izveštajima i njihove vrednosti za svrhe oporezivanja. Stopa od 15% je korišćena za obračun iznosa odloženih poreza.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.21. Porezi i doprinosi (nastavak)

(a) Porez na dobit (nastavak)

Odloženi porezi (nastavak)

Odložene poreske obaveze priznaju se na sve oporezive privremene razlike, izuzev ukoliko odložene poreske obaveze proističu iz inicijalnog priznavanja "goodwill-a" ili sredstava i obaveza u transakciji koja nije poslovna kombinacija i u trenutku nastanka nema uticaja na računovodstvenu dobit niti na oporezivu dobit ili gubitak, kao i ukoliko se odnose na oporezive privremene razlike u vezi sa učešćem u zavisnim preduzećima, pridruženim preduzećima i zajedničkim ulaganjima gde se trenutak ukidanja privremene razlike može kontrolisati i izvesno je da privremena razlika neće biti ukinuta u doglednom vremenskom periodu.

Odložena poreska sredstva priznaju se na sve oporezive privremene razlike i neiskorišćene iznose prenosivih poreskih kredita i poreskih gubitaka, efekata promene računovodstvenih politika na osnovu kojih se vrši korekcija odgovarajućih pozicija u Bilansu stanja. do mere do koje je izvesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se sve oporezive privremene razlike, preneti neiskorišćeni poreski krediti i neiskorišćeni poreski gubici mogu iskoristiti, izuzev ukoliko se odložena poreska sredstva odnose na privremene razlike nastale iz inicijalnog priznavanja sredstava ili obaveza u transakciji koja nije poslovna kombinacija i u trenutku nastanka nema uticaja na računovodstvenu dobit niti na oporezivu dobit ili gubitak ili na odbitne privremene razlike u vezi sa učešćem u zavisnim preduzećima, pridruženim preduzećima i zajedničkim ulaganjima, kada se odložena poreska sredstva priznaju samo do mere do koje je izvesno da će privremene razlike biti ukinute u doglednoj budućnosti i da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se sve privremene razlike mogu iskoristiti.

Knjigovodstvena vrednost odloženih poreskih sredstava preispituje se na svaki izveštajni datum i umanjuje do mere do koje više nije izvesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se ukupna vrednost ili deo vrednosti odloženih poreskih sredstava može iskoristiti. Odložena poreska sredstva koja nisu priznata procenjuju se na svaki izveštajni datum i priznaju do mere do koje je postalo izvesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Tekući i odloženi porezi priznaju se kao prihodi i rashodi i uključeni su u neto dobitak/(gubitak) perioda.

Odloženi porez na dobit koji se odnosi na stavke koje se direktno evidentiraju u korist ili na teret kapitala se takođe evidentiraju na teret, odnosno u korist kapitala.

(b) Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu, porez na dodatu vrednost, doprinose na zarade koji padaju na teret poslodavca, kao i druge poreze i doprinose koji se plaćaju u skladu sa republičkim i lokalnim poreskim propisima. Ovi porezi i doprinosi su prikazani u okviru operativnih i ostalih poslovnih rashoda.

2.22. Praćenje poslova po segmentima poslovanja

Rukovodstvo Grupe posmatra poslovne segmente u skladu sa metodologijom i segmentacijom koja je definisana na nivou cele Erste grupe, i na osnovu istih donosi odluke, alokira resurse i ocenjuje rezultat poslovanja pojedinačnih segmenata. Izveštaj po segmentima je usklađen sa FINREP metodologijom izveštavanja koji se koristi u Erste grupi gde postoje odstupanja na određenim pozicijama u odnosu na rezultat iskazan po lokalnoj NBS metodologiji.

2.23. Poslovi u ime i za račun trećih lica

Sredstva po poslovima u ime i za račun trećih lica, kojima Grupa upravlja uz naknadu, uključena su u vanbilansnu evidenciju Grupe. Grupa po navedenim plasmanima ne snosi nikakav rizik.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

3. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCENE I PROSUĐIVANJA

Sastavljanje i prikazivanje finansijskih izveštaja zahteva od rukovodstva Grupe korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na iskazane vrednosti sredstava i obaveza, kao i obelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izveštaja, kao i prihoda i rashoda u toku izveštajnog perioda.

Ove procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izveštaja. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od navedenih procena. Procene i pretpostavke se kontinuirano razmatraju, a kada korekcije postanu neophodne, iskazuju se u bilansu uspeha za periode u kojima su postale poznate.

(a) SPPI procena

Analiza ispunjenosti da li ugovoreni novčani tok finansijskog sredstva dovodi do povećanja novčanog toka koji je isključivo plaćanje glavnice i kamate (SPPI) što je predmet značajne procene prilikom klasifikacije finansijskog sredstva. Ove procene su ključne prilikom procesa MFSI 9 klasifikacije i merenja jer određuju da li će se sredstvo vrednovati po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVPL), ili u zavisnosti od procene poslovnog modela, po amortizovanoj vrednosti (AC) ili po fer vrednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat (FVOCI).

Uzimajući u obzir i razmatrajući karakteristike ugovora o kreditima, kao značajne procene je uočeno sledeće: naknada za prevremenu otplatu i neusklađenost kamatne stope i perioda ažuriranja.

Procena da li naknada za prevremenu otplatu kredita može da se smatra razumnom kompenzacijom za rani prekid ugovora (u slučaju celokupne) ili izgublenu kamatu (u slučaju delimične otplate), se bazira na poređenju nivoa naknade i troškova za koju Grupa koristi kvantitativni test gde se troškovi porede sa izgubljenom kamatnom marginom i izgubljenim kamatnim diferencijalom zbog smanjenja kamatne stope pri ranom prekidu ili otplati. Procena se radi na nivou portfolija. Adekvatnost nakande se takođe opravdava i kvalitativno na bazi trenutnog tržišnog nivoa naknada i njihove prihvatljivosti od strane regulatora.

Neusklađenost kamatne stope i perioda njenog ažuriranja se odnosi na promenjive kamatne stope kredita gde je referentna kamatna stopa neusklađena u pogledu tenora i perioda ažuriranja (kao što je slučaj kada se 3M EURIBOR usklađuje češće tj svakih mesec dana ili ređe npr svakih 6 meseci) ili je period ažuriranja određen pre početka kamatnog perioda (na primer 3MEURIBOR se ažurira 2 meseca pre puštanja kredita i početka kamatnog perioda). Ovakve slučajeve je potrebno proceniti putem „benčmark testa“ da li ugovoreni (nediskontovani) novčani tok kredita odstupa značajno od „benčmark“ kredita (kredita iste ročnosti, istog iznosa, iste valute, ali koji nema neusklađenost kamatne stope). Pragovi materijalnosti za prolazak kvantitativnog benčmark testa su 5% kumulativno odstupanje odnosno 10% periodično odstupanje. Ovaj test se radi na nivou pojedinačnog plasmana na prilikom inicijalnog priznavanja.

Za plasmane koji imaju kamatne stope određene na bazi „starih“ stopa, SPPI usaglašenost se procenjuje na bazi kvalitativnih kriterijuma tako da period između datuma fiksiranja stope i datuma početka kamatnog perioda nije duži od mesec dana.

Prilikom prelaska na MSFI 9, Grupa je testirala svoje plasmane koji imaju ugovorene „stare stope“ kvalitativno kao i nekolicinu plasmana koji imaju ugovorenu neusklađenost kamate sa periodom ažuriranja, kvantitativno i svi plasmani su prošli benčmark test.

Takođe portfolio kredita je testiran u pogledu naknade za prevremenu otplatu.

Rukovodstvo Grupe smatra da svi krediti ispunjavaju SPPI kriterijume.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

3. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCENE I PROSUĐIVANJA (nastavak)

(b) Procena poslovnog modela

Za svako finansijsko sredstvo koje je SPPI prilikom inicijalnog priznavanja, Grupa procenjuje da li je ono deo poslovnog modela u kojem se sredstva drže radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova, ili oba prikupljanje ugovorenih novčanih tokova i prodaje, ili nekog drugog poslovnog modela.

Kritičan aspekt u razlikovanju poslovnog modela je učestalost i značajnost prodaja. Može se desiti, da u periodu nakon inicijalnog priznavanja dođe do realizacije novčanog toka na drugačiji način od očekivanog, onda se može činiti da bi drugačiji metod merenja bio više odgovarajuć. Prema MSFI 9, takve naknade promene ne dovode nužno do reklasifikacije i ispravke grešaka u prethodnom periodu. Ta informacija može uticati da se poslovni model i metod vrednovanja pomeni za nova sredstva.

Grupa, prodaje zbog povećanja kreditnog rizika, prodaje koje su blizu krajnjeg roka dospeća i retke prodaje zbog nekih događaja kao što je izmena zakonske regulative, veće interne reorganizacije, retke krize likvidnosti isl, ne smatra kao suprotne postavljenom poslovnom modelu prikupljanja ugovorenih novčanih tokova.

Grupina je procena da svi krediti Grupe zadovoljavaju poslovni model držanje radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova.

Poslovni modeli Grupe:

Poslovni model Corporate - Krediti i potraživanja: Hold to Collect (AC metod vrednovanja)

Svi krediti i potraživanja drže se da bi se prikupili ugovoreni novčani tokovi (glavnica i kamata) tokom ukupnog trajanja plasmana tj. do dospeća. Trgovanja plasmanima nema, odnosno nema plasiranja kredita u cilju prodaje istih i ostvarivanja dobiti po osnovu razlike u ceni.

Poslovni model Real estate - Krediti i potraživanja: Hold to Collect (AC metod vrednovanja)

Svi krediti i potraživanja odobravaju se sa ciljem prikupljanja novčanih tokova tokom trajanja plasmana. Osnovna razlika u odnosu na korporativne kredite je u tome što se krediti odobravaju za realizaciju posebnih projekata, dakle odobravaju se posebnim (SPV) preduzećima osnovanih samo u svrhu realizacije konkretnog projekta. Sama otpлата bazira se isključivo na prihodima od projekta koji je predmet finansiranja.

Poslovni model Retail - Krediti i potraživanja: Hold to Collect (AC metod vrednovanja)

Svi krediti i potraživanja drže se da bi se prikupili ugovoreni novčani tokovi (glavnica i kamata) tokom ukupnog trajanja plasmana tj. do dospeća. Trgovanja plasmanima nema, odnosno nema plasiranja kredita u cilju prodaje istih i ostvarivanja dobiti po osnovu razlike u ceni.

Poslovni model Treasury - Dužničke hartije od vrednosti: Hold to Sell (FVPL metod vrednovanja)

Finansijskim sredstvima tj. dužničkim hartijama od vrednosti upravlja se radi ostvarivanja zarade u vidu razlike u ceni.

Poslovni model ALM - Dužničke hartije od vrednosti: Hold to Collect (AC metod vrednovanja)

Finansijskim sredstvima tj. dužničkim hartijama od vrednosti, u poslovnom modelu "držati radi prikupljanja" ("HtC"), upravlja se radi ostvarivanja tokova gotovina prikupljanjem ugovornih novčanih tokova. Ostvarivanje razlike u ceni nije cilj, niti priroda ovog poslovnog modela.

Poslovni model ALM - Dužničke hartije od vrednosti: Hold and Sell (FVOCI metod vrednovanja)

Finansijskim sredstvima tj. dužničkim hartijama od vrednosti u poslovnom modelu "držati za prikupljanje i prodaju" ("H&S") upravlja se radi ostvarivanja tokova gotovina prikupljanjem ugovornih novčanih tokova, ali i prodajom finansijskih sredstava kao i ostvarenjem razlike u ceni.

(c) Umanjenje vrednosti finansijskih sredstava

Model očekivanog kreditnog gubitka je baziran na prosuđivanju jer se zahteva procena značajnog povećanja kreditnog rizika i merenje očekivanih gubitaka bez nekog detaljnijih smernica. U pogledu značajnog povećanja kreditnog rizika, Grupa je odredila specifična pravila za procenu koja obuhvataju kvantitativne i kvalitativne kriterijume. Merenje očekivanog kreditnog gubitka uključuje kompleksne modele koji se oslanjaju na istorijske podatke o verovatnoći default-a i stopama gubitka, njihovoj ekstrapolaciji u slučaju nedovoljnih kada ne postoji dovoljno podataka, individualne procene novčanih tokova prilagođenih kreditnim gubicima, i verovatnoće ostvarenja scenarija uključujući forward-looking informacije.

Detaljna obelodanjivanja identifikacije značajnog povećanja kreditnog rizika, uključujući kolektivni, individualnu procenu, tehnike predviđanja koje se koriste za merenje očekivanog gubitka i definicije defaulta, i ostali aspekti procene kreditnog rizika su dati u Napomeni 35.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

3. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCENE I PROSUDIVANJA (nastavak)

(d) Utvrđivanje fer vrednosti finansijskih instrumenata

Fer vrednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu na dan bilansa stanja se bazira na kotiranim tržišnim cenama ponude ili tražnje, bez umanjenja po osnovu transakcionih troškova. Fer vrednost finansijskih instrumenata koji nisu kotirani na aktivnom tržištu se određuje korišćenjem odgovarajućih tehnika vrednovanja, koje obuhvataju tehnike neto sadašnje vrednosti, poređenje sa sličnim instrumentima za koje postoje tržišne cene i ostale relevantne modele.

Kada tržišni inputi nisu dostupni, oni se određuju procenjivanjima koja uključuju određeni stepen rasuđivanja u proceni "fer" vrednosti. Modeli procene oslikavaju trenutno stanje na tržištu na datum merenja i ne moraju predstavljati uslove na tržištu pre ili nakon datuma merenja. Stoga se tehnike vrednovanja revidiraju periodično, kako bi na odgovarajući način odrazile tekuće tržišne uslove.

Detaljnije obelodanjivanje se nalaze u Napomeni 35.4 (sensitivity limiti) i 35.10 (fer vrednovanje i nivoi FV).

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
4. PRIHODI I RASHODI OD KAMATA

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Prihodi od kamata		
- Banke	146.002	142.972
- Javna preduzeća	146.172	125.565
- Druga preduzeća	2.490.194	2.361.768
- Preduzetnici	113.117	73.669
- Javni sektor	1.659.424	1.591.203
- Stanovništvo	3.941.956	3.364.614
- Strana lica	21.897	35.131
- Poljoprivrednici	15.046	19.968
- Drugi komitenti	8.699	25.218
Ukupno	8.542.507	7.740.108
Rashodi kamata		
- Banke	413.503	369.320
- Javna preduzeća	14.274	29.432
- Druga preduzeća	166.803	74.380
- Preduzetnici	2.652	1.880
- Javni sektor	210.194	162.678
- Stanovništvo	118.940	131.341
- Strana lica	541.449	390.589
- Drugi komitenti	203.697	226.546
Ukupno	1.671.512	1.386.166
Neto dobitak po osnovu kamata	6.870.995	6.353.942

Prihodi i rashodi od kamata po klasama finansijskih instrumenata prikazani su kako sledi:

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Prihodi od kamata		
Gotovina kod centralnih banaka	116.021	116.253
HOV koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	791.791	-
HOV koje se drže do dospeća	-	742.723
HOV koje se vrednuju po FVT kroz ostali rezultat	578.540	-
HOV raspoložive za prodaju	-	484.189
HOV koje se vrednuju po FV kroz bilans uspeha	264.338	-
HOV kojima se trguje	-	289.977
Plasmani i avansi klijentima	5.922.295	5.293.316
Plasmani i avansi kreditnim institucijama	310.518	24.260
Kamatonosni svop	-	26.952
Drugi prihodi od kamata	559.003	762.438
Ukupno	8.542.507	7.740.108
Rashodi kamata		
Subordinirane obaveze	82.512	59.197
Depoziti banaka	566.741	320.003
Depoziti klijenata	855.699	739.197
HOV koje se vrednuju po po amortizovanoj vrednosti	103.989	-
HOV koje se drže do dospeća	-	96.613
HOV koje se vrednuju po FVT kroz ostali rezultat	31.629	-
HOV raspoložive za prodaju	-	40.089
HOV koje se vrednuju po FV kroz bilans uspeha	30.889	-
Kamatonosni svop	-	20.805
Ostale obaveze za kamate	54	110.262
Ukupno	1.671.512	1.386.166
Neto prihod po osnovu kamata	6.870.995	6.353.942

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
5. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Prihodi od naknada i provizija		
Poslovi platnog prometa u zemlji i inostranstvu	1.426.915	1.293.211
Kreditni poslovi	7.351	3.805
Depozitni poslovi	814.101	720.980
Poslovi sa platnim karticama	52.569	51.436
Garancijski i drugi poslovi jemstva	148.661	135.558
Ostale naknade i provizije	102.992	89.664
Ukupno	2.552.589	2.294.654
Rashodi od naknada i provizija		
Depozitni poslovi	2	-
Poslovi platnog prometa u zemlji i inostranstvu	571.134	501.746
Ostale naknade i provizije	376.286	286.145
Ukupno	947.422	787.891
Neto prihod po osnovu naknada i provizija	1.605.167	1.506.763

6. NETO DOBITAK PO OSNOVU PROMENE FER VREDNOSTI FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Prihodi od promene vrednosti imovine i obaveza		
Dobici od promene vrednosti ostalih derivata	455.935	491.972
Dobici od promene vrednosti finansijskih sredstava koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	166.820	161.649
Ukupno	622.755	653.621
Rashodi od promene vrednosti imovine i obaveza		
Rashodi po osnovu promene vrednosti ostalih derivata	397.083	327.502
Rashodi po osnovu promene vrednosti finansijskih sredstava koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	105.120	139.407
Rashodi po osnovu promene vrednosti finansijskih obaveza koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	6.796	-
Ukupno	508.999	466.909
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	113.756	186.712

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
7. NETO DOBITAK PO OSNOVU PRESTANKA PRIZNAVANJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA KOJI SE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Dobici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata		
Dobici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	71.685	95.519
Dobici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	7.724	-
Ukupno	79.409	95.519
Gubici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata		
Gubici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	7.485	927
Ukupno	7.485	927
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti	71.924	94.592

8. NETO DOBITAK PO OSNOVU ZAŠTITE OD RIZIKA

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Prihodi po osnovu zaštite od rizika		
Prihodi od promene vrednosti plasmana i potraživanja	1.677	2.715
Ukupno	1.677	2.715
Rashodi po osnovu zaštite od rizika		
Rashodi od promene vrednosti plasmana i potraživanja	478	648
Rashodi od promene vrednosti derivata	-	-
Ukupno	478	648
Neto dobitak po osnovu zaštite od rizika	1.199	2.067

Neto dobitak po osnovu zaštite od rizika je rezultat promene vrednosti plasmana koji su ugovoreni da prate rast cena na malo.

9. NETO EFEKTI OD KURSNIH RAZLIKA I EFEKATA UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Pozitivne kursne razlike	5.782.598	9.572.591
Negativne kursne razlike	(5.266.013)	(6.159.269)
Pozitivni efekti ugovorene valutne klauzule	1.009.569	973.216
Netativni efekti ugovorene valutne klauzule	(1.105.059)	(4.172.540)
Neto prihodi od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	421.095	213.998

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
10. NETO RASHODI PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH SREDSTVA KOJA SE NE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Prihodi po osnovu umanjenja obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha		
Prihodi od ukidanja indirektnih otpisa finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	5,450.356	7,475,707
Prihodi od ukidanja umanjenja vrednosti finansijskih sredstava koja se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	64.753	-
Prihodi od ukidanja rezervisanja za vanbilansne pozicije	684.607	2,430,790
Dobici po osnovu modifikacije finansijskih instrumenata	2.050	-
Ukupno	6.201.766	9.906.497
Rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha		
Prihodi indirektnih otpisa finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	5,676.614	7,379,374
Prihodi po osnovu umanjenja vrednosti finansijskih sredstava koja se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	14.133	-
Rashodi rezervisanja za vanbilansne pozicije	591.889	2,485,813
Gubici po osnovu modifikacije finansijskih instrumenata	82.261	-
Ukupno	6.364.897	9.865.187
Neto prihod/(rashod) po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	(163.131)	41.310

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
10. NETO RASHODI PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH SREDSTVA KOJA SE NE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA (nastavak)

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki		
Rashodi indirektnih otpisa plasmana bilansnih pozicija:		
- potraživanja po osnovu derivata (Napomena 19)	(5.582)	(45.438)
- hartije od vrednosti (Napomena 20)	(3.827)	(6.539)
- krediti i potraživanja od banaka i drugih fin.organizacija (Napomena 21)	(3.170.906)	(2.455.390)
- krediti i potraživanja od komitenata (Napomena 22)	(58.772)	(80.695)
- ostala sredstva (Napomena 25)	(3.239.087)	(2.588.062)
Rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivni (Napomena 30)	(149.162)	(2.485.813)
Ukupno rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilanskih stavki	(3.388.249)	(5.073.875)
Prihodi po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki		
Prihodi od ukidanja indirektnih otpisa plasmana bilansnih pozicija:		
- potraživanja po osnovu derivata (Napomena 19)	38.225	924
- hartije od vrednosti (Napomena 20)	5.664	5.853
- krediti i potraživanja od banaka i drugih fin.organizacija (Napomena 21)	2.964.938	2.647.829
- krediti i potraživanja od komitenata (Napomena 22)	36.716	28.428
- ostala sredstva (Napomena 25)	3.045.543	2.683.034
Rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivni (Napomena 30)	241.881	2.430.790
Ukupno prihodi po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilanskih stavki	3.287.424	5.113.824
Neto rashodi po osnovu indirektnih otpisa plasmana i rezervisanja	(100.825)	39.949

11. NETO DOBITAK PO OSNOVU PRESTANKA PRIZNAVANJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA KOJI SE VREDNUJU PO AMORTIZOVANOJ VREDNOSTI

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Dobici od prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti		
Dobitak prestanak priznavanja - nivo obezvređenja 3 i POCI	14.824	-
Dobitak prestanak priznavanja - ostali nivoi obezvređenja	294	-
Ukupno:	15.118	-
Gubici od prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti		
Gubitak prestanak priznavanja - nivo obezvređenja 3 i POCI	23	-
Ukupno:	23	-
Neto dobiti od prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	15.095	-

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
12. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Prihodi od konsultantskih usluga	18.656	20.049
Prihodi od zakupnina	6.851	13.256
Prihodi od IT usluga	9.674	7.432
Ostali prihodi	67.289	17.153
Prihodi od dividende i ostali prihodi od učešća	368	249
Ukupno	102.838	58.139

13. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALIH LIČNI RASHODI

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Troškovi neto zarada i naknada zarada	1.370.409	1.253.054
Troškovi poreza i doprinosa na zarade na teret zaposlenog	516.154	475.594
Troškovi otpremnina, jubilarnih nagrada, bonusa i regres	220.493	212.718
Ostali lični rashodi	50.211	43.435
Rashodi rezervisanja po osnovu otpremnina (Napomena 30)	22.648	21.405
Ukupno	2.179.915	2.006.206

14. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Troškovi amortizacije:		
– osnovnih sredstava (napomena 23)	205.930	166.309
– nematerijalnih ulaganja (napomena 23)	120.584	127.245
Ukupno	326.514	293.554

15. OSTALI PRIHODI

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Prihodi od naplate otpisanih potraživanja	320.755	89.395
Prihodi od ukidanja neiskorišćenih rezervisanja za obaveze	11.363	2.736
Prihodi od ukidanja neiskorišćenih ostalih rezervisanja	4.948	1.279
Dobici od prodaje osnovnih sredstava i nematerijalne imovine	14.610	68.844
Ostali prihodi	36.744	33.689
Ukupno	388.420	195.944

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
16. OSTALI RASHODI

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Profesionalne usluge	1.226.497	1.189.064
Donacije i sponzorstva	36.643	29.520
Reklama i propaganda	256.810	264.649
PTT i telekomunikacione usluge	64.000	57.243
Premije osiguranja	505.220	426.394
Troškovi zakupa	333.267	348.136
Troškovi materijala	110.788	132.700
Troškovi poreza i doprinosa	121.985	111.006
Održavanje osnovnih sredstava i informatičkog softvera	404.334	379.977
Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	3.242	9.077
Doprinosi na zarade na teret poslodavca	302.281	285.092
Dnevnice i putni troškovi	103.530	76.588
Obuke i savetovanja	25.094	47.323
Rashodi rezervisanja za sudske sporove (Napomena 30)	71.300	20.209
Ostalo	164.746	95.413
Ukupno	3.729.738	3.472.391

17. POREZ NA DOBITAK**a) Komponente poreza na dobit**

Ukupan poreski rashod sastoji se od sledećih poreza:

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Tekući porez na dobit	(264.750)	(166.319)
Dobitak od kreiranih odloženih poreskih sredstava i smanjenje odloženih poreskih obaveza	37.637	39
Gubitak od smanjenja odloženih poreskih sredstava i kreiranja odloženih poreskih obaveza	-	(43.015)
Ukupno	(227.113)	(209.295)

(b) Usaglašavanje ukupnog iznosa poreza na dobit iskazanog u bilansu uspeha i proizvoda gubitka pre oporezivanja i propisane poreske stope

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Dobit pre oporezivanja	3.191.191	2.881.317
Porez na dobit po stopi od 15%	478.679	432.198
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	37.718	48.914
Poreski krediti po osnovu ulaganja u osnovna sredstva	-	(30.821)
Poreski efekti neoporezivih prihoda (kamate na HOV čiji je izdavalac RS, autonomna pokrajina, jedinica LS ili NBS)	(244.465)	(241.841)
Poreski efekat prve primene IFRS 9	(41.313)	-
Ostalo	(3.506)	846
Ukupan poreski rashod iskazan u bilansu uspeha	227.113	209.296
Efektivna poreska stopa	7,12%	7,26%

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
17. POREZ NA DOBITAK (nastavak)**(c) Komponente odloženog poreza**

	iznos privremene razlike	31.12.2018. U RSD hiljada iznos odloženog poreza
Odbitna privremena razlika po osnovu razlike knjigovodstvene i poreske vrednosti osnovnih sredstava- odložena poreska sredstva	94.198	14.130
Oporeziva privremena razlika po osnovu svođenja hartija od vrednosti na fer vrednost-odložena poreska obaveza	(562.273)	(84.341)
odbitna privremena razlika po osnovu prenetih poreskih gubitaka iz prethodnih godina- odložena poreska sredstva	(4.086)	(613)
Odbitna privremena razlika po osnovu rezervisanja za sudske sporove- odložena poreska sredstva	244.714	36.707
Odbitna privremena razlika po osnovu rezervisanja za jubilarne nagrade- odložena poreska sredstva	110.538	16.581
Odbitna privremena razlika po osnovu Rashod obezvređenja koji će biti priznati u PB narednih godina ukupno - odložena poreska sredstva	487	73
Odbitna privremena razlika po osnovu rezervisanja za penzije- odložena poreska sredstva	75.784	11.368
Odbitna privremena razlika po osnovu rezervisanja za penzije- aktuarski dobitak- odložene poreske obaveze	(42.680)	(6.402)
Odbitna privremena razlika po osnovu rezervisanja državne HoV- odložene poreske obaveze	-	-
Privremene razlike po osnovu efekata MSFI 9	220.336	33.050
Stanje na dan 31. decembra	137.017	20.553
	iznos privremene razlike	31.12.2017. iznos odloženog poreza
Odbitna privremena razlika po osnovu razlike knjigovodstvene i poreske vrednosti osnovnih sredstava- odložena poreska sredstva	53.741	8.061
Oporeziva privremena razlika po osnovu svođenja hartija od vrednosti na fer vrednost-odložena poreska obaveza	(448.441)	(67.266)
odbitna privremena razlika po osnovu prenetih poreskih gubitaka iz prethodnih godina- odložena poreska sredstva	-	-
Odbitna privremena razlika po osnovu Rashod obezvređenja koji će biti priznati u PB narednih godina ukupno - odložena poreska sredstva	175.183	26.277
Odbitna privremena razlika po osnovu rezervisanja za sudske sporove- odložena poreska sredstva	1.292	194
Odbitna privremena razlika po osnovu rezervisanja za jubilarne nagrade- odložena poreska sredstva	122.805	18.421
Odbitna privremena razlika po osnovu rezervisanja za penzije- odložena poreska sredstva	89.374	13.406
Stanje na dan 31. decembra	(6.047)	(907)

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
17. POREZ NA DOBITAK (nastavak)

d) Promene na odloženim porezima	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Stanje odloženih poreskih sredstava/(obaveza) na dan 1. januar	(2.987)	61.745
Efekat privremenih poreskih razlika evidentiran u korist bilansa uspeha	37.636	(42.976)
Efekat privremenih poreskih razlika evidentiran u korist kapitala	(14.096)	(21.756)
Stanje odloženih poreskih sredstava/(obaveza) na dan 31. decembra	20.553	(2.987)

Kreiranje odloženih poreskih sredstava u iznosu od RSD 20.553 hiljada (i ukidanje prethodno priznatih odloženih poreskih obaveza u iznosu od RSD 2.987 hiljada) imalo je efekat na bilans uspeha u iznosu od RSD 37.636 hiljada i efekat preko kapitala u iznosu od RSD 14.096 hiljada.

U toku 2018. godine Banka je ostvarila dobit nakon oporezivanja u iznosu od RSD 2.964.079 hiljada. Ovaj iznos će biti raspoređen u skladu sa Odlukom na predstojećoj Skupštini Banke.

18. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
U dinarima		
Žiro račun	4.730.799	8.681.382
Gotovina u blagajni	2.159.642	1.610.883
Depoziti viškova likvidnih sredstava	5.000.000	-
Potraživanja za obračunatu kamatu, naknadu i proviziju po osnovu gotovine i sredstava kod Centralne banke	243	-
	11.890.684	10.292.265
U stranoj valuti		
Gotovina u blagajni	1.079.670	1.188.011
Obavezna rezerva kod NBS u stranoj valuti	11.670.903	9.293.751
	12.750.573	10.481.762
Zlato i ostali plemeniti metali	-	-
Bruto potraživanja	24.641.257	20.774.027

Obavezna dinarska rezerva predstavlja minimalnu rezervu u dinarima izdvojenu u skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije o obaveznoj rezervi banaka kod Narodne banke Srbije „Službeni glasnik RS“, br. 76/2018., koja propisuje da banke obračunavaju dinarsku obaveznu rezervu po stopi od 5% na iznos prosečnog dnevnog stanja dinarskih obaveza sa ugovorenim ročnošću do dve godine, odnosno po stopi od 0% na iznos prosečnog dnevnog stanja dinarskih obaveza sa ugovorenim ročnošću preko dve godine, u toku jednog kalendarskog meseca.

Banka je dužna da u obračunskom periodu održava prosečno dnevno stanje izdvojene dinarske obavezne rezerve na svom žiro-računu.

Obračunata dinarska obavezna rezerva čiji nivo se morao održavati na stanju žiro računa u periodu od 18. decembra 2018. godine do 17. januara 2019. godine iznosila je RSD 8.898.034 hiljada.

Narodna banka Srbije plaća kamatu na iznos ostvarenog prosečnog dnevnog stanja izdvojene dinarske obavezne rezerve u obračunskom periodu koji ne prelazi iznos obračunate dinarske obavezne rezerve po kamatnoj stopi u visini 1,25 % na godišnjem nivou.

Obavezna devizna rezerva predstavlja minimalnu rezervu u stranoj valuti izdvojenu u skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije o obaveznoj rezervi banaka kod Narodne banke Srbije „Službeni glasnik RS“, br. 76/2018., koja propisuje da banke obračunavaju deviznu obaveznu rezervu po stopi od 20% na iznos prosečnog dnevnog stanja deviznih obaveza sa ugovorenim ročnošću do dve godine, kao i na iznos dinarskih sredstava koja su indeksirana valutnom klauzulom sa ugovorenim ročnošću do dve godine po stopi od 100%. Zatim po stopi od 13% na iznos prosečnog dnevnog stanja deviznih obaveza sa ugovorenim ročnošću preko dve godine, kao i na iznos dinarskih sredstava koja su indeksirana valutnom klauzulom sa ugovorenim ročnošću preko dve godine u toku jednog kalendarskog meseca po stopi od 100%.

Obračunata devizna obavezna rezerva za obračunski period od 18. decembra 2018. godine do 17. januara 2019. godine iznosila je EUR 98.743 hiljada.

Na iznos ostvarenog prosečnog stanja izdvojene devizne rezerve, Narodna banka Srbije ne plaća kamatu.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

19. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU DERIVATA

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
U dinarima		
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha		
– fer vrednost derivata namenjenih trgovanju (FVTPL)	10.160	5.947
	10.160	5.947
U stranoj valuti		
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha		
– fer vrednost derivata namenjenih trgovanju (FVTPL)	171.044	58.717
	171.044	58.717
Ukupno finansijska sredstva	181.204	64.664
Minus: Ispravka vrednosti (FVTPL)	-	-
Stanje na dan 31. decembra	181.204	64.664

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
20. HARTIJE OD VREDNOSTI

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
U dinarima		
Dužničke hartije od vrednosti		
- obveznice (AC)	9.972.528	-
- obveznice (HTM)	-	7.861.382
- obveznice (FVTPL)	4.062.753	-
- obveznice (HFT)	-	4.624.199
- obveznice (FVTOCI)	9.004.931	-
- obveznice (AFS)	-	5.483.553
Vlasničke hartije od vrednosti		
- učešća u kapitalu (FVTPL)	28.748	-
- učešća u kapitalu (AFS)	-	28.804
	23.068.960	17.997.938
U stranoj valuti		
Dužničke hartije od vrednosti		
- obveznice (AC)	856.033	-
- obveznice (HTM)	-	468.487
- obveznice (FVTPL)	5.837.167	-
- državni zapisi (FVTPL)	129.811	-
- obveznice (HFT)	-	6.850.601
- obveznice (FVTOCI)	5.049.334	-
- državni zapisi (FVTOCI)	159.225	-
- državni zapisi (AFS)	-	6.805.546
Vlasničke hartije od vrednosti		
- ostale HOV raspoložive za prodaju - VISA akcije (FVTOCI)	67.261	-
- ostale HOV raspoložive za prodaju (AFS)	-	170.697
	12.098.831	14.295.331
Ukupno hartije od vrednosti	35.167.791	32.293.269
Minus: Ispravka vrednosti (FVTPL)	(13.897)	(45.424)
Stanje na dan 31. decembra	35.153.894	32.247.845

Osim hartija od vrednosti namenjenih trgovanju, sve hartije od vrednosti prikazane u gornjoj tabeli su tokom cele godine bile raspoređene u nivo obezvređenja 1.

Od svih navedenih hartija od vrednosti, obveznice i Visa akcije u stranoj valuti se kotiraju na berzi.

Promene na računima ispravke vrednosti u toku godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	Stanje na dan 1. januara 2018.	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Smanjenje usled prestanaka priznavanja	Smanjenje usled promene kreditnog rizika	Kursne razlike	U RSD hiljada Stanje na kraju perioda
Promene ispravki vrednosti finansijskih sredstava						
Nivo obezvređenja 1	46.547	5.583	10.055	28.170	(8)	13.897
Javni sektor	46.547	5.583	10.055	28.170	(8)	13.897
UKUPNO	46.547	5.583	10.055	28.170	(8)	13.897

Efekti prelaska na MSFI 9 predstavljaju deo iznosa u koloni „Stanje na dan 1. januara 2018.“. Više detalja o efektima prelaska na MSFI 9 može se pronaći u Napomeni 2, u okviru pregleda značajnih računovodstvenih politika tj. u okviru tranzicionih tabela.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

21. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

	31. decembra 2018.		31. decembra 2017.		U RSD hiljada
	Kratkoročni	Dugoročni	Kratkoročni	Dugoročni	
U dinarima					
Dati krediti	-	311	-	7.104	7.104
Dati depoziti	700.243	-	-	-	-
	700.243	311		7.104	7.104
U stranoj valuti					
Devizni računi	491.306	-	1.151.048	-	1.151.048
Dati krediti	-	44.083	2.690	322.234	324.924
Dati depoziti	4.728	-	709.981	-	709.981
Ostali plasmani	255.130	-	18.600	-	18.600
	751.164	44.083	1.882.319	322.234	2.204.553
Bruto krediti i potraživanja	1.451.407	44.394	1.882.319	329.338	2.211.657
Minus: Ispravka vrednosti					(12.687)
					(12.687)
Stanje na dan 31. decembra					2.198.970

Kreditni sa valutnom klauzulom su uključeni u pregled kredita i depozita u stranoj valuti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

21. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA (nastavak)

a) Pregled po vistama korisnika kredita i depozita po nivoima obezvređenja

	Bruto knjigovodstvena vrednost				Ispravke vrednosti				Ukupno	U RSD hiljada
	Nivo obezvređenja 1	Nivo obezvređenja 2	Nivo obezvređenja 3	POCI	Nivo obezvređenja 2	Nivo obezvređenja 3	POCI			
U dinarima										
Banke u zemlji	700.306	-	-	-	-	-	-	(2.417)	-	(2.417)
Društva za osiguranje	95	151	-	-	-	-	-	(1)	-	(3)
Finansijski lizing	65	-	-	-	-	-	-	(1)	-	(1)
Strane banke	(63)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	700.403	151	-	-	-	-	-	(2.419)	(2)	(2.421)
U stranoj valuti										
Finansijski lizing	44.083	-	-	-	-	-	-	(254)	-	(254)
Pomoćne delatnosti u pružanju finansijskih usluga i osiguranju	25.340	-	-	-	-	-	-	(33)	-	(33)
Strane banke	725.824	-	-	-	-	-	-	(221)	-	(221)
	795.247	-	-	-	-	-	-	(508)	-	(508)
Stanje na dan 31. decembra	1.495.650	151	-	-	-	-	-	(2.927)	(2)	(2.929)

Kreditni sa valutnom klauzulom su uključeni u pregled kredita i depozita u stranoj valuti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

21. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA (nastavak)

b) Transfer izloženosti po kreditima i potraživanjima od banaka i drugih finansijskih institucija po nivoima obezvređenja

	Bruto knjigovodstvena vrednost						U RSD hiljada	
	Transfer između Nivoa 1 i Nivoa 2		Transfer između Nivoa 2 i Nivoa 3		Transfer između Nivoa 1 i Nivoa 3		POCI	
	U Nivo 2 iz Nivoa 1	U Nivo 1 iz Nivoa 2	U Nivo 3 iz Nivoa 2	U Nivo 2 iz Nivoa 3	U Nivo 3 iz Nivoa 1	U Nivo 1 iz Nivoa 3	U Defaulted iz Non-Defaulted	U Non-Defaulted
Društva za osiguranje	-	87	-	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	-	87	-	-	-	-	-	-
c) Ročnost dospeća datih kredita i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija								
Ročnost dospeća plasmana komitentima prikazanih u bruto iznosu, prema preostalom roku dospeća, sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine, je sledeća:								
	31.12.2018.		31.12.2018.		31.12.2017.		U RSD hiljada 31.12.2017.	
Bez utvđenog roka dospeća	517.129				1.173.568			
Do 30 dana	700.021				693.977			
Od 1 do 3 meseca	-				-			
Od 3 do 12 meseci	234.257				13.961			
Preko 1 godine	44.394				330.151			
	1.495.801				2.211.657			

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

21. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA (nastavak)

Promene ispravki vrednosti i rezervisanja finansijskih sredstava

	Stanje na dan 1. januara 2018.	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Smanjenje usled prestanaka priznavanja	Povećanje usled promene kreditnog rizika	Smanjenje usled promene kreditnog rizika	Promena po osnovu kursnih razlika	Ostale promene	U RSD hiljada Stanje na kraju perioda
Promene ispravki vrednosti finansijskih sredstava								
Nivo obezvređenja 1	11.619	2.433	2.692	1.394	2.958	(746)	(6.123)	2.927
Banke u zemlji	2.315	2.117	2.020	135	54	(75)	(1)	2.417
Društva za osiguranje	-	-	-	1	4	-	4	1
Finansijski lizing	1.139	200	111	61	1.033	2	(3)	255
Pomoćne delatnosti u pružanju finansijskih usluga i osiguravanju	7.615	-	558	1	901	(10)	(6.114)	33
Ostale usluge kreditiranja i finansiranja	278	-	2	618	230	(664)	-	-
Strane banke	272	117	2	578	736	1	(9)	221
Nivo obezvređenja 2	205	-	-	-	14	(189)	-	2
Društva za osiguranje	8	-	-	-	6	-	-	2
Ostale usluge kreditiranja i finansiranja	197	-	-	-	8	(189)	-	-
Nivo obezvređenja 3	316					(316)		-
Ostale usluge kreditiranja i finansiranja	316	-	-	-	-	(316)	-	-
UKUPNO	12.140	2.433	2.692	1.394	2.972	(1.251)	(6.123)	2.929

Efekti prelaska na MSFI 9 predstavljaju deo iznosa u koloni „Stanje na dan 1. januara 2018.“. Više detalja o efektima prelaska na MSFI 9 može se pronaći u Napomeni 2, u okviru pregleda značajnih računovodstvenih politika tj. u okviru tranzicionih tabela.

ERSTE BANK a.d., NOVI SAD

NAPOМЕНЕ UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

22. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA

	31.12.2018.			31.12.2017.			U RSD hiljada
	Kratkoročni	Dugoročni	Ukupno	Kratkoročni	Dugoročni	Ukupno	
U dinarima							
Dati krediti	2.464.469	30.505.580	32.970.049	2.234.464	23.109.007	25.343.471	
Ostali plasmani	3.448.762	5.607.961	9.056.723	2.930.008	4.409.144	7.339.152	
Razgraničena potraživanja za kamatu	(252.877)	(273.991)	(526.868)	(228.546)	(270.973)	(499.519)	
	5.560.354	35.839.550	41.499.904	4.935.926	27.247.178	32.183.104	
U stranoj valuti							
Dati krediti	10.320.621	97.479.604	107.800.225	8.345.517	73.729.282	82.074.799	
Dati depoziti	89.432	-	89.432	85.735	-	85.735	
Ostali plasmani	409.529		409.529	339.585	48.454	388.039	
	10.819.582	97.479.604	108.299.186	8.770.837	73.777.736	82.548.573	
Bruto krediti i potraživanja	16.732.813	133.593.145	149.799.090	13.706.763	101.024.914	114.731.677	
Minus: Ispravka vrednosti							(2.068.517)
– Pojedinačno procenjena			(1.232.329)				(2.190.431)
– Kolektivno procenjena			(2.220.274)				(4.258.948)
			(3.452.603)				
Stanje na dan 31. decembra			146.346.487				110.472.729

ERSTE BANK a.d., NOVI SAD
NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
 za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

22. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

a) Pregled po vrstama korisnika kredita i depozita po nivoima obezvređenja

	Bruto knjigovodstvena vrednost					Ispravke vrednosti				U RSD hiljada
	Nivo obezvređenja 1	Nivo obezvređenja 2	Nivo obezvređenja 3	POCI	Ukupno	Nivo obezvređenja 1	Nivo obezvređenja 2	Nivo obezvređenja 3	POCI	
U dinarima										
Javna preduzeća	804.541	3.761	8.552	-	816.855	(6.107)	(338)	(8.552)	-	(14.997)
Druge preduzeća	9.159.199	553.885	165.550	-	9.878.634	(110.039)	(19.403)	(152.035)	-	(281.477)
Preduzetni cil	1.149.553	52.917	23.762	-	1.226.232	(8.137)	(4.339)	(15.787)	-	(28.264)
Javni sektor	811.349	(47)	-	-	811.302	(814)	-	-	-	(814)
Stanovništvo	26.590.305	1.239.503	662.321	34.692	28.526.822	(220.691)	(205.888)	(494.317)	(1.397)	(922.293)
Strana lica	5.185	24	20	-	5.229	(94)	(1)	(18)	-	(113)
Poljoprivre dnici	60.080	7.386	1.691	-	69.157	(1.988)	(842)	(1.645)	-	(4.475)
Drugi komitenti	80.487	1.348	83.838	-	165.673	(1.324)	(12)	(77.410)	-	(78.746)
	38.660.699	1.858.777	945.735	34.692	41.499.904	(349.196)	(230.822)	(749.764)	(1.397)	(1.331.179)
U stranoj valuti										
Javna preduzeća	2.538.804	136.041	-	-	2.674.845	(11.719)	(74.955)	-	-	(86.674)
Druge preduzeća	64.045.289	2.219.388	503.095	141.674	66.909.446	(464.529)	(307.841)	(369.736)	(101.871)	(1.243.977)
Preduzetni cil	843.443	43.661	3.605	99	890.808	(6.290)	(1.773)	(2.241)	-	(10.304)
Javni sektor	1.669.280	26.928	-	-	1.696.208	(11.487)	(357)	-	-	(11.844)
Stanovništvo	33.273.943	1.536.604	595.801	117.351	35.523.699	(72.368)	(262.214)	(352.277)	(16.159)	(703.018)
Strana lica	205.882	30.760	-	-	237.642	(3.559)	(4.693)	-	-	(8.252)
Poljoprivre dnici	135.072	22.133	37.852	-	195.057	(7.728)	(4.645)	(25.359)	-	(37.732)
Drugi komitenti	147.031	2.091	22.359	-	171.481	(1.238)	(16)	(18.369)	-	(19.623)
	102.859.744	4.017.606	1.162.712	259.124	108.299.186	(578.918)	(656.494)	(767.982)	(118.030)	(2.121.424)
Stanje na dan 31. decembra	141.520.443	5.876.383	2.108.446	293.816	149.799.090	928.114	887.316	1.517.746	119.427	3.452.603

Banka sve kredite vrednuje po amortizovanoj vrednosti.

22. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

b) Transfer izloženosti po kreditima i potraživanjima od komitenata po nivoima obezvređenja

	Bruto knjigovodstvena vrednost					
	Transfer između Nivoa 1 i Nivoa 2		Transfer između Nivoa 2 i Nivoa 3		Transfer između Nivoa 1 i Nivoa 3	
	U Nivo 1 iz Nivoa 2	U Nivo 2 iz Nivoa 1	U Nivo 2 iz Nivoa 3	U Nivo 3 iz Nivoa 2	U Nivo 1 iz Nivoa 3	U Nivo 3 iz Nivoa 1
Građevinarstvo	6.628	2.150	-	-	348	-
Poljoprivreda i prehrambena industrija	10.725	82.113	-	2.321	-	-
Preduzetnici	32.341	45.569	6.453	1	5.422	-
Prerađivačka industrija	18.157	166.270	2.309	-	1.705	-
Proizvodnja i snabdevanje el. energijom	129.217	97.527	-	-	-	-
Sektor drugih kominenata	13.489	79.557	-	835	-	1.155
Stanovništvo	777.004	746.051	152.593	49.172	236.506	37.167
Trgovina	135.608	365.701	455	466	48.041	-
Usluge i turizam	3.303	1.485.114	13.754	826	764	-
Stanje na dan 31. decembra	1.126.472	3.070.051	175.564	53.621	292.786	38.322

22. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)**c) Ročnost dospeća datih kredita i potraživanja od komitenata**

Ročnost dospeća plasmana komitentima prikazanih u bruto iznosu, prema preostalom roku dospeća, sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine, je sledeća:

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Bez utvđenog roka dospeća	1.089.205	469.619
Do 30 dana	590.604	269.022
Od 1 do 3 meseca	1.202.396	754.074
Od 3 do 12 meseci	13.597.731	12.213.341
Preko 1 godine	133.319.154	101.025.621
	149.799.090	114.731.677

ERSTE BANK a.d., NOVI SAD

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

22. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

Promene ispravki vrednosti i rezervisanja finansijskih sredstava)

	Stanje na dan 1. januara 2018.	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Smanjenje usled prestanka priznavanja	Povećanje usled promene kreditnog rizika	Smanjenje usled promene kreditnog rizika	Promena usled modifikacije	Smanjenje usled direktnog otpisa	Promena po osnovu kursnih razlika	Ostale promene	Stanje na kraju perioda
Promene ispravki vrednosti finansijskih sredstava										
Nivo obezvređenja 1	1.040.425	492.395	365.310	807.927	1.299.686	(689)	4	(3.323)	256.380	928.114
Javna preduzeća	15.385	8.228	2.561	-	21.932	-	-	4.703	14.004	17.826
Druge preduzeća	572.293	309.516	214.429	303.423	514.792	(510)	-	(8.747)	127.815	574.568
Preduzetnici	12.855	10.551	2.920	20.432	34.750	-	-	1.541	6.718	14.427
Javni sektor	52.170	738	13.947	1.354	22.664	-	-	-444	(4.906)	12.301
Stanovništvo	386.587	161.900	130.806	481.247	703.723	(179)	4	(14.314)	112.351	293.059
Strana lica	87	-	-	671	581	-	-	3.307	169	3.653
Drugi komitenti	1.047	1.462	647	800	1.244	-	-	10.632	229	12.280
Nivo obezvređenja 2	774.782	226.373	135.365	407.322	216.292	3	37	2.910	(172.380)	887.316
Javna preduzeća	64.560	-	-	7.018	199	-	-	3.741	174	75.293
Druge preduzeća	149.242	138.784	21.368	140.950	22.508	3	-	2.474	(60.333)	327.244
Preduzetnici	10.848	4.223	2.479	3.961	2.116	-	-	59	(8.384)	6.112
Javni sektor	9.860	358	-	-	249	-	-	(340)	(9.271)	357
Stanovništvo	539.812	83.001	111.454	255.329	191.161	-	37	(3.023)	(104.365)	468.102
Strana lica	170	-	-	-	0	-	-	-	4.528	4.698
Drugi komitenti	290	7	64	64	59	-	-	-	5.271	5.509
Nivo obezvređenja 3	1.584.790	569.136	202.624	486.230	263.884	(801)	619.468	10.274	(45.906)	1.517.747
Druge preduzeća	439.744	380.748	101.817	2.297	19.734	(801)	134.548	(818)	(43.300)	521.771
Preduzetnici	4.435	5.042	-	9.298	2.996	-	6.483	5.179	3.553	18.028
Javni sektor	-	-	-	245	-	-	-	(245)	-	-
Stanovništvo	892.917	183.343	71.130	444.964	241.154	-	368.751	6.236	169	846.594
Strana lica	22	3	-	-	-	-	-	-	-7	18
Drugi komitenti	247.670	-	29.677	29.426	-	-	109.685	(78)	(6.321)	131.335
POCI	148.307	5.229	40.260	176.294	441.516	(1.538)	30.149	(305)	303.364	119.426
Druge preduzeća	132.779	626	39.759	165.415	290.323	-	27.805	(273)	161.210	101.871
Preduzetnici	1.972	-	-	2.504	2.268	-	2.344	(1)	138	-
Stanovništvo	13.057	4.603	2	4.361	6.795	(1.538)	-	(31)	3.900	17.555
Drugi komitenti	499	-	499	4.014	142.130	-	-	-	138.116	-
UKUPNO	3.548.303	1.293.133	743.559	1.877.773	2.221.378	(3.025)	649.658	9.557	341.458	3.452.603

Efekte prelaska na MSFI 9 predstavljaju deo iznosa u koloni „Stanje na dan 1. januara 2018.“. Više detalja o efektima prelaska na MSFI 9 može se pronaći u Napomeni 2, u okviru pregleda značajnih računovodstvenih politika tj. u okviru tranzicionih tabela.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
22. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)**d) Koncentracija datih kredita i potraživanja od banka i drugih finansijskih organizacija i od komitenata**

Koncentracija datih kredita i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija i od komitenata, prikazanih u bruto iznosu na dan 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine, značajna je kod sledećih delatnosti:

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Trgovina	13.754.076	11.531.156
Prerađivačka industrija	16.573.709	14.730.940
Građevinarstvo	13.743.361	10.849.591
Proizvodnja i snabdevanje el. energijom	8.645.516	5.677.218
Usluge i turizam	20.089.000	14.160.502
Poljoprivreda i prehrambena industrija	6.022.829	2.439.537
Stanovništvo	64.189.702	47.880.851
Domaće i strane banke i ostale finansijske organizacije	1.495.801	2.211.901
Javni sektor	3.261.272	4.632.590
Strana pravna lica	96.073	91.946
Poljoprivrednici	261.011	224.723
Sektor drugih komitenata	1.239.839	1.276.944
Preduzetnici	1.922.704	1.235.435
	151.294.891	116.943.334

e) Potraživanja po osnovu finansijskog lizinga

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Minimalna plaćanja lizinga	8.985.848	7.341.132
Minus: potraživanja za nedospele kamate	(537.151)	(511.035)
Potraživanja po osnovu finansijskog lizinga	8.448.697	6.830.097
Dospela preostala minimalnih plaćanja lizinga	13.218	14.878
Ostala potraživanja po osnovu posla finansijskog lizinga	39.600	47.083
	8.501.515	6.892.058
Minus razgraničeni prihodi od potraživanja po osnovu naknada za odobrenje finansijskog lizinga	(74.876)	(63.557)
	8.426.639	6.828.502
Minus: ispravka vrednosti		
- potraživanja po osnovu finansijskog lizinga	(252.283)	(271.282)
- potraživanja za dospele kamate	(12.833)	(14.857)
- ostalih potraživanja po osnovu posla finansijskog lizinga	(39.358)	(46.895)
	(304.474)	(333.033)
	8.122.165	6.495.468

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

23. OSNOVNA SREDSTVA, NEMATERIJALNA ULAGANJA I INVESTICIONE NEKRETNOSTI

	Zemljište i građevinski objekti	Oprema	Oprema uzeta u finansijjski lizing	Investicione nekretnosti	Sredstva u pripremi	Ukupno osnovna sredstva	Nematerijalna sredstva u pripremi	U RSD hiljada	
								Nematerijalna ulaganja	
NABAVNA VREDNOST									
Stanje na dan 1. januara 2017. godine	743.709	829.049	122.295	243.633	-	1.938.686	-	1.224.882	
Povećanja	-	9.647	(3.878)	-	527.446	533.215	-	-	
Prenosi	16.322	255.193	140.326	-	(506.282)	(94.441)	-	101.402	
Otuđenja i rashodovanja	(7.385)	(77.883)	(4.570)	(243.633)	-	(333.471)	-	(9.225)	
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	752.646	1.016.006	254.173	-	21.164	2.043.989	-	1.317.059	
Povećanja	-	11.712	(7.083)	-	285.265	289.894	327.744	12.829	
Prenosi	34.947	113.213	70.571	-	(297.655)	(78.924)	-	78.931	
Otuđenja i rashodovanja	(11.102)	(39.798)	-	-	-	(50.900)	-	(447)	
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	776.491	1.101.132	317.661	-	8.774	2.204.058	327.744	1.408.372	
AKUMULIRANA ISPRAVKA VREDNOSTI									
Stanje na dan 1. januar 2017. godine	262.295	602.593	12.899	11.216	-	889.003	-	943.487	
Amortizacija (Napomena 14)	18.494	104.185	42.471	1.159	-	166.309	-	127.245	
Otuđenja i rashodovanja	(2.201)	(70.803)	(4.561)	(12.375)	-	(89.940)	-	(9.225)	
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	278.588	635.975	50.809	-	-	965.372	-	1.061.507	
Preknjižavanja	-	7.083	(7.083)	-	-	-	-	-	
Amortizacija (Napomena 14)	18.709	120.530	66.691	-	-	205.930	-	120.584	
Otuđenja i rashodovanja	(3.855)	(36.080)	-	-	-	(39.935)	-	(349)	
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	293.443	727.508	110.417	-	-	1.131.368	-	1.181.742	
Neotpisana vrednost na dan:									
- 31. decembar 2018. godine	483.048	373.624	207.244	-	8.774	1.072.688	327.744	226.630	
- 31. decembar 2017. godine	474.058	380.031	203.364	-	21.164	1.078.617	-	255.553	

23. OSNOVNA SREDSTVA, NEMATERIJALNA ULAGANJA I INVESTICIONE NEKRETNINE (nastavak)

Grupa nema građevinskih objekata koji su pod hipotekom radi obezbeđenja otplate obaveza po osnovu kredita. Neotpisanu vrednost opreme na dan 31. decembar 2018. godine najvećim delom čine računarska i telekomunikaciona oprema i kancelarijski nameštaj. Neotpisanu vrednost nematerijalnih ulaganja na dan 31. decembar 2018. godine najvećim delom čine softveri i licence. Na osnovu procene rukovodstva Grupe ne postoje indikacije da je vrednost osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja obezvređena na dan 31. decembar 2018. godine.

24. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA

Kao što je obelodanjeno u Napomeni 2.18 Grupa u skladu sa svojim računovodstvenim politikama imovinu koju klasifikuje kao sredstva namenjena prodaji odmerava po nižem od sledeća dva iznosa:

- po knjigovodstvenoj vrednosti ili
- fer vrednosti umanjenoj za troškove prodaje

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	12.288	12.288
Stanje	12.288	12.288

Na dan 31. decembar 2018. godine Grupa ima evidentirana sledeća stalna sredstva namenjena prodaji koja su locirana na teritoriji Republike Srbije:

- Zemun, Cara Dušana 266 – poslovni prostor površine 374 m²

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
25. OSTALA SREDSTVA

	31.12.2018.	31.12.2017.
U dinarima		
<i>Finansijska sredstva:</i>		
- Potraživanja za obračunatu naknadu i proviziju	20.725	16.212
- Potraživanja po osnovu prodaje	2.045	2.045
- Druga potraživanja iz redovnog poslovanja po kojima se utvrđuje prihod	30.547	28.946
- Ostala finansijska potraživanja iz poslovanja	148.537	211.829
<i>Nefinansijska sredstva:</i>		
- Dati avansi	8.687	2.928
- Potraživanja od zaposlenih	3.535	698
- Potraživanja po osnovu pretplaćenih poreza i doprinosa	1.148	725
- Zalihe	70.805	93.887
- Ostala nefinansijska potraživanja	(3.347)	(425)
- Ostale investicije	27.006	27.006
<i>Aktivna vremenska razgraničenja:</i>		
- Razgraničeni troškovi premije osiguranja	542.704	542.593
- Kuponska kamata pri kupovini obveznica	241.286	-
- Ostala razgraničenja	126.593	166.210
	1.220.271	1.092.654
U stranoj valuti		
<i>Finansijska sredstva:</i>		
- Potraživanja za obračunatu naknadu i proviziju	6	-
- Potraživanja po osnovu prodaje	20.136	30.993
- Druga potraživanja iz redovnog poslovanja po kojima se utvrđuje prihod	15	24
- Ostala finansijska potraživanja iz poslovanja	47.756	49.202
<i>Nefinansijska sredstva:</i>		
- Dati avansi	25.817	121.156
- Potraživanja od zaposlenih	13	22
- Ostala nefinansijska potraživanja	64.063	2.031
<i>Aktivna vremenska razgraničenja:</i>		
- Kuponska kamata pri kupovini obveznica	32.888	-
- Ostala razgraničenja	4.807	34.552
	195.501	237.980
Bruto ostala sredstva	1.415.772	1.330.634
<i>Minus: Ispravka vrednosti</i>	(170.114)	(176.523)
Stanje na dan 31. decembra	1.245.658	1.154.111

Ostala finansijska sredstva se vrednuju po amortizovanoj vrednosti.

25. OSTALA SREDSTVA (nastavak)

Promene na računima ispravke vrednosti u toku godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Stanje ispravke finansijskih sredstava na početku godine	107.871	253.582
Efekti prelaska na novi standard	15.265	-
Nove ispravke vrednosti	58.772	68.211
Ukidanje ispravke vrednosti	(36.716)	(28.428)
Otpis na teret ispravke vrednosti	(32.921)	(69.703)
Svođenje učešća na fer vrednost	-	(2.140)
Kursne razlike	(11.152)	(113.651)
Stanje ispravke finansijskih sredstava na dan 31. decembra	101.119	107.871
 Stanje ispravke nefinansijskih sredstava na dan 31. decembra	 68.995	 68.652
 Stanje na dan 31. decembra	 170.114	 176.523

26. OBAVEZE PO OSNOVU DERIVATA

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
U dinarima		
Obaveze po osnovu derivata namenjenih trgovanju	766	14.750
	766	14.750
U stranoj valuti		
Obaveze po osnovu derivata namenjenih trgovanju	94.752	29.708
	94.752	29.708
 Stanje na dan 31. decembra	 95.518	 44.458

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

27. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA BANKAMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCII

	31.12.2018.			31.12.2017.			U RSD hiljada
	Kratkoročni	Dugoročni	Ukupno	Kratkoročni	Dugoročni	Ukupno	
U dinarima							
<i>Obaveze po osnovu depozita i kredita</i>							
Transakcioni depoziti	428.583	-	428.583	292.843	-	292.843	
Depoziti po osnovu datih kredita	87	516	603	247	247	247	
Namenski depoziti	22.602	-	22.602	86.554	-	86.554	
Ostali depoziti	3.661.470	520.000	4.181.470	4.361.319	345.000	4.706.319	
Primljeni krediti	-	600.000	600.000	-	-	-	
Ukupno	4.112.742	1.120.516	5.233.258	4.740.716	345.247	5.085.963	
U stranoj valuti							
<i>Obaveze po osnovu depozita i kredita</i>							
Transakcioni depoziti	630.522	-	630.522	375.863	-	375.863	
Depoziti po osnovu datih kredita	-	189.110	189.110	-	189.556	189.556	
Namenski depoziti	191.079	24.230	215.309	21.246	18.955	40.201	
Ostali depoziti	6.757.163	2.508.694	9.265.857	6.317.658	1.512.836	7.830.494	
Depoziti i krediti koji dospevaju u roku od jednog dana	2.434.808	-	2.434.808	2.262.829	-	2.262.829	
Primljeni krediti	3.322.541	45.824.921	49.147.462	2.130.419	33.916.419	36.046.838	
Ostale finansijske obaveze	37.061	-	37.061	27.963	-	27.963	
Ukupno	13.373.174	48.546.955	61.920.129	11.135.978	35.637.766	46.773.744	
Stanje na dan 31. decembra	17.485.916	49.667.471	67.153.387	15.876.694	35.983.013	51.859.707	

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
27. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA BANKAMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCII (nastavak)

Struktura ostalih depozita prema bankama i drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci je prikazana u sledećoj tabeli:

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Centralna banka	1.091	1
Banke u zemlji	3.932.397	6.981.815
Društva za osiguranje	3.010.514	2.647.290
Penzijski fondovi	-	-
Finansijski lizing	422.805	2.567.369
Pomoćne delatnosti u pružanju finansijskih usluga i osiguranja	4.953.979	3.207.703
Poverenički, investicioni i slični fondovi	-	-
Ostale usluge kreditiranja i finansiranja	26.459	2.855
Fondovi očuvanja vrednosti imovine	-	-
Strane banke	54.806.142	36.452.674
Stanje na dan 31. decembra	67.153.387	51.859.707

Depoziti stranih banaka se najvećim delom odnose na depozit Erste Group Bank AG, Austrija u iznosu od 28.462.264 hiljada dinara i depozit Evropske investicione banke u iznosu od 12.966.414 hiljada dinara.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

28. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA DRUGIM KOMITENTIMA

	31.12.2018.		31.12.2017.		U RSD hiljada	
	Kratkoročni	Dugoročni	Ukupno	Kratkoročni		Dugoročni
U dinarima						
<i>Obaveze po osnovu depozita i kredita</i>						
Transakcioni depoziti	24.684.911	-	24.684.911	17.706.708	-	17.706.708
Štedni depoziti:	593.007	766.430	1.359.437	532.109	542.425	1.074.534
Depoziti po osnovu datih kredita	182.118	730.609	912.727	237.930	189.160	427.090
Namenski depoziti	4.040.575	18.750	4.059.325	2.829.348	18.750	2.848.098
Ostali depoziti	10.201.291	5.220	10.206.511	6.926.343	7.359	6.933.702
Ukupno	39.701.902	1.521.009	41.222.911	28.232.438	757.694	28.990.132
U stranoj valuti						
<i>Obaveze po osnovu depozita i kredita</i>						
Transakcioni depoziti	44.155.303	-	44.155.303	34.154.483	-	34.154.483
Štedni depoziti:	7.966.244	11.400.354	19.366.598	8.190.424	11.953.885	20.144.309
Depoziti po osnovu datih kredita	130.160	3.736.187	3.866.347	103.768	2.058.284	2.162.052
Namenski depoziti	748.927	282.420	1.031.347	3.259.784	314.590	3.574.374
Ostali depoziti	208.591	631.219	839.810	1.082.998	124.996	1.207.994
Primljeni krediti	-	2.354.677	2.354.677	-	1.291.788	1.291.788
Ostale finansijske obaveze	373.221	-	373.221	456.996	-	456.996
Ukupno	53.582.446	18.404.857	71.987.303	47.248.453	15.743.543	62.991.996
Stanje na dan 31. decembra						
			113.210.214			91.982.128

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
28. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA DRUGIM KOMITENTIMA (nastavak)

Struktura ostalih depozita prema komitentima prikazana je u sledećoj tabeli:

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Holding kompanije	4	-
Javna preduzeća	3.706.090	2.057.397
Privredna društva	37.428.545	26.848.840
Javni sektor	4.224.630	2.691.673
Stanovništvo	53.657.942	45.729.756
Strana lica	2.318.467	2.467.769
Preduzetnici	2.853.351	2.195.108
Poljoprivrednici	514.419	397.437
Drugi komitenti	8.506.766	9.594.148
Stanje na dan 31. decembra	113.210.214	91.982.128

29. SUBORDINIRANE OBAVEZE

	U RSD hiljada	
U stranoj valuti	31.12.2018.	31.12.2017.
Subordinirane obaveze	4.566.337	1.354.523
	4.566.337	1.354.523

Stanje obaveza po subordiniranim kreditima na dan 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine je detaljnije prikazano u sledećoj tabeli:

					U RSD hiljada	
Naziv poverioca	Oznaka valute	Iznos kredita	Datum dospeća	Kamatna stopa	31.12.2018.	31.12.2017.
Erste Group Bank AG	EUR	15.000.000	27.12.2021.	Euribor+3,65% p,a,	1.013.097	1.354.523
Erste Group Bank AG	EUR	30.000.000	10.09.2028.	Euribor+3,38% p,a,	3.545.838	-
Ukupno		45.000.000			4.558.935	1.354.523

Subordinirane obaveze se odnose na kredit odobren od strane Erste GCIB Finance, Amsterdam dana 27. decembra 2011. godine, u iznosu od EUR 15.000.000 na period od 10 godina sa periodom mirovanja 5 godina i kamatnom stopom u visini tromesečnog EURIBOR-a uvećanog za 3,65% na godišnjem nivou. U skladu sa ugovorom, glavnica se otplaćuje u 21 jednake tromesečne rate od kojih prva dospeva nakon isteka perioda mirovanja od 5 godina. Subordinirane obaveze Grupa može da uključi u njen dopunski kapital (Napomena 35.9), nakon što Narodna banka Srbije, na osnovu dostavljene dokumentacije i Ugovora, utvrdi da su ispunjeni uslovi za davanje odobrenja da se subordinirane obaveze mogu uključiti u dopunski kapital Grupe. Narodna banka Srbije, Sektor za kontrolu poslovanja banaka, dostavila je navedeno odobrenje dana 6. decembra 2011. godine, a na osnovu zahteva Banke od 7. oktobra 2011. godine.

Na osnovu Ugovora o prenosu i ustupanju dana 16. decembra 2015. godine izvršena je promena poverioca, te je novi poverilac Erste Group Bank AG, Austrija. Svi ostali uslovi iz ugovora su ostali nepromenjeni.

Banka je dana 20.08.2018. godine potpisala novi ugovor za subordinirani kredit sa Erste Group Bank AG Beč na iznos od 30 miliona evra. Rok kredita je 10 godina, kamatna stopa je u visini tromesečnog EURIBOR-a uvećanog za 3,38% na godišnjem nivou. U skladu sa ugovorom, glavnica se otplaćuje na dan dospeća u jednom iznosu.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
29. SUBORDINIRANE OBAVEZE (nastavak)

Subordinirane obaveze Grupa može da uključi u dopunski kapital nakon što Narodna banka Srbije, na osnovu dostavljene dokumentacije i Ugovora, utvrdi da su ispunjeni uslovi za davanje odobrenja da se subordinirane obaveze mogu uključiti u dopunski kapital Grupe. Narodna banka Srbije, Sektor za kontrolu poslovanja banaka, dostavila je navedeno odobrenje dana 11 oktobra 2018. godine, a na osnovu zahteva Banke od 24. avgusta 2018. godine.

30. REZERVISANJA

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivni (a)	240.457	326.073
Rezervisanja za dugoročna primanja zaposlenih (b):		
– naknade za odlazak u penziju	77.170	76.224
– jubilarne nagrade	114.054	111.997
Rezervisanja za sudske sporove (c)	239.812	185.274
Ostala dugoročna rezervisanja	5.701	67.041
Stanje na dan 31. decembra	677.194	766.609

Promene rezervisanja vanbilansnih stavki

- (a) Prema internoj politici Grupe, rezervisanja za rizičnu vanbilansnu aktivu (garancije, avale, akreditive i obaveze za nepovučene kredite) vrše se po plasmanima Grupe gde postoji mogućnost da preuzete potencijalne obaveze padnu na teret Grupe.

Dokazi na osnovu kojih Grupa vrši pojedinačnu procenu obezvređenja su: isplate po računima Grupe po preuzetim obavezama po garancijama, avalima i drugim stavkama, kašnjenja po ostalim obavezama i da je komitent, prema kriterijumima interne klasifikacije Grupe, u statusu neizmirenja obaveza (*default*).

Pojedinačno procenjivanje obezvređenja, po vanbilansnim stavkama, obračunava se na isti način kao i za potraživanja bilansne aktive, uzimajući u obzir mogućnost budućih odliva po vanbilansnim stavkama. Za potencijalne obaveze kod kojih se ne očekuje odliv sredstava Grupe, kao i kod kojih se proceni da će u slučaju odliva sredstava potraživanja biti naplativa u ukupnom iznosu, Grupa vrši rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama na grupnoj osnovi na sličan način kao i za bilansna potraživanja, uz korišćenje faktora konverzije za vanbilansne stavke.

- (b) Grupa je formirala rezervisanja za dugoročna primanja zaposlenih koja obuhvataju rezervisanja po osnovu zakonskih otpremnina pri odlasku u penziju i jubilarnih nagrada. Obaveze po ovom osnovu priznaju se u iznosu sadašnje vrednosti budućih gotovinskih tokova primenom akuarske metode.
- (c) Grupa je formirala rezervisanje za sudske sporove u kojima je Grupa tužena, a za koje se prema proceni stručnog tima Grupe očekuje negativan ishod.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
30. REZERVISANJA (nastavak)

Promene na računima rezervisanja u toku godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi		
Stanje na početku godine	326.073	277.482
Rezervisanja u toku godine (Napomena 10)	149.162	2.485.813
Neiskorišćena ukinuta rezervisanja (Napomena 10)	(241.881)	(2.430.790)
Ostale promene	7.102	(6.433)
	240.457	326.072
Rezervisanja za ostala dugoročna primanja zaposlenih		
Stanje na početku godine	188.221	198.088
Rezervisanja u toku godine (Napomena 13)	22.648	19.177
Naknade isplaćene u toku godine	(17.059)	(28.157)
Aktuarski gubici (+)/dobici (-) po osnovu jubilarnih nagrada	2.806	10.151
Aktuarski gubici (+) /dobici(-) po osnovu otpremnina	(5.392)	(11.038)
	191.224	188.221
Rezervisanja za sudske sporove		
Stanje na početku godine	185.274	172.445
Rezervisanja u toku godine (Napomena 16)	71.300	22.141
Iskorišćena rezervisanja	(16.762)	(9.313)
Ostale promene		
	239.812	185.273
Ostala dugoročna rezervisanja		
stanje na početku godine	67.043	42.700
iskorišćena rezervisanja - plaćanja	(31.115)	(27.628)
ostale promene	(30.227)	51.971
	5.701	67.043
Stanje na dan 31. decembra	677.194	766.609

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
30. REZERVISANJA (nastavak)

Podaci koje je aktuar koristio za obračun rezervacija za buduće obaveze po osnovu otpremnine za odlazak u penziju:

- Podaci o zaposlenima;
- Ukupan radni staž na dan 31. decembar 2018. godine;
- Godina rođenja i pol;
- Broj godina do starosne odnosno pune penzije;
- Tablica mortaliteta za Republiku Srbiju 2010-2012;
- Kamatna stopa 4,2%;
- Prosečna bruto zarada u Republici Srbiji u periodu januar – maj 2017. godine i
- Pretpostavljeni rast zarada od 2,7% godišnje tokom celog perioda za koji se rezervišu sredstva.

	U RSD hiljada
Sadašnja vrednost obaveza za primanja zaposlenih na dan 31. decembra 2017.	188.221
<i>Troškovi usluga</i>	
a. Troškovi tekućeg rada	15.575
b. Troškovi minulog rada	-
c. Troškovi kamate	7.073
d. Plaćanja	(17.059)
<i>Aktuarski dobiti (-)/gubici(+) za jubilarne nagrade proizašli iz:</i>	
a. Promena u demografskim pretpostavkama	781
b. Promena u finansijskim pretpostavkama	2.025
c. Promena u iskustvenim pretpostavkama	-
<i>Aktuarski dobiti (-)/gubici(+) za otpremnine proizašli iz:</i>	
a. Promena u demografskim pretpostavkama	(6.954)
b. Promena u finansijskim pretpostavkama	1.562
c. Promena u iskustvenim pretpostavkama	-
Sadašnja vrednost obaveza za primanja zaposlenih na dan 31. decembra 2018.	191.224

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

30. REZERVISANJA (nastavak)

Promene na računima rezervisanja za gubitke po vanbilasnoj aktivni u toku godine prikazane su u sledećoj tabeli:

Promene na rezervisanjima za gubitke po vanbilasnoj aktivni	Stanje na početku perioda	Povećanje usled priznavanja i sticanja	Smanjenje usled prestanka priznavanja	Povećanje usled promene kreditnog rizika	Smanjenje usled promene kreditnog rizika	Promena po osnovu kursnih razlika	U RSD hiljada	
							Ostale promene	Stanje na kraju perioda
Nivo obezvređenja 1	235.603	89.147	68.357	38.887	140.546	(132)	1.818	156.420
Nivo obezvređenja 2	32.499	4.178	15.418	6.509	13.584	(15)	(3.937)	10.232
Nivo obezvređenja 3	65.222	6.959	694	3.482	3.282	(3)	2.121	73.805
Ukupno	333.324	100.284	84.469	48.878	157.412	(150)	2	240.457

Kretanje između nivoa obezvređenja na računima rezervisanja za gubitke po vanbilasnoj aktivni je prikazano u sledećoj tabeli:

	Bruto knjigovodstvena vrednost					
	Transfer između Nivo 1 i Nivoa 2		Transfer između Nivo 2 i Nivoa 3		Transfer između Nivo 1 i Nivoa 3	
	U Nivo 1 iz Nivoa 2	U Nivo 2 iz Nivoa 1	U Nivo 2 iz Nivoa 3	U Nivo 3 iz Nivoa 2	U Nivo 1 iz Nivoa 3	U Nivo 3 iz Nivoa 1
Date garancije i druga jemstva	153.583	405.577	-	-	-	591
Neiskorišćene preuzete neopozive obaveze	8.360	630.472	1.212	123	1.887	160
Ukupno	161.943	1.036.049	1.212	123	1.887	751

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
31. OSTALE OBAVEZE

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
U dinarima		
<i>Nefinansijska sredstva:</i>		
Obaveze prema dobavljačima	12.096	16.783
Obaveze za primljene avanse	31.503	33.460
Obaveze za neto zarade i naknade zarada	11	-
Obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	86.515	76.186
<i>Pasivna vremenska razgraničenja:</i>		
- Razgraničene obaveze za neiskorišćene godišnje odmore	30.245	21.078
- Razgraničene obaveze za MBU procesuiranje	125	15.936
- Razgraničene obaveze za informatičke usluga	12.464	13.753
- Rezervacije za troškove	58.912	117.044
- Ostala razgraničenja	211.599	193.155
Obaveze prema trgovcima po pos terminalima-preduzeća	22.096	51.748
Obaveze za gašenje dinarskih računa	21.964	21.685
Obaveze od prinudno prodatih akcija synergy-fizička lica	25.899	24.414
Ostale obaveze	155.853	173.177
	669.282	758.419
U stranoj valuti		
<i>Finansijska sredstva:</i>		
Obaveze za neplaćene iznose osnovnih sred.uzetih u lizing	169.995	163.819
<i>Nefinansijska sredstva:</i>		
Obaveze po osnovu naknade i provizije	60	60
Obaveze prema dobavljačima	-	5.734
Obaveze za primljene avanse	11.441	10.634
<i>Pasivna vremenska razgraničenja:</i>		
- Ostala razgraničenja	115.493	36.485
Pokriće nostro doznaka fizičkih lica	11.310	27.937
Ostale obaveze	107.993	27.417
	416.292	272.086
Stanje na dan 31. decembra	1.085.574	1.030.505

Ostale finansijske obaveze se vrednuju po amortizovanoj vrednosti.

32. KAPITAL**(a) Struktura kapitala Grupe**

Struktura ukupnog kapitala Grupe prikazana je kako sledi:

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Akcijski kapital – obične akcije	10.040.000	10.040.000
Emisiona premija	124.475	124.475
Posebna rezerva za procenjene gubitke	10.036.645	7.679.824
Revalorizacione rezerve	513.700	418.346
Dobitak tekuće godine	3.057.163	2.732.925
Učešća bez prava kontrole	77.914	64.856
Stanje na dan 31. decembra	23.849.897	21.060.426

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
32. KAPITAL (Nastavak)**/i/ Akcijski kapital**

Na dan 31. decembar 2018. godine upisani i uplaćeni kapital Banke se sastoji od 1.004.000 običnih akcija, pojedinačne nominalne vrednosti od RSD 10.000 (31. decembar 2017. godine: 1.004.000 običnih akcija pojedinačne nominalne vrednosti 10.000 dinara). U toku 2018. i 2017. godine nije bilo promena na akcijskom kapitalu.

Većinski akcionar Banke je Erste Group, Beč sa učešćem od 74% u akcijskom kapitalu na dan 31. decembar 2018. godine. Struktura akcionara Banke na dan 31. decembar 2018. godine je sledeća:

Naziv akcionara	Broj akcija	Učešće u %
EGB CEPS HOLDING GMBH	742.960	74,00
Steiermärkische Bank und Sparkassen AG, Grac	261.040	26,00
Ukupno	1.004.000	100,00

/ii/ Emisiona premija

Emisiona premija u iznosu od 124.475 hiljada dinara na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine obuhvata pozitivnu razliku između postignute prodajne vrednosti akcija i njihove nominalne vrednosti.

/iii/ Rezerve iz dobiti i ostale rezerve

Formirane su rezerve iz dobiti na dan 31. decembar 2018. godine iznose 10.036.645 hiljada dinara. Na dan 31. decembra 2017. godine rezerve iz dobiti su iznosile 7.679.824 hiljada dinara. Na osnovu Odluke Skupštine akcionara Banke od 28. septembra 2018. godine Banka je iz ostvarene dobiti za 2017. godinu izvršila pokriće gubitka po osnovu efekta MSFI 9 u iznosu od RSD 275.419 hiljada a u ostale rezerve je izvršila raspodelu preostale dobiti u iznosu od RSD 2.356.820 hiljada.

/iv/ Revalorizacija rezerve

Revalorizacija rezerve, koje na dan 31. decembar 2018 godine iznose 513.700 hiljade dinara (31. decembar 2017. godine: 418.346 hiljade dinara), formirane su kao rezultat svođenja vrednosti ulaganja u vlasničke i dužničke hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat, korigovanih za efekte odloženih poreza po osnovu revalorizacije ovih hartija od vrednosti i efekte promene kreditnog rizika izdavaoca hartije, i usklađivanja obaveza po osnovu aktuarskog obračuna u skladu sa MRS 19.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
32. KAPITAL (Nastavak)

(b) Pokazatelji poslovanja Grupe – usaglašenost sa zakonskim pokazateljima

Pokazatelji poslovanja	Propisani	31.12.2018.	31.12.2017.
1. Kapital	Minimum EUR 10 miliona		
2. Adekvatnost kapitala	Minimum 8%	EUR 211.699,569	EUR 168.938,503
3. Pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala	Minimum 6%	17,11	17,30
4. Pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala	Minimum 4,5%	14,46	16,81
5. Ulaganja Grupe	Maksimum 60%	14,46	16,81
6. Izloženost prema licima povezanim sa Grupom	bez limita	4,47	5,62
7. Veliki i najveći mogući krediti u odnosu na kapital	Maksimum 400%	8,54	12,97
8. Likvidnost:		120,25	97,33
– pokazatelj likvidnosti	Minimum 0,8	1,36	1,61
– uži pokazatelj likvidnosti	Minimum 0,5	1,28	1,52
9. PPLA	Minimum 100%	175,08	156,85
10. Pokazatelj deviznog rizika	Maksimum 20%	2,55	5,76
11. Izloženosti Grupe prema grupi povezanih lica	Maksimum 25%	16,46	21,25
12. Izloženosti Grupe prema licu povezanim sa Grupom	bez limita	5,49	9,41
13. Ulaganja Grupe u lica koja nisu u finansijskom sektoru	Maksimum 10%	0,11	0,13

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
33. VANBILANSNE POZICIJE

Grupa u okviru druge vanbilansne evidencije vodi hipoteke, hartije od vrednosti po kastodi poslovima, evidenciju kamatu.

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Poslovi u ime za račun trećih lica (a)	617.999	640.935
Garancije i ostale preuzete neopozive obaveze (b)	52.151.249	37.230.852
Druge vanbilansne pozicije	229.166.521	215.361.570
Stanje	281.935.769	253.233.357
Nenaplativa potraživanja preneti na vanbilansne pozicije	(1.855.746)	(1.900.406)
Stanje na dan 31. decembra	280.080.023	251.332.951

(a) Poslovi u ime i za račun trećih lica

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
Plasmani po poslovima u ime i za račun trećih lica u dinarima:		
– kratkoročni	15.635	14.006
– dugoročni	602.364	626.929
Stanje na dan 31. decembra	617.999	640.935

Kratkoročni poslovi u ime i za račun trećih lica se najvećim delom odnose na sredstva Ministarstva poljoprivrede u iznosu od 8.183 hiljada dinara. Dugoročni poslovi se odnose na stambene kredite osigurane kod Nacionalne korporacije za osiguranje kredita u iznosu od 604.658 hiljada dinara i dugoročne poljoprivredne kredite u iznosu od 7.573 hiljada dinara.

(b) Garancije i ostale preuzete neopozive obaveze

	31.12.2018.	U RSD hiljada 31.12.2017.
U dinarima		
Plative garancije	1.568.688	1.046.722
Činidbene garancije	5.821.541	4.780.880
Preuzete neopozive obaveze za nepovučene kredite i plasmane	5.081.218	5.567.655
Ostale vanbilansne stavke	505.121	653.801
	12.976.568	12.049.058
U stranoj valuti		
Plative garancije	2.751.967	1.511.097
Činidbene garancije	4.557.711	4.869.481
Preuzete neopozive obaveze za nepovučene kredite i plasmane	30.159.391	17.010.434
Akreditivi	404.196	187.855
Ostale vanbilansne stavke	1.301.416	1.602.927
	39.174.681	25.181.794
Stanje na dan 31. decembra	52.151.249	37.230.852

(c) Preuzete neopozive obaveze se odnose na neiskorišćene odobrene kredite koji se ne mogu jednostrano otkazati i to: minuse na tekućim računima, kredite preduzećima, višenamenske okvirne kredite i ostale preuzete neopozive obaveze.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
33. VANBILANSNE POZICIJE (nastavak)

Preuzete neopozive obaveze obično imaju fiksne datume kada ističu ili druge odredbe u vezi isteka. Pošto preuzete neopozive obaveze mogu isteći pre povlačenja kredita od strane komitenata, ukupno ugovoren iznos ne predstavlja neophodno buduće gotovinske odlive.

Grupa prati ročnost preuzetih neopozivih obaveza po osnovu neiskorišćenih odobrenih kredita jer dugoročne preuzete obaveze nose viši stepen kreditnog rizika od kratkoročnih preuzetih obaveza.

Na dan 31. decembar 2018. godine, rezervisanja za gubitke po osnovu garancija i ostalih preuzetih neopozivih obaveza iznose RSD 240.457 hiljada (31. decembar 2017. godine: RSD 326.073 hiljada).

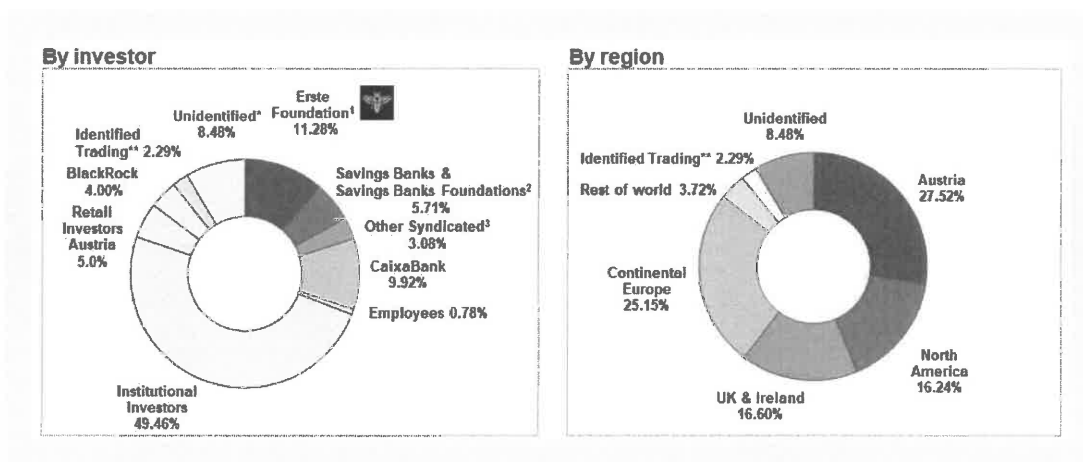
34. OBELODANJIVANJE ODNOSA SA POVEZANIM LICIMA

U svom redovnom poslovanju Grupa ostvaruje poslovne transakcije sa svojim akcionarima i drugim povezanim licima.

Lica se smatraju povezana ukoliko su pod zajedničkom kontrolom, ili jedno lice ima kontrolu nad drugim ili pak može izvršiti značajan uticaj na to drugo lice u donošenju finansijskih i operativnih odluka

Akcionari Banke su Erste Group Banka AG Beč i Steiermärkische Bank und Sparkassen AG, Grac.

Akcionarska struktura Erste Grupe je sledeća:

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
34. OBELODANJIVANJE ODNOSA SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Stanja potraživanja i obaveza na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine, kao i prihodi i rashodi u toku godine, proistekli iz transakcija sa pravnim licima u okviru Erste grupe prikazana su u sledećim tabelama:

	31.12.2018.		31.12.2017.	
	Akcionari	Ostale članice Erste grupe	Akcionari	Ostale članice Erste grupe
Potraživanja				
Potraživanja po osnovu derivata	11.394	-	12.842	-
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	472.578	2.124	1.158.880	12.846
Kredit i potraživanja od komitenata	-	43	-	153
Ostala sredstva	65.509	28.085	168.518	30.833
	549.481	30.253	1.340.240	43.832
Obaveze				
Obaveze po osnovu derivata	84.446	-	40.956	-
Depoziti i ostale obaveze prema bankama i drugim finansijskim organizacijama	28.462.572	65.665	16.359.513	143.282
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	-	123.558	-	51.913
Subordinirane obaveze	4.566.337	-	1.354.523	-
Rezervisanja	108	8	191	149
Ostale obaveze	64.171	5.670	13.923	199.263
	33.177.634	194.901	17.769.105	394.606
Vanbilansne pozicije				
Date garancije i druga jemstva	972.578	187.038	1.038.214	227.487
Preuzete neopozive obaveze	-	1.550	-	2.904
Druga vanbilansna evidencija	14.689.057	236.389	10.323.119	653.012
	15.661.635	424.977	11.361.333	883.403

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
34. OBELODANJIVANJE ODNOSA SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

U RSD hiljada

	31.12.2018.		31.12.2017.	
	Akcionari	Ostale članice Erste grupe	Akcionari	Ostale članice Erste grupe
Prihodi od kamata	12.446	28	21.421	2.490
Rashodi kamata	(431.220)	(145)	(288.509)	(5.080)
Prihodi od naknada i provizija	42.839	3.378	44.456	15.446
Rashodi naknada i provizija	(192.700)	-	(201.716)	-
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	-	-	27.645	-
Neto gubitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	(61.205)	-	-	-
Neto prihod po osnovu kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	63.288	1.847	-	1.737
Neto rashod po osnovu kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	-	-	(15.488)	-
Neto prihod po osnovu umanjenja obezvređenja finansijskih sredstava koje se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	151	82	359	-
Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koje se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	(81)	-	-	(9.882)
Ostali poslovni prihodi	1	12.969	5.932	32.479
Ostali prihodi	2.310	10.012	-	-
Ostali rashodi	(178.609)	(679.486)	(157.101)	(640.463)

Na dan 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine, plasmani povezanim pravnim licima nisu bili obezvređeni.

Dugoročni krediti sa povezanim licima su ročnosti do 5 godina i uzeti su po stopi od 6MEURIBOR +1,86% odnosno LIBOR +1,8%, dok je subordinirani kredit uzet po stopi od 3MEURIBOR +3,65% na 10 godina.

Međubankarski poslovi (overnight i kratkoročne pozajmice) se obavljaju po cenama koje se kreću u rasponu od - 0,29 do 11% u zavisnosti od valute u kojoj se obavlja posao.

Naknade po garancijama sa povezanim licima su u rasponu od 0,98 do 1,16%.

Ostale transakcije na tržištu novca (swap transakcije, forvard transakcije, kupoprodaja keša), kao i one transakcije za koje se naplaćuje ili plaća naknada, se obavljaju takođe po tržišnim uslovima i cenama van dohvata ruke.

Kamatna stopa na depozite i ostale obaveze prema bankama i komitentima se kreće u rasponu od 0,15% do 9,2%.

Banka kroz cross-border kredite pruža mogućnost svojim klijentima da se zaduže direktno u inostranstvu pri čemu se klijentima omogućava da sve aktivnosti u procesu odobravanja i administriranja izvrše u Banci. Ovakav vid usluga obezbeđuje klijentima mogućnost zaduživanja pod povoljnijim uslovima, a banci ostvarenje prihoda od naknada za ove usluge. Banka je u poslovima sa cross-border kreditima isključivo agent i nije izložena kreditnom riziku.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
34. OBELODANJIVANJE ODNOSA SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Grupa ulazi u poslovne odnose i aranžmane sa članovima Izvršnog odbora i ostalim ključnim osobljem i sa njima povezanim licima u redovnom toku poslovanja. Stanja na kraju godine i efekti ovih transakcija su prikazani u sledećoj tabeli.

	U RSD hiljada			
	Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	Prihodi/ (rashodi) 31.12.2018. godine	Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	Prihodi/ (rashodi) 31.12.2017. godine
Minusi na tekućim računima, kreditne kartice, gotovinski i potrošački krediti	1.473	186	2.535	165
Stambeni krediti	63.303	3.538	70.159	3.476
Razgraničena naknada	(77)	-	(83)	-
Ostali plasmani i potraživanja	321	42	562	23
Ukupne ispravke vrednosti plasmana	(21)	132	(153)	389
Depoziti	39.005	(236)	57.844	(409)
Ostale obaveze	286	(715)	701	(3.028)
Neiskorišćeni okvir	700	-	857	-

Naknade članovima Izvršnog odbora i Upravnog odbora Grupe, iskazane u bruto iznosu, u toku 2018. i 2017. godine, prikazane su u sledećoj tabeli:

	31.12.2018.	31.12.2017.
Zarade i naknade članova Upravnog odbora	5.168	16.776
Zarade i naknade članova Izvršnog odbora	137.053	113.788
Obračunata buduća primanja- IO	92.302	67.041
Ukupno	234.523	197.605

Transferne cene

U skladu sa novim odredbama Zakona o porezu na dobit tokom 2013. godine na snagu je stupio Pravilnik o transfernim cenama i metodama koje se primenjuju po principu "van dohvata ruke" pri utvrđivanju cena transakcija među povezanim stranama. U skladu sa ovim Zakonom i Pravilnikom, Grupe su u obavezi zajedno sa poreskim bilansom predaju i studiju o transfernim cenama.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA

35.1. Uvod

Grupa upravlja rizicima koji su svojstveni bankarskom poslovanju posredstvom procesa kontinuiranog identifikovanja, merenja i praćenja, uspostavljanja ograničenja i limita rizika kao i primenom drugih kontrola.

Grupa je po prirodi svoje delatnosti izložena sledećim najznačajnijim vrstama rizika: kreditnom riziku, riziku likvidnosti i tržišnom riziku (koji obuhvata cenovni rizik i devizni rizik). Grupa je takođe izložena uticaju operativnog rizika, rizika koncentracije koji posebno uključuje izloženosti Grupe prema jednom licu, ili grupi povezanih lica, kamatnog rizika, rizika ulaganja Grupe u druga pravna lica i osnovna sredstva, rizika koji se odnose na zemlju porekla lica prema kome je Grupa izložena kao i drugim rizicima koje Grupa kontinuirano prati.

Upravljanje rizicima u Grupi je sveobuhvatan proces koji podrazumeva identifikaciju, analizu, rangiranje i kontrolu svih oblika poslovnih rizika (kreditnog rizika, kamatnog rizika, tržišnih rizika, rizika likvidnosti, rizika izloženosti i ulaganja, operativnog rizika). Cilj procesa upravljanja rizicima je uspostavljanje adekvatnog sistema za identifikovanje, merenje, procenjivanje i praćenje rizika kojima je Grupa izložena u svom poslovanju, kao i adekvatno reagovanje kako bi se predupredili mogući negativni uticaji na kapital ili finansijski rezultat Grupe.

Grupa ima usvojene politike i procedure kojima se obezbeđuje kontrola i primena svih unutrašnjih akata Grupe u vezi sa upravljanjem rizicima kao i redovno izveštavanje Grupe u vezi sa upravljanjem rizicima. Procesi upravljanja rizikom su presudni za kontinuirano profitabilno poslovanje Grupe i svaki pojedinac u Grupi, je u svom domenu, odgovoran za izloženost riziku. Ovakav sistem upravljanja rizicima omogućava blagovremeno i potpuno obaveštavanje organa upravljanja o svim rizicima koji se pojavljuju ili se mogu pojaviti, te omogućava adekvatno i pravovremeno reagovanje u slučaju istih.

Nezavisni proces upravljanja rizikom ne uključuje poslovne rizike koji obuhvataju promene u okruženju, tehnologiji i industriji. Grupa prati ove rizike kroz proces strateškog planiranja.

Upravni odbor i Izvršni odbor su primarno odgovorni za identifikovanje i kontrolisanje rizika dok je operativna odgovornost delegirana Sektoru upravljanja kreditnim rizicima i Sektoru upravljanja strateškim rizicima, portfoliom i kapitalom. Pored toga, Grupa je uspostavila i druga odvojena nezavisna tela odgovorna za upravljanje i praćenje rizika.

U Grupi osnovne uloge u upravljanju rizicima imaju sledeći organi/tela:

Upravni odbor i Izvršni odbor

Upravni odbor i Izvršni odbor su odgovorni za sveobuhvatni pristup upravljanja rizicima kao i za odobravanje strategije i principa upravljanja rizicima. Svoje odluke donose na osnovu predloga Sektora za upravljanje kreditnim rizicima i Sektora upravljanja strateškim rizicima, portfoliom i kapitalom, Odbora za upravljanje aktivom i pasivom i drugih relevantnih organa/tela Grupe.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom prati izloženost Grupe rizicima koji proizlaze iz strukture njenih bilansnih obaveza i potraživanja i vanbilansnih stavki, predlaže mere za upravljanje pre svega, kamatnim rizikom, rizikom likvidnosti i deviznim rizikom, a obavlja i druge poslove utvrđene aktima Grupe.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom ima savetodavnu ulogu i svoje odluke/zaključke u vidu predloga šalje na usvajanje Izvršnom odboru Grupe.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.1. Uvod (nastavak)

Komitet za upravljanje nefinansijskim rizicima

Cilj Komiteta za upravljanje nefinansijskim rizicima je da razmatra, predlaže odluke i validira pitanja iz oblasti upravljanja operativnim rizicima Grupe, uz primenu Odluke na osnovu očekivanih dobiti od izlaganja riziku kao i sprovođenja korektivnih mera i aktivnosti mitigacije rizika kako bi upravljali ne-finanjskim rizicima (operativni, reputacioni, rizik usklađenosti, pravni, rizik informacione bezbednosti) na proaktivan način.

Služba upravljanja aktivom i pasivom

Služba upravljanja aktivom i pasivom je organizovana kao samostalni organizacioni deo koji je direktno odgovoran Izvršnom odboru Grupe. Takođe, ona je primarno odgovorna za strateško finansiranje i likvidnost, kao i za upravljanje drugim tržišnim rizicima (rizik kamatne stope i valutni rizik) Grupe. Služba upravljanja aktivom i pasivom priprema izveštaj za Odbor za upravljanje aktivom i pasivom, kao i izveštaje vezane za upravljanje aktivom i pasivom za potrebe organa Grupe

Interna revizija

Interna revizija se uspostavlja sa ciljem da doprinese poboljšanju poslovanja Grupe obezbeđujući funkciju nezavisnog, objektivnog uveravanja, kao i savetodavnih aktivnosti baziranih na najboljoj praksi. Putem sistematičnog i disciplinovanog pristupa, interna revizija pomaže Grupi da ostvari svoje ciljeve ocenjujući i poboljšavajući efikasnost upravljanja rizicima, kontrolnih i upravljačkih procesa.

Interna revizija vrši kontinuirani nadzor nad procesom upravljanja rizicima u Grupi, na način da proverava adekvatnost procedura, uspostavljenih kontrolnih mehanizama, kao i usaglašenost Grupe sa usvojenim procedurama. Interna revizija razmatra rezultate svog rada sa rukovodstvom Grupe i izveštava Odbor za reviziju i Upravni odbor o nalazima i datim preporukama.

Upravljanje rizicima i sistemi izveštavanja

U skladu sa Zakonom o bankama u Grupi ustanovljena je unutrašnja organizacija kojom su opredeljeni organizacioni delovi koji u svojoj nadležnosti i odgovornosti imaju zadatak upravljanja rizicima. Cilj sistema za upravljanje rizicima jeste da identifikuje i kvantifikuje rizik kome je Grupa izložena u obavljanju svoje poslovne delatnosti.

Funkcije praćenja i upravljanja rizicima su u nadležnosti Sektora upravljanja kreditnim rizicima i Sektora upravljanja strateškim rizicima, portfoliom i kapitalom, kao posebnih organizacionih jedinica u Grupi. Politike upravljanja rizicima, strategija upravljanja rizicima kao i strategija upravljanja kapitalom povezane su sa strategijom Grupe, a obuhvataju definisanje vrste rizika, načine upravljanja tim rizicima kao i stepen rizika koje je Grupa voljna prihvatiti kako bi postigla svoje poslovne ciljeve. Posebna pažnja se poklanja punoj usklađenosti sa relevantnim propisima Narodne Banke Srbije (NBS).

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.1. Uvod (nastavak)

Upravljanje rizicima i sistemi izveštavanja (nastavak)

Odgovornosti Sektora upravljanja kreditnim rizicima i Sektora upravljanja strateškim rizicima, portfoliom i kapitalom obuhvataju sledeće:

- Identifikovanje i merenje odnosno procena izloženosti Grup prema pojedinim vrstama rizika;
- Praćenje rizika, uključujući njihov nadzor i kontrolu, izradu analiza i izveštaja o visini pojedinih rizika, njihovim uzrocima i posledicama;
- Merenje odnosno procena kao i upravljanje rizičnim profilom Grupe i adekvatnosti kapitala;
- Praćenje parametara koji utiču na poziciju izloženosti Grupe rizicima, prevashodno uključujući upravljanje i optimizaciju kvaliteta aktive i troška rizika;
- Razvijanje i primena kvantitativnih modela za upravljanje rizicima kao elemenata u procesu naprednog poslovnog odlučivanja i određivanja cene rizika;
- Izrada strategija i predloga limita izloženosti Grupe po pojedinim vrstama rizika i njihova kontrola;
- Kvantifikovanje uticaja promena u ekonomskom ciklusu ili stresnih događaja na finansijski položaj Grupe;
- Procena rizičnosti uvođenja novih proizvoda i eksternalizacije aktivnosti;
- Izrada metodologija, procedura i politika za upravljanje rizicima u skladu sa važećom zakonskom regulativom, standardima Erste Grupe, dobrom poslovnom praksom i posebnim potrebama Grupe;
- Razvoj i implementacija različitih tehničkih platformi i alata.

Funkcija upravljanja rizicima, postavljena u vidu posebnih organizacionih jedinica funkcionalno i organizaciono odvojenih od aktivnosti preuzimanja rizika Grupe, odgovorna je za sistem upravljanja rizicima u Grupi. Imajući u vidu različitost oblasti koje pokrivaju, a u cilju efikasnijeg obavljanja svoje uloge, funkcija upravljanja rizicima podeljena je između Sektora upravljanja kreditnim rizicima, Sektora upravljanja strateškim rizicima, portfoliom i kapitalom i Službe usklađenosti poslovanja i upravljanja rizicima bezbednosti.

Sektor upravljanja strateškim rizicima, portfoliom i kapitalom se sastoji iz sledećih organizacionih jedinica:

- Direkcija za integrisano upravljanje rizicima i kapitalom;
- Direkcija za razvoj modela i upravljanje podacima rizika;
- Odeljenje za upravljanje tržišnim rizicima i rizikom likvidnosti;
- Odeljenje za upravljanje operativnim rizikom i ostalim nefinansijskim rizicima;
- Odeljenje za upravljanje kolateralima.

Sektor za upravljanje kreditnim rizicima se sastoji iz sledećih organizacionih jedinica:

- Direkcija upravljanja rizicima pravnih lica;
- Direkcija upravljanja rizicima stanovništva;
- Direkcija za restrukturiranje i naplatu plasmana.

Služba usklađenosti poslovanja i upravljanja rizicima bezbednosti se sastoji iz sledećih organizacionih jedinica:

- Odeljenje centralnog Compliance;
- Odeljenje kontrole i sprečavanja pranja novce;
- Odeljenje upravljanja rizicima finansijskog kriminala;
- Odeljenja upravljanja rizicima bezbednosti.

Sakupljene informacije iz svih poslovnih aktivnosti se ispituju i obrađuju da bi se identifikovali, analizirali i kontrolisali rizici kojima Grupa jeste ili može biti izložena.

Grupa je u svom poslovanju naročito izložena: kreditnom riziku, riziku koncentracije, tržišnom riziku, riziku likvidnosti, operativnom riziku. Dobljene informacije se prezentuju i objašnjavaju Upravnom odboru, Izvršnom odboru, Odboru za upravljanje aktivom i pasivom i rukovodiocima svih poslovnih jedinica. Izveštaji se šalju nadležnima na dnevnom, nedeljnom, mesečnom i kvartalnom nivou, kao i u skladu sa zahtevima istih.

Upravnom odboru se kvartalno dostavlja opsežan izveštaj o rizicima koji sadrži sve neophodne informacije za ocenu i izvođenje zaključaka o rizicima kojima je Grupa izložena.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2. Kreditni rizik

Kreditni rizik je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled neizvršavanja obaveza dužnika prema Grupi.

Kreditni rizik Grupe uslovljen je kreditnom sposobnošću dužnika, njegovom urednošću u izvršavanju obaveza prema Grupi, kao i kvalitetom instrumenata obezbeđivanja potraživanja Grupe, a identifikuje se, meri, procenjuje i prati u skladu internim aktima za upravljanje kreditnim rizikom kao i odlukama kojima se uređuju klasifikacija bilansne aktive i vanbilansnih stavki Banke i adekvatnost njenog kapitala.

Poslovna politika Grupe zahteva i predviđa maksimalnu zaštitu Grupe od izloženosti kreditnom riziku, kao najznačajnijem riziku u bankarskom poslovanju.

Grupa kontroliše i upravlja kreditnim rizikom prevashodno uspostavljanjem rigoroznih procesa za utvrđivanje minimalne kreditne sposobnosti dužnika prilikom odobrenja plasmana kao i za redovno praćenje iste za sve vreme trajanja ugovornog odnosa, definisanjem različitih nivoa odlučivanja prilikom odobrenja plasmana (koji odražavaju znanje i iskustvo zaposlenih) kao i uspostavljanjem limita, kojima definiše nivo rizika koji je voljna da prihvati na nivou pojedinačnih komitenata i industrija, kao i kroz praćenje izloženosti tim rizicima.

Grupa svojim internim aktima, politikama i procedurama, koje se redovno, a najmanje na godišnjoj osnovi ažuriraju i prilagođavaju, obezbeđuje adekvatan sistem upravljanja kreditnim rizikom i svođenje kreditnog rizika na prihvatljiv nivo.

Strategijom upravljanja rizicima Grupe, Kreditnom politikom, kao i politikama i procedurama za upravljanje kreditnim rizikom, definiše se proces upravljanja kreditnim rizikom pojedinačnih plasmana i rizika na nivou portfolija, odnosno postupci identifikovanja, merenja i praćenja (kontrole) plasmana, a posebno onih sa povišenim nivoom rizika.

Proces praćenja kvaliteta kredita omogućava Grupi da proceni potencijalne gubitke kao rezultat rizika kojima je izložena i da preduzme korektivne mere.

Odobrovanje kreditnih proizvoda se bazira na kreditnom kvalitetu klijenta, vrsti kreditnog proizvoda, kolateralu, sistemu dodatnih uslova te ostalih faktora umanjenja kreditnog rizika.

Procena rizika neizmirenja obaveza druge ugovorne strane u Grupi se temelji na verovatnoći stupanja klijenta u status neizmirenja obaveza (PD). Za svaku izloženost kreditnom riziku te kreditnu odluku Grupa određuje interni rejting koji predstavlja jedinstvenu meru rizika nastupanja statusa neizmirenja obaveze druge ugovorne strane. Interni rejting svakog klijenta se redovno, a najmanje na godišnjoj osnovi ažurira. Na kvantitativnom nivou, interni rejtingi utiču na zahtevanu cenu rizika, te ne formiranje rezervisanja za kreditne rizike. Interni rejtingi uzimaju u obzir sve raspoložive informacije potrebne za procenu rizika od stupanja klijenta u status neizmirenja obaveza (defaulta). Za klijente iz segmenta privrede, interni rejtingi uzimaju u obzir finansijsku snagu klijenta (pokazatelje profitabilnosti, adekvatnosti ročne strukture određenih elemenata aktive i pasive, adekvatnosti novčanih tokova, stepen zaduženosti, izloženosti kreditno-deviznom riziku, privredne grane u kojoj dužnik posluje, položaja dužnika na tržištu, specifičnih karakteristika dužnika i drugih relevantnih pokazatelja). Za segment stanovništva i mikro klijenata, interni rejtingi se baziraju uglavnom na bihevioralnom i aplikacijskom scoringu, ali isto tako se koriste demografske i finansijske informacije. Primenjuje se ograničavanje rejtinga u zavisnosti od članstva u grupi ekonomski povezanih lica i državi glavne ekonomske aktivnosti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2. Kreditni rizik (nastavak)

Grupa se pridržava svih standarda Erste Grupe AG iz perspektive razvoja modela internih rejtinga i održavanja procesa. Svi novi modeli i modifikacije postojećih modela u Grupi (rejting modeli i parametri rizika) kao i metodološki standardi se pregledavaju od strane Grupnih Competence Centara za razvoj modela što osigurava integritet širom Grupe kao i konzistentnost modela i metodologija. Modeli se odobravaju od strane Izvršnog odbora Grupe. Interni rejting sistem usklađen je sa sistemom Erste Grupe AG koji pravi razliku između "performing" i „non-performing“ klijenata. Za "performing" klijente (klijenti koji nisu u statusu neizmirenja obaveza) Grupa koristi skalu od 8 ocena (A1/A2/B1/B2/C1/C2/D1/D2) za klijente iz segmente stanovništva, odnosno skalu od 13 ocena (1/2/3/4a/4b/4c/5a/5b/5c/6a/6b/7/8) za sve ostale kategorije. Za klijente koji su u statusu neizmirenja obaveza Grupa koristi skalu od 5 ocena (R1-R5).

U cilju povećanja uporedivosti kvaliteta aktive Erste Grupe, u toku 2018 je razvijen i implementiran novi model za procenu kategorije rizika izloženosti. Na bazi kalibracije internih verovatnoća nastupanja statusa neizmirenja obaveza koje se koriste za regulatorne svrhe (obračun rezervacija) na stope nastupanja statusa neizmirenja obaveza (default rates) koje objavljuju rejting agencije, svakom klijentu je aproksimiran eksterni rejting radi razvrstavanja u risk kategorije.

U poređenju sa metodom koji je korišćen do 2017. godine na bazi internih rejtinga, najviše je vidljiva migracija iz kategorije niskog rizika u kategoriju posebnog nadzora (sa 8% portfolia na 18%, tj povećanje ove kategorije za oko RSD 15 mlrd) dok je manje značajna migracija iz kategorije ispod standarda. Kategorija problematičnih potraživanja nije obuhvaćena ovom promenom. S obzirom na to da je novorazvijen model implementiran tokom 2018, poređenje između godina nije relevantno.

Za potrebe izveštavanja, , grupisanje je izvršeno u sledeće 4 kategorije rizika:

Nizak rizik (low risk) – klijenti sa uspostavljenom dobrom, te dužom saradnjom sa Grupom, kao i veliki međunarodno priznati klijenti. Snažna finansijska pozicija bez očekivanih finansijskih poteškoća u budućnosti. Klijenti iz segmenta stanovništva koji imaju dugu istoriju saradnje sa Grupom ili klijenti koji koriste široku lepezu proizvoda. Klijenti koji nemaju kašnjenja u izmirivanju obaveza trenutno, niti u poslednjih 12 meseci. Pri tome se novi poslovi, generalno, sklapaju sa klijentima iz ove kategorije. Ova kategorija obuhvata S&P rejtinge od AAA do BB.

Poseban nadzor (managament attention) – klijenti sa jedva zadovoljavajućom ili nezadovoljavajućom finansijskom situacijom. Održavanje kreditnog položaja veoma neizvesno na srednji rok. Negativni kvalitativni kriterijumi prisutni. Klijenti iz segmenta stanovništva sa ograničenom štednjom ili verovatnim problemima u plaćanju koji pokreću podsetnike za ranu naplatu. Ova kategorija obuhvata S&P rejting B.

Ispod standarda (sub-standard) – klijenti osetljivi na negativne finansijske i ekonomske uticaje S&P rejtinga lošijeg od CCC kod kojih nije nastupio status neizmirenja obaveza.

Problematična potraživanja (non-performing) - klijenti kojima je zabeležen jedan ili više kriterijuma za nastupanje statusa neizmirenja obaveza, u skladu sa definicijom precizno propisanih internim aktima Grupe i Erste Grupe AG: neizvesna naplata, kašnjenja u plaćanju sa materijalno značajnom izloženosti duže od 90 dana, restrukturiranje koje je uzrokovalo gubitak Grupi, realizacija kreditnog gubitka ili pokretanje stečajnog postupaka. S ciljem utvrđivanja statusa neizmirenja obaveza Grupa primenjuje pristup na nivou klijenta, uključujući i Retail klijente; ako je klijent u statusu neizmirenja obaveza po jednom proizvodu, tada se i ostali proizvodi tog klijenta klasifikuju kao problematična potraživanja.

Praćenje i nadzor kreditnog rizika

Praćenje kreditnog rizika

S ciljem pravovremenog upravljanja kreditnim rizikom, obavlja se redovna analiza rizika klijenta, koja uključuje redovni status rejtinga, mogućnost servisiranja obaveza prema Grupi, reviziju kolaterala te usklađivanje sa ugovorenim uslovima.

Cilj Grupe je pravovremeno prepoznavanje bilo kojeg pogoršanja u kvalitetu kreditnog portfolija koje može rezultirati materijalnim gubicima za Grupom, te Grupa kroz proces redovnih re-odobrenja analizira celokupni status dužnika. Važnost redovnog re-odobrenja kreditnih izloženosti je u redovnom praćenju klijenta kao i kvaliteta portfolija te predstavlja dodatnu meru u optimizaciji izloženosti kreditnom riziku Grupe.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2. Kreditni rizik (nastavak)

Praćenje i nadzor kreditnog rizika (nastavak)

Grupa sprovodi evaluaciju kreditnog kvaliteta temeljem informacija o klijentu, takođe uzvši u obzir sve informacije klijenta kao i prethodnu kreditnu istoriju između Grupe i klijenta.

Rano prepoznavanja povećanog rizika (Early Warning Signals)

Sistemi i procesi ranog upozoravanja služe da detektuju rane indicije negativnih razvoja, kako bi omogućili proaktivne mere smanjenja rizika. Grupa primenjuje metode ranog prepoznavanja povećanog kreditnog rizika sa ciljem povećanja uspešnosti naplate čak i u slučajevima pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolija što se otkriva praćenjem svih relevantnih informacija te predviđanjem promena varijabli u budućem periodu koja prvenstveno uključuje dosadašnje klijentovo ponašanje u izmirenju obaveza te praćenjem informacija sa tržišta.

Kontrolna funkcija EWS u Grupi je organizovana u okviru zasebnog organizacionog dela unutar Direkcije upravljanja kreditnim rizikom pravnih lica (Odeljenje za EWS i monitoring).

Status neizmirenja obaveza

Definicija statusa neizmirenja obaveza u Grupi prati regulatorne zahteve na nivou Erste Grupe, prevodeći ih u pet grupa događaja statusa neizmirenja obaveza:

- Default događaj E1 – Mala verovatnoća za izmirenje obaveza u potpunosti usled pada kreditnog kvaliteta dužnika
- Default događaj E2 – Docađa duža od 90 dana po materijalno značajnom iznosu duga
- Default događaj E3 – Modifikacije prvobitno ugovorenih uslova otplate usled procene pogoršanja ekonomske situacije klijenta
- Default događaj E4 – Kreditni gubitak
- Default događaj E5 – Stečaj

Grupa je uspostavila sistemski proces kako bi obezbedila prepoznavanje i priznavanje statusa neizmirenja obaveza na nivou klijenta. To znači da u slučaju da do statusa neizmirenja obaveza klijenta dođe po bilo kojoj njegovoj izloženosti kreditnom riziku pojedinačnog plasmana, ukupna bilansna ili vanbilansna izloženost koju Grupa ima prema tom klijentu, uključujući i proizvode koji se ne odnose na kreditiranje klijenata se klasifikuje u status neizmirenja obaveza. Prethodno navedeno je primenljivo na sve klijente iz segmenta poslova sa stanovništvom, kao i na klijente iz drugih poslovnih segmenata.

U slučaju preuzetih kreditnih obaveza koje predstavljaju deo vanbilansne aktive Grupe, izloženost u statusu neizmirenja obaveza predstavlja nominalni iznos obaveze koji, ukoliko dođe do povlačenja sredstava, odnosno korišćenja, vodi izloženosti riziku po osnovu neizmirenja obaveza bez realizacije sredstava obezbeđenja (kolateralu).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Status neizmirenja obaveza (nastavak)

U slučaju datih finansijskih garancija, izloženost u statusu neizmirenja obaveza predstavlja ukupan nominalni iznos po osnovu kog postoji rizik koji može nastati u slučaju da dođe do nastupanja statusa neizmirenja obaveza delimične ili ukupne garantovane izloženosti.

Default događaji mogu biti aktivirani ili na nivou izloženosti pojedinačnog plasmana ili na nivou klijenta, ali opšte pravilo koje važi u svim slučajevima, nalaže da se klijentu dodeli status neizmirenja obaveza po svim pojedinačnim izloženostima, odnosno da mu se dodeli interni rejting „R“, nezavisno od toga da li se default događaj aktivirao na nivou pojedinačne izloženosti ili na nivou klijenta.

Svi klijenti Grupe nalaze se u statusu neizmirenja obaveza i stoga im je dodeljen odgovarajući interni rejting (R1 – R5) ukoliko je došlo do realizacije barem jednog od default događaja E1 – E5.

Ukoliko, po proceni Grupe, kriterijumi koji su preduslov za dodeljivanje događaja koji vode u status neizmirenja obaveza više nisu primenljivi i klijent je u mogućnosti da nastavi sa otplatom duga u skladu sa definisanim odredbama ugovora, Grupa će promeniti rejting klijenta s obzirom na to da se radi o klijentu koji više nije u statusu neizmirenja obaveza.

Minimalni opšti zahtevi, koji moraju biti ispunjeni pre izlaska iz statusa neizmirenja obaveza i promene rejtinga „R“, su sledeći:

- kod klijenta nijedan od default događaja E1 – E5 više nije važeći i ne očekuju se dodatni gubici po njegovim pojedinačnim kreditnim izloženostima i
- period monitoringa je uspešno završen.

Svaki default događaj ima precizno definisano minimalno vreme trajanja, a izlazak iz statusa neizmirenja obaveza je prihvatljiv tek nakon uspešnog završetka perioda monitoringa do kog automatski dolazi nakon isteka/prestanka važenja default događaja E1 – E5 kod klijenata koji imaju bilo kakvu vrstu kreditne obaveze i koji traje minimum 3 meseca nakon toga. Konkretno, kako bi se period monitoringa uspešno završio, za vreme njegovog trajanja nije dozvoljeno da nastupi ili bude na snazi bilo koji kriterijum koji može pokrenuti ili je pokrenuo neki od prethodno definisanih default događaja E1 – E5.

Otpis potraživanja

Grupa u skladu sa Pravilnikom o otpisu potraživanja i prenosu potraživanja iz bilansne u vanbilansnu evidenciju, vrši otpis nenaplativih potraživanja nakon što se iscrpe sve mogućnosti za naplatu. Pored toga, otpis se može razmatrati i u situaciji kada dalji sudski postupak nije ekonomski opravdan zbog viših troškova u odnosu na naplatu, kada dalji postupak bilo koje vrste nije delotvoran. Otpis potraživanja vrši se samo za nenadoknadive plasmane koji su obezvređeni. Za potraživanja u sudskom sporu ili stečaju koja su u potpunosti obezvređena (za koja je izvršena ispravka vrednosti 100%), a za koja se oceni da sudski proces ili stečaj predugo traju i samim tim predstavljaju opterećenje bilansnih evidencija Grupe, donosi se odluka o prenosu potraživanja sa bilansne na vanbilansnu evidenciju pri čemu se ne vrši oprost duga, odnosno u ovom slučaju Grupa se ne odriče ugovornih i zakonskih prava po osnovu tog potraživanja.

Dodatno, Grupa u skladu sa Odlukom Narodne Banke Srbije o računovodstvenom otpisu bilansne aktive banke „Službeni glasnik RS“, br. 77/2017 od 10. avgusta 2017. godine, vrši računovodstveni otpis problematičnih potraživanja u slučaju kada je obračunati iznos obezvređenja tog potraživanja koji je Grupa evidentirala u korist ispravke vrednosti 100% njegove bruto knjigovodstvene vrednosti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

Pregled maksimalnih izloženosti kreditnom riziku, prikazan u bruto i neto iznosu, bez uzimanja u obzir sredstava obezbeđenja, kao i ostale stavke koje Grupa ne smatra izloženim kreditnom riziku, a u skladu sa pozicijama bilansa stanja na dan 31. decembra 2018. godine dat je u tabeli ispod:

U RSD hiljada

	Imovina po osnovu koje je Grupa izložena kreditnom riziku				Imovina po osnovu koje Grupa nije izložena kreditnom riziku		Vrednost iz bilansa stanja
	Bruto vrednost	Akumulirane ispravke vrednosti/rezervisanja	Neto vrednost		riziku		
Gotovina i sredstva kod centralne banke	16.671.146	-	16.671.146		7.970.111		24.641.257
Potraživanja po osnovu derivata	181.204	-	181.204		-		181.204
Hartije od vrednosti	35.167.790	13.896	35.153.894		-		35.153.894
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	1.495.801	2.929	1.492.872		-		1.492.872
Kredit i potraživanja od komitenata	149.799.090	3.452.603	146.346.487		-		146.346.487
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	-	-	-		118		118
Investicije u zavisna društva	-	-	-		-		-
Nematerijalna ulaganja	-	-	-		554.374		554.374
Osnovna sredstva	-	-	-		1.072.688		1.072.688
Tekuća poreska sredstva	-	-	-		173.326		173.326
Odložena poreska sredstva	-	-	-		20.553		20.553
Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	-	-		12.288		12.288
Ostala sredstva	902.898	83.132	819.766		425.892		1.245.658
Bilansna izloženost	204.217.929	3.552.560	200.665.369		10.229.350		210.894.719
Date garancije i jemstva	15.104.103	125.850	14.978.253				14.978.253
Preuzete buduće obaveze	37.047.146	114.563	36.932.583				36.932.583
Ostale vanbilansne izloženosti	-	-	-		229.784.520		229.784.520
Vanbilansna izloženost	52.151.249	240.413	51.910.836		229.784.520		281.695.356
Ukupna izloženost	256.369.178	3.792.973	252.576.205		240.013.870		492.590.075
U skladu sa poslovnim politikom Grupe, osnovnim izvorom kreditnog rizika Grupa smatra portfolio kredita i potraživanja od komitenata, banaka i drugih finansijskih organizacija. Kao i vanbilansne izloženosti u vidu Finansijskih garancija i Preuzetih budućih obaveza, te je u nastavku dat detaljan pregled tih izloženosti ¹ u pogledu sektora i kategorija potraživanja, statusu i načinu obezbeđenja, dospelosti i vrednosti sredstava obezbeđenja.							

¹ Ostale izloženosti bilansa stanja koje Grupa smatra izloženim kreditnom riziku, prevashodno proizilaze iz aktivnosti koje podržavaju osnovno poslovanje Grupe (formiranje rezervi likvidnosti, odnosno upravljanje kratkoročnom likvidnošću, kao i optimizacija prihoda od kamata putem upravljanja aktivom i pasivom) i odlikuju se visokim kreditnim kvalitetom.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Pregled maksimalnih izloženosti kreditnom riziku, prikazan u bruto i neto iznosu, bez uzimanja u obzir sredstava obezbeđenja, kao i ostale stavke koje Grupa ne smatra izloženim kreditnom riziku, a u skladu sa pozicijama bilansa stanja na dan 31. decembra 2017. godine dat je u tabeli ispod:

	Imovina po osnovu koje je Grupa izložena kreditnom riziku			U RSD hiljada	
	Bruto vrednost	Akumulirane ispravke vrednosti/rezervisanja	Neto vrednost	Imovina po osnovu koje Grupa nije izložena kreditnom riziku	Vrednost iz bilansa stanja
Gotovina i sredstva kod centralne banke	9.293.751	-	9.293.751	11.480.276	20.774.027
Potraživanja po osnovu derivata	64.664	-	64.664	-	64.664
Hartije od vrednosti	32.293.269	45.424	32.247.845	-	32.247.845
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	2.211.657	12.687	2.198.970	-	2.198.970
Kredit i potraživanja od komitenata	114.731.677	4.258.948	110.472.729	-	110.472.729
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	-	-	-	118	118
Investicije u zavisna društva	-	-	-	-	-
Nematerijalna ulaganja	-	-	-	255.553	255.553
Osnovna sredstva	-	-	-	1.078.617	1.078.617
Tekuća poreska sredstva	-	-	-	3.386	3.386
Odložena poreska sredstva	-	-	-	2.261	2.261
Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	-	-	12.288	12.288
Ostala sredstva	756.671	57.331	699.340	454.771	1.154.111
Bilansna izloženost	159.351.689	4.374.390	154.977.299	13.287.270	168.264.569
Date garancije i jemstva	12.396.034	148.158	12.247.876	-	12.247.876
Preuzete buduće obaveze	24.834.817	177.825	24.656.992	-	24.656.992
Ostale vanbilansne izloženosti	-	-	-	216.002.505	216.002.505
Vanbilansna izloženost	37.230.851	325.983	36.904.868	216.002.505	252.907.373
Ukupna izloženost	196.582.540	4.700.373	191.882.167	229.289.775	421.171.942

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Pregled hartija od vrednosti:

	Hartije od vrednosti			U RSD hiljada
	Bruto vrednost	Od čega: obezvređeno	Akumulirane ispravke vrednosti	
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	11.539.464	-	-	-
Od čega: Državne obveznice Republike Srbije	11.213.908	-	-	-
Od čega: Ostalo	325.556	-	-	-
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	12.488.600	-	7	-
Od čega: Državne obveznice Republike Srbije	12.385.371	-	-	-
Od čega: Ostalo	103.229	-	7	-
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	8.329.869	-	45.417	-
Od čega: Državne obveznice Republike Srbije	8.329.869	-	45.417	-
Od čega: Ostalo	-	-	-	-
Ukupna izloženost	32.357.933	-	45.424	-

Na dan 31. decembra 2017. godine 98,7% izloženosti po osnovu hartija od vrednosti odnosi se na izloženost po osnovu državnih obveznica Republike Srbije, kojima Grupa u skladu sa važećom Odlukom o adekvatnosti kapitala Grupe dodeljuje ponder rizika 0%.

Kreditni rejting Republike Srbije za dugoročno zaduživanje na dan 31. decembra 2017.:

- Moody's Investors Service Ba3 / stabilni izgledi
- Fitch Ratings BB / stabilni izgledi
- Standard and Poor's BB / stabilni izgledi

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Kreditni i potraživanja od komitenata, banaka i drugih finansijskih organizacija

(a) Pregled prema kreditnom kvalitetu neproblematičnih potraživanja i vrednosti sredstava obezbeđenja kojima su obezbeđena ta potraživanja na dan 31. decembra 2018. godine:

	Kreditni kvalitet neproblematičnih potraživanja ²				Vrednost sredstava obezbeđenja*		U RSD hiljada Utica sredstava obezbeđenja na smanjenje ispravke vrednosti
	Visok	Srednji	Nizak	Problematična potraživanja ³	Neproblematičnih potraživanja	Problematičnih potraživanja	
Potraživanja od stanovništva	51.269.379	9.264.156	2.120.818	1.471.081	29.519.378	411.675	260.548
Stambeni krediti	32.061.933	2.140.156	587.349	730.266	28.861.166	411.183	258.370
Potrošački i gotovinski krediti	17.135.887	6.604.159	1.408.994	613.057	75.166	492	1.377
Transakcioni i kreditne kartice	534.743	145.417	31.733	13.214	796	-	18
Ostala potraživanja	1.536.815	374.424	92.742	114.544	582.250	-	784
Potraživanja od privrede	60.670.371	19.208.458	1.914.432	884.484	24.155.754	357.224	309.474
Velika preduzeća	14.902.132	888.985	-	1.503	5.127.413	-	22.185
Mala i srednja preduzeća	31.549.540	12.142.542	180.152	515.855	14.034.811	198.189	165.109
Mikro preduzeća i preduzetnici	11.199.950	5.506.303	1.647.172	315.822	3.975.964	144.847	106.834
Pojloprivrednici	83.329	122.907	87.108	42.753	104.176	14.187	15.346
Javna preduzeća	2.935.420	547.721	-	8.552	913.390	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	4.283.530	97.071	1	111.110	478.841	20.311	13.519
Ukupna potraživanja	116.223.280	28.569.685	4.035.251	2.466.675	54.153.973	789.209	583.541
* Efekat sredstava obezbeđenja na smanjenje ispravke vrednosti izračunat simuliranjem LGD parametra isključivanjem sredstava obezbeđenja. Simulacija se odnosi na opšta rezervisanja i posebna rezervisanja za pojedinačno značajne klijente (za obezvređene izloženosti koje se ne smatraju pojedinačno značajnim kolateral ne utiče na vrednost LGD-a).							

² Kreditni kvalitet neproblematičnih potraživanja odgovaraju klasifikaciji nizak rizik (visok), poseban nadzor (srednji) i ispod-standarda (nizak) definisanih u delu 36.2 Kreditni rizik.

³ Problematična potraživanja Banke uključuju potraživanja u statusu neizmirenja obaveza (videti „35.2 Kreditni rizik – status neizmirenja obaveza) i restrukturirana potraživanja „Non performing forbearance“ (videti 35.2 Kreditni rizik – reprogramirana potraživanja) koja nisu u statusu neizmirenja obaveza

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Kreditni i potraživanja od komitenata, banaka i drugih finansijskih organizacija

(a) Pregled prema kreditnom kvalitetu neproblematičnih potraživanja (retroaktivno simuliranih na osnovu nove metodologije) i vrednosti sredstava obezbeđenja kojima su obezbeđena ta potraživanja na dan 31. decembra 2017. godine:

U RSD hiljada

	Kreditni kvalitet neproblematičnih potraživanja			Vrednost sredstava obezbeđenja			Uticaj sredstava obezbeđenja na smanjenje ispravke vrednosti
	Visok	Srednji	Nizak	Problematična potraživanja	Neproblematičnih potraživanja	Problematičnih potraživanja	
Potraživanja od stanovništva	40.507.076	4.640.748	1.075.184	1.583.972	19.444.751	543.120	442.991
Stambeni krediti	23.266.017	946.128	352.993	794.528	18.899.076	540.434	436.875
Potrošački i gotovinski krediti	14.893.934	3.322.491	628.129	600.733	99.035	1.36	1.148
Transakcioni i kreditne kartice	652.117	104.604	20.339	20.190	1.533	136	53
Ostala potraživanja	1.695.008	267.525	73.723	168.520	445.106	1.200	4.915
Potraživanja od privrede	56.454.519	3.739.280	482.239	1.607.122	20.040.958	925.359	625.636
Velika preduzeća	9.042.234	76.635	-	416.685	4.683.766	415.599	144.502
Mala i srednja preduzeća	36.231.069	1.052.534	102.368	774.044	11.258.820	238.114	286.108
Mikro preduzeća i preduzetnici	9.355.457	1.069.814	208.832	354.509	1.957.212	252.768	175.525
Poljoprivrednici	101.920	95.154	37.516	59.547	127.905	18.877	16.516
Javna preduzeća	1.723.840	1.445.143	133.523	2.336	2.013.254	-	2.986
Potraživanja od ostalih klijenata	5.437.940	734.171	1	681.084	662.414	439.619	99.387
Ukupna potraživanja	102.399.534	9.114.198	1.557.423	3.872.177	40.148.123	1.908.098	1.168.015

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

(b) Pregled bruto i neto izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, prema načinu obezvređenja, dospelosti i vrednosti sredstava obezbeđenja na dan 31. decembra 2018. godine:

	Neobezvređena potraživanja ⁴					Obezvređena potraživanja ⁵			Akumulirane ispravke vrednosti			U RSD hiljada		
	na pojedinačnoj osnovi					na grupnoj osnovi			na pojedinačnoj osnovi			na grupnoj osnovi		
	ni je dospel o	dospel o	ni je dospel o	dospel o	ni je dospel o	ni je dospel o	dospel o	ni je dospel o	ni je dospel o	dospel o	ni je dospel o	ni je dospel o	dospel o	ni je dospel o
Prema sektorima														
Potraživanja od stanovništva	62.539.842	255.620	584.519	745.454	64.125.435	774.890	323.762	529.098	62.497.685	29.594.299	336.754			
Stambeni krediti	34.833.317	44.876	570.399	71.112	35.519.704	350.333	311.149	46.934	34.811.288	28.936.086	336.262			
Potrošački i gotovinski krediti	25.042.051	157.158	4.653	558.236	25.762.098	396.235	3.276	384.962	24.977.623	75.166	492			
Transakcioni i kreditne kartice	710.442	1.763	284	12.618	725.107	6.801	8.697	709.342	709.342	796	-			
Ostala potraživanja	1.994.032	51.823	9.183	103.488	2.118.526	21.520	9.070	88.504	1.999.431	582.250	-			
Potraživanja od privrede	81.547.398	247.503	791.262	91.582	82.677.745	1.033.143	604.210	72.450	80.967.942	24.157.396	355.582			
Velika preduzeća	15.769.332	21.785	1.503	-	15.792.620	83.114	1.503	-	15.708.003	5.127.413	-			
Mala i srednja preduzeća	43.738.471	135.403	474.209	40.004	44.388.087	406.803	387.812	35.642	43.557.831	14.036.453	196.548			
Mikro preduzeća i preduzetnici	18.281.584	71.842	270.339	45.483	18.669.248	432.208	182.463	31.493	18.023.084	3.975.964	144.847			
Poljoprivrednici	278.566	14.778	39.039	3.714	336.097	17.902	26.262	2.933	289.000	104.176	14.187			
Javna preduzeća	3.479.446	3.695	6.171	2.382	3.491.693	93.116	6.171	2.382	3.390.025	913.390	-			
Potraživanja od ostalih klijenata	4.306.085	74.534	99.151	11.942	4.491.712	18.212	87.827	11.941	4.373.731	478.841	20.311			
Ukupna izloženost	148.393.325	577.656	1.474.932	848.978	151.294.891	1.826.244	1.015.800	613.489	147.839.359	54.230.536	712.647			
Prema kategorijama potraživanja														
Neproblematična potraživanja	148.252.318	575.898	-	-	148.828.216	1.804.149	-	-	147.024.067	54.153.973	-			
od čega: restrukturirana	826.053	2.128	-	-	828.181	134.831	-	-	693.350	136.046	-			
Problematična potraživanja	141.009	1.758	1.474.931	848.977	2.466.675	22.095	1.015.799	613.489	815.292	76.562	712.647			
od čega: restrukturirana	126.375	1.637	359.976	200.533	688.521	20.347	208.393	138.704	321.077	64.430	188.620			
Ukupna izloženost	148.393.327	577.656	1.474.931	848.977	151.294.891	1.826.244	1.015.799	613.489	147.839.359	54.230.536	712.647			

⁴ Grupa neobezvređenim potraživanjima smatra potraživanja koja nisu u statusu neizmirenja obaveza i potraživanja kod kojih nije evidentiran dokaz o obezvređenju

⁵ Grupa obezvređenim potraživanjima smatra potraživanja koja su u statusu neizmirenja obaveza i kod kojih postoji evidentan dokaz o obezvređenju

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

(b) Pregled bruto i neto izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, prema načinu obezvređenja, dospelosti i vrednosti sredstava obezbeđenja na dan 31. decembra 2017. godine:

	Neobezvređena potraživanja ⁶				Obezvređena potraživanja ⁷				Akumulirane ispravke vrednosti				Vrednost sredstava obezbeđenja				U RSD hiljada
	na pojedinačnoj osnovi		na grupnoj osnovi		ukupna bruto potraživanja		ispravke vrednosti na neobezvređena potraživanja		na pojedinačnoj osnovi		na grupnoj osnovi		ukupna neto potraživanja		neobezvređena potraživanja		
	dospelo	nije dospelo	dospelo	nije dospelo	dospelo	nije dospelo	dospelo	nije dospelo	dospelo	nije dospelo	dospelo	nije dospelo	dospelo	nije dospelo	dospelo	nije dospelo	
Prema sektorima																	
Potraživanja od stanovništva																	
Stambeni krediti	46.155.127	221.949	655.491	774.413	47.806.980	785.714	347.388	513.018	46.160.859	19.506.668	481.202						
Potrošački i gotovinski krediti	24.602.320	37.469	639.428	80.449	25.359.666	293.798	334.685	33.032	24.698.150	18.960.418	479.091						
Transakcioni i kreditne kartice	18.785.960	135.143	1.370	522.814	19.445.288	434.183	1.343	336.830	18.672.931	99.610	775						
Ostala potraživanja	775.535	1.825	101	19.788	797.249	15.341	101	13.576	768.231	1.533	136						
	1.991.312	47.512	14.592	151.362	2.204.777	42.392	11.258	129.580	2.021.548	445.106	1.200						
Potraživanja od privrede																	
Velika preduzeća	60.411.289	264.749	1.543.495	63.626	62.283.158	773.628	1.153.339	52.080	60.304.111	20.040.958	925.359						
Mala i srednja preduzeća	9.079.181	39.687	416.085	599	9.535.554	107.383	314.970	240	9.112.961	4.683.766	415.599						
Mikro preduzeća i preduzetnici	37.235.782	150.190	743.963	30.080	38.160.016	404.714	601.331	28.654	37.125.317	11.258.821	238.114						
Poljoprivrednici	10.573.434	60.668	332.290	22.220	10.988.612	212.336	197.510	15.622	10.563.143	1.957.212	252.768						
Javna preduzeća	226.712	7.877	51.157	8.390	294.136	9.574	39.528	5.228	239.806	127.906	18.877						
	3.296.179	6.326	-	2.336	3.304.841	39.620	-	2.336	3.262.885	2.013.254	-						
Potraživanja od ostalih klijenata	6.073.752	98.360	658.012	23.072	6.853.196	55.605	567.790	23.072	6.206.729	662.414	439.619						
Ukupna izloženost	112.640.167	585.058	2.856.998	861.111	116.943.334	1.614.947	2.068.517	588.170	112.671.699	40.210.041	1.846.180						
Prema kategorijama potraživanja																	
Neproblematična potraživanja od čega: restrukturirana	112.488.758	582.399	-	-	113.071.157	1.598.251	-	-	111.472.906	40.148.123	-						
Problematicna potraživanja od čega: restrukturirana	305.860	2.354	-	-	308.213	26.501	-	-	281.712	115.711	-						
Ukupna izloženost	151.409	2.659	2.856.998	861.111	3.872.177	16.696	2.068.517	588.170	1.198.794	61.918	1.846.180						
	148.867	2.501	1.493.105	153.119	1.797.591	16.572	1.104.810	73.002	603.208	61.086	1.085.126						
Ukupna izloženost	112.640.167	585.058	2.856.998	861.111	116.943.334	1.614.947	2.068.517	588.170	112.671.699	40.210.041	1.846.180						

⁶ Grupa neobezvređenim potraživanjima smatra potraživanja koja nisu u statusu neizmirenja obaveza i potraživanja kod kojih nije evidentiran dokaz o obezvređenju

⁷ Grupa obezvređenim potraživanjima smatra potraživanja koja su u statusu neizmirenja obaveza kod kojih postoji evidentan dokaz o obezvređenju

NAPOМЕНЕ UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

(v) podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, prema statusu obezvređenja i broju dana dcnje na dan 31. decembra 2018. godine:

	Neobezvređena potraživanja					Obezvređena potraživanja					U RSD hiljada
	Nije u dcnji	do 30 dana	od 31 do 60 dana	od 61 do 90 dana	preko 90 dana	Nije u dcnji	do 90 dana	od 91 do 180 dana	od 181 do 360 dana	preko 360 dana	
Potraživanja od stanovništva	54.369.627	8.070.199	289.631	66.005	-	290.756	317.736	154.531	174.328	392.621	
Stambeni krediti	34.090.385	703.854	78.011	5.943	-	183.591	85.825	36.396	51.372	284.328	
Potrošački i gotovinski krediti	18.028.473	6.939.069	178.846	52.821	-	98.776	218.913	101.427	105.706	38.068	
Transakcioni i kreditne kartice	691.412	2.839	14.770	3.185	-	2.651	1.673	3.815	3.391	1.372	
Ostala potraživanja	1.559.358	424.437	18.005	4.055	-	5.739	11.325	12.892	13.860	68.853	
Potraživanja od privrede	79.754.713	2.002.442	32.475	5.271	-	256.129	114.313	36.194	74.435	401.772	
Velika preduzeća	15.778.264	12.853	-	-	-	-	-	-	-	1.503	
Mala i srednja preduzeća	42.467.437	1.388.274	13.571	4.593	-	252.790	100.678	22.052	4.073	134.619	
Mikro preduzeća i preduzetnici	17.785.980	553.102	13.666	678	-	1.291	13.634	12.437	69.952	218.508	
Poljoprivrednici	243.654	44.452	5.238	0	-	2.048	-	1.671	410	38.623	
Javna preduzeća	3.479.379	3.761	-	-	-	-	-	35	-	8.517	
Potraživanja od ostalih klijenata	4.379.528	1.090	-	-	-	20	-	-	-	111.073	
Ukupna izloženost	138.503.869	10.073.731	322.106	71.276	-	546.906	432.049	190.725	248.763	905.466	
Prema kategorijama potraživanja											
Neproblematična potraživanja	138.426.323	10.038.728	292.715	70.448	-	-	-	-	-	-	
od čega: restrukturirana	747.772	73.810	6.599	-	-	-	-	-	-	-	
Problematična potraživanja	77.545	35.003	29.391	828	-	546.906	432.049	190.725	248.763	905.466	
od čega: restrukturirana	63.520	34.276	29.388	828	-	229.206	173.423	27.730	79.325	50.824	
Ukupna izloženost	138.503.869	10.073.731	322.106	71.276	-	546.906	432.049	190.725	248.763	905.466	

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

(v) podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, prema statusu obezvređenja i broju dana docije na dan 31. decembra 2017. godine:

	Neobezvređena potraživanja					Obezvređena potraživanja					U RSD hiljada
	Nije u docniji	do 30 dana	od 31 do 60 dana	od 61 do 90 dana	preko 90 dana	Nije u docniji	do 90 dana	od 91 do 180 dana	od 181 do 360 dana		
Potraživanja od stanovništva	39.274.174	6.765.043	260.212	77.619	25	259.536	285.562	162.355	180.140	542.311	
Stambeni krediti	23.846.586	689.213	86.358	17.632	-	159.098	116.131	45.294	72.050	327.304	
Potrošački i gotovinski krediti	13.211.849	5.527.812	130.416	51.027	-	87.036	144.565	98.054	84.827	109.702	
Transakcioni i kreditne kartice	755.392	3.192	15.399	3.377	-	4.326	2.172	4.709	3.620	5.063	
Ostala potraživanja	1.460.347	544.827	28.040	5.584	25	9.076	22.694	14.297	19.643	100.242	
Potraživanja od privrede	56.432.105	4.190.660	46.205	7.069	-	396.400	40.518	12.895	17.426	1.139.882	
Velika preduzeća	9.037.418	81.450	1	-	-	599	-	-	-	416.085	
Mala i srednja preduzeća	34.709.525	2.660.612	15.835	-	-	278.297	28.312	12	16.010	451.412	
Mikro preduzeća i preduzetnici	9.203.054	1.400.820	23.612	6.617	-	117.497	6.429	1.785	168	228.631	
Poljoprivrednici	211.088	21.581	1.470	451	-	8	5.776	11.098	1.248	41.417	
Javna preduzeća	3.271.021	26.197	5.287	-	-	-	-	-	-	2.336	
Potraživanja od ostalih klijenata	6.136.974	35.138	-	-	-	1	17	-	207	680.859	
Ukupna izloženost	101.843.254	10.990.840	306.418	84.688	25	655.938	326.097	175.250	197.773	2.363.051	
Prema kategorijama potraživanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Neproblematična potraživanja	101.790.865	10.937.676	260.511	82.105	-	-	-	-	-	-	
od čega: restrukturirana	237.970	67.156	2.942	146	-	-	-	-	-	-	
Problematična potraživanja	52.389	53.164	45.907	2.583	25	655.938	326.097	175.250	197.773	2.363.051	
od čega: restrukturirana	51.313	51.821	45.702	2.532	-	528.870	109.750	21.326	18.124	968.153	
Ukupna izloženost	101.843.254	10.990.840	306.418	84.688	25	655.938	326.097	175.250	197.773	2.363.051	

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

(g) Podaci o problematičnim potraživanjima na dan 31. decembra 2018.godine:

	Bruto vrednost potraživanja	Akumulirane ispravke vrednosti ukupnih potraživanja	Bruto vrednost problematičnih potraživanja	Akumulirane ispravke vrednosti problematičnih potraživanja	% problematičnih potraživanja	U RSD hiljada Vrednost sredstava obezbeđenja problematičnih potraživanja
Potraživanja od stanovništva	64.125.435	1.627.750	1.471.081	499.895	2,29	411.675
Stambeni krediti	35.519.704	708.416	730.266	275.681	2,06	411.183
Potrošački i gotovinski krediti	25.762.098	784.474	613.057	220.280	2,38	492
Transakcioni i kreditne kartice	725.107	15.765	13.214	-	1,82	-
Ostala potraživanja	2.118.526	119.095	114.544	3.934	5,41	-
Potraživanja od privrede	76.656.046	1.518.084	802.409	184.035	1,05	340.213
Sektor A	6.010.305	94.362	51.801	35.639	0,86	46.268
Sektor B, C i E	16.388.959	464.187	321.573	72.262	1,96	155.779
Sektor D	8.644.393	145.921	-	-	-	-
Sektor F	13.577.949	121.893	28.532	11.260	0,21	11.260
Sektor G	13.693.369	409.739	361.245	60.354	2,64	108.320
Sektor H, I i J	9.344.879	115.533	32.228	-	0,34	13.230
Sektor L, M i N	8.996.192	166.449	7.031	4.521	0,08	5.356
Potraživanja od ostalih klijenata	10.513.411	309.698	193.186	4.591	1,84	37.322
Ukupna potraživanja	151.294.891	3.455.532	2.466.675	688.521	1,63	789.209

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

(g) Podaci o problematičnim potraživanjima na dan 31. decembra 2017. godine:

	Bruto vrednost potraživanja	Akumulirane ispravke vrednosti ukupnih potraživanja	Bruto vrednost problematičnih potraživanja	Akumulirane ispravke vrednosti problematičnih potraživanja	%	U RSD hiljada
			Ukupno	od čega: restrukturirana potraživanja	problematičnih potraživanja	Vrednost sredstava obezbeđenja problematičnih potraživanja
Potraživanja od stanovništva	47.806.978	1.646.119	1.583.972	463.530	3,31	543.120
Stambeni krediti	25.359.666	661.519	794.528	260.854	3,13	540.434
Potrošački i gotovinski krediti	19.445.288	772.354	600.733	189.359	3,09	1.350
Transakcioni i kreditne kartice	797.249	29.018	20.190	-	2,53	136
Ostala potraživanja	2.204.776	183.228	168.520	13.317	7,64	1.200
Potraživanja od privrede *	57.283.690	1.823.185	1.511.500	1.018.873	2,64	896.131
Sektor A	2.429.555	103.212	73.908	47.243	3,04	19.474
Sektori B, C i E	14.470.866	667.157	671.567	621.159	4,64	551.545
Sektor D	5.674.910	79.971	-	-	-	-
Sektor F	10.677.961	189.842	123.168	119.208	1,15	25.697
Sektor G	11.479.578	524.837	493.152	224.072	4,30	212.477
Sektori H, I i J	5.700.486	94.997	18.161	-	0,32	5.487
Sektori L, M i N	6.850.334	163.169	131.543	7.191	1,92	81.452
Potraživanja od ostalih klijenata	11.852.665	802.331	776.706	315.188	6,55	468.846
Ukupna potraživanja	116.943.334	4.271.635	3.872.177	1.797.591	3,31	1.908.098

* Sektor A - Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom i klimatizacija

Sektori B, C i E - Građevinarstvo

Sektor D - Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo

Sektor F - Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti

Sektor G - Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala

Sektori H, I i J - Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije

Sektori L, M i N - Poslovanje nekretnostima, stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti, administrativne i pomoćne uslužne delatnosti, umetnost

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

(a) Podaci o promenama problematičnih potraživanja u 2018. godini:

	Bruto vrednost na početku godine	Nova problematična potraživanja	Smanjenje problematičnih potraživanja			U RSD hiljada	
			Ukupno	od čega: naplaćeno	od čega: prebačeno u kategoriju neproblematičnih potraživanja	Druge promene	Bruto vrednost na kraju godine
Potraživanja od stanovništva	1.583.972	751.397	917.067	343.974	194.314	52.779	596.129
Potraživanja od privrede i ostalih klijenata	2.288.205	439.360	848.205	431.310	9.909	(883.765)	219.164
Ukupna potraživanja	3.872.176	1.190.757	1.765.272	775.284	204.223	(830.986)	815.293

Podaci o promenama problematičnih potraživanja u 2017. godini:

	Bruto vrednost na početku godine	Nova problematična potraživanja	Smanjenje problematičnih potraživanja			U RSD hiljada	
			Ukupno	od čega: naplaćeno	od čega: prebačeno u kategoriju neproblematičnih potraživanja	Druge promene	Bruto vrednost na kraju godine
Potraživanja od stanovništva	2.337.082	782.543	1.562.968	317.533	366.532	27.314	706.870
Potraživanja od privrede i ostalih klijenata	4.566.303	110.099	2.497.364	941.677	165.393	109.169	491.924
Ukupna potraživanja	6.903.385	892.642	4.060.332	1.259.209	531.925	136.482	1.198.794

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Sredstva obezbeđenja i ostala sredstva zaštite od kreditnog rizika

Prilikom procesa odobravanja plasmana, Grupa naplatu očekuje prevashodno iz budućih novčanih tokova dužnika. Kao dopunu ovom vidu naplate i kako bi se smanjio gubitak usled potencijalnog nastupanja statusa neizmirenja obaveza dužnika, Grupa uzima različite instrumente obezbeđenja (kolaterale) kao zaštitu. Grupa uzima što je moguće više kolaterala, pri čemu se prednost daje kolateralima koji se mogu brzo i jednostavno realizovati. Mogućnost uzimanja kolaterala zavisi od trenutne tržišne situacije i poslovne konkurencije. Efikasnost tehnika ublažavanja kreditnog rizika se meri i kontroliše praćenjem vremena potrebnog za realizaciju kolaterala i odstupanja realizovanih vrednosti kolaterala od očekivanih.

U okviru Sektora upravljanja strateškim rizicima, portfoliom i kapitalom je Odeljenje za upravljanje kolateralima, koje je zaduženo za kompletan proces upravljanja kolateralima – od preliminarne analize do završetka njegove realizacije. Proces je podeljen u 3 faze:

Faza analize kolaterala predstavlja početnu fazu procesa upravljanja kolateralima. Ona počinje identifikacijom i analizom potencijalnog kolaterala i prikupljanjem neophodnih informacija i dokumentacije, a završava se evidencijom kolaterala u sistemu za evidenciju kolaterala.

Faza monitoringa kolaterala se odnosi na praćenje uspostavljenosti i vrednosti kolaterala. Jedna od njenih glavnih funkcija je evidencija, praćenje, ažuriranje i kontrola podataka o kolateralima u sistemu za evidenciju kolaterala.

Faza realizacije kolaterala predstavlja poslednju fazu procesa, kada dolazi do realizacije kolaterala (npr. njegove prodaje u cilju zatvaranja plasmana) i zatvaranja kolaterala u sistemu za evidenciju kolaterala. Ona takođe obuhvata i fazu prikupljanja podataka za izračun prosečnih stopa realizacije i naplate iz kolaterala (eng. Collateral Recovery Ratio).

Svaka faza je regulisana Procedurom upravljanja kolateralima kojom se definišu i zadaci i odgovornosti organizacionih delova koji učestvuju u procesu.

Pored ovog procesa, Odeljenje za upravljanje kolateralima je zaduženo i za proces izbora, praćenja i uklanjanja procenitelja sa liste procenitelja prihvatljivih za Grupu, odnosno za definisanje minimuma sadržine izveštaja o procenama, kao i kontrolu primene adekvatnih metodologija prilikom procenjivanja vrednosti kolaterala, sve u cilju što preciznijeg određivanja vrednosti kolaterala. Pravila vezana za standarde i metodologiju procenjivanja su obuhvaćena Politikom procene nekretnina.

Provera vrednosti kolaterala se radi periodično u zavisnosti od načina provere i vrste kolaterala. Način provere vrednosti kolaterala se može razdvojiti na utvrđivanje vrednosti od strane eksternih procenitelja ili državnih organa ovlašćenih za utvrđivanje vrednosti (reprocena. Poresko rešenje) i na interno praćenje vrednosti kolaterala od strane zaposlenih u Odeljenju za upravljanje kolateralima (monitoring). Dinamika provere vrednosti kolaterala se definiše u zavisnosti od vrste kolaterala, a u skladu sa lokalnom i internom regulativom.

U sklopu procesa izračunavanja kapitalnog zahteva za kreditni rizik, Sektor upravljanja strateškim rizicima, portfoliom i kapitalom, nakon kontrole ispunjenosti primenljivih regulatornih propisa definisanih Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, određuje da li će se određeni kolateral prihvatiti kao instrument ublažavanja kreditnog rizika. Stavke kolaterala prihvatljive kao instrument ublažavanja kreditnog rizika su detaljno objašnjene u posebnoj internoj proceduri Grupe kojom se definišu primenljivi instrumenti ublažavanja kreditnog rizika kao i uslovi za priznavanje instrumenta ublažavanja kreditnog rizika.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Osnovne vrste instrumenata materijalne kreditne zaštite

Grupa prevashodno primenjuje gotovinu i gotovinske ekvivalente deponovane kod Grupe kao instrumente materijalne kreditne zaštite.

Grupa trenutno ne primenjuje bilansno i vanbilansno netiranje kao tehnike ublažavanja kreditnog rizika.

Osnovne vrste pružalaca kreditne zaštite po osnovu garancija i kreditnih derivata

Garancije koje se primenjuju kao nematerijalna kreditna zaštita su pružene od strane:

- država – sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine za ublažavanje kreditnim rizikom ponderisane aktive korišćena je garancija pružena od strane Republike Srbije. Primenjen je preferencijalni ponder kreditnog rizika 0% u skladu sa odredbama Odluke o adekvatnosti kapitala koju propisuje NBS;
- komercijalnih banaka dovoljnog kreditnog kvaliteta – izloženostima obezbeđenim garancijom banke

Grupa u svom portfoliju prihvaćenih sredstava obezbeđenja nema kreditne derivate te se ne koriste kao instrumenti kreditne zaštite.

Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti

Nepokretnosti se priznaju kao instrumenti zaštite kada se ispune svi zahtevi definisani Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka. Ispunjenost propisanih zahteva predstavlja preduslov za klasifikaciju date izloženosti u posebnu klasu izloženosti, Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti, kojoj se dodeljuje povoljniji ponder kreditnog rizika, umesto priznavanja efekata tehnike ublažavanja kreditnog rizika. Grupa izloženostima ili delovima izloženosti potpuno obezbeđenim hipotekom na stambenoj nepokretnosti u kojoj vlasnik stanuje ili je tu nepokretnost dao u zakup na osnovu odgovarajućeg ugovora (ili namerava da u njoj stanuje ili je da u zakup) – dodeljuje ponder rizika 35% odnosno izloženostima koje su potpuno obezbeđene hipotekama na poslovnim nepokretnostima, dodeljuje ponder rizika 50%.

Ostale vrste instrumenata materijalne kreditne zaštite

Podobnim sredstvima obezbeđenja u obliku finansijske imovine za sve pristupe i metode smatraju se i gotovina i gotovinski ekvivalenti deponovani kod Grupe kada se ispune svi zahtevi definisani Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka.

Pored gore navedenih, Grupa primenjuje i sledeće instrumente materijalne kreditne zaštite, ali njih ne uzima u obzir prilikom obračuna rizikom ponderisane aktive:

- zalogu na pokretnoj imovini;
- zalogu na potraživanjima;
- zalogu na akcijama i obveznicama;
- druge vrste definisane u Katalogu kolaterala Grup.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o vrsti i vrednosti^a sredstava obezbeđenja i pružaocima garancija po sektoru i kategorijama potraživanja na dan 31. decembra 2018.godine:

	Vrste sredstava obezbeđenja do nivoa potraživanja (kao u KA4)				U RSD hiljada
	Depoziti	Stambene nepokretnosti	Druge nepokretnosti	Ostala sredstva	Garancije čiji je izdavalac država
Potraživanja od stanovništva	36.299	29.153.427	232.835	508.492	-
Stambeni krediti	9.528	29.096.641	166.179	-	-
Potrošački i gotovinski krediti	25.974	31.196	18.488	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	796	-	-	-	-
Ostala potraživanja	-	25.590	48.168	508.492	-
Potraživanja od privrede	2.145.490	620.412	15.120.891	6.152.762	473.424
Velika preduzeća	-	-	4.412.124	715.289	-
Mala i srednja preduzeća	1.549.212	320.516	8.079.022	4.284.251	-
Mikro preduzeća i preduzetnici	596.278	291.554	2.521.325	711.654	-
Poljoprivrednici	-	8.343	108.419	1.601	-
Javna preduzeća	-	-	-	439.966	473.424
Potraživanja od ostalih klijenata	44.788	25.401	335.903	93.059	-
Ukupna izloženost	2.226.577	29.799.241	15.689.629	6.754.312	473.424
Prema kategorijama potraživanja					
Neproblematična potraživanja	2.226.577	29.377.787	15.332.057	6.744.128	473.424
od čega: restrukturirana	-	131.917	4.129	-	-
Problematična potraživanja	-	421.453	357.572	10.184	-
od čega: restrukturirana	-	135.694	117.355	-	-
Ukupna potraživanja	2.226.577	29.799.241	15.689.629	6.754.312	473.424

^a Vrednost sredstava obezbeđenja se određuje na osnovu procene ovlašćenog procenitelja (ili nekog drugog dokumenta u odnosu na tip sredstva obezbeđenja) sa mogućim internim korekcijama, nakon čega se primenjuje efektivna stopa (collateral haircut) u skladu sa katalogom kolaterala i umanjuje za prethodne terete.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o vrsti i vrednosti⁹ sredstava obezbeđenja i pružaocima garancija po sektoru i kategorijama potraživanja na dan 31. decembra 2017. godine:

	Vrste sredstava obezbeđenja do nivoa potraživanja					U RSD hiljada
	Depoziti	Stambene nepokretnosti	Druge nepokretnosti	Ostala sredstva	Garancije čiji je izdavalac država	
Potraživanja od stanovništva	69.863	19.349.080	203.014	365.913	-	-
Stambeni krediti	28.057	19.276.792	134.661	-	-	-
Potrošački i gotovinski krediti	40.136	41.307	18.941	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	1.670	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	-	30.980	49.412	365.913	-	-
Potraživanja od privrede	1.006.614	399.970	13.167.610	4.968.524	1.423.601	1.423.601
Velika preduzeća	-	-	4.594.590	504.775	-	-
Mala i srednja preduzeća	695.762	252.921	7.333.823	3.214.431	-	-
Mikro preduzeća i preduzetnici	309.764	134.602	1.106.358	659.256	-	-
Poljoprivrednici	1.088	12.448	132.839	408	-	-
Javna preduzeća	-	-	-	589.653	1.423.601	1.423.601
Potraživanja od ostalih klijenata	134.313	77.207	833.916	56.598	-	-
Ukupna izloženost	1.210.789	19.826.257	14.204.540	5.391.035	1.423.601	1.423.601
Prema kategorijama potraživanja						
Neproblematična potraživanja	1.210.653	19.208.700	12.919.521	5.385.651	1.423.601	1.423.601
od čega: restrukturirana	-	112.366	3.345	-	-	-
Problematična potraživanja	136	617.558	1.285.019	5.384	-	-
od čega: restrukturirana	-	181.246	964.967	-	-	-
Ukupna potraživanja	1.210.789	19.826.257	14.204.540	5.391.035	1.423.601	1.423.601

⁹ Vrednost sredstava obezbeđenja se određuje na osnovu procene ovlašćenog procenitelja (ili nekog drugog dokumenta u odnosu na tip sredstva obezbeđenja) sa mogućim internim korekcijama, nakon čega se primenjuje efektivna stopa (collateral haircut) u skladu sa katalogom kolaterala i umanjuje za prethodne terete.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.2 Kreditni rizik (nastavak)**

U toku 2018. godine Grupa je raspolagala sa sledećim sredstvima stečenim naplatom potraživanja.

Vrste sredstava stečenih naplatom potraživanja	U RSD hiljada		
	Stambene nepokretnosti	Ostala sredstva stečena naplatom	Ukupno
Bruto vrednost na početku perioda*	12.073	350	12.423
Stečena u toku perioda	-	-	-
Prodana u toku perioda	-	-	-
Bruto vrednost na kraju perioda	12.073	350	12.423
Akumulirana ispravka vrednosti	12.073	1	12.074
od čega: ispravke vrednosti u toku perioda	-	1	1
Neto vrednost na kraju perioda	-	349	349

U toku 2017. godine Grupa je raspolagala sa sledećim sredstvima stečenim naplatom potraživanja.

Vrste sredstava stečenih naplatom potraživanja	U RSD hiljada		
	Stambene nepokretnosti	Ostala sredstva stečena naplatom	Ukupno
Bruto vrednost na početku perioda*	13.901	364	14.265
Stečena u toku perioda	-	-	-
Prodana u toku perioda	1.828	-	1.828
Bruto vrednost na kraju perioda	12.073	364	12.437
Akumulirana ispravka vrednosti	12.073	14	12.087
od čega: ispravke vrednosti u toku perioda	-	14	14
Neto vrednost na kraju perioda	-	350	350

Osnovni principi preuzimanja i upravljanja založenom imovinom su regulisani Procedurom o preuzimanju založene imovine u postupcima prinudne naplate. Predmete preuzimanja čine uglavnom nepokretnosti i retko pokretna imovina.

Osnovni principi za preuzimanje imovine (nepokretnih i pokretnih) koji se moraju uzeti u obzir uključuju analizu tržišne vrednosti i potencijalne utrživosti imovine koja se razmatra, koja mora biti potkrepljena očekivanim prihodom od prodaje, koji će dovesti iznos naplaćenih potraživanja Grupe na najviši nivo. U slučaju kada Grupa donosi odluku o preuzimanju određene nepokretnosti, analiza se radi i primenom metode neto sadašnje vrednosti. U zavisnosti od osnovnih karakteristika imovine, vrsta imovine (nekretnine, pokretnosti) se dalje može deliti na primarna i sekundarna kada se uzme u obzir mogućnost preuzimanja, u zavisnosti od njihove svrhe i drugih karakteristika, poput lokacije, vrste, tehničkih standarda, opremljenosti, godine izgradnje i sl. kao i u zavisnosti od situacije na tržištu u smislu ponude i potražnje određenih vrsta instrumenata obezbeđenja. Svi gorepomenuti parametri utiču na donošenje konačne odluke o realizaciji postupka preuzimanja u vlasništvo Grupe.

Grupa kao strategije upravljanje imovinom stečenom naplatom potraživanja primenjuje: prodaju, izdavanje, razvoj, zadržavanje, odnosno kombinacije nekih od datih strategija. Predlog strategije mora uključivati realan plan u smislu sprovođenja strategije. Procenjeni povezani troškovi, prihodi i uticaj bilansa uspeha moraju se uzeti u obzir. U slučaju predlaganja strategije "zadržavanja", troškovi održavanja moraju se jasno prikazati u strategiji imovine.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
35.2 Kreditni rizik (nastavak)
LTV racio

Tabela ispod predstavlja takozvani, „LTV“ racio za stambene kredite, a koji predstavljaju deo ukupnih kredita odobrenih stanovništvu.

Vrednost LTV pokazatelja*	U RSD hiljada	
	Vrednost potraživanja koja su obezbeđena hipotekom na nepokretnostima na dan 31. decembra.2018.	Vrednost potraživanja koja su obezbeđena hipotekom na nepokretnostima na dan 31. decembra.2017.
Ispod 50%	8.644.820	3.823.580
Od 50% do 70%	8.665.114	5.736.344
Od 70% do 90%	18.080.378	11.506.367
Od 90% do 100%	975.676	643.842
Od 100% do 120%	1.387.649	1.064.246
Od 120% do 150%	971.580	996.352
Preko 150%	2.591.991	1.588.935
Ukupno	41.317.208	25.359.666
Prosečni LTV	71,8%	78,5%

*LTV pokazatelj predstavlja odnos bruto vrednosti potraživanja i tržišne vrednosti nepokretnosti (uzete su u obzir samo hipoteke na stanu ili privatnoj kući i umanjene za iznos prethodnih tereta) kojom/ima je to potraživanje obezbeđeno

Procena obezvređenja finansijskih sredstava

Grupa je u skladu sa MSFI 9 postavila adekvatnu strukturu, alate i procese za pravovremeno utvrđivanje gubitka usled kreditnih rizika. Po regulatornim i računovodstvenim standardima kao i ekonomskim razmatranjima Grupa redovno evaluira potrebu i formira ispravke vrednosti usled kreditnih gubitaka da bi pokrila očekivane ekonomske gubitke od finansijske imovine.

Grupa finansijsku imovinu klasifikuje kao imovinu koja se naknadno meri po amortizovanom trošku (AC), po fer vrednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVTOCI) ili po fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka na osnovu (FVTPL):

- (a) poslovnog modela upravljanja finansijskom imovinom i
- (b) karakteristika ugovorenih novčanih tokova finansijske imovine.

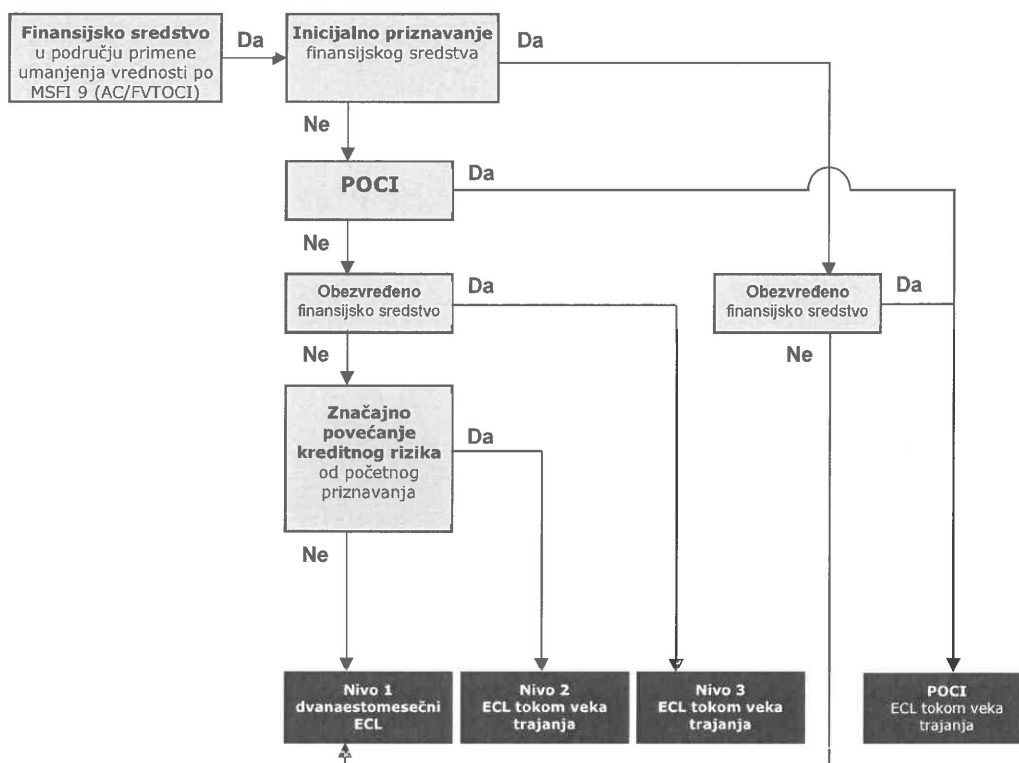
Grupa teži tome da svoja ključna portfolija (kreditni i potraživanja od komintenata, banaka i drugih finansijskih organizacija, odnosno obaveze po osnovu finansijskih garancija i preuzetih budućih obaveza) klasifikuje kao imovinu koja se meri po amortizovanom trošku, dok se deo hartija od vrednosti klasifikuje po fer vrednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (portfolio hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju, koji se drži u cilju adekvatnog upravljanja likvidnošću gde poslovni model podrazumeva i prikupljanje ugovornih novčanih tokova i potencijalnu prodaju te finansijske imovine) i fer vrednosti kroz račun dobiti i gubitka (pretežno hartije od vrednosti namenjene trgovanju).

Cilj formiranja ispravke vrednosti je da se priznaju očekivani kreditni gubici tokom veka trajanja za sve finansijske instrumente, uzimajući u obzir sve razumne i pomoćne informacije, uključujući one koje se odnose na buduće događaje [MSFI 9 5.5.4.]. U skladu sa tim, finansijskoj imovini koja je relevantna sa aspekta MSFI 9 standarda i klasifikovana je kao AC ili FVTOCI dodeljuje se jedan od tri nivoa (*eng. stage*), osim ukoliko se finansijska imovina ne priznaje kao POCI.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Očekivani kreditni gubitak/obezvređenje je sadašnja vrednost svih smanjenja očekivanog novčanog toka tokom očekivanog veka trajanja finansijskog sredstva. Smanjenje predstavlja razliku između novčanih tokova koji se duguju Grupi u skladu sa ugovorom i novčanih tokova koje Grupa očekuje da će primiti. Pošto očekivani kreditni gubici uzimaju u obzir iznos i vreme plaćanja, kreditni gubitak nastaje čak i kada Grupa očekuje da će se platiti u potpunosti ali kasnije nego od dospeća po ugovoru.

Proces ispravki rezervi usled kreditnih gubitaka:

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Nivo obezvređenja 1

- a) Finansijska sredstva po početnom priznavanju (osim POCI imovine),
- b) Finansijskih sredstava koja ispunjavaju uslove niskog kreditnog rizika,
- c) Finansijskih sredstava bez značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja bez obzira na njihov kreditni kvalitet

U Nivou 1 ispravke vrednosti usled kreditnih gubitaka izračunavaju se kao dvanaestomesečni ECL.

Nivo obezvređenja 2

Sadrži finansijska sredstva sa značajnim povećanjem kreditnog rizika, ali nisu umanjena usled kreditnih gubitaka, uključujući početno priznata sredstva opisana iznad.

U Nivou 2 ispravke vrednosti izračunavaju se kao ECL tokom veka trajanja.

Nivo obezvređenja 3

Sadrži finansijska sredstva koja su obezvređena usled kreditnih gubitaka, odnosno u status neizvršenja obaveza na datum izveštaja.

U Nivou 3 ispravke vrednosti izračunavaju se kao ECL tokom veka trajanja.

POCI imovina

Finansijska sredstva obezvređena prilikom inicijalnog priznavanja. POCI imovina nije predmet transfere između nivoa, odnosno nezavisno od promene kreditnog kvaliteta klijenta nakon inicijalnog priznavanja POCI imovine, vrši se obračun očekivanih kreditnih gubitaka tokom čitavog veka trajanja finansijskog sredstva. Takođe, očekivani kreditni gubici tokom veka trajanja na datum početnog priznavanja POCI sredstva moraju se uzeti u obzir kod izračuna fer vrednosti sredstva (dok naknadne promene prvobitnog očekivanja dovode do priznavanja ispravke vrednosti usled kreditnih gubitaka samo ukoliko dovode do nižih očekivanja u poređenju sa datumom stvaranja, dok se ona koja dovode do boljih očekivanja u poređenju sa datumom početnog priznavanja priznaju kao povećanja bruto knjigovodstvene vrednosti sredstva).

Grupa koristi sledeće kvalitativne i kvantitativne kriterijume koji ukazuju na značajno povećanje kreditnog rizika (SICR) u trenutku izveštavanja u odnosu na trenutak inicijalnog priznavanja finansijske imovine:

Kvalitativni kriterijumi

- **Dani kašnjenja (DPD)** - Grupa definiše više od 30 dana kašnjenja sa pragom materijalnosti kao indikator da treba priznati očekivane kreditne gubitke tokom veka trajanja [MSFI 9 5.5.11., B5.5.19];
- **Forbearance** - Status forbearance dodeljen klijentu, bilo non-performing forbearance ili performing forbearance, smatra se značajnim povećanjem kreditnog rizika od početnog priznavanja.
- **Prebacivanje klijenta u nadležnost direkcije restrukturiranja i naplate plasmana** (workout department) - Prenos u direkciju restrukturiranja i naplate plasmana smatra se značajnim povećanjem kreditnog rizika od početnog priznavanja.
- **Prevara** - u slučaju postojanja dokaza o izvršenoj prevarnoj radnji povezanoj sa finansijskom imovinom koja nije izvršena od strane dužnika te dužniku iz objektivnih razloga nije dodeljen status neizmirenja obaveza, finansijsku imovinu treba preneti u nivo 2, odnosno priznati očekivane kreditne gubitke tokom veka trajanja.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

- **Kriterijumi na nivou portfolija** - sprovođenje procene značajnog povećanja kreditnog rizika na nivou portfolija neophodno je samo ukoliko je povećanje kreditnog rizika na nivou pojedinačnog instrumenta dostupno tek uz određeno vremensko kašnjenje.

Finansijska imovina se prenosi u nivo 2 ukoliko je bilo koji od kvalitativnih kriterijuma aktiviran od trenutka inicijalnog priznavanja do trenutka izveštavanja i još uvek je aktivan.

Kvantitativni kriterijumi

- **Relativna promena verovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza (PD) tokom veka trajanja** – odnosno poređenje anualizovanog PD-a tokom veka trajanja dodeljenog na datum izveštavanja i usklađenog anualizovanog PD-a tokom veka trajanja dodeljenog finansijskoj imovini prilikom inicijalnog priznavanja. Značajno povećanje kreditnog rizika od početnog priznavanja posmatra se ukoliko je racio veći od definisanog praga (engl. threshold). Definisanje praga je u nadležnosti Grupe, a u skladu sa dokumentom Koncept za procenu praga SICR po MSFI 9.
- **Apsolutna promena jednogodišnje verovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza** - poređenje 1Y PD dodeljene po početnom priznavanju i 1Y PD dodeljene na datum izveštaja. Apsolutna promena 1Y PD iznad 50 bp smatra se značajnim povećanjem kreditnog rizika od početnog priznavanja na nivou Grupe.

Finansijska imovina se prenosi u nivo 2 samo ukoliko se proceni da su i relativne i apsolutne promene PD značajne, odnosno obe promene moraju biti veće od određenih relativnih i apsolutnih granica.

Prenos između nivoa je simetričan proces. Ovo znači da će se finansijsko sredstvo preneti iz nivoa 2 u nivo 1 ukoliko više nije ispunjen niti jedan SICR kriterijum.

Obračun očekivanih kreditnih gubitaka

Grupa za finansijsku imovinu koja nije u statusu neizmirenja obaveza primenjuje kolektivnu procenu, a očekivani kreditni gubitak tokom veka trajanja se izračunava u skladu sa sledećom formulom:

$$ECL_{LT} = \sum_{t=1}^M GCA_t \cdot PD_t \cdot LGD_t \cdot D_{t-1}$$

Gde je:

- 1) ECL_{LT} izračunati očekivani kreditni gubitak tokom veka trajanja;
 - 2) M je broj godina od datuma izveštaja (t_0) do dospeća (T) zaokruženog do celog broja, tj. ukoliko je datum izveštaja kraj maja 2015. ($t_0 = 31. 5. 2015$), a dospeće je krajem oktobra 2020. godine (T = 31. 10. 2020). tada je preostali vek trajanja finansijskog sredstva do dospeća u godinama 5.4. odnosno M = 6;
 - 3) t predstavlja godinu od datuma izveštaja;
 - 4) GCA_t je procena bruto knjigovodstvene vrednosti u t. godini od datuma izveštaja;
- Procenjuje se kao $GCA_t = GCA_{t0} \cdot \alpha_t$, gde je GCA_{t0} bruto knjigovodstvena vrednost koja se knjiži na datum izveštaja a α_t je koeficijent koji se izračunava u skladu sa „Konceptom procene za parametre rizika EAD i CCF po MSFI 9“.
- 5) PD_t je verovatnoće neizmirenja obaveza u t. godini od datuma izveštaja;
 - 6) LGD_t je procena gubitka usled default-a a uzima se u obzir u t. godini od datuma izveštaja;
 - 7) D_{t-1} je faktor eskonta koji se primenjuje u t. godini od datuma izveštaja;

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Izračunava se kao:

$$D_{t-1} = \frac{1}{(1 + EIR)^{t-1}}$$

ECL tokom veka trajanja u slučaju preuzetih budućih obaveza i ugovora o finansijskoj garanciji izračunava se u skladu sa sledećom formulom:

$$ECL_{LT} = \sum_{t=1}^M EXP_t \cdot PD_t \cdot LGD_t \cdot D_{t-1}$$

Gde je EXP_t procena budućeg iznosa izloženosti u t. godini od datuma izveštavanja koji se dogodio usled povučene obaveze nepovučenog kredita ili plaćanja po finansijskoj garanciji;

Procenjuje se kao $EXP_t = Off-Bal_{t0} * CCF_t * c_t$, gde je

- i) $Off-Bal_{t0}$ vanbilansni iznos uknjižen na datum izveštavanja;
- ii) CCF_t je faktor kreditne konverzije koji se izračunava u skladu sa „Konceptom procene za parametre rizika EAD i CCF po MSFI 9“;

Za finansijsku imovinu koja je u statusu neizmiranja obaveza (dodeljen rejting R). Grupa očekivani kreditni gubitak tokom veka trajanja izračunava kao razliku između bruto knjigovodstvene vrednosti sredstva i sadašnje vrednosti procenjenih budućih novčanih tokova diskontovanih po izornoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijske imovine [MSFI 9 B5.5.33].

ECL se može proceniti individualno ili kolektivno.

- 1) Individualni pristup se primenjuje u slučaju pojedinačno značajnih klijenata.
- 2) Kolektivna procena (takozvani pristup zasnovan na pravilima) primenjuje se u slučaju klijenata koji se ne smatraju pojedinačno značajnim.

Individualni pristup

U slučaju obračuna očekivanih kreditnih gubitaka individualno značajnih klijenata koji su u statusu neizvršenja obaveza, očekivane buduće novčane tokove pojedinačno se procenjuju od strane eksperata iz Direkcije za restruktuiranje i naplatu plasmana.

Za izračun ECL uzima se u obzir više od jednog scenarija da bi se dobio nepristrasan rezultat ponderisan verovatnoćama.

U skladu sa internim procesima restrukturiranja i naplate obično se uzimaju u obzir sledeći scenariji:

- 1) Odobrena strategija restrukturiranja i naplate koja predstavlja osnovni scenario baziran na „going/gone concern-u“
- 2) Alternativni osnovni scenario ukoliko je primenljiv;
- 3) Nepredviđeni scenario
- 4) Scenario izlaska (npr. prodaja NPL).

Izračun ECL tokom veka trajanja za svaki se scenario radi u skladu sa sledećom formulom:

$$ECL_{LT,s} = \max(0; GCA_{t_0} - \sum_{j=t_0}^{\infty} \frac{CF_j}{(1 + EIR)^{(j-t_0)/365}})$$

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Gde je

- 1) $ECL_{LT,s}$ očekivani gubitak tokom veka trajanja izračunat za scenario s ;
- 2) GCA_{t0} je bruto knjigovodstvena vrednost uknjižena na datum izveštavanja;
- 3) CF_j su očekivani novčani tokovi u vreme j ; uzimaju se u obzir sledeći novčani tokovi:
 - a) Očekivana plaćanja - sva plaćanja glavnice i kamate
 - b) Očekivana plaćanja po kolateralima uključujući troškove za prodaju i pribavljanje kolaterala koji se vode kao negativna plaćanja
- 4) j je datum kada se očekuje novčani tok;
- 5) EIR je izvorna efektivna kamatna stopa.

Konačni očekivani gubitak tokom veka trajanja izračunava se u skladu sa sledećom formulom:

$$ECL_{LT} = p_1 \cdot ECL_{LT,1} + p_2 \cdot ECL_{LT,2} + p_3 \cdot ECL_{LT,3}$$

Gde je

- 1) ECL_{LT} verovatnoćom ponderisani očekivani gubitak tokom veka trajanja na datum izveštavanja;
- 2) $ECL_{LT,s}$ očekivani gubitak tokom veka trajanja izračunat za scenario s , $s = 1, 2$ ili 3 na datum izveštavanja;
- 3) p_s je verovatnoća dešavanja scenarija s , $s = 1, 2$ na datum izveštavanja.

U slučaju obaveza po nepovučenim kreditima i finansijskim garancijama, izračun ECL tokom veka trajanja proširuje se procenom očekivanog budućeg odliva. Nakon toga, formula izračuna za jedan scenario je:

$$ECL_{LT,s} = \max(0; \sum_{i=t_0}^{\infty} \frac{CF_i}{(1 + EIR)^{(j-t_0)/365}} - \sum_{j=t_0}^{\infty} \frac{CF_j}{(1 + EIR)^{(j-t_0)/365}})$$

- a) CF_i su očekivani novčani odlivi, tj. povlačenje nepovučenog dela obaveze po kreditu ili korišćenje finansijske garancije;
- b) CF_j su očekivani novčani prilivi u vreme j ; uzimaju se u obzir sledeći novčani tokovi:
 - i) Očekivana plaćanja - sva plaćanja glavnice i kamate
 - ii) Očekivana plaćanja po kolateralima uključujući troškove za prodaju i pribavljanje kolaterala koji se vode kao negativna plaćanja
- c) i je datum kada se očekuje novčani odliv;
- d) j je datum kada se očekuje novčani priliv, novčani odlivi mogu se očekivati na različite datume kao novčani prilivi.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Kolektivna procena

U slučaju obračuna očekivanih kreditnih gubitaka klijenata koje se ne smatraju individualno značajnim klijentima, a koji su u statusu neizvršenja obaveza, budući novčani tokovi se procenjuju na osnovu pravila u skladu sa sledećom formulom:

$$ECL_{LT} = GCA_{t0} \cdot LGD_{tiD}$$

Gde je:

- 1) ECL_{LT} očekivani gubitak tokom veka trajanja na datum izveštavanja;
- 2) GCA_{t0} je bruto knjigovodstvena vrednost uknjižena na datum izveštavanja;
- 3) LGD_{tiD} je gubitak usled neizmirenja obaveza kao funkcija vremena neizmirenja obaveza (tiD);

U slučaju kredita koji nije povučen i ugovora o finansijskoj garanciji, ECL tokom veka trajanja se izračunava u skladu sa sledećom formulom:

$$ECL_{LT} = Off - Bal_{t0} \cdot CCF \cdot LGD_{tiD}$$

Gde je:

- a) $Off - Bal_{t0}$ vanbilansni iznos uknjižen na datum izveštavanja (t_0);
- b) CCF faktor konverzije kredita koji se izračunava u skladu sa „Konceptom procene za parametre rizika EAD i CCF po MSFI 9“;

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Parametri rizika koji se koriste za obračun očekivanih kreditnih gubitaka

- PD - Verovatnoća neizmirenja obaveza (eng. Probability of Default).

PD predstavlja verovatnoću da će performing klijent dospeti u status neizmirenja obaveza u periodu od 12 meseci, odnosno tokom životnog veka proizvoda (lifetime).

PD jednogodišnji, predstavlja verovatnoću odlaska klijenta u status neizmirenja obaveza u narednih 12 meseci (ili tokom ostatka trajanja finansijskog instrumenta ako je kraći od 12 meseci). Parametar se koristi za obračun ECL za izloženosti u Nivou 1 (Nivo obezvređenja 1).

PD tokom veka trajanja (lifetime) predstavlja izračunatu verovatnoću odlaska klijenta u status neizmirenja obaveza tokom preostalog roka otplate finansijskog instrumenta. Parametar se koristi za izračun ECL za izloženosti u Nivou 2 i Nivou 3.

Procena jednogodišnjih i lifetime PD vrednosti, vrši se na dostupnoj istoriji podataka o klijentima odgovarajućeg segmenta, koristeći različite statističke pristupe zavisno od segmenta klijenta (migracione matrice, istorijska prosečna stopa neizmirenja obaveza, forward-looking informacije i slično).

- LGD - Gubitak usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza (eng. Loss Given Default).

LGD predstavlja očekivani procentualni gubitak koji Grupa pretrpi u slučaju kada izloženosti pređe u status neizmirenja obaveza.

Statistički LGD izračunat na bazi istorijskih gubitaka klijenata Grupe izračunat je za segment fizičkih lica i mikro klijenata i primenjuje se za fizička lica od 30.06.2018. dok je za mikro klijente planirana primena od 31.07.2018. U toku je izračun statističkog LGD na bazi istorijskih gubitaka za segment Pravnih lica – Corporate, plan je da se parametar izračuna i implementira do kraja 2018. godine. Za pomenuti segment Grupa trenutno koristi ekspertske vrednosti LGD (vodeći računa o pokrivenosti kolateralom).

- CCF – Faktor kreditne konverzije (eng. Credit Conversion Factor)

CCF predstavlja procenat vanbilansnog dela izloženosti koji može preći u bilansnu izloženost Grupe prema dužniku do trenutku default-a. S obzirom na to da Grupa nema dovoljno istorijskih podataka za statističku procenu parametra CCF, u izračunu ECL koriste se regulatorne vrednosti propisane CRR – Foundation Approach.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Tabela u nastavku sadrži informacije o modifikovanim potraživanjima:

	Neto knjigovodstvena vrednost potraživanja pre modifikacije	U RSD hiljada Efekat modifikacije evidentiran kroz bilans uspeha
<i>Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija</i>		
Društva za osiguranje	82.686	-
Građevinarstvo	14.423	-
Poljoprivreda i prehrambena industrija	28.775	2.626
Preduzetnici	2.377	7
Prerađivačka industrija	1.346.706	19.900
Proizvodnja i snabdevanje el. energijom	938.153	34.460
Stanovništvo	47.127	3.597
Trgovina	272.132	(164)
Usluge i turizam	710.692	19.785
Stanje na dan 31. decembra	3.443.072	80.211

Efekti modifikacije sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine iznose RSD 80.211 hiljada.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o promenama obezvređenih potraživanja u toku 2017. godine:

	Potraživanja koja su obezvređena u toku godine					Potraživanja koja su prestala da budu obezvređena u toku godine			Druge promene			U RSD hiljada	
	Bruto vrenost na početku perioda	Potraživanja koja su obezvređena u toku godine		Ukupno	od čega: obezvređena na pojedinačnoj osnovi	Ukupno	od čega: bila obezvređena na pojedinačnoj osnovi	Druge promene	Bruto vrenost na kraju perioda	Neto vrenost na kraju perioda			
Potraživanja od starovništva	2.172.429	548.250	115.355	312.486	64.810	312.486	64.810	(978.289)	1.429.904	569.502			
Stambeni krediti	777.836	164.668	115.355	106.447	64.810	106.447	64.810	(116.179)	719.877	352.160			
Potrošački i gotovinski krediti	1.050.140	315.139	-	169.519	-	169.519	-	(671.576)	524.184	186.013			
Transakcioni i kreditne kartice	54.330	14.054	-	7.413	-	7.413	-	(41.081)	19.890	6.212			
Ostala potraživanja	290.124	54.389	-	29.107	-	29.107	-	(149.453)	165.953	25.117			
Potraživanja od privrede	3.115.624	79.307	60.325	284.113	250.440	284.113	250.440	(1.303.697)	1.607.122	401.698			
Velika preduzeća	32.997	-	-	-	-	-	-	383.688	416.685	101.475			
Mala i srednja preduzeća	1.932.552	52.093	48.975	101.913	76.785	101.913	76.785	(1.108.689)	774.044	144.056			
Mikro preduzeća i preduzetnici	749.529	9.664	-	19.153	12.565	19.153	12.565	(385.531)	354.509	141.376			
Poljoprivrednici	75.796	17.549	11.350	1.957	-	1.957	-	(31.841)	59.547	14.791			
Javna preduzeća	324.750	-	-	161.090	161.090	161.090	161.090	(161.324)	2.336	-			
Potraživanja od ostalih klijenata	1.445.017	1.634	-	52.125	50.810	52.125	50.810	(713.443)	681.084	90.222			
Ukupna potraživanja	6.733.070	629.191	175.680	648.723	366.060	648.723	366.060	(2.995.429)	3.718.109	1.061.422			

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o promenama ispravki vrednosti potraživanja u 2018. godine:

	Akumulirana ispravka vrednosti na početku godine	Efekti prelaska	Akumulirana ispravka vrednosti na početku godine	Ispravke vrednosti priznate u toku perioda	Ukidanje ispravki vrednosti u toku perioda	Druge promene	U RSD hiljada
Potraživanja od stanovništva	1.646.118	122.924	1.769.042	2.758.172	2.570.290	(329.174)	1.627.750
Stambeni krediti	661.516	51.724	713.240	808.584	791.343	(22.065)	708.416
Potrošački i gotovinski krediti	772.357	69.087	841.444	1.823.772	1.654.238	(226.503)	784.474
Transakcioni i kreditne kartice	29.018	930	29.948	50.324	54.347	(10.160)	15.765
Ostala potraživanja	183.228	1.184	184.411	75.492	70.362	(70.446)	119.095
Potraživanja od privrede	1.979.048	(595.381)	1.383.667	2.689.926	2.459.556	95.764	1.709.801
Velika preduzeća	422.593	(313.218)	109.374	231.429	398.652	142.465	84.617
Mala i srednja preduzeća	1.034.698	(277.179)	757.519	1.540.132	1.362.681	(104.715)	830.255
Mikro preduzeća i preduzetnici	425.470	(52.383)	373.087	824.283	603.823	52.617	646.164
Pojloprivrednici	54.331	1.963	56.294	63.716	54.890	(18.022)	47.097
Javna preduzeća	41.956	45.436	87.393	30.367	39.511	23.419	101.668
Potraživanja od ostalih klijenata	646.467	(238.947)	407.520	64.480	228.456	(125.563)	117.980
Ukupna izloženost	4.271.634	(711.405)	3.560.229	5.512.579	5.258.303	(358.973)	3.455.532
Prema kategorijama potraživanja							
Neproblematična potraživanja	1.598.252	209.538	1.807.790	3.768.455	3.758.497	(13.598)	1.804.149
od čega: restrukturirana	26.501	7.307	33.808	134.210	28.128	(5.058)	134.831
Problematična potraživanja	2.673.382	(920.943)	1.752.439	1.744.125	1.499.806	(345.375)	1.651.383
od čega: restrukturirana	1.194.383	(879.729)	314.655	412.009	205.915	(153.304)	367.444
Ukupna izloženost	4.271.634	(711.405)	3.560.229	5.512.579	5.258.303	(358.973)	3.455.532

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o promenama ispravki vrednosti potraživanja u toku 2017. godine:

	U RSD hiljada				
	Akumulirana ispravka vrednosti na početku godine	Ispravke vrednosti priznate u toku perioda	Uklanjanje ispravki vrednosti u toku perioda	Druge promene	Akumulirana ispravka vrednosti na kraju godine
Potraživanja od stanovništva	2.303.204	3.051.833	2.798.175	(910.743)	1.646.119
Stambeni krediti	537.581	1.175.263	940.417	(110.912)	661.516
Potrošački i gotovinski krediti	1.360.438	1.597.650	1.568.150	(617.582)	772.357
Transakcioni i kreditne kartice	76.620	124.069	137.966	(33.705)	29.018
Ostala potraživanja	328.564	154.851	151.643	(148.544)	183.228
Potraživanja od privrede	3.295.405	3.132.679	3.303.221	(1.145.815)	1.979.048
Velika preduzeća	217.751	382.834	426.751	248.760	422.593
Mala i srednja preduzeća	2.015.423	1.914.794	2.009.308	(886.211)	1.034.698
Mikro preduzeća i preduzetnici	683.687	685.628	557.402	(386.444)	425.470
Poljoprivrednici	61.397	57.514	33.845	(30.734)	54.331
Javna preduzeća	317.147	91.909	275.915	(91.185)	41.956
Potraživanja od ostalih klijenata	1.196.382	775.659	939.264	(386.309)	646.467
Ukupna izloženost	6.794.991	6.960.171	7.040.661	(2.442.867)	4.271.634
Prema kategorijama potraživanja					
Neproblematična potraživanja	1.745.971	4.455.869	4.760.395	156.807	1.598.252
od čega: restrukturirana	19.739	45.891	57.620	18.491	26.501
Problematična potraživanja	5.049.021	2.504.302	2.280.266	(2.599.675)	2.673.382
od čega: restrukturirana	1.513.782	541.282	349.570	(511.111)	1.194.383
Ukupna izloženost	6.794.991	6.960.171	7.040.661	(2.442.867)	4.271.634

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o obračunatim prihodima od kamata i naplaćenim kamatama u periodu završenom na dan 31. decembra 2018. godine

	Prihod od kamate	Naplaćena kamata	Prihod od kamate na obezvređena potraživanja	U RSD hiljada Naplaćena kamata na obezvređena potraživanja
Potraživanja od stanovništva	3.487.438	3.425.001	116.093	73.105
Stambeni krediti	1.046.191	1.023.106	35.777	18.490
Potrošački i gotovinski krediti	2.252.674	2.216.150	70.104	48.827
Transakcioni i kreditne kartice	121.438	121.327	3.269	2.313
Ostala potraživanja	67.136	64.418	6.943	3.475
Potraživanja od privrede	2.853.338	2.276.950	293.267	41.914
Velika preduzeća	479.866	312.768	141.358	13.734
Mala i srednja preduzeća	1.484.373	1.299.208	127.823	23.097
Mikro preduzeća i preduzetnici	724.725	542.131	21.716	4.521
Poljoprivrednici	19.493	15.843	2.287	562
Javna preduzeća	144.881	107.000	83	-
Potraživanja od ostalih klijenata	1.876.962	1.688.517	139.555	858
Ukupna potraživanja	8.217.738	7.390.468	548.915	115.877
Prema kategorijama potraživanja				
Neproblematična potraživanja	7.660.649	7.265.413	-	-
od čega: restrukturirana	16.750	14.801	-	-
Problematična potraživanja	557.089	125.055	548.915	115.877
od čega: restrukturirana	43.574	32.777	36.472	25.170
Ukupna potraživanja	8.217.738	7.390.468	548.915	115.877

Prihodi od kamata za kredite se iskazuju u skladu sa MSFI 9 po efektivnoj kamatnoj stopi, koja predstavlja stopu koja diskontuje procenjena buduća plaćanja ili primanja kroz očekivani životni vek plasmana, ili kada je to prikladno, u kraćem vremenskom periodu, na neto knjigovodstvenu vrednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza.

Prilikom određivanja efektivne kamatne stope uzimaju se u obzir svi ugovorni uslovi koji se odnose na taj finansijski instrument, ali ne i buduću kreditni gubici.

Kod obezvređenih plasmana, prihod se priznaje u visini prihoda određenog primenom efektivne kamatne stope na neto knjigovodstvenu vrednost (knjigovodstvenu vrednost umanjenju za iznos obezvređenja).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o obračunatim prihodima od kamata i naplaćenim kamatama u periodu završenom na dan 31. decembra 2017. godine

	Prihod od kamate	Naplaćena kamata	Prihod od kamate na obezvređena potraživanja	Naplaćena kamata na obezvređena potraživanja	U RSD hiljada
Potraživanja od stanovništva	3.027.019	2.764.069	289.789	51.275	
Stambeni krediti	790.550	727.825	68.687	10.499	
Potrošački i gotovinski krediti	1.968.255	1.802.786	178.355	33.373	
Transakcioni i kreditne kartice	148.193	129.360	20.878	2.350	
Ostala potraživanja	120.021	104.099	21.869	5.053	
Potraživanja od privrede	2.499.980	2.175.225	163.157	11.329	
Velika preduzeća	357.747	342.473	14.225	-	
Mala i srednja preduzeća	1.450.123	1.348.123	85.942	7.465	
Mikro preduzeća i preduzetnici	546.890	346.068	51.096	2.694	
Poljoprivrednici	30.341	19.949	11.799	1.170	
Javna preduzeća	114.879	118.611	95	-	
Potraživanja od ostalih klijenata	1.847.155	1.783.817	44.314	1.038	
Ukupna potraživanja	7.374.155	6.723.111	497.260	63.641	
Prema kategorijama potraživanja					
Neproblematična potraživanja	6.867.207	6.649.033	2.250	-	
od čega: restrukturirana	16.830	14.788	478	-	
Problematična potraživanja	506.948	74.079	495.010	63.641	
od čega: restrukturirana	104.465	20.459	93.496	11.079	
Ukupna potraživanja	7.374.155	6.723.111	497.260	63.641	

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Potrebna rezerva za procenjene gubitke

Grupa dodatno, u skladu sa u skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke vrši obračun rezerve za procenjene gubitke koji mogu nastati po osnovu bilansne aktive i vanbilansnih stavki i utvrđuje iznos potrebne rezerve za procenjene gubitke, koji predstavlja zbir pozitivnih razlika između rezerve za procenjene gubitke i utvrđenog iznosa ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama na nivou dužnika.

Potrebna rezerva za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama predstavlja odbitnu stavku od kapitala Grupe u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke, osim u slučaju kada je ispunjen uslov iz tačke 34a Odluke o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke ("Službeni glasnik RS", br. 94/2011, 57/2012, 123/2012, 43/2013, 113/2013, 135/2014, 25/2015, 38/2015, 61/2016, 69/2016, 91/2016 i 101/2017 i 114/2017). U skladu sa navedenim, Grupa od 31.3.2017. godine potrebnu rezervu za procenjene gubitke ne tretira kao odbitnu stavku od osnovnog akciskog kapitala. Odlukom o izmeni Odluke o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke ("Službeni glasnik RS", br. 103/2018) i Odlukom o izmeni Odluke o adekvatnosti kapitala ("Službeni glasnik RS", br. 103/2018) koje su stupile na snagu od 1. januara 2019. godine u potpunosti je ukinut celokupan koncept obračuna rezerve za procenjene gubitke, kao i tretman potrebne rezerve za procenjene gubitke kao odbitne stavke od osnovnog akciskog kapitala

Reprogramirani krediti

Kada su ispunjeni uslovi za reprogram kredita Grupa radije reprogramira, odnosno restrukturira kredite, nego što realizuje sredstva obezbeđenja. To može da podrazumeva produženje roka otplate, smanjenje inicijalno ugovorene kamatne stope, smanjenje anuiteta, delimični otpis potraživanja ili bilo koju drugu izmenu inicijalnih uslova kreditiranja na način da se klijentu odobre povoljniji uslovi nego što je to inicijalno odobreno. Reprogrami mogu biti poslovnici (biznis) repogrami ili forbearance po definiciji EBA-e.

Biznis reprogram podrazumeva izmenu inicijalno ugovorenih uslova koja nije uslovljena pogoršanjem finansijske pozicije dužnika, odnosno ublažavanjem posledica pogoršane finansijske pozicije i ne predstavlja restrukturiranje. Rezultat je promenjene situacije na tržištu i potrebe da se postojeća dinamika i uslovi kredita prilagode novonastalim tržišnim uslovima.

Forbearance predstavlja restrukturiranje uslovljeno:

- nesposobnošću dužnika da ispunjava ugovorne obaveze usled finansijskih poteškoća i
- potrebom da Grupa učini određene ustupke kako bi klijent mogao da servisira ugovorne obaveze.

Performing forbearance - predstavlja polaznu kategoriju u okviru forbearance principa i dodeljuje se u slučaju definisanog pogoršanja finansijske pozicije klijenta odnosno njegove kreditne sposobnosti registrovane docnje preko 30 dana u zadnja 3 meseca pre podnošenja zahteva za reprogram ili drugih nepoštovanja ugovornih uslova prema Grupi. Minimalni period važenja ovog statusa je 2 godine tokom kojeg klijent mora da otplati min 6,7% ukupnog duga godišnje (važi za Corporate) i na kraju perioda ne sme da ima dospeli dug.

Performing forbearance under probation - je podkategorija u okviru Forbearance statusa u koju klijent prelazi iz Non performing forbearance ili Defaulted forberanace statusa po isteku monitoring perioda pri čemu moraju biti kumulativno ispunjeni uslovi: maksimalne docnje tokom trajanja monitoring perioda nepostojanja dana docnje na kraju monitoring perioda i evidentiran pozitivan finansijski razvoj koji nagoveštava sposobnost dužnika da u budućem periodu uredno ispunjava ugovorne obaveze. Performing Forbearance under probation traje maksimalno 2 godine po isteku koje ako su ispunjeni svi uslovi klijent izlazi iz statusa Forbearance.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Reprogramirani krediti (nastavak)

Non performing forbearance status se dodeljuje u slučajevima:

- da klijent ne sprovede konačno restrukturiranje po isteku perioda od 18 m od dodeljivanja statusa „privremene mere“;
- nastupanja nekog od događaja neizmirenja obaveza koji se ne odnosi na restrukturiranje za vreme trajanja performing forbearance statusa;
- kašnjenja preko 30 dana kod klijenta koji je u Performing Forbearance under probation statusu
- Ako se klijentu koji je u Performing Forbearance under probation statusu uradi novi reprogram u drugoj godini trajanja statusa

Monitoring period za klijente sa NPF statusom traje godinu dana nakon čega u slučaju ispunjenja definisanih uslova prelazi u Performing forbearance under probation status.

Distresni reprogram/restrukturiranje (defaulted forbearance) predstavlja vid restrukturiranja kojim klijent dobija status neizmirenja obaveza. Ovim putem se obuhvata celokupna izloženost (ili njen najveći deo) i uvek je uslovljena značajnim pogoršanjem boniteta klijenta. Distresni reprogram se odobrava uvek kada klijent ima rejting R3 u momentu odobrenja reprograma kada klijent nije u radnom odnosu (važi samo za fizička lica) kao i kada se klijentu odobrava drugi reprogram a prošlo je manje od 2 godine od odobrenja inicijalnog reprograma.

Privremene mere - od privremenim merama se ne podrazumeva konačno restrukturiranje već među korak do sprovođenja konačnog restrukturiranja. Najčešće se javlja u situacijama kada je prisutan veći broj kreditora kod određenog klijenta i potreban je duži vremenski period zbog internih postupaka i procedura svakog pojedinog kreditora kako bi se konačni model restrukturiranja definisao (primer - situacije kada se pribegava stand-still sporazumima ili moratorijumima kao prelaznom rešenju do konačnog restrukturiranja). Period trajanja privremenih mera je ograničen na 18 meseci.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Grupa kontinuirano kontrolira reprogramirane kredite kako bi se osiguralo ispunjenje svih kriterijuma, kao i budućih plaćanja ili pravovremenog dodeljivanja statusa neizmirenja obaveza klijentu koji se ne pridržava definisanih kriterijuma.

Podaci o restrukturiranim potraživanjima u toku 2018. godine:

	Bruto vrednost ukupnih potraživanja	Akumulirane ispravke vrednosti ukupnih potraživanja	Bruto vrednost restrukturiranih potraživanja		Akumulirane ispravke vrednosti restrukturiranih potraživanja	% restrukturirani h potraživanja	U RSD hiljada Vrednost sredstava obezbeđenja restrukturiranih potraživanja
			Ukupno	od čega: problematična potraživanja			
Potraživanja od stanovništva	64.125.435	1.627.750	813.432	499.895	255.885	1,27	243.998
Stambeni krediti	35.519.704	708.416	419.107	275.681	123.422	1,18	240.473
Potrošački i gotovinski krediti	25.762.098	784.474	387.735	220.280	130.566	1,51	3.525
Transakcioni i kreditne kartice	725.107	15.765	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	2.118.526	119.095	6.589	3.934	1.897	0,31	-
Potraživanja od privrede	76.656.046	1.518.084	694.730	184.035	242.520	0,91	145.097
Sektor A	6.010.305	94.362	58.976	35.639	30.818	0,98	58.976
Sektor B, C i E	16.388.959	464.187	551.525	72.262	150.750	3,37	70.340
Sektor D	8.644.393	145.921	-	-	-	-	-
Sektor F	13.577.949	121.893	11.260	11.260	1.287	0,08	11.260
Sektor G	13.693.369	409.739	60.583	60.354	59.328	0,44	-
Sektor H, I i J	9.344.879	115.533	-	-	-	0,00	-
Sektor L, M i N	8.996.192	166.449	12.386	4.521	337	0,14	4.521
Potraživanja od ostalih klijenata	10.513.411	309.698	8.541	4.591	3.871	0,08	-
Ukupna potraživanja	151.294.891	3.455.532	1.516.702	688.521	502.275	1,00	389.095

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Grupa kontinuirano kontrolira reprogramirane kredite kako bi se osiguralo ispunjenje svih kriterijuma, kao i budućih plaćanja ili pravovremenog dodeljivanja statusa neizmirenja obaveza klijentu koji se ne pridržava definisanih kriterijuma.

Podaci o restrukturiranim potraživanjima u toku 2017. godine:

	Bruto vrednost ukupnih potraživanja	Akumulirane ispravke vrednosti ukupnih potraživanja	Bruto vrednost restrukturiranih potraživanja		Akumulirane ispravke vrednosti restrukturiranih potraživanja	%	U RSD hiljada
			Ukupno	od čega: problematična potraživanja			
Potraživanja od stanovništva	47.806.734	1.646.119	742.951	463.530	189.385	1,55	284.190
Stambeni krediti	25.359.422	661.519	442.664	260.854	114.017	1,75	283.080
Potrošački i gotovinski krediti	19.445.288	772.354	280.277	189.359	67.433	1,44	1.109
Transakcioni i kreditne kartice	797.249	29.018	-	-	-	0,00	-
Ostala potraživanja	2.204.776	183.228	20.010	13.317	7.934	0,91	-
Potraživanja od privrede	57.283.690	1.823.185	1.042.041	1.018.873	755.991	1,82	699.352
Sektor A	2.429.555	103.212	70.411	47.243	41.244	2,90	-
Sektori B, C i E	14.470.866	667.157	621.159	621.159	451.343	4,29	551.080
Sektor D	5.674.910	79.971	-	-	-	0,00	-
Sektor F	10.677.961	189.842	119.208	119.208	113.046	1,12	25.697
Sektor G	11.479.578	524.837	224.072	224.072	148.919	1,95	115.384
Sektori H, I i J	5.700.486	94.997	-	-	-	0,00	-
Sektori L, M i N	6.850.334	163.169	7.191	7.191	1.440	0,10	7.191
Potraživanja od ostalih klijenata	11.852.909	802.331	320.813	315.188	275.508	2,71	278.381
Ukupna potraživanja	116.943.334	4.271.635	2.105.804	1.797.591	1.220.884	1,80	1.261.923

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o promenama restrukturiranih potraživanjima u toku 2018. godine::

	Bruto vrenost na početku perioda	Potraživanja koja su restrukturirana u toku perioda	Potraživanja koja su u toku perioda prestala da se smatraju restrukturiranim	Druge promene	Bruto vrenost na na kraju godine	Neto vrenost na na kraju godine
						U RSD hiljada
Potraživanja od stanovništva	742.951	395.125	203.457	(121.187)	813.431	557.547
Stambeni krediti	442.664	142.234	122.419	(43.925)	419.107	295.685
Potrošački i gotovinski krediti	280.277	251.516	71.865	(71.640)	387.735	257.169
Ostala potraživanja	20.010	1.375	9.173	(5.622)	6.589	4.692
Potraživanja od privrede	1.067.513	499.208	600.945	(262.506)	703.271	456.880
Velika preduzeća	416.085	-	416.085	-	-	-
Mala i srednja preduzeća	454.198	13.812	162.634	(176.408)	128.967	28.938
Mikro preduzeća i preduzetnici	188.832	480.343	17.293	(85.269)	566.613	424.051
Poljoprivrednici	8.398	5.053	4.932	(828)	7.690	3.891
Javna preduzeća	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	295.341	-	295.341	-	-	-
Ukupna potraživanja	2.105.805	894.333	1.099.743	(383.693)	1.516.702	1.014.427

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o promenama restrukturiranih potraživanja u toku 2017. godini:

	Bruto vrednost na početku perioda	Potraživanja koja su restrukturirana u toku perioda	Potraživanja koja su u toku perioda prestala da se smatraju restrukturiranim	Druge promene	Bruto vrednost na kraju godine	Neto vrednost na kraju godine
Potraživanja od stanovništva	733.777	273.968	154.729	(110.065)	742.951	553.567
Stambeni krediti	444.292	130.404	93.689	(38.342)	442.664	328.648
Potrošački i gotovinski krediti	262.263	134.037	56.734	(59.288)	280.277	212.844
Ostala potraživanja	27.223	9.527	4.305	(12.435)	20.010	12.075
Potraživanja od privrede	1.592.923	55.765	526.574	(54.601)	1.067.513	296.327
Velika preduzeća	-	-	-	416.085	416.085	101.115
Mala i srednja preduzeća	1.180.141	10.281	330.165	(406.059)	454.198	86.318
Mikro preduzeća i preduzetnici	237.845	45.484	35.183	(59.314)	188.832	104.648
Poljoprivrednici	13.711	-	-	(5.313)	8.398	4.246
Javna preduzeća	161.225	-	161.225	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	481.739	-	-	(186.398)	295.341	35.027
Ukupna potraživanja	2.808.438	329.733	681.302	(351.064)	2.105.805	884.921

U RSD hiljada

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o strukturi restrukturiranih potraživanja prema merama restrukturiranja u toku 2018. godine:

	Kapitalizacija doznje	Grejs period	Produženje roka otplate	Promena visine kamatne stope	Delimičan otpis	Druge mere	Ukupno
							U RSD hiljada
Potraživanja od stanovništva	555.768	16.405	609.978	745.356	74.342	706	813.432
Stambeni krediti	313.874	13.624	217.478	353.850	72.669	-	419.107
Potrošački i gotovinski krediti	237.743	2.782	385.912	384.917	1.673	706	387.735
Ostala potraživanja	4.152	-	6.589	6.589	-	-	6.589
Potraživanja od privrede	637.157	563.700	677.661	136.983	15.774	2.058	703.271
Mala i srednja preduzeća	66.301	74.113	128.967	71.312	15.774	-	128.967
Mikro preduzeća i preduzetnici	565.533	489.097	543.046	58.471	0	-	566.613
Poljoprivrednici	5.323	490	5.647	7.200	-	2.058	7.690
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-
Ukupna potraživanja	1.192.925	580.105	1.287.639	882.339	90.115	2.764	1.516.702

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o strukturi restrukturiranih potraživanja prema merama restrukturiranja u toku 2017. godine:

	Kapitalizacija doznje	Grejs period	Produženje roka otplate	Promena visine kamatne stope	Delimičan otpis	Druge mere	U RSD hiljada
							Ukupno
Potraživanja od stanovništva	531.655	8.856	515.304	615.951	62.831	0	742.951
Stambeni krediti	315.783	8.530	216.435	322.131	62.108	0	442.664
Potrošački i gotovinski krediti	211.479	326	278.919	275.414	724	0	280.277
Ostala potraživanja	4.393	0	19.950	18.406	0	0	20.010
Potraživanja od privrede	937.564	701.744	1.039.413	827.857	125.884	2.279	1.067.513
Velika preduzeća	416.085	416.085	416.085	416.085	0	0	416.085
Mala i srednja preduzeća	351.433	239.760	454.198	276.418	98.700	0	454.198
Mikro preduzeća i preduzetnici	161.648	42.553	165.664	130.301	27.184	0	188.832
Poljoprivrednici	8.398	3.345	3.466	5.053	0	2.279	8.398
Potraživanja od ostalih klijenata	295.341	295.341	295.341	295.341	295.341	295.341	295.341
Ukupna potraživanja	1.764.560	1.005.941	1.850.058	1.739.149	484.056	297.620	2.105.805

Pregled prema merama restrukturiranja je prikazan prema svakoj od primenjenih mera nezavisno da li je primenjena bilo koja druga mera.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Rizik koncentracije plasmana

Rizik koncentracije je rizik gubitka koji proizilazi iz velike izloženosti Grupe određenoj grupi dužnika ili pojedinačnom dužniku. Koncentracija kreditnog rizika nastaje kada značajan broj komitenata pripada istoj industriji, ili istom geografskom području, ili imaju slične ekonomske karakteristike, izloženi su istim faktorima koji utiču na prihode i rashode komitenata što može biti od uticaja na izmirivanje njihovih ugovornih obaveza u slučaju promena u ekonomskim, političkim ili nekim drugim okolnostima koje ih jednako pogađaju. Da bi se ostvarilo i održao sigurniji kreditni portfolio i da bi se minimizirao rizik koncentracije, ustanovljavaju se mere bezbednosti definisanjem maksimalnih nivoa izloženosti i kreditnih limita kao i redovnim praćenjem poštovanja ustanovljenih limita. Takođe, na redovnoj godišnjoj osnovi Grupa sprovodi detaljnu i sveobuhvatnu analizu koncentracije kreditnog (ali i drugih) rizika po različitim dimenzijama (klase izloženosti, privredni sektori, kolaterali, proizvodi i sl.).

Grupa upravlja rizikom koncentracije u kreditnom portfolioju kroz okvir uspostavljen Politikom interne procene adekvatnosti kapitala (sa pripadajućom Procedurom), regulatorne limite uspostavljene Odlukom o upravljanju rizicima banke, kao i interne limite definisane navedenom Politikom i Procedurom.

Procedurom interne procene adekvatnosti kapitala, Grupa je definisala praćenje izloženosti kreditnom riziku po sledećim kategorijama: koncentracija po klasama izloženosti (Bazel klase izloženosti), koncentracija po rejtingu klijenata, koncentracija klijenata pravnih lica, Real estate i mikro klijenata po industrijskim sektorima, koncentracija izloženosti prema pojedinačnim klijentima u celokupnom kreditnom portfolioju, portfolioju klijenata pravnih lica, banaka i država, koncentracija kolaterala, koncentracija po valutama i koncentracija po proizvodima. Za potrebe utvrđivanja koncentracije kreditnog rizika koristi se Herfindahl-Hirschman Index (HHI) and Moody's matrica.

Prema Odluci o upravljanju rizicima banke, Grupa analizira izloženost kreditnom riziku kroz sledeća dva pokazatelja (uzimajući u obzir sve uslove definisane navedenom Odlukom):

- Izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica, koja ne sme biti viša od 25% kapitala Banke.
- Zbir velikih izloženosti, koji ne sme biti viši od 400% kapitala Banke.

Pored toga, Grupa je za potrebe praćenja kao interni limit zadržala pokazatelj koji je ranije bio definisan regulativom, a po kome izloženost prema licima povezanim sa Grupom ne sme biti viša od 20% kapitala Grupe.

Politikom interne procene adekvatnosti kapitala (sa pripadajućom Procedurom) Grupa je definisala praćenje koncentracije kreditnog rizika za klijente pravna lica, finansijske institucije i države na sledećim nivoima: maksimalni limit izloženosti, maksimalni limit izloženosti zasnovan na rejtingu i operativni maksimalni limit izloženosti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o granskoj i geografskoj koncentraciji izloženosti u toku 2018. godine:

	Beogradski region		Region Vojvodine		Region Šumadije i Zapadne Srbije		Region Južne i Istočne Srbije		Region Kosova i Metohije		Inostranstvo		URSD hiljada
	Neproblematična potraživanja	Problematična potraživanja	Neproblematična potraživanja	Problematična potraživanja	Neproblematična potraživanja	Problematična potraživanja	Neproblematična potraživanja	Problematična potraživanja	Neproblematična potraživanja	Problematična potraživanja	Neproblematična potraživanja	Problematična potraživanja	
Potraživanja od stanovništva	25.056.522	392.841	24.429.738	639.934	7.822.263	309.810	4.732.607	126.879	607.413	1.595	5.812	21	
Stambeni krediti	17.477.059	181.397	12.525.772	337.304	3.163.098	152.208	1.544.658	59.358	73.100	-	5.752	-	
Potrošački i gotovinski krediti	6.699.115	168.470	10.681.938	261.830	4.271.747	123.773	2.989.795	57.489	506.444	1.495	-	-	
Transakcioni i kreditne kartice	138.638	2.657	419.509	6.666	100.812	2.661	48.333	1.187	4.601	41	-	-	
Ostala potraživanja	741.710	40.317	802.519	34.133	286.606	31.167	149.820	8.845	23.268	60	60	21	
Potraživanja od privrede	36.842.654	151.955	26.938.521	309.931	7.285.484	315.672	4.784.708	24.851	2.269	0	0	0	
Sektor A	508.668	1.350	5.217.815	39.820	175.430	2	56.592	10.629	-	-	-	-	
Sektor B, C I E	3.350.292	28.485	6.731.416	59.057	3.030.183	232.702	2.955.494	1.330	-	-	-	-	
Sektor D	5.704.542	-	244.235	-	2.046.669	-	648.947	-	-	-	-	-	
Sektor F	8.714.226	11.138	4.283.686	5.785	415.354	5.297	136.151	6.313	-	-	-	-	
Sektor G	5.555.903	97.427	6.021.970	199.369	1.066.586	59.447	685.394	5.003	2.269	-	-	-	
Sektor H, I I J	6.527.501	11.422	2.181.681	1.378	451.436	18.224	152.034	1.204	-	-	-	-	
Sektor L, M I N	6.481.522	2.134	2.257.718	4.524	99.825	-	150.096	373	-	-	-	-	
Potraživanja od ostalih klijenata	5.527.936	95.914	3.248.141	59.839	490.296	33.819	232.019	3.613	-	-	821.834	-	
Ukupna izloženost	67.427.113	640.711	54.616.399	1.009.704	15.598.043	659.300	9.749.333	155.344	609.683	1.595	827.645	21	

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o granskoj i geografskoj koncentraciji izloženosti na dan 31. decembra 2017. godine:

	Beogradski region			Region Vojvodine			Region Šumadije i Zapadne Srbije			Region Južne i Istočne Srbije			Region Kosova i Metohije			Inostranstvo			U RSD hiljada
	Neproblema- tična potraživanja	Problema- tična potraživanja	Problema- tična potraživanja	Neproble- matična potraživanja	Problema- tična potraživanja	Proble- matična potraživanja	Neproble- matična potraživanja	Proble- matična potraživanja	Neproble- matična potraživanja	Proble- matična potraživanja	Neproble- matična potraživanja	Proble- matična potraživanja	Neproble- matična potraživanja	Proble- matična potraživanja	Neproble- matična potraživanja	Proble- matična potraživanja			
Potraživanja od stanovništva	17.505.175	438.753	18.860.440	685.439	6.223.002	318.020	3.174.294	140.334	453.989	1.401	6.106	24							
Stambeni krediti	11.478.867	209.464	9.542.436	365.807	2.422.224	151.157	1.069.363	68.099	46.193	-	6.055	-							
Potrošački i gotovinski krediti	5.210.635	167.627	7.979.112	253.033	3.368.872	123.022	1.899.887	55.661	386.049	1.391	-	-							
Transakcioni i kreditne kartice	145.052	5.080	467.842	9.677	108.698	3.331	51.401	2.101	4.066	-	-	-							
Ostala potraživanja	670.622	56.581	871.049	56.922	323.208	40.509	153.643	14.473	17.682	11	52	24							
Potraživanja od privrede	26.860.748	681.734	17.974.425	479.604	6.880.845	161.912	4.055.342	188.248	830	0	0	0							
Sektor A	526.878	1.161	1.756.728	52.878	21.682	2	50.359	19.867	-	-	-	-							
Sektor B, C i E	2.292.745	424.206	5.975.966	157.419	3.024.870	40.230	2.505.718	49.711	-	-	-	-							
Sektor D	2.697.882	-	273.440	-	2.034.904	-	668.683	-	-	-	-	-							
Sektor F	7.382.984	3.317	2.723.837	8.237	272.512	3	175.461	111.611	-	-	-	-							
Sektor G	5.438.922	162.507	4.124.531	212.564	894.261	112.354	527.883	5.728	830	-	-	-							
Sektor H, I i J	3.190.404	4.706	1.832.058	3.116	551.931	9.323	107.932	1.016	-	-	-	-							
Sektor L, M i N	5.330.933	85.837	1.287.864	45.390	80.687	-	19.307	315	-	-	-	-							
Potraživanja od ostalih klijenata	5.251.408	185.058	3.755.518	376.143	418.168	185.555	407.710	29.950	-	-	-	-							
Ukupna izloženost	49.617.332	1.305.545	40.590.382	1.541.187	13.522.015	665.487	7.637.346	358.532	454.819	1.401	1.249.263	24							

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.2 Kreditni rizik (nastavak)

Rizici srodni kreditnom riziku

Kreditni rizik obuhvata rezidualni rizik, rizik smanjenja vrednosti potraživanja, rizik izmirenja/ispоруke, rizik druge ugovorne strane i kreditno-devizni rizik. Grupa rizike srodne kreditnom riziku prevazilazi istim kontrolnim procesima i procedurama koji se koriste za kreditni rizik.

Rizik druge ugovorne strane

Grupa posluje sa derivativnim finansijskim instrumentima što dovodi do njene izloženosti riziku druge ugovorne strane odnosno riziku od neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnanja novčanih tokova po toj transakciji.

Kreditni rizik derivata se limitira utvrđivanjem maksimalnog limita za svaki pojedinačni derivativni finansijski instrument i to na osnovu njegove vrste, ročnosti kao i kreditnog kvaliteta klijenta.

35.3. Rizik likvidnosti i upravljanje finansijskim sredstvima

Rizik likvidnosti je definisan Odlukom Narodne banke o upravljanju rizikom likvidnosti („Službeni glasnik RS“, br.103/2016).

Rizik likvidnosti je rizik da Grupa neće biti u mogućnosti da izmiri svoje dospele obaveze. Da bi se ovaj rizik smanjio ili ograničio rukovodstvo Grupe nastoji da diversifikuje svoje izvore finansiranja, upravlja aktivom razmatrajući stepen likvidnosti iste, prati dnevnu likvidnost Grupe kao i njene buduće novčane tokove.

To uključuje procenu očekivanih dinarskih i deviznih novčanih tokova na dnevnom nivou i postojanje visoko likvidnih sredstava obezbeđenja koja mogu biti korišćena za osiguranje dodatnih finansijskih sredstava ukoliko se to zahteva. Svojom imovinom i obavezama Grupa upravlja na način koji joj obezbeđuje da u svakom trenutku ispunjava sve svoje obaveze i da njeni klijenti raspolažu svojim sredstvima u skladu sa ugovorenim rokovima.

Upravljanje rizikom likvidnosti u Grupi je definisano politikama, procedurama i pravilnicima koje odobravaju Upravni odbor i Izvršni odbor i koje su u saglasnosti sa strategijom upravljanja rizicima na nivou Erste Grupe, kao i sa svim relevantnim zakonskim i podzakonskim aktima Republike Srbije. Revizija politika, procedura i pravilnika se obavlja u skladu sa potrebama, a najmanje jednom godišnje.

Proces upravljanja rizikom likvidnosti organizovan je kroz rad Odbora za upravljanje aktivom i pasivom, Odeljenja za upravljanje tržišnim rizicima i rizikom likvidnosti i Službe upravljanja aktivom i pasivom.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom i Komitet za operativno upravljanje likvidnošću ("KOL odbor") su odgovorni za praćenje rizika likvidnosti, upravljanje rizikom likvidnosti i predlaganje Izvršnom odboru mera i aktivnosti za održavanje likvidnosti, usklađivanje ročne strukture, plana rezervi finansiranja i drugih mera od značaja za finansijsku stabilnost Grupe. Služba upravljanja aktivom i pasivom i Odeljenje za upravljanje tržišnim rizicima i rizikom likvidnosti dnevno prate pokazatelj rizika likvidnosti (LIK) tako da se isti kreće u okviru limita propisanih od strane Narodne Banke Srbije, Politikom upravljanja rizikom likvidnosti i Planom finansiranja u nepredviđenim situacijama (kriza likvidnosti) (u daljem tekstu "PFNS"). Pored praćenja ovog pokazatelja Politika upravljanja rizikom likvidnosti i PFNS definišu i druge pokazatelje i njihove limite kao i osobe/odeljenja zadužene za praćenje i izveštavanje o istim. Kratak rezime kretanja ovih pokazatelja prezentuje se dvonedeljno na sastancima Komiteta za operativno upravljanje likvidnošću, odnosno i češće u slučaju probijanja limita ili promene statusa likvidnosti.

Grupa održava portfolio koji se sastoji od visoko likvidnih hartija od vrednosti i diversifikovanih sredstava koja mogu lako da se konvertuju u gotovinu u slučaju nepredviđenih i negativnih oscilacija u tokovima gotovine Grupe. Takođe, Grupa održava zahtevani nivo obavezne dinarske i devizne rezerve, u skladu sa zahtevima Narodne Banke Srbije.

Nivo likvidnosti se iskazuje pokazateljem likvidnosti koji predstavlja odnos zbira likvidnih sredstava prvog reda (gotovina sredstva na žiro računu, zlato i drugi plemeniti metali; sredstva na računima kod banaka s raspoloživim kreditnim rejtingom izabrane agencije za rejting kome odgovara nivo kreditnog kvaliteta 3 ili bolji utvrđen u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke (investicioni rang); depoziti kod Narodne banke Srbije; čekovi i druga novčana potraživanja u postupku realizacije; neopozive kreditne linije odobrene Grupi, akcije i dužničke hartije od vrednosti kotirane na berzi; 90% fer vrednosti hartija od vrednosti koje glase na dinare, bez devizne klauzule, čiji je izdavalac Republika Srbija i čija je minimalna ročnost tri meseca, odnosno 90 dana, a koje je Grupa klasifikovala kao hartije od vrednosti kojima se trguje ili hartije od vrednosti koje su raspoložive za prodaju) i drugog reda (ostala potraživanja Grupe koja dospevaju do mesec dana) i zbira obaveza po viđenju ili bez ugovorenog roka dospeća (40% depozita po viđenju banaka, 20% depozita po viđenju ostalih deponenata, 10% štednih uloga, 5% garancija i drugih oblika jemstva i 20% neiskorišćenih odobrenih neopozivih kreditnih linija) i obaveza sa ugovorenim rokom dospeća u narednih mesec dana.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
35.3. Rizik likvidnosti i upravljanje finansijskim sredstvima (nastavak)

Pored šireg pokazatelja likvidnosti Grupa prati i uži pokazatelj likvidnosti.

Uži pokazatelj likvidnosti predstavlja odnos likvidnih potraživanja Grupe prvog reda, s jedne strane, i zbira obaveza Grupe po viđenju ili bez ugovorenog roka dospeća i obaveza Grupe sa ugovorenim rokom dospeća u narednih mesec dana od dana vršenja obračuna pokazatelja, s druge strane.

Banka je i tokom 2018. i tokom 2017. godine imala pokazatelj dnevne likvidnosti iznad zakonom propisanog nivoa.

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Prosek tokom perioda	1,46	1,51
Najviši	1,84	1,97
Najniži	1,18	1,24
Na dan	1,36	1,61

Uži pokazatelj likvidnosti tokom 2018 i 2017. godine

	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
Prosek tokom perioda	1,36	1,37
Najviši	1,77	1,75
Najniži	1,09	1,13
Na dan	1,28	1,52

Od 30.06.2017. na osnovu Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke, donete od strane Narodne Banke Srbije, poslovne banke su u obavezi da na mesečnom nivou obračunavaju i izveštavaju o vrednosti Pokazatelja pokriva likvidnom aktivom (u daljem tekstu PPLA). PPLA predstavlja odnos zaštitnog sloja likvidnosti banke i neto odliva likvidnih sredstava do kojih bi došlo tokom narednih 30 dana od dana računanja ovog pokazatelja u pretpostavljenim uslovima stresa. Grupa je dužna da PPLA, zbirno u svim valutama, održava na nivou koji nije niži od 100%.

Set politika i drugih internih akata usvojen od strane Upravnog i Izvršnog odbora detaljnije opisuje pitanja nadležnosti, metodologije obračuna, limita i eskalacije. Pored definisanog regulatornog limita Grupa je uspostavila i prati i interne limite za PPLA.

Odeljenje za upravljanje tržišnim rizicima i rizikom likvidnosti u okviru Sektora upravljanja strateškim rizicima, portfoliom i kapitalom odgovorno je za obračun pokazatelja a za upravljanje pokazateljem odgovorna je Služba upravljanja aktivom i pasivom. Grupa je na dan 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine imala vrednost PPLA iznad propisanog limita.

	Na dan 31. decembra 2018.	Na dan 31. decembra 2017.
PPLA	175,08%	156,85%

Grupa pored obračuna regulatornih i internih pokazatelja sprovodi i redovni stres test za rizik likvidnosti. Analiza perioda opstanka radi se na nedeljnom nivou. Definisane su tri vrste krize (kriza imena, tržišna kriza i kombinovana kriza) sa dva stepena ozbiljnosti (blaga i ozbiljna). Svaka od kriza ima pretpostavljeni period trajanja.

Najgori scenario koji se prati pretpostavlja veoma ograničen pristup međubankarskom tržištu i tržištu kapitala, i u isto vreme velike odlive po osnovu klijentskih depozita. Dodatno, simulacija pretpostavlja veće korišćenje garancija i kreditnih linija. Početkom 2018 godine usvojena je nova metodologija za analizu perioda opstanka. Grupa je definisala interne limite za SPA. Metodologija koja se koristi za Analizu perioda opstanka (SPA) u EBS se zasniva na Pristupu opasne zone. Model opasne zone se koristi kao model rizika finansiranja u sistemskim stres testovima.^[1] Pretpostavka je da je rizik likvidnosti sekundarni rizik, koji se lako može proširiti i povećati bilo koju krizu koja proističe iz drugih kategorija rizika. Pristup Opasne zone podrazumeva da dok se kriza razvija i postaje ozbiljnija, postoje kritične tačke gde se svako finansijsko tržište zatvara i više nije dostupno za subjekt.

Grupa u skladu sa zahtevima matične banke, a na bazi EU regulative, prati i izveštava pokazatelj NSFR (Net Stable Funding ratio). Pokazatelj je definisan kao odnos elemenata koji obezbeđuju stabilno finansiranje i elemenata koji zahtevaju stabilno finansiranje, i služi za praćenje rizika strukturne likvidnosti, sa fokusom na dugoročno finansiranje u svrhu ograničavanja upotrebe kratkoročnog finansiranja i finansiranja neusklađenosti. Grupa je definisala interne limite za pokazatelj NSFR.

^[1] Kapadia, S., Drehmann, M., Elliott, J., Sterne, G., 2012, Liquidity risk, cash-flow constraints and systemic feedbacks, Bank of England, Working Paper No. 456

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.3. Rizik likvidnosti i upravljanje finansijskim sredstvima (nastavak)

Analiza finansijskih obaveza prema dospeću

Sledeća tabela prikazuje najznačajnije finansijske obaveze Grupe prema roku dospeća, sa stanjem na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine i zasnovana je na ugovorenim nediskontovanim iznosima otplate.

Grupa očekuje da većina deponenata neće zahtevati isplatu depozita na dan dospeća utvrđenim ugovorom.

Analiza finansijskih obaveza prema dospeću

	Od 0-1 mesec	Od 1 do 3 meseca	Od 3 do 12 meseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	U RSD hiljada Ukupno 31.12.2018.
Obaveze po osnovu kredita, depozita i hartija od vrednosti	24.995.249	19.780.510	43.697.271	62.909.431	29.803.446	181.185.907
Subordinirane obaveze	-	154.260	337.745	1.189.948	4.123.778	5.805.731
Ukupno	24.995.249	19.934.770	44.035.016	64.099.379	33.927.224	186.991.638

	Od 0-1 mesec	Od 1 do 3 meseca	Od 3 do 12 meseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	U RSD hiljada Ukupno 31.12.2017.
Obaveze po osnovu kredita, depozita i hartija od vrednosti	20.795.323	20.329.138	44.798.747	49.884.593	11.989.544	147.797.345
Subordinirane obaveze	-	96.978	286.911	1.076.577	-	1.460.466
Ukupno	20.795.323	20.426.116	45.085.658	50.961.171	11.989.544	149.257.811

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.3. Rizik likvidnosti i upravljanje finansijskim sredstvima (nastavak)

Analiza finansijskih obaveza prema dospeću (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje garancije, akreditive i ostale preuzete neopozive obaveze Grupe prema ugovorenim rokovima dospeća:

	Do 14 dana	Od 15 dana do 1 meseca	Od 1 do 3 meseca	Od 3 do 12 meseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	U RSD hiljada 31.12.2018.
Potencijalne obaveze	652.361	372.586	1.956.337	5.386.834	6.323.218	412.768	15.104.104
Preuzete neopozive obaveze i akreditivi	20.355.235	59.408	556.434	3.032.060	7.266.143	5.777.865	37.047.145
Ukupno	21.007.596	431.994	2.512.771	8.418.894	13.589.361	6.190.633	52.151.249
	Do 14 dana	Od 15 dana do 1 meseca	Od 1 do 3 meseca	Od 3 do 12 meseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	U RSD hiljada 31.12.2017.
Potencijalne obaveze	804.154	498.480	2.291.039	4.421.168	4.363.004	220.085	12.597.930
Preuzete neopozive obaveze i akreditivi	9.187.841	136.759	674.876	3.482.742	7.922.839	3.227.864	24.632.921
Ukupno	9.991.995	635.239	2.965.915	7.903.910	12.285.843	3.447.949	37.230.851

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.3. Rizik likvidnosti i upravljanje finansijskim sredstvima (nastavak)

Analiza finansijskih obaveza prema dospeću (nastavak)

Grupa očekuje da neće sve potencijalne i preuzete neopozive obaveze biti povučene pre njihovog isteka roka dospeća.

Za potrebe finansiranja malih i srednjih preduzeća, kao i infrastrukturnih projekata malog i srednjeg obima koje realizuju opštine, Grupa koristi sredstva Evropske investicione banke (EIB) i Nemačke razvojne banke (KfW).

Grupa je potpisala četiri ugovora sa EIB za potrebe finansiranja malih i srednjih preduzeća, kao i infrastrukturnih projekata malog i srednjeg obima koje realizuju opštine i to 2010. godine, 2012. godine, 2015. i 2018. godine u ukupnom iznosu od 175 miliona evra.

Potpisivanjem ugovora sa Nemačkom razvojnom bankom, KfW, krajem 2012. godine. Grupa je za potrebe finansiranja mikro, malih i srednjih preduzeća i projekata energetske efikasnosti/obnovljive energije obezbedila sredstva u iznosu od 10 miliona evra.

Potpisivanjem drugog ugovora sa Nemačkom razvojnom bankom, KfW, potpisanog 2014. godine, Grupa je za potrebe finansiranja mikro, malih i srednjih preduzeća i projekata energetske efikasnosti/obnovljive energije obezbedila sredstva u iznosu od 20 miliona evra.

Grupa je krajem 2017. godine potpisala novi ugovor sa KfW u iznosu od 23 miliona evra za potrebe finansiranja energetske efikasnosti i obnovljive energije.

Polovinom decembra 2018. godine Grupa je potpisala novi ugovor sa Nemačkom razvojnom bankom, KfW, za finansiranje obnovljivih izvora energije za mala i srednja preduzeća u ukupnom iznosu od 10 miliona evra.

Za potrebe finansiranja kredita pravnim licima Grupa je 3. decembra 2015. godine sa Erste Group Bank AG potpisala ugovor o dugoročnom kreditu na iznos od 100 miliona evra. Krajem 2017. godine potpisan je novi ugovor o dugoročnom kreditu na iznos od 53 miliona evra.

Grupa je u junu 2018. godine potpisala novi ugovor sa Erste Group AG za potrebe finansiranja kredita pravnim licima u ukupnom iznosu od 65 miliona evra.

Krajem juna meseca 2018. godine Grupa je potpisala ugovor sa EBRD za potrebe finansiranja projekata energetske efikasnosti u sektoru stanovanja. Ukupan iznos ugovora je 600 miliona dinara.

Grupa je u julu 2017. godine potpisala ugovor sa Narodnom bankom Srbije kao agentom države za korišćenje sredstava iz Apeks zajma za mala i srednja preduzeća i druge prioritete III/B.

Saldo primljenih kredita od inostranih kreditnih institucija u toku 2018. godine iznosi 41.184.587 hiljada dinara (2017. godine: 29.698.233 hiljada dinara) (napomena 27).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.3. Rizik likvidnosti i upravljanje finansijskim sredstvima (nastavak)

Analiza finansijskih obaveza prema dospeću (nastavak)

Analiza ročne strukture sredstava i obaveza

	Do 14 dana	Od 15 dana do 1 meseca	Od 1 do 3 meseca	Od 3 do 12 meseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	U RSD hiljada Ukupno 31.12.2018.
AKTIVA							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	24.641.257						24.641.257
Potraživanja po Slažemo seosnovu derivata	10.160			4.843	35.510	130.691	181.204
Hartije od vrednosti	297.860	354.642	1.747.479	2.930.145	26.760.171	3.063.597	35.153.894
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	1.214.203			234.812	43.857		1.492.872
Kredit i potraživanja od komitenata	1.640.484	626.968	2.123.533	15.682.429	40.144.763	86.128.310	146.346.487
Ostala finansijska sredstva	178.037	1.140	2.512	10.534	5.936	2.933	201.092
Ukupna aktiva	27.982.001	982.750	3.873.524	18.862.763	66.990.237	89.325.531	208.016.806
PASIVA							
Obaveze po osnovu derivata	766	-	-	2.106	20.797	71.849	95.518
Depoziti i ostale obaveze prema bankama i drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	4.790.755	404.416	7.246.349	7.138.975	32.266.345	15.306.547	67.153.386
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	81.785.458	5.898.527	6.006.074	13.865.993	2.949.678	2.704.484	113.210.214
Subordinirane obaveze	7.402	-	-	-	1.013.097	3.545.838	4.566.337
Ostale finansijske obaveze	70.696	-	10.251	46.849	107.795	-	235.591
Ukupno obaveze	86.655.077	6.302.943	13.262.674	21.053.923	36.357.712	21.628.718	185.261.046
Ukupan kapital	-	-	-	-	-	23.849.897	23.849.897
Ukupno pasiva	86.655.077	6.302.943	13.262.674	21.053.923	36.357.712	45.478.615	209.110.944
Ročna neusklađenost na dan: 31. decembra 2018. godine	(58.673.076)	(5.320.193)	(9.389.150)	(2.191.160)	30.632.525	43.846.916	
31. decembra 2017. godine	(45.208.853)	(3.556.265)	(6.397.000)	(3.348.939)	30.628.911	30.596.004	

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.3. Rizik likvidnosti i upravljanje finansijskim sredstvima (nastavak)

Analiza finansijskih obaveza prema dospeću (nastavak)

Analiza ročne strukture sredstava i obaveza (nastavak)

Prethodna tabela predstavlja analizu rokova dospeća sredstava i obaveza Grupe na osnovu ugovorenih uslova plaćanja. Ugovoreni rokovi dospeća sredstava i obaveza određeni su na osnovu preostalog perioda na dan bilansa stanja u odnosu na ugovoreni rok dospeća. Tabela ne uključuje potencijalne obaveze i preuzete neopozive obaveze koji su prikazani u prethodnoj tabeli. Ročna struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2018. godine zasnovana je na ugovorenim diskontovanim iznosima.

Ročna neusklađenost je rezultat rasta volumena depozita po viđenju u odnosu na planirana sredstva do 14 dana. Grupa prati ročnu usklađenost koristeći statističke modele raspoređivanja depozita po viđenju u očekivane ročnosti.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
35.4. Tržišni rizici

Tržišni rizici su mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu promena vrednosti bilansnih pozicija i vanbilansnih stavki Grupe koje nastaju usled kretanja cena na tržištu.

Poslovanje Grupe je između ostalih izloženo i tržišnim rizicima, koji obuhvataju devizni rizik, cenovni rizik po osnovu dužničkih i vlasničkih hartija od vrednosti i robni rizik.

Opšti cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti je rizik od promene cene dužničke hartije od vrednosti usled promene opšteg nivoa kamatnih stopa.

Za izračunavanje kapitalnog zahteva opšteg cenovnog rizika Grupa primenjuje metod dospeća.

Metod dospeća bazira se na raspoređivanju svih neto pozicija u dužničkim hartijama od vrednosti u klase i zone dospeća prema preostalom periodu do dospeća i kuponskoj (kamatnoj) stopi, a prema propisanoj tabeli u Odluci kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke.

Kapitalne zahteve za tržišne rizike proistekle iz stavki Knjige trgovanja Grupa izračunava primenom metodologije i smernica propisanih Odlukom o adekvatnosti kapitala banke.

Upravljanje tržišnim rizicima u Grupi je definisano politikama, procedurama i pravilnicima koje odobravaju Upravni odbor i Izvršni odbor i koje su u saglasnosti sa strategijom upravljanja rizicima na nivou Erste Grupe, kao i sa svim relevantnim zakonskim i podzakonskim aktima Republike Srbije. Revizija politika, procedura i pravilnika se obavlja u skladu sa potrebama, a najmanje jednom godišnje.

Proces upravljanja tržišnim rizicima organizovan je kroz rad Odbora za upravljanje aktivom i pasivom. Odeljenja za upravljanje tržišnim rizicima i rizikom likvidnosti i Službe upravljanja aktivom i pasivom.

Identifikovanje, merenje, analiziranje i izveštavanje o izloženosti tržišnim rizicima povereno je posebnoj organizacionoj jedinici Grupe, odnosno Odeljenju za upravljanje tržišnim rizicima i rizikom likvidnosti. Služba upravljanja aktivom i pasivom i Odeljenje za upravljanje tržišnim rizicima i rizikom likvidnosti na dnevnom nivou prate pokazatelj deviznog rizika, pri čemu Služba upravljanja aktivom i pasivom po pravilu jednom mesečno priprema izveštaj za Odbor za upravljanje aktivom i pasivom.

Dodatno, Odeljenje za upravljanje tržišnim rizicima i rizikom likvidnosti prati i upravlja tržišnim rizicima kroz kontrolu postavljenih limita knjige trgovanja izmenu postojećih i definisanje novih, kao i procenu relevantnih rizika proisteklih iz uvođenja novih proizvoda i složenih transakcija.

Postavljene su dve vrste limita:

- VaR limit
- Limiti osetljivosti (PVBP, CR01)

Value at Risk (VaR) meri maksimalni očekivani gubitak vrednosti rizične aktive ili portfolija tokom unapred definisanog perioda držanja za dati interval pouzdanosti. Kalkulacija VaR-a se sprovodi metodom istorijske simulacije sa jednostranim nivoom poverenja od 99%, periodom držanja od jednog dana i dvogodišnjim simulacionim periodom.

Praćenje izloženosti radi se na dnevnom nivou.

VaR u RSD hiljada	Na dan 31. decembra 2018.	Na dan 31. decembra 2017.
<i>Kamatni rizik</i>	17.931	25.126
<i>Devizni rizik</i>	9.540	9.090
Ukupno	18.355	25.987

Obračun VaR-a se sprovodi u tehničkom rešenju implementiranom na nivou Erste Grupe.

Postavljena su dva limita osetljivosti, PVBP i CR01.

Price Value of a Basis Point (PVBP) je pretpostavljena promena cene pozicija iz knjige trgovanja usled paralelnog pomeranja krive prinosa za 1 bazni poen. Limit je definisan po valutama (RSD, EUR, USD, OTH) i na total nivou.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.4. Tržišni rizici (nastavak)

Credit PV01 (CR01) je pretpostavljena promena vrednosti hartija od vrednosti usled paralelnog pomeranja kreditnog spreda za jedan bazni poen. Izloženost se prati na nivou pojedinačnog izdavaoca, zasebno za hartije od vrednosti u knjizi trgovanja i u bankarskoj knjizi. Pomenute limite odobrava Izvršni odbor Banke, na predlog Sektora upravljanja strateškim rizicima, portfoliom i kapitalom, i Odbor za tržišne rizike Erste Grupe. Izloženost i usklađenost sa limitima prati se na dva nivoa, od strane Odeljenja za upravljanje tržišnim rizicima i rizikom likvidnosti i od strane Group Trading Book Risk Management.

U slučaju prekoračenja interno propisanih limita definisan je proces eskalacije i mere za vraćanje u okvire limita.

35.4.1 Rizik od promene kamatnih stopa

Kamatni rizik je rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled promena kamatnih stopa, a Grupa je izložena ovom riziku po osnovu stavki koje se vode u bankarskoj knjizi i procenjuje isti ukupno i po svim materijalno značajnim valutama za čiju definiciju ima uspostavljene kriterijume. U skladu sa tim kriterijumima, pod materijalno značajnim valutama Grupa smatra RSD i EUR.

Osnova za formiranje kamatnih stopa su tržišne kamatne stope, na osnovu čijih kretanja se i kamatne stope Grupe redovno usklađuju. Rezultat promene kamatnih stopa može biti povećanje ili smanjenje kamatnih marži. Aktivnost upravljanja rizikom kamatnih stopa ima za cilj optimizaciju odnosa ovih uticaja u smislu uticaja na neto prihod od kamate sa jedne, i ekonomsku vrednost kapitala sa druge strane.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom upravlja ročnom usklađenošću aktive i pasive na osnovu: smernica Grupe, makroekonomskih analiza i predviđanja, predviđanja uslova za postizanje likvidnosti, analize i predviđanja trendova kamatnih stopa na tržištu za različite segmente aktive i pasive.

Grupa je uspostavila set indikatora i limita osetljivosti kojima se prati i upravlja izloženošću kamatnom riziku u bankarskoj knjizi.

Basis point 01 (BP01) – promena vrednosti bilansnih pozicija usled promene kamatnih stopa za jedan bazni poen (izloženost se prati na ukupnom i nivou pojedinačnih valuta, za definisane vremenske korpe).

Economic Value of Equity (EVE) – šok od +/- 200 baznih poena za svaku pojedinačnu valutu i sumiranje najgorih scenarija. Za diskontovanje se koristi risk free kriva.

Market Value of Equity (MVoE) - šok od +/- 200 baznih poena za svaku pojedinačnu valutu i sumiranje najgorih scenarija. Za diskontovanje se koristi risk free kriva uvećana za marginu.

EVE i MVoE raciji se obračunavaju kao odnos osetljivosti i kapitala.

CR01 – promena vrednosti portfolija hartija od vrednosti raspoređenih u bankarsku knjigu usled promene kreditnog spreda za 1 bazni poen.

Kako bi se identifikovao kamatni rizik i obračunali pokazatelji, sve pozicije se grupišu u predefinisane vremenske korpe na bazi preostale ročnosti ili narednog određivanja kamatne stope. Pozicije bilansa stanja koje nemaju ugovoreni rok dospeća (pre svega depoziti po viđenju) se modeliraju statističkim metodama.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.4. Tržišni rizici stopa (nastavak)

35.4.1 Rizik od promene kamatnih stopa (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje izloženost Grupe riziku od promene kamatnih stopa (Repricing Gap) na dan 31. decembra 2018. godine. Sredstva i obaveze u valutni swap-ovi od vanbilansnih stavki su prikazane po datumu ponovnog određivanja kamate ili datumu dospeća u zavisnosti od toga koji je datum raniji.

Kategorija	Do mesec dana	Od mesec do tri meseca	Od tri do šest meseci	Od šest meseci do godinu dana	Preko jedne godine	Ukupno nekamatonosno	U RSD hiljada	
							Ukupno	Ukupno
Gotovina	-	-	-	-	-	3.476.461	3.476.461	3.476.461
Obavezna rezerva	4.730.803	-	-	-	-	11.670.903	16.401.706	16.401.706
Hartije od vrednosti	10.029.729	1.548.675	-	581.341	22.657.251	-	34.816.996	34.816.996
Kreditni bankama	5.703.695	-	-	-	-	-	5.703.695	5.703.695
Kreditni komitentima	74.581.452	35.383.271	12.393.993	3.351.919	20.711.655	-	146.422.291	146.422.291
Ostala aktiva	-	-	-	-	-	4.073.570	4.073.570	4.073.570
Ukupna bilansna aktiva	95.045.679	36.931.945	12.393.993	3.933.260	43.368.907	19.220.934	210.894.719	210.894.719
<i>FX Swap</i>	3.446.701	-	-	-	-	-	3.446.701	3.446.701
Ukupna aktiva	98.492.380	36.931.945	12.393.993	3.933.260	43.368.907	19.220.934	214.341.420	214.341.420
Obaveze prema FI	3.826.024	17.282.472	33.693.773	1.599.180	8.896.336	-	65.297.785	65.297.785
Depoziti po viđenju	6.166.699	12.333.399	18.500.098	8.221.458	31.117.184	-	76.338.839	76.338.839
Oročeni depoziti	11.421.065	7.049.944	6.706.379	10.746.361	6.048.302	-	41.972.051	41.972.051
Ostala pasiva	-	-	-	-	-	3.654.244	3.654.244	3.654.244
Kapital	-	-	-	-	-	23.631.801	23.631.801	23.631.801
Ukupna bilansna pasiva	21.413.789	36.665.814	58.900.250	20.566.999	46.061.823	27.286.044	210.894.719	210.894.719
<i>FX Swap</i>	3.437.353	-	-	-	-	-	3.437.353	3.437.353
Ukupna pasiva	24.851.142	36.665.814	58.900.250	20.566.999	46.061.823	27.286.044	214.332.072	214.332.072
Neto izloženost kamatnom riziku na dan 31.12.2018.	73.641.238	266.131	(46.506.257)	(16.633.738)	(2.692.916)	(8.065.110)	9.348	9.348
Neto izloženost kamatnom riziku na dan 31.12.2017.	82.039.645	(23.200.912)	(32.777.839)	(15.071.371)	(3.940.535)	(7.061.845)	(12.858)	(12.858)

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
35.4. Tržišni rizici stopa (nastavak)
35.4.1 Rizik od promene kamatnih stopa (nastavak)

Rizik od promene kamatnih stopa se takođe prati analizom senzitiviteta – scenario analizama, odnosno posmatranjem uticaja promene kamatnih stopa na prihode i rashode Grupe.

Sledeća tabela prikazuje senzitivnost bilansa uspeha Grupe na razumno moguće promene kamatnih stopa (1%) uz konstantno održavanje ostalih varijabli. Senzitivnost bilansa uspeha predstavlja efekat pretpostavljenih promena u kamatnim stopama na neto prihode od kamata u jednoj godini na finansijska sredstva i obaveze koji su bazirani na kamatnim stopama na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine.

Valuta	Promena u procentnom poenu	Senzitivnost na bilans uspeha za period završen 31. decembra 2018.	Promena u procentnom poenu	U RSD hiljada	
				Senzitivnost na bilans uspeha za period završen 31. decembra 2017.	
<i>Povećanje procentnih poena:</i>					
RSD	1%	170.598	1%	161.123	
EUR	1%	134.422	1%	341.201	
<i>Smanjenje procentnih poena:</i>					
RSD	1%	(174.829)	1%	(164.677)	
EUR	1%	(461.982)	1%	(409.916)	

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
35.4. Tržišni rizici stopa (nastavak)
35.4.2. Devizni rizik

Devizni rizik je rizik da će doći do promene vrednosti finansijskih instrumenata i negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled promena deviznog kursa. Bankarsko poslovanje u različitim valutama uslovljava izloženost oscilacijama deviznih kurseva više valuta.

Grupa upravlja deviznim rizikom nastojeći da spreči negativne efekte promene međuvalutnih kurseva i kursa stranih valuta u odnosu na dinar (negativne kursne razlike) kako na finansijski rezultat Grupe, tako i na sposobnost komitenata da vraćaju kredite u stranoj valuti.

U cilju zaštite od deviznog rizika, Grupa dnevno prati kretanje deviznih kurseva na finansijskom tržištu, vodi politiku niske izloženosti deviznom riziku i sa korisnicima kredita i plasmana ugovara valutnu klauzulu.

Sektor sredstava i Služba upravljanja aktivom i pasivom dnevno prate kretanje deviznog rizika u celini i po pojedinim valutama. Odeljenje za upravljanje tržišnim rizicima i rizikom likvidnosti dnevno prati kretanje pokazatelja deviznog rizika i interno postavljene limite devizne pozicije po valutama. Pozicije se prate svakodnevno kako bi se osiguralo da vrednosti datih pozicija ostanu u visini svih utvrđenih limita.

U skladu sa regulatornim zahtevima Narodne banke Srbije, Grupa kontinuirano održava svoju deviznu poziciju – pokazatelj njenog deviznog rizika u granicama zakonski propisanog maksimuma u odnosu na kapital, gde je Grupa dužna da obezbedi da njena ukupna neto otvorena devizna pozicija ne prelazi 20% njenog kapitala.

U toku 2018. godine, Grupa je kontinuirano vodila računa o usklađenosti pokazatelja deviznog rizika, pri čemu je navedeni pokazatelj bio na nivou koji je u okviru propisanog limita. Pokazatelj deviznog rizika Grupe na kraju svakog radnog dana nije bio veći od 20% u odnosu na kapital Grupe.

Sledeća tabela ukazuje na valute u kojima Grupa ima značajne izloženosti na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine svojih monetarnih sredstva i obaveze kojima se ne trguje.

Navedena analiza obračunava rezultat razumno mogućih kretanja kurseva valuta u odnosu na RSD uz konstantno održavanje ostalih varijabli. Negativni iznosi u tabeli predstavljaju potencijalno smanjenje bilansa uspeha, odnosno dobitka ili kapitala, dok pozitivni iznosi predstavljaju potencijalna povećanja.

Rizik od promene deviznih kurseva

Valuta	U RSD hiljada			
	Promene u deviznom kursu (depresijacija u %) na dan 31. decembra 2018.	Efekat na bilans uspeha pre oporezivanja na dan 31. decembra 2018.	Promene u deviznom kursu (depresijacija u %) na dan 31. decembra 2017.	Efekat na bilans uspeha pre oporezivanja na dan 31. decembra 2017.
EUR	2%	11.714	2%	22.508
CHF	2%	(127)	2%	30
USD	2%	307	2%	285

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.4. Tržišni rizici stopa (nastavak)****35.4.2. Devizni rizik**

Sljedeća tabela prikazuje izloženost Grupe deviznom riziku na dan 31. decembra 2018. godine. U tabeli su uključena sredstva i obaveze po njihovim knjigovodstvenim vrednostima.

	EUR	USD	CHF	Ostale valute	Ukupno u stranoj valuti	Ukupno u dinarima	U RSD hiljada
AKTIVA							Ukupno
Gotovina i sredstva kod centralne banke	12.534.380	58.106	86.694	71.393	12.750.573	11.890.684	24.641.257
Potraživanja po osnovu derivata	171.044	-	-	-	171.044	10.160	181.204
Hartije od vrednosti	11.874.442	223.291	-	-	12.097.733	23.056.161	35.153.894
Kredit i potraživanja od banaka	547.777	50.647	13.214	182.808	794.446	698.426	1.492.872
i drugih finansijskih organizacija	113.000.770	403.556	800.534	-	114.204.860	32.141.627	146.346.487
Kredit i potraživanja od komitenata	-	-	-	-	-	118	118
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	-	-	-	-	-	554.374	554.374
Nematerijalna imovina	-	-	-	-	-	1.072.688	1.072.688
Osnovna sredstva	-	-	-	-	-	173.326	173.326
Tekuća poreska sredstva	-	-	-	-	-	20.553	20.553
Odložena poreska sredstva	-	-	-	-	-	12.2882	12.288
Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	-	-	-	-	1.144.663	1.245.658
Ostala sredstva	86.541	11.844	2.610	-	100.995	1.144.663	1.245.658
Ukupna aktiva	138.214.954	747.444	903.052	254.201	140.119.651	70.775.068	210.894.719
PASIVA							
Obaveze po osnovu derivata	94.752	-	-	-	94.752	766	95.518
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	61.215.557	8.012	687.576	8.984	61.920.129	5.233.258	67.153.387
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	67.436.592	2.614.981	1.479.724	456.006	71.987.303	41.222.911	113.210.214
Subordinirane obaveze	4.566.337	-	-	-	4.566.337	-	4.566.337
Rezervisanja	7.155	-	-	-	-	670.039	677.194
Tekuća poreske obaveze	-	-	-	-	-	252.560	252.560
Odložene poreske obaveze	-	-	-	-	-	4.038	4.038
Ostale obaveze	86.698	52.699	1.452	-	140.849	944.725	1.085.574
Ukupno obaveze	133.407.091	2.675.692	2.168.752	464.990	138.716.525	48.328.297	187.044.822
Ukupan kapital	-	-	-	-	-	23.849.897	23.849.897
Ukupno pasiva	133.407.091	2.675.692	2.168.752	464.990	138.716.525	72.178.194	210.894.719
Neto devizna pozicija na dan:							
- 31. decembra 2018. godine	4.807.863	(1.928.248)	(1.265.700)	(210.789)	1.403.126		
- 31. decembra 2017. godine	4.382.789	(1.175.651)	(861.410)	(138.101)	2.207.627		

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.5. Koncentracija rizika Grupa e

Koncentracija rizika Grupe obuhvataju rizike izloženosti Grupe prema jednom licu ili prema grupi povezanih lica, kao i rizike izloženosti Grupe prema licu povezanom sa Grupom.

Praćenje izloženosti Grupe ovom riziku obavezan je deo postupaka u fazi odobravanja plasmana u smislu da organ - odbor koji odobrava plasman raspolaže podacima o ukupnoj visine izloženosti Grupe prema klijentu ili grupi povezanih lica i odnosa prema kapitalu Grupe.

U 2018. godini Grupa je vodila računa o usklađenosti pokazatelja rizika izloženosti i, sprovođenjem odgovarajućih aktivnosti predviđenim relevantnim procedurama i odlukama o odobravanju kredita, obezbedila usklađenost svojih plasmana i ulaganja sa pokazateljima poslovanja propisanim od strane Narodne banke Srbije (videti Napomenu 32 (b)) kao i internim pokazateljima.

U skladu sa politikama koje definišu upravljanje rizicima, rukovodstvo Grupe utvrđuje limite, odnosno maksimalnu koncentraciju plasmana po pojedinim pravnim licima ili grupi povezanih lica, i licima povezanim sa Grupom.

Postupci sprovođenja upravljanja ovim rizikom predmet su i kontrole interne revizije i funkcije kontrole usklađenosti poslovanja.

35.6. Rizici ulaganja Grupe

Rizici ulaganja Grupe, obuhvataju rizike ulaganja u kapital drugih pravnih lica i u osnovna sredstva.

U skladu sa regulativom Narodne banke Srbije, prati se visina ulaganja Grupe i visina regulatornog kapitala i obezbeđuje da ulaganje Grupe u jedno lice koje ne posluje u finansijskom sektoru ne pređe 10% kapitala Grupe, te da ukupna ulaganja Grupe u lica koja nisu u finansijskom sektoru i u osnovna sredstva i investicione nekretnine Grupe ne pređu 60% kapitala Grupe.

Izloženost riziku ulaganja Grupe u druga pravna lica i u osnovna sredstva, prati se na način da je organizacioni deo ili organ Grupe nadležan za nabavku osnovnih sredstava i ulaganje u pravna lica upoznat sa trenutnim stanjem izloženosti i visinom kapitala radi blagovremenog postupanja u skladu sa propisanim limitima.

U 2018. godini, Grupa je vodila računa o usklađenosti pokazatelja rizika ulaganja i sprovođenjem odgovarajućih aktivnosti obezbedila usklađenost ulaganja sa pokazateljima propisanim od strane Narodne banke Srbije.

Postupci sprovođenja upravljanja ovim rizikom predmet su i kontrole interne revizije i funkcije kontrole usklađenosti poslovanja.

35.7. Rizik zemlje

Pod rizikom koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kome je Grupa izložena podrazumevaju se negativni efekti koji bi mogli uticati na njen finansijski rezultat i kapital zbog nemogućnosti Grupe da naplati potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla tog lica.

Grupa najvećim delom plasira sredstva komitentima iz Republike Srbije, dok je riziku zemlje izložena u najvećoj meri u delu sredstava koja se u određenim momentima mogu plasirati do utvrđenih limita ino-bankama.

Grupa vodi politiku upravljanja rizikom zemlje na način što primenjuje usvojene limite, koje je odredila matična banka na osnovu rejtinga zemalja.

Izloženost Grupe riziku zemlje je nizak iz razloga što je učešće nerezidenata u ukupnom portfoliju Grupe nisko.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.8. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Grupi, kao i usled nepredvidivih eksternih događaja.

Grupa je uspostavila sveobuhvatan sistem upravljanja operativnim rizikom kroz identifikaciju i evidenciju, procenu i praćenje operativnog rizika u svim materijalno značajnim proizvodima, aktivnostima, procesima i sistemima. Upravljanje operativnim rizikom je obaveza svih zaposlenih Grupe.

Komitet za upravljanje ne-finansijskim rizicima, pored nezavisnog Odeljenja za upravljanje operativnim rizikom i ostalim ne-finansijskim rizicima, te ostalih kontrolnih funkcija, aktivno doprinosi unapređenju funkcije upravljanja operativnim rizikom.

Sistemom izveštavanja o događajima operativnog rizika vrši se pravovremena evidencija i izveštavanje identifikovanih događaja operativnog rizika, dok se procesom usklađivanja sa drugim izvorima informacija obezbeđuje kompletnost, koherentnost i obuhvatnost svih događaja operativnog rizika koji su se dogodili u Grupi. Događaji operativnog rizika sakupljaju se u jedinstvenu bazu podataka i dalje analiziraju i prate.

Grupa kontinuirano vrši edukacije svih zaposlenih u oblasti upravljanja operativnim rizikom podizanjem nivoa svesti zaposlenih o istom, unapređuje kvantitativne i kvalitativne alate za identifikovanje i merenje izloženosti riziku (kao što su samoprocena, ključni indikatori operativnog rizika, scenario analiza i sl.), te uspostavlja i unapređuje adekvatne preventivne i korektivne mere sa ciljem umanjavanja izloženosti operativnom riziku na prihvatljiv nivo.

Grupa je definisala i redovno revidira i ažurira interne akte kojima reguliše područje upravljanja izloženosti Grupe operativnom riziku, vodeći računa o usklađenosti sa važećim regulatornim okvirom te standardima Grupe.

Grupa je putem Programa osiguranja od operativnih rizika osigurana od klasičnih rizika i specifičnih bankarskih rizika. Klasični rizici obuhvataju štete na imovini, Provale, krađe (vredne imovine) i opštu odgovornost. Specifični rizici Grupe obuhvataju unutrašnje i eksterne prevare, tehnološke rizike i građansku odgovornost.

Kontinuirano se vrši procena rizika koji nastaju u procesu uvođenja novih proizvoda/usluga, projekata, kao i procena rizika koji nastaju poveravanjem aktivnosti trećim licima. Unapređenje internih kontrolnih mehanizama je neophodan element u svim aktivnostima upravljanja operativnim rizikom.

Grupa vrši izračun kapitalnog zahteva pod Stubom 1 za operativni rizik primenom pristupa osnovnog indikatora dok pod Stubom 2 primenjuje napredni pristup koristeći interni model.

35.9. Upravljanje kapitalom

Ciljevi Grupe u pogledu upravljanja kapitalom, što predstavlja širi koncept od iznosa kapitala prikazanog u bilansu stanja, su:

- da obezbedi usaglašenost sa zahtevima Narodne banke Srbije;
- da obezbedi nivo i strukturu kapitala koji mogu da podrže očekivani rast plasmana;
- da obezbedi mogućnost dugoročnog nastavka poslovanja uz obezbeđenje prinosa akcionarima i koristi drugim zainteresovanim stranama i
- da obezbedi jaku kapitalnu osnovu kao podršku daljem razvoju poslovanja Grupe.

Grupa upravlja strukturom kapitala i vrši usklađivanja u skladu sa promenama u ekonomskim uslovima i rizikom karakterističnim za aktivnosti Grupe. Rukovodstvo Grupe redovno prati pokazatelje adekvatnosti Grupe i druge pokazatelje poslovanja koje propisuje Narodna banka Srbije i dostavlja kvartalne izveštaje Narodnoj banci Srbije o ostvarenim vrednostima pokazatelja.

Zakonom o bankama i relevantnim odlukama Narodne banke Srbije, koje su od 30.juna 2017. godine u potpunosti usklađene sa zahtevima Bazel 3 standarda, propisano je da banke moraju da održavaju minimalni iznos kapitala od dinarske protivvrednosti 10 miliona evra prema zvaničnom srednjem kursu, kao i da obim i strukturu svog poslovanja usklade sa pokazateljima poslovanja propisanim Odlukom o upravljanju rizicima ("Službeni glasnik RS", br. 45/2011, 94/2011, 119/2012, 123/2012 i 23/2013 – dr. odluka, 43/2013 i 92/2013, 33/2015, 61/2015, 61/2016, 103/2016, 119/2017 i 76/2018) i Odlukom o adekvatnosti kapitala ("Službeni glasnik RS", br. 103/2016).

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)

Regulatorno pripisani minimalni pokazatelji adekvatnosti kapitala, uključujući zaštitne slojeve kapitala sa stanjem na dan 31. decembar 2018. godine iznosili su:

- pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala 10,24% (4,5% regulatorni minimum, uvećan za 2,5% zaštitnog sloja za očuvanje kapitala, 1% zaštitnog sloja kapitala za sistemski značajnu banku i 2,24% zaštitnog sloja kapitala za strukturni sistemski rizik)
- pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala 11,74% i
- pokazatelj adekvatnosti kapitala 13,74%.

Pored zahteva definisanih u vidu minimalnih pokazatelja adekvatnosti kapitala i zaštitnih slojeva kapitala, Grupa je u obavezi da ispunjava i dodatni regulatorni minimalni kapitalni zahtev, definisan u procesu sveobuhvatne supervizorske procene (Supervisory Review and Evaluation Process - SREP), koji je Narodna banka Srbije za 2018. godinu definisala u formi smernice, dok će u buduću biti definisan u formi minimalnog zahteva za kapitalom.

Navedenom Odlukom Narodne banke Srbije o adekvatnosti kapitala Grupe utvrđen je način izračunavanja kapitala Grupe i pokazatelja njegove adekvatnosti. Ukupan kapital Grupe se sastoji od osnovnog (konkretno osnovnog akcijskog kapitala) i dopunskog kapitala i definisanih odbitnih stavki, dok se rizična bilansna i vanbilansna aktiva utvrđuju u skladu sa propisanim ponderima rizičnosti za sve tipove aktive.

Kapital Grupe čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala, pri čemu osnovni kapital čini zbir osnovnog akcijskog kapitala i dodatnog akcijskog kapitala. Pokazatelj adekvatnosti kapitala Grupe jednak je odnosu kapitala Grupe i zbira aktive ponderisane kreditnim rizikom, kapitalnog zahteva za cenovni rizik iz aktivnosti iz knjige trgovanja pomnoženog recipročnom vrednošću pokazatelja adekvatnosti kapitala (propisanih 8%), kapitalnog zahteva za devizni rizik pomnoženog recipročnom vrednošću pokazatelja adekvatnosti kapitala, kapitalnog zahteva za rizik prilagođavanja kreditne izloženosti pomnoženog recipročnom vrednošću pokazatelja adekvatnosti kapitala, kapitalnog zahteva za operativni rizik pomnoženog recipročnom vrednošću pokazatelja adekvatnosti kapitala i rizikom ponderisanih izloženosti za rizik druge ugovorne strane.

Grupa sprovodi i proces interne procene adekvatnosti kapitala (ICAAP), utvrđuje raspoloživi interni kapital i vrši njegovu raspodelu, te razvija strategiju i plan upravljanja kapitalom u skladu sa Odlukom o upravljanju rizicima Grupe.

Okvir za integrisano upravljanje rizicima i kapitalom kao koncept koji je u Grupi uspostavljen, kao svoju ključnu komponentu ima Proces interne procene adekvatnosti kapitala (Internal Capital Adequacy Assessment Process - ICAAP). Ovaj okvir je definisan kako bi podržao rukovodstvo Grupe u procesu upravljanja rizicima kojima je Grupa izložena, kao i njenim internim kapitalom, a sve u cilju da se postigne da Grupa ima zadovoljavajući nivo kapitala u skladu sa svojim rizičnim profilom.

Okvir za integrisano upravljanje rizicima i kapitalom predstavlja sveobuhvatan sistem koji je neophodan kako bi se zadovoljila očekivanja regulatora, ali i da bi se obezbedili efikasni interni instrumenti za upravljanje. Sastoji se od sledećeg:

- Izveštaja o sklonosti ka rizicima (Risk Appetite Statement - RAS), limita i strategije upravljanja rizicima;
- Sveobuhvatnih analiza izloženosti rizicima uključujući ocenu materijalne značajnosti rizika, analizu i upravljanje rizikom koncentracije i stres testiranje;
- Određivanje kapaciteta za preuzimanje rizika (Risk-bearing Capacity Calculation - RCC);
- Planiranje ključnih pokazatelja izloženosti rizicima;
- Planiranje oporavka i restrukturiranja.

U skladu sa Zakonom o bankama i Odlukom o planovima oporavka banke i bankarske grupe ("Službeni glasnik RS", br. 71/2015) Grupa redovno izrađuje i Narodnoj banci Srbije dostavlja Plan oporavka, koji predstavlja glavni stub za očuvanje finansijske otpornosti Grupe, kao i postizanje stabilnosti u situacijama ozbiljnih finansijskih poremećaja. Pored navedenog, Grupa za potrebe pripreme Plan restrukturiranja i definisanja Minimalnog zahteva za kapitalom i podobnim obavezama Grupe dostavlja Narodnoj banci Srbije podatke, u skladu sa Odlukom o minimalnom zahtevu za kapitalom i podobnim obavezama banke ("Službeni glasnik RS", br. 30/2015 i 78/2017) i Odlukom o informacijama i podacima koji se dostavljaju Narodnoj banci Srbije za potrebe izrade i ažuriranja plana restrukturiranja banke i bankarske grupe ("Službeni glasnik RS", br. 78/2015, 78/2017 i 46/2018).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)**

U sledećoj tabeli je prikazana struktura ukupnog kapitala Grupe na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine, kao i koeficijent adekvatnosti kapitala:

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Osnovni kapital		
Osnovni akcijski kapital	10.040.000	10.040.000
Uplaćen iznos instrumenata osnovnog akcijskog kapitala	124.475	124.475
Pripadajuća emisiona premija uz instrumente osnovnog akcijskog kapitala	1.014.238	1.442.454
Dobit iz tekućeg perioda koja ispunjava uslove za uključivanje u osnovni akcijski kapital	602.586	495.357
Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobici	(90.388)	(77.334)
Nerealizovani gubici	10.036.645	7.679.825
Ostale rezerve	-	16.875
Dodatna prilagođavanja vrednosti	(24.616)	(24.072)
Ostala nematerijalna ulaganja pre umanjjenja za povezane odložene poreske obaveze	(554.374)	(255.553)
	21.148.566	19.442.026
Dopunski kapital		
Subordinirane obaveze	3.873.180	572.575
	3.873.180	572.575
Kapital:	25.021.746	20.014.601
Rizična bilansna i vanbilansna aktiva		
Kapitalni zahtev za kreditni rizik, rizik druge ugovorne strane i rizik izmirenja /isporuke po osnovu slobodnih isporuka	10.255.358	7.868.795
Kapitalni zahtev za cenovni rizik	161.078	177.449
Kapitalni zahtev za devizni rizik	51.123	92.209
Kapitalni zahtev za operativni rizik	1.199.624	1.102.422
Kapitalni zahtev za rizik prilagođavanja kreditne izloženosti	34.384	13.102
Adekvatnost osnovnog akcijskog kapitala	14,46	16,81
Adekvatnost osnovnog kapitala	14,46	16,81
Adekvatnost kapitala	17,11	17,30

Grupa je usklađena sa svim regulatornim zahtevima u pogledu adekvatnosti kapitala na svim nivoima.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)**

U tabeli koja sledi dat je pregled limita za primenu izuzetaka kod odbitnih stavki od osnovnog akcijskog kapitala definisanih Odlukom o adekvatnosti kapitala banke:

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Ulaganja u lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje		
Limit do kojeg se ulaganja u lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje ne odbijaju od kapitala (10% od osnovnog akcijskog kapitala)	2.114.857	1.944.203
Ulaganja u osnovni akcijski kapital lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje	(76.475)	(23.307)
Ulaganja u dodatni osnovni kapital lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje	-	-
Ulaganja u dopunski kapital lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje	-	-
Preostaje do limita	2.038.382	1.920.896
Ulaganja u lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje		
Limit do kojeg se ulaganja u lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje ne odbijaju od kapitala (10% od osnovnog akcijskog kapitala)	2.114.857	1.944.203
Ulaganja u osnovni akcijski kapital lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje	-	-
Preostaje do limita	2.114.857	1.944.203
Odložena poreska sredstva		
Limit do kojeg se odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti i proističu iz privremenih razlika ne odbijaju od kapitala (10% od osnovnog akcijskog kapitala)	2.114.857	1.944.203
Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti i proističu iz privremenih razlika	(111.910)	(64.292)
Preostaje do limita	2.002.947	1.879.911
Kombinovani limit za odložena poreska sredstva i značajna ulaganja		
Limit do kojeg se odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti i proističu iz privremenih razlika i ulaganja u lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje ne odbijaju od kapitala (17,65% od osnovnog akcijskog kapitala)	3.729.094	3.432.045
Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti i proističu iz privremenih razlika i ulaganja u lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje	(111.910)	(64.292)
Preostaje do limita	3.617.184	3.367.753

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)**

Pregled izloženosti rizicima i kapitalnih zahteva Grupa e dat je u tabeli koja sledi:

	31.12.2018.		U RSD hiljada 31.12.2017.	
	Rizična aktiva	Kapitalni zahtev	Rizična aktiva	Kapitalni zahtev
Ukupna rizična aktiva	146.276.728	11.702.138	115.674.715	9.253.977
Rizikom ponderisane izloženosti za kreditni rizik	128.191.971	10.255.358	98.359.934	7.868.795
Standardizovani pristup	128.191.971	10.255.358	98.359.934	7.868.795
IRB pristup	-	-	-	-
Izloženosti riziku izmirenja/ispоруke (osim po osnovu slobodnih isporuka)	-	-	-	-
Izloženosti tržišnim rizicima	2.652.507	212.201	3.370.725	269.658
Izloženosti operativnom riziku	14.995.301	1.199.624	13.780.278	1.102.422
Izloženosti riziku prilagođavanja kreditne izloženosti	429.794	34.384	163.778	13.102

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)

Rezerva za procenjene gubitke koji mogu nastati po osnovu bilansne aktive i vanbilansnih stavki se utvrđuje u skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 94/2011, 57/2012, 123/2012, 43/2013, 113/2013, 135/2014, 25/2015, 38/2015, 61/2016, 69/2016, 91/2016, 101/2017 i 114/2017).

Obračun rezerve za procenjene gubitke se vrši u cilju pokrića procenjenih gubitaka po osnovu bilansne aktive i vanbilansnih stavki. Obračun rezerve za procenjene gubitke je zasnovan i u potpunosti u saglasnosti sa kriterijumima i pravilima definisanim Odlukom Narodne banke Srbije o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki.

Klasifikacija potraživanja dužnika u kategorije od A do D vrši se na osnovu sledećih grupa kriterijuma:

- ocena finansijskog stanja, odnosno kreditne sposobnosti dužnika;
- blagovremenosti u izmirivanju obaveza dužnika;
- drugih specifičnih kriterijuma (restruktuirana potraživanja, novoosnovana privredna društva i potraživanja po osnovu projektnog finansiranja, ažurnost kreditnog dosijea, nepokretnosti stečene naplatom potraživanja i drugo)
- kvaliteta sredstava obezbeđenja.

Na osnovu klasifikacije potraživanja, a u skladu sa navedenom Odlukom Narodne banke Srbije, rezerva za procenjene gubitke obračunava se primenom sledećih procenata na bilansna potraživanja i vanbilansne stavke koje se klasifikuju: A (0%), B (2%), V (15%), G (30%) i D (100%).

Kako bi se obračunala potrebna rezerva za procenjene gubitke. Grupa procenjene rezerve za gubitke po Odluci Narodne banke Srbije umanjuje za ispravku vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama iskazane na teret rashoda u bilansu uspeha. Sve pozitivne razlike će predstavljati potrebnu rezervu za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama. U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, potrebna rezerva za procenjene gubitke se smatra odbitnom stavkom od kapitala, osim u slučaju kada je ispunjen uslov iz tačke 34a Odluke o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke ("Službeni glasnik RS", br. 94/2011, 57/2012, 123/2012, 43/2013, 113/2013, 135/2014, 25/2015, 38/2015, 61/2016, 69/2016, 91/2016, 101/2017 i 114/2017). U skladu sa navedenim, Banka od 31.3.2017. godine potrebnu rezervu za procenjene gubitke ne tretira kao odbitnu stavku od osnovnog akcijskog kapitala. Odlukom o izmeni Odluke o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke ("Službeni glasnik RS", br. 103/2018) i Odlukom o izmeni Odluke o adekvatnosti kapitala ("Službeni glasnik RS", br. 103/2018) koje su stupile na snagu od 1. januara 2019. godine u potpunost ukinut celokupan koncept obračuna rezerve za procenjene gubitke, kao i tretman potrebne rezerve za procenjene gubitke kao odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala.

Pokazatelj leveridža

Pokazatelj leveridža Grupe, koji predstavlja odnos osnovnog kapitala, koji se dobija kao zbir osnovnog akcijskog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke, i iznosa izloženosti za potrebe obračuna pokazatelja leveridža, iznosio je 9,12% na 31.12.2018. godine.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)

35.9.a OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA O KAPITALU PO BASEL III STUBU 3

U skladu sa Odlukom o objavljivanju podataka i informacija, detaljnije informacije o kapitalu Bankarske grupe date su u prilogima koji slede, i to:

- obrazac PI-KAP (PRILOG kons 1) - detaljna struktura regulatornog kapitala na konsolidovanoj osnovi na dan 31. decembra 2018. Godine;
- obrazac PI-FIKAP (PRILOG kons 2) - osnovne karakteristike elemenata regulatornog kapitala na konsolidovanoj osnovi;
- obrazac PI-UPK (PRILOG kons 3) se sastoji iz dve tabele:
- Obrazac PI-AKB (PRILOG kons 4) - pregled obračunatih kapitalnih zahteva na konsolidovanoj osnovi.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)****35.9.a OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA O KAPITALU PO BASEL III STUBU 3 (nastavak)**

Prilog 1 – Obrazac PI- KAP

Podaci o kapitalnoj poziciji Grupe

Redni br.	Naziv pozicije	Iznos	U RSD hiljada
			Veza sa Odlukom o adekvatnosti kapitala
	Osnovni akcijski kapital: elementi		
1	Instrumenti osnovnog akcijskog kapitala i pripadajuće emisije premije	10.164.475	
1.1.	<i>od čega: akcije i drugi instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 8.OAK</i>	10.040.000	tačka 7. stav 1. odredba pod 1) i tačka 8.
1.2.	<i>od čega: Pripadajuće emisije premije uz instrumente iz tačke 1.1. tj. iznos uplaćen iznad nominalne vrednosti tih instrumenata</i>	124.475	tačka 7. stav 1. odredba pod 2)
2	Dobit iz ranijih godina koja nije opterećena nikakvim budućim obavezama, a za koju je skupština banke donela odluku da će biti raspoređena u osnovni akcijski kapital	143.621	tačka 10. stav 1.
3	Dobit tekuće godine ili dobit iz prethodne godine za koju skupština banke još nije donela odluku da će biti raspoređena u osnovni akcijski kapital koja ispunjava uslove iz tačke 10. st. 2. i 3. za uključivanje u osnovni akcijski kapital	870.617	tačka 10. st. 2. i 3.
4	Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobiti	512.198	tačka 7. stav 1. odredba pod 4)
5	Rezerve iz dobiti i ostale rezerve banke, osim rezervi za opšte bankarske rizike	10.036.645	tačka 7. stav 1. odredba pod 5)
6	Rezerve za opšte bankarske rizike	-	tačka 7. stav 1. odredba pod 6)
7	Učešća bez prava kontrole (manjinska učešća) koja se priznaju u osnovnom akcijskom kapitalu	-	
8	Osnovni akcijski kapital pre regulatornih prilagođavanja i odbitnih stavki (zbir od 1 do 7)	21.727.555	

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)****35.9.a OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA O KAPITALU PO BASEL III STUBU 3 (nastavak)**

Prilog 1 – Obrazac PI- KAP

Podaci o kapitalnoj poziciji Grupe

Podaci o kapitalnoj poziciji Grupe			U RSD hiljada
Redni br.	Naziv pozicije	Iznos	Veza sa Odlukom o adekvatnosti kapitala
	Osnovni akcijski kapital: regulatorna prilagođavanja i odbitne stavke		
9	Dodatna prilagođavanja vrednosti (-)	(24.616)	tačka 12. stav 5.
10	Nematerijalna ulaganja, uključujući gđvil (umanjena za iznos odloženih poreskih obaveza) (-)	(554.374)	tačka 13. stav 1. odredba pod 2)
11	Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti banke, izuzev onih koja prostiću iz privremenih razlika, umanjena za povezane odložene poreske obaveze ako su ispunjeni uslovi iz tačke 14. stav 1. OAK	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 3)
12	Fer vrednosti rezervi u vezi sa dobicima ili gubicima po osnovu instrumenata zaštite od rizika novčanog toka za finansijske instrumente koji se ne vrednuju po fer vrednosti, uključujući i projektovane novčane tokove	-	tačka 12. stav 1. odredba pod 1)
13	IRB pristup: negativan iznos razlike dobijen obračunom u skladu s tačkom 134. OAK (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 4)
14	Povećanje kapitala koje je rezultat sekjuritizacije izloženosti (-)	-	tačka 11.
15	Dobici ili gubici po osnovu obaveza banke vrednovanih prema fer vrednosti koji su posledica promene kreditne sposobnosti banke	-	tačka 12. stav 1. odredba pod 2)
16	Imovina u penzijskom fondu sa definisanim naknadama u bilansu stanja banke (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 5)
17	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala, uključujući i sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala koje je banka dužna ili može biti dužna da otkupi na osnovu ugovorne obaveze (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 6)
18	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci, a koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 7)
19	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja banke u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka nema značajno ulaganje (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 8)
20	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja banke u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka ima značajno ulaganje (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 9)
21	Iznos izloženosti koje ispunjavaju uslove za primenu pondera rizika od 1.250 %, a koje banka odluči da odbije od osnovnog akcijskog kapitala umesto da primeni taj ponder	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 11)
21.1.	od čega: učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru u iznosu preko 10% kapitala tih lica, odnosno učešća koja omogućavaju efektivno vršenje znatnog uticaja na upravljanje pravnim licem ili na poslovnu politiku tog pravnog lica (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 11) alineja prva
21.2.	od čega: sekjuritizovane pozicije (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 11) alineja druga
21.3.	od čega: slobodne isporuke (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 11) alineja treća
22	Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti banke i koja proističu iz privremenih razlika (iznos iznad 10% osnovnog akcijskog kapitala banke iz tačke 21. stav 2, umanjn za iznos povezanih poreskih obaveza ako su ispunjeni uslovi iz tačke 14. stav 1. OAK) (-)	-	tačka 21. stav 1. odredba pod 1)

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)****35.9.a OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA O KAPITALU PO BASEL III STUBU 3 (nastavak)**

Prilog 1 – Obrazac PI- KAP

Podaci o kapitalnoj poziciji Grupe

Redni br.	Naziv pozicije	Iznos	U RSD hiljada
			Veza sa Odlukom o adekvatnosti kapitala
23	Zbir odloženih poreskih sredstava i ulaganja u lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje iz tačke 21. stav 1. OAK, koji prelazi limit iz tačke 21. stav 3. OAK (-)	-	tačka 21. stav 1.
23.1.	od čega: <i>Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem banka ima značajno ulaganje</i>	-	tačka 21. stav 1. odredba pod 2)
23.2.	od čega: <i>Odložena poreska sredstva koja proističu iz privremenih razlika</i>	-	tačka 21. stav 1. odredba pod 1)
24	Gubitak tekuće i ranijih godina, kao i nerealizovani gubici (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 1)
25	Iznos poreza u vezi sa elementima osnovnog akcijskog kapitala koji se može predvideti u vreme obračuna kapitala, osim ako je banka prethodno korigovala iznos elemenata osnovnog akcijskog kapitala u iznosu u kojem ti porezi smanjuju iznos do kojeg se elementi osnovnog akcijskog kapitala mogu koristiti za pokriće rizika ili gubitaka (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 12)
26	Iznos za koji odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala banke premašuju iznos dodatnog osnovnog kapitala banke (-)	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 10)
27	Iznos potrebne rezerve za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama banke	-	tačka 13. stav 1. odredba pod 13)
28	Ukupna regulatorna prilagođavanja i odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala (zbir od 9 do 27)	(578,989)	
29	Osnovni akcijski kapital (razlika između 8 i 28)	21,148,566	
Dodatni osnovni kapital: elementi			
30	Akcije i drugi instrumenti kapitala koji ispunjavaju uslove iz tačke 23. OAK i pripadajuće emisije premije	-	tačka 22. stav 1. odredbe pod 1) i pod 2)
31	Instrumenti osnovnog kapitala izdati od strane podređenih društava koji se priznaju u dodatnom osnovnom kapitalu	-	
32	Dodatni osnovni kapital pre odbitnih stavki (30+31)	-	
Dodatni osnovni kapital: odbitne stavke			
33	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala, uključujući instrumente koje je banka dužna da otkupi na osnovu postojeće ugovorne obaveze (-)	-	tačka 26. stav 1. odredba pod 1)
34	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)	-	tačka 26. stav 1. odredba pod 2)
35	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje (-)	-	tačka 26. stav 1. odredba pod 3)
36	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje, isključujući pozicije po osnovu vršenja pokroviteljstva emisije hartija od vrednosti koje se drže pet radnih dana ili kraće (-)	-	tačka 26. stav 1. odredba pod 4)
37	Iznos za koji odbitne stavke od dopunskog kapitala banke premašuju iznos dopunskog kapitala banke (-)	-	tačka 26. stav 1. odredba pod 5)
38	Ukupne odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala (zbir od 33 do 37)	-	
39	Dodatni osnovni kapital (razlika između 32 i 38)		
40	Osnovni kapital (zbir 29 i 39)		

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)****35.9.a OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA O KAPITALU PO BASEL III STUBU 3 (nastavak)**

Prilog 1 – Obrazac PI- KAP

Podaci o kapitalnoj poziciji Grupe

U RSD hiljada			
Redni br.	Naziv pozicije	Iznos	Veza sa Odlukom o adekvatnosti kapitala
Dopunski kapital: elementi			
41	Akcije i drugi instrumenti dopunskog kapitala i subordinirane obaveze, koji ispunjavaju uslove iz tačke 28. OAK i pripadajuće emisije premije uz instrumente	3.873.180	tačka 27. stav 1. odredbe pod 1) i pod 2)
42	Instrumenti kapitala izdati od strane podređenih društava koji se priznaju u dopunskom kapitalu	-	
43	Prilagođavanja za kreditni rizik koja ispunjavaju uslove za uključivanje u dopunski kapital	-	tačka 27. stav 1. odredbe pod 3) i pod 4)
44	Dopunski kapital pre odbitnih stavki (zbir od 41 do 43)	3.873.180	
Dopunski kapital: odbitne stavke			
45	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u sopstvene instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze, uključujući instrumente koje je banka dužna da otkupi na osnovu postojeće ugovorne obaveze (-)	-	tačka 30. stav 1. odredba pod 1)
46	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u banci koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke (-)	-	tačka 30. stav 1. odredba pod 2)
47	Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru u kojima banka nema značajno ulaganje (-)	-	tačka 30. stav 1. odredba pod 3)
48	Direktna, indirektna i sintetička ulaganja banke u instrumente dodatnog osnovnog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima značajno ulaganje, isključujući pozicije po osnovu vršenja pokroviteljstva emisije hartija od vrednosti koje se drže pet radnih dana ili kraće (-)	-	tačka 30. stav 1. odredba pod 4)
49	Ukupne odbitne stavke od dopunskog kapitala (zbir od 45 do 48)	-	
50	Dopunski kapital (razlika između 44 i 49)	3.873.180	
51	Ukupni kapital (zbir 40 i 50)	25.021.746	
52	Ukupna rizična aktiva	146.276.728	tačka 3. stav 2.
Pokazatelji adekvatnosti kapitala i zaštitni slojevi kapitala			
53	Pokazatelj adekvatnosti osnovnog akciskog kapitala banke (%)	14,46	tačka 3. stav 1. odredba pod 1)
54	Pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala banke (%)	14,46	tačka 3. stav 1. odredba pod 2)
55	Pokazatelj adekvatnosti kapitala banke (%)	17,11	tačka 3. stav 1. odredba pod 3)
56	Ukupni zahtevi za zaštitne slojeve kapitala (%)	5,85	tačka 433.
57	Osnovni akciski kapital raspoloživ za pokriće zaštitnih slojeva (%)	6,46	

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
 za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)****35.9.a OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA O KAPITALU PO BASEL III STUBU 3 (nastavak)**

Prilog 2 – Obrazac PI-FIKAP

Podaci o osnovnim karakteristikama finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun kapitala Grupe

Redni br.	Karakteristike instrumenta	Aksijski kapital Banke	Subordinirani kredit odobren od strane Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč	Subordinirani kredit odobren od strane Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč
1.	Emitent	Erste Bank ad Novi Sad	Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč	Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč
1.1.	Jedinstvena oznaka (npr. CUSIP, ISIN ili oznaka Bloomberg za privatne plasmane) <i>Tretman u skladu s propisima</i>	ISIN: RSNVBE23514, CFI: ESUVFR		
2.	Tretman u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke	Instrument osnovnog kapitala	Instrument dopunskog kapitala	Instrument dopunskog kapitala
3.	Individualni/(pot)konsolidovani/individualni i (pot)konsolidovani nivo uključivanja instrumenta u kapital na nivou grupe	Individualni i grupni	Individualni i grupni	Individualni i grupni
4.	Tip instrumenta	Obične akcije	Subordinirani dug izdat u vidu finansijskog instrumenta	Subordinirani dug izdat u vidu finansijskog instrumenta
5.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala (u hiljadama dinara, sa stanjem na dan poslednjeg izveštavanja)	Za potrebe obračuna regulatornog kapitala priznaje se 10.164.475 hiljada dinara (nominalni iznos isplaćenih akcija uvećan za emisiju premiju u iznosu 124.475 hiljada dinara).	U Dopunski kapital uključen je iznos od 327.342 hiljada dinara koji ispunjava uslove za uključivanje u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.	U Dopunski kapital uključen je iznos od 3.545.838 hiljada dinara koji ispunjava uslove za uključivanje u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.
6.	Nominalna vrednost instrumenta	10.040.000 hiljada dinara	EUR 15.000.000	EUR 30.000.000
6.1.	Emisiona cena	Dinarska protivvrednost iznosa od 218,92 evra	-	-
6.2.	Otkupna cena	-	-	-
7.	Računovodstvena klasifikacija	Aksijski kapital	Obaveza – amortizovana vrednost	Obaveza – amortizovana vrednost
8.	Datum izdavanja instrumenta	I emisija: 4.012.090 hiljada RSD 23.11.2004.g. II emisija: 1.369.980 hiljada RSD 15.06.2006.g. III emisija: 1.735.310 hiljada RSD 28.12.2006.g. IV emisija: 2.922.620 hiljada RSD 19.12.2007.g.	27.12.2011. g.	10.09.2018. g.
9.	Instrument s datumom dospeća ili instrument bez datuma dospeća	Bez datuma dospeća	S datumom dospeća	S datumom dospeća
9.1.	Inicijalni datum dospeća	Bez datuma dospeća	27.12.2021.	10.09.2028.
10.	Opcija otkupa od strane emitenta uz prethodnu saglasnost nadležnog tela	Ne	Ne	Ne
10.1.	Prvi datum aktiviranja opcije otkupa, uslovni datumi aktiviranja opcije otkupa i otkupna vrednost	-	-	-
10.2.	Naknadni datumi aktiviranja opcije otkupa (ako je primenljivo)	-	-	-
	Kuponi/dividende			

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)****35.9.a OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA O KAPITALU PO BASEL III STUBU 3 (nastavak)**

Prilog 2 – Obrazac PI-FIKAP

Podaci o osnovnim karakteristikama finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun kapitala Grupe

Redni br.	Karakteristike instrumenta	Akcijski kapital Banke	Subordinirani kredit odobren od strane Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč	Subordinirani kredit odobren od strane Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč
11.	Fiksne ili promenljive dividende/kuponi	Promenljivi	Promenljivi	Promenljivi
12.	Kuponska stopa i povezani indeksi	-	Kamata po subordiniranom kreditu	Kamata po subordiniranom kreditu
13.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	-	-	-
14.1.	Potpuno diskreciono pravo, delimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi s vremenom isplate dividendi/kupona	Potpuno diskreciono pravo	Bez diskrecionog prava	Bez diskrecionog prava
14.2.	Potpuno diskreciono pravo, delimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona	Potpuno diskreciono pravo	Bez diskrecionog prava	Bez diskrecionog prava
15.	Mogućnost povećanja prinosa (step up) ili drugih podsticaja za otkup	Ne	Ne	Ne
16.	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi	Nekumulativne	Nekumulativne	Nekumulativne
17.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	Nekonvertibilan	Nekonvertibilan	Nekonvertibilan
18.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije			
19.	Ako je konvertibilan, delimično ili u celosti			
20.	Ako je konvertibilan, stopa konverzije			
21.	Ako je konvertibilan, obavezna ili dobrovoljna konverzija			
22.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje			
23.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje			
24.	Mogućnost smanjenja vrednosti	Ne	Ne	Ne
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrednosti			
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrednosti, delimično ili u celosti			
27.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrednosti, trajno ili privremeno			
28.	Ako je smanjenje vrednosti privremeno, uslovi ponovnog priznavanja			
29.	Tip instrumenta koji će se pri stečaju, odnosno likvidaciji naplatiti neposredno pre navedenog instrumenta	Subordinirani dug izdat u vidu finansijskog instrumenta	Drugo	Drugo
29.	Tip instrumenta koji će se pri stečaju, odnosno likvidaciji naplatiti neposredno pre navedenog instrumenta	Manjinska učešća	Drugo	Drugo
30.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata	Ne	Ne	Ne
31.	Ako postoje navesti neusklađene karakteristike	-	-	-

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)****35.9.a OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA O KAPITALU PO BASEL III STUBU 3 (nastavak)**

PRILOG 3 - Obrazac PI-UPK

Raščlanjavanje elemenata u bilansu stanja Grupe sa referencama na pozicije regulatornog kapitala (Prilog1)

U RSD hiljada			
Oznaka pozicije	Naziv pozicije	Bilans stanja kao u objavljenim finansijskim izveštajima	Bilans stanja po regulatornom metodi i obuhvatu konsolidacije
A	AKTIVA		
A.I	Gotovina i sredstva kod centralne banke	24.641.257	24.641.257
A.II	Založena finansijska sredstva	-	-
A.III	Potraživanja po osnovu derivata	181.204	181.204
A.IV	Hartije od vrednosti	35.153.894	35.153.894
A.V	Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	1.492.872	1.492.872
A.VI	Kredit i potraživanja od komitenata	146.346.487	146.346.487
A.VII	Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	-
A.VIII	Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-
A.IX	Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	118	118
A.X	Investicije u zavisna društva	0	0
A.XI	Nematerijalna ulaganja	554.374	554.374
A.XII	Osnovna sredstva	1.072.688	1.072.688
A.XIII	Investicione nekretnine	-	-
A.XIV	Tekuća poreska sredstva	173.326	173.326
A.XV	Odložena poreska sredstva	20.553	20.553
A.XVI	Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	12.288	12.288
A.XVII	Ostala sredstva	1.245.658	1.245.658
A.XX	UKUPNO AKTIVA (pozicije pod AOP oznakama od 0001 do 0019 u bilansu stanja)	210.894.719	210.894.719
P	PASIVA		
PO	OBAVEZE		
PO.I	Obaveze po osnovu derivata	95.518	95.518
PO.II	Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	67.153.387	67.153.387
PO.III	Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	113.210.214	113.210.214
PO.IV	Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-
PO.V	Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	-
PO.VI	Obaveze po osnovu hartija od vrednosti	-	-
PO.VII	Subordinirane obaveze	4.566.337	4.566.337
PO.VIII	Rezervisanja	677.194	677.194
PO.IX	Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	-
PO.X	Tekuće poreske obaveze	252.560	252.560
PO.XI	Odložene poreske obaveze	4.038	4.038
PO.XII	Ostale obaveze	1.085.574	1.085.574
PO.XIV	UKUPNO OBAVEZE (pozicije pod AOP oznakama od 0401 do 0413 u bilansu stanja)	187.044.822	187.044.822

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)****35.9.a OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA O KAPITALU PO BASEL III STUBU 3 (nastavak)**

PRILOG 3 - Obrazac PI-UPK (nastavak)

U RSD hiljada

Oznaka pozicije	Naziv pozicije	Bilans stanja kao u objavljenim finansijskim izveštajima	Bilans stanja po regulatornom metodu i obuhvatu konsolidacije
	KAPITAL		
PO.XV	Akcijski kapital	10.164.475	10.164.475
PO.XVI	Sopstvene akcije	-	-
PO.XVII	Dobitak	3.057.163	3.057.163
PO.XVIII	Gubitak	-	-
PO.XIX	Rezerve	10.550.345	10.550.345
PO.XX	Nerealizovani gubici	-	-
PO.XXI	Učešća bez prava kontrole	77.914	77.914
	UKUPNO KAPITAL		
PO.XXII	(rezultat sabiranja, odnosno oduzimanja sledećih AOP oznaka iz bilansa stanja: 0415-0416+0417-0418+0419-0420+0421) ≥ 0	23.849.897	23.849.897
	UKUPAN NEDOSTATAK KAPITALA		
PO.XXIII	(rezultat sabiranja, odnosno oduzimanja sledećih AOP oznaka iz bilansa stanja: 0415-0416+0417-0418+0419-0420+0421) < 0	-	-
	UKUPNO PASIVA		
PO.XXIV	(rezultat sabiranja, odnosno oduzimanja sledećih AOP oznaka iz bilansa stanja: 0414+0422-0423)	210.894.719	210.894.719
S.П.	VANBILANSNE POZICIJE		
B.П.А.	Vanbilansna aktiva	281.488.083	281.488.083
B.П.П.	Vanbilansna pasiva	281.488.083	281.488.083

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)****35.9.a OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA O KAPITALU PO BASEL III STUBU 3 (nastavak)**

PRILOG 3 - Obrazac PI-UPK (nastavak)

Račlanjavanje elemenata u bilansu stanja Grupe sa referencama na pozicije regulatornog kapitala (Prilog1)

U RSD hiljada			
Oznaka pozicije	Naziv pozicije	Bilans Stanja	Reference
A	AKTIVA		
A.I	Gotovina i sredstva kod centralne banke	24.641.257	
A.II	Založena finansijska sredstva	-	
A.III	Potraživanja po osnovu derivata	181.204	
A.IV	Hartije od vrednosti	35.153.894	
A.V	Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	1.492.872	
A.VI	Kredit i potraživanja od komitenata	146.346.487	
A.VII	Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	
A.VIII	Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	
A.IX	Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	118	
A.X	Investicije u zavisna društva	0	
A.XI	Nematerijalna ulaganja	554.374	d
A.XII	Osnovna sredstva	1.072.688	
A.XIII	Investicione nekretnine	-	
A.XIV	Tekuća poreska sredstva	173.326	
A.XV	Odložena poreska sredstva	20.553	
A.XVI	Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	12.288	
A.XVII	Ostala sredstva	1.245.658	
A.XX	UKUPNO AKTIVA (pozicije pod AOP oznakama od 0001 do 0019 u bilansu stanja)	210.894.719	
P	PASIVA		
PO	OBAVEZE		
PO.I	Obaveze po osnovu derivata	95.518	
PO.II	Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	67.153.387	
PO.III	Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	113.210.214	
PO.IV	Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	
PO.V	Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	
PO.VI	Obaveze po osnovu hartija od vrednosti	-	
PO.VII	Subordinirane obaveze	4.566.337	
	<i>Od čega subordinirane obaveze koje se uključuju u dopunski kapital banke</i>	3.873.180	d
PO.VIII	Rezervisanja	677.194	
PO.IX	Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	
PO.X	Tekuće poreske obaveze	252.560	
PO.XI	Odložene poreske obaveze	4.038	
PO.XII	Ostale obaveze	1.085.574	
PO.XIV	UKUPNO OBAVEZE (pozicije pod AOP oznakama od 0401 do 0413 u bilansu stanja)	187.044.822	

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)****35.9.a OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA O KAPITALU PO BASEL III STUBU 3 (nastavak)**

PRILOG 3 - Obrazac PI-UPK (nastavak)

Raščlanjavanje elemenata u bilansu stanja Grupe sa referencama na pozicije regulatornog kapitala (Prilog1)
(nastavak)

U RSD hiljada			
Oznaka pozicije	Naziv pozicije	Bilans Stanja	Reference
	KAPITAL		
PO.XV	Akcijski kapital	10.164.475	
	<i>Od čega nominalna vrednost uplaćenih akcija, osim preferencijalnih kumulativnih akcija</i>	10.040.000	a
	<i>Od čega emisiona premija po osnovu akcijskog kapitala, osim preferencijalnih kumulativnih akcija</i>	124.475	b
PO.XVI	Sopstvene akcije	-	
PO.XVII	Dobitak	3.057.163	
PO.XVIII	Gubitak	-	
PO.XIX	Rezerve	10.550.345	
	<i>Od čega Ostale rezerve</i>	10.036.645	g
	<i>Od čega Revalorizacija rezerve i ostali nerealizovani dobiti</i>	602.586	v
	<i>Od čega nerealizovani gubici</i>	(90.388)	v
PO.XX	Nerealizovani gubici	-	
PO.XXI	Učešća bez prava kontrole	77.914	
PO.XXII	UKUPNO KAPITAL (rezultat sabiranja, odnosno oduzimanja sledećih AOP oznaka iz bilansa stanja: 0415-0416+0417-0418+0419-0420+0421) ≥ 0	23.849.897	
PO.XXIII	UKUPAN NEDOSTATAK KAPITALA (rezultat sabiranja, odnosno oduzimanja sledećih AOP oznaka iz bilansa stanja: 0415-0416+0417-0418+0419-0420+0421) < 0	-	
PO.XXIV	UKUPNO PASIVA (rezultat sabiranja, odnosno oduzimanja sledećih AOP oznaka iz bilansa stanja: 0414+0422-0423)	210.894.719	
B.П.	VANBILANSNE POZICIJE		
B.П.A.	Vanbilansna aktiva	281.488.083	
B.П.П.	Vanbilansna pasiva	281.488.083	

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)****35.9.a OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA O KAPITALU PO BASEL III STUBU 3 (nastavak)**

PRILOG 4 - Obrazac PI-ABK

Podaci o ukupnim kapitalnim zahtevima i pokazatelju adekvatnosti kapitala Grupe

U RSD hiljada

Redni br.	Naziv	Iznos
I	KAPITAL	25.021.746
1.	UKUPAN OSNOVNI AKCIJSKI KAPITAL	21.148.566
2.	UKUPAN DODATNI OSNOVNI KAPITAL	0
3.	UKUPAN DOPUNSKI KAPITAL	3.873.180
II	KAPITALNI ZAHTEVI	11.701.566
1.	KAPITALNI ZAHTEV ZA KREDITNI RIZIK, RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE, RIZIK SMANJENJA VREDNOSTI KUPljenih POTRAŽIVANJA I RIZIK IZMIRENJA/ISPORUKE PO OSNOVU SLOBODNIH ISPORUKA	10.255.358
1.1.	Standardizovani pristup (SP)	128.191.971
1.1.1.	Izloženosti prema državama i centralnim bankama	0
1.1.2.	Izloženosti prema teritorijalnim autonomijama i jedinicama lokalne samouprave	1.215.821
1.1.3.	Izloženosti prema javnim administrativnim telima	1.476.976
1.1.4.	Izloženosti prema međunarodnim razvojnim bankama	0
1.1.5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0
1.1.6.	Izloženosti prema bankama	1.507.833
1.1.7.	Izloženosti prema privrednim društvima	69.535.652
1.1.8.	Izloženosti prema fizičkim licima	36.967.523
1.1.9.	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	15.195.188
1.1.10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	744.208
1.1.11.	Visokorizične izloženosti	0
1.1.12.	Izloženosti po osnovu pokrivenih obveznica	0
1.1.13.	Izloženosti po osnovu sekjuritizovanih pozicija	0
1.1.14.	Izloženosti prema bankama i privrednim društvima sa kratkoročnim kreditnim rejtingom	0
1.1.15.	Izloženosti po osnovu ulaganja u otvorene investicione fondove	0
1.1.16.	Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	123.016
1.1.17.	Ostale izloženosti	1.425.754
1.2.	Pristup zasnovan na internom rejtingu (IRB)	-
1.2.1.	Izloženosti prema državama i centralnim bankama	-
1.2.2.	Izloženosti prema bankama	-
1.2.3.	Izloženosti prema privrednim društvima	-
1.2.4.	Izloženosti prema fizičkim licima	-
1.2.4.1.	od čega: Izloženosti prema fizičkim licima obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	-
1.2.4.2.	od čega: Kvalifikovane revolving izloženosti prema fizičkim licima	-
1.2.4.3.	od čega: Izloženosti prema malim i srednjim preduzećima koje su razvrstane u ovu klasu izloženosti	-
1.2.5.	Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	-
1.2.5.1.	Primenjeni pristup:	-
1.2.5.1.1.	Pristup jednostavnih pondera rizika	-
1.2.5.1.2.	PD/LGD pristupa	-
1.2.5.1.3.	Pristup internih modela	-
1.2.5.2.	Vrste izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	-
1.2.5.2.1.	Vlasnička ulaganja kojima se trguje na berzi	-
1.2.5.2.2.	Vlasnička ulaganja kojima se ne trguje na berzi ali su u dovoljno diversifikovanim portfolijima	-
1.2.5.2.3.	Ostala vlasnička ulaganja	-
1.2.5.2.4.	Vlasnička ulaganja na koje banka primenjuje standardizovani pristup kreditnom riziku	-
1.2.6.	Izloženosti po osnovu sekjuritizovanih pozicija	-
1.2.7.	Izloženosti po osnovu ostale imovine	-

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)****35.9.a OBJAVLJIVANJE PODATAKA I INFORMACIJA O KAPITALU PO BASEL III STUBU 3 (nastavak)**

PRILOG 4 - Obrazac PI-ABK (nastavak)

Podaci o ukupnim kapitalnim zahtevima i pokazatelju adekvatnosti kapitala Grupe

(nastavak)

U RSD hiljada

Redni br.	Naziv	Iznos
2	KAPITALNI ZAHTEV ZA RIZIK IZMIRENJA/ISPORUKE PO OSNOVU NEIZMIRENIH TRANSAKCIJA	-
3	KAPITALNI ZAHTEV ZA TRŽIŠNE RIZIKE	212.201
3.1.	Kapitalni zahtevi za cenovni, devizni i robni rizik izračunat primenom standardizovanih pristupa	212.201
3.1.1.	Kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti	161.078
	od čega kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu sekjuritizovanih pozicija	-
3.1.2.	Kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti	-
3.1.3.	Dodatni kapitalni zahtev za velike izloženosti iz knjige trgovanja	-
3.1.4.	Kapitalni zahtev za devizni rizik	51.123
3.1.5.	Kapitalni zahtev za robni rizik	-
3.2.	Kapitalni zahtevi za cenovni, devizni i robni rizik izračunati primenom pristupa internih modela	
4	KAPITALNI ZAHTEV ZA OPERATIVNI RIZIK	1.199.624
4.1.	Kapitalni zahtev za operativni rizik izračunat primenom pristupa osnovnog indikatora	1.199.624
4.2.	Kapitalni zahtev za operativni rizik izračunat primenom standardizovanog/alternativnog standardizovanog pristupa	-
4.3.	Kapitalni zahtev za operativni rizik izračunat primenom naprednog pristupa	-
5	KAPITALNI ZAHTEV ZA RIZIK PRILAGOĐAVANJA KREDITNE IZLOŽENOSTI	34.384
III	POKAZATELJ ADEKVATNOSTI OSNOVNOG AKCIJSKOG KAPITALA (%)	14,46
IV	POKAZATELJ ADEKVATNOSTI OSNOVNOG KAPITALA (%)	14,46
V	POKAZATELJ ADEKVATNOSTI KAPITALA (%)	17,11

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
35.10. Pravična (fer) vrednost finansijskih sredstava i obaveza

Obračun fer vrednosti u EBS baziran je prvenstveno na eksternim izvornima podataka (kotacije dilera za državne obveznice i raspoložive cene akcija sa berze). OTC derivati vrednuju se uz pomoć modela. Korišćenjem modela vrednuju se i obveznice ukoliko ne postoji adekvatan broj kotacija ili kotacije nisu ažurne.

Model za vrednovanje

Obveznice

Obveznice za koje kotacije nisu raspoložive u adekvatnom broju ili kotacije nisu dovoljno ažurne vrednuju se diskontovanjem budućih novčanih tokova korišćenjem unapred definisane krive za odgovarajuću valutu.

OTC derivati

Vrednovanje se radi diskontovanjem budućih novčanih tokova uz pomoć definisanih kriva prinosa za konkretan proizvod i konkretnu valutu. Tako dobijena vrednost derivata prilagođava se za Credit Valuation Adjustment (CVA) i Debt Valuation Adjustment (DVA), jer kreditni rizik druge ugovorne strane i sopstveni kreditni rizik nisu uzeti u obzir. CVA se odnosi na prilagođavanje za kreditni rizik druge ugovore strane, dok se DVA odnosi na prilagođavanje za sopstveni kreditni rizik. Vrednost pomenutih prilagođavanja zavisi od PD-a, LGD-a i izloženosti (NPV).

	u RSD hiljada	
	Na dan 31.12.2018.	Na dan 31.12.2017.
CVA	12.398	3.018
DVA	(1.882)	(896)

Hijerarhija instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti.

U skladu sa MSFI 13 EBS kvartalno dodeljuje odgovarajuće nivoe FV svim pozicijama aktive i pasive koje se vrednuju po fer vrednosti ili čija fer vrednost mora da se objavi u napomenama uz finansijske izveštaje. Nivoi se dodeljuju u zavisnosti od toga kako se izvodi tržišna vrednost instrumenta. Postoje 3 nivoa.

Nivo FV 1

Fer vrednost finansijskih instrumenata kojima je dodeljen Nivo FV 1 hijerarhije određuje se na osnovu tržišnih kotacija. Fer vrednost određena na osnovu kotacija može biti Nivoa 1 ukoliko su frekvencija i obim trgovanja zadovoljavajući i postoji konzistentnost cena.

Kao Nivo FV 1 klasifikuju se derivati kojima se trguje organizovano, na berzi, kao i akcije i obveznice za koje postoji aktivno tržište.

Nivo FV 2

Instrumenti za koje postoje tržišne kotacije, ali čije tržište se ne može smatrati aktivnim usled ograničene likvidnosti, klasifikuju se kao Nivo 2. Ukoliko tržišne kotacije nisu dostupne, ali se fer vrednost određuje korišćenjem modela za vrednovanje (diskontovanje budućih novčanih tokova), a svi parametri modela (krive prinosa, spreadovi) su dostupni na tržištu, takođe se dodeljuje Nivo 2.

OTC derivati i manje likvidne akcije i obveznice klasifikuju se kao Nivo 2 instrumenti.

Nivo FV 3

Instrumenti čija se fer vrednost određuje na bazi kotacija koje nisu dovoljno ažurne ili korišćenjem modela čiji svi inputi nisu tržišno dostupni klasifikuju se kao Nivo 3 hijerarhije. Tržišno nedostupni parametri najčešće se odnose na kreditne spreadove koji se izводе iz interno obračunatih mera – PD i LGD.

Akcije za koje se po stoje kotacije, nelikvidne obveznice, kao i krediti i depoziti klasifikuju se kao Nivo 3.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.10. Pravična (fer) vrednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

Tabela ispod pokazuje fer vrednost finansijskih instrumenata koji se priznaju po fer vrednosti u finansijskim izveštajima.

	U RSD hiljada							
	Na dan 31.12.2018.				Na dan 31.12.2017.			
	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Total	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Total
FINANSIJSKA IMOVINA								
HOV	4.173.541	20.081.753	265.138	24.520.432	9.186.810	13.275.013	1.566.234	24.028.058
Dužničke HOV	4.173.541	19.900.549	265.138	24.339.228	9.186.810	13.210.348	1.566.234	23.963.393
Državni zapisi Republike Srbije	3.851.416	19.840.314	236.389	23.928.119	8.911.878	13.148.923	1.538.477	23.599.279
Državne obveznice Republike Crne Gore	254.864			254.864	260.892	-	-	260.892
Obveznice EBRD		60.235		60.235	-	60.378	-	60.378
Vlasničke HOV								
Kotirane akcije	67.261		1.596	68.857	14.040	1.047	-	15.087
Akcije koje nisu kotirane			27.153	27.153			27.757	27.757
Potraživanja po osnovu derivata		181.204		181.204		64.665		64.665
FINANSIJSKE OBAVEZE								
Obaveze po osnovu derivata	-	95.518	-	95.518	-	44.458	-	44.458
	-	95.518	-	95.518	-	44.458	-	44.458

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
 za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**35.10. Pravična (fer) vrednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)****Promena nivoa finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrednosti**

	31.12.2018.			31.12.2017.		
	Nivo FV1	Nivo FV 2	Nivo FV 3	Nivo FV 1	Nivo FV 2	Nivo FV 3
Hartije od vrednosti						
Transfer iz nivoa FV 1	-	1,937,833	-	-	-	-
Transfer iz nivoa FV 2	-	-	1,596	2,815,275	-	-
Transfer iz nivoa FV 3	-	357,069	-	-	3,650,577	-
Ukupno	-	2,294,902	1,596	2,815,275	3,650,577	-

Reklasifikacija između nivoa 1 i 2, raspoređeno po kategorijama merenja i instrumentima

	31.12.2018.		31.12.2017.	
	Iz nivoa FV 1 u nivo FV 2	Iz nivoa FV 2 u nivo FV 1	Iz nivoa FV 1 u nivo FV 2	Iz nivoa FV 2 u nivo FV 1
Finansijska sredstva AfS				
Obveznice	-	-	-	1,169,138
Finansijska sredstva FVOCI				
Obveznice	1,136,866	-	-	-
Finansijska sredstva HfT				
Obveznice	-	-	-	1,396,641
Finansijska sredstva FVPL				
Obveznice	559,991	-	-	-
Ukupno	1,696,857	-	-	2,565,779

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

35.10. Pravična (fer) vrednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

Razvoj fer vrednosti finansijskih instrumenata u nivou FV 3

	01.01.2018.	Transfer u nivo FV 3	Transfer iz nivoa FV 3	u RSD hiljada 31.12.2018.
Aktiva				
Ostala finansijska sredstva FVPL	355.122	-	(116.592)	238.530
Instrumenti kapitala	27.757	992	-	28.749
Finansijska sredstva FVOCI				
Instrumenti kapitala	-	67.261	-	67.261
Dužničke HoV	1.183.740	-	(1.183.740)	-
Ukupno	1.566.619	68.253	(1.300.332)	334.540

	31.12.2016.	Transfer u nivo FV 3	Transfer iz nivoa FV 3	31.12.2017.
Aktiva				
Ostala finansijska sredstva HFT	670.797	-	(315.675)	355.122
Finansijska sredstva AfS				
Instrumenti kapitala	18.793	-	(10.973)	7.820
Dužničke HoV	-	1.183.740	-	1.183.740
Ukupno	689.590	1.183.740	(326.648)	1.546.682

Prihodi i rashodi za ostalu finansijsku aktivu koja je u nivou FV 3

	31.12.2018.	u RSD hiljada 31.12.2017.
Sredstva		
Finansijska sredstva kojima se trguje - FVPL		
Dužničke HoV	1.134	(500)
Ukupno	1.134	(500)

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
35. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)
35.10. Pravična (fer) vrednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

Od obveznica koje se vrednuju po fer vrednosti na dan 31. decembra 2018 samo jedna obveznica RS raspoređene je u nivo FV 3 (ISIN RSMFRSD37179, nominalni iznos EUR 2.000.000). Kotacije na Reutersu su u periodu posmatranja ažurirane ređe od mesečno, što je opredelilo da obveznica bude klasifikovana u nivo 3.

Za obveznicu kojoj je dodeljen nivo FV 3, analiza osetljivosti na fer vrednost obveznice daje sledeće rezultate:

MtM positive EUR 16.600 (credit spread promenjen za -75bps)

MtM negative EUR -22.133 (credit spread promenjen za +100bps)

Sve obveznice RS koje su raspoređene u nivo FV 2, a koje se vrednuju po tržišnoj vrednosti, vrednovane su putem kotacije sa Reuters-a EBRD obveznica je vrednovana preko krive prinosa, diskontovanjem novčanih tokova, i dodeljen joj je nivo 2.

Tabela ispod pokazuje poređenje, po klasama, knjigovodstvenu vrednost i fer vrednost finansijskih instrumenata koji se ne priznaju po fer vrednosti u finansijskim izveštajima. Tabela ne uključuje fer vrednosti nefinansijskih sredstava i nefinansijskih obaveza.

FINANSIJSKA IMOVINA	U RSD hiljada			
	Na dan 31. decembra 2018. knjigovodstvena vrednost	fer vrednost	Na dan 31. decembra 2017. knjigovodstvena vrednost	fer vrednost
Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća	10.828.561	10.828.561	8.284.452	8.284.452
Kredit i potraživanja od banaka	1.492.872	1.486.073	2.199.060	2.175.924
Kredit i potraživanja od komitenata	146.346.487	152.730.529	110.472.729	119.632.896
Građevinski objekti	776.491	776.491	752.646	752.646
Stalna sredstva namenjena prodaji	12.288	24.272	12.288	24.273
FINANSIJSKE OBAVEZE				
Depoziti banaka	67.153.387	68.809.379	51.859.707	53.866.328
Depoziti komitenata	113.210.214	113.915.305	91.982.128	92.617.344

Obračun fer vrednosti finansijskih instrumenata koji se ne priznaju po fer vrednosti u finansijskim izveštajima vrši se primenom QRM-a kao standarda Erste Grupe.

Fer vrednost kredita klijentima i kreditnim institucijama se računa diskontovanjem budućih novčanih tokova uzimajući u obzir efekte kamatnih i kreditnih spreadova. Uticaj promene kamatne stope se računa na bazi kretanja tržišnih kamatnih stopa, dok su promene u kreditnom spreadu izvedene iz PD-eva i LGD-eva koji se koriste za internu kvantifikaciju rizika. Za potrebe izračuna fer vrednosti krediti su grupisani u homogene portfolije na bazi rejting metode, rejting ocene i preostale ročnosti.

Fer vrednost depozita se procenjuje na bazi tržišnih uslova kao i sopstvenog kreditnog rizika. Za depozite po viđenju knjigovodstvena vrednost je najniža moguća fer vrednost.

U 2018. godini nije bilo reklasifikacija u okviru pozicija finansijske imovine.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**36. PREUZETE I POTENCIJALNE OBAVEZE****(a) Obaveze po osnovu operativnog lizinga**

Grupa ima zaključene ugovore o operativnom lizingu po osnovu zakupa računarske opreme i automobila koje Grupa koristi.

Buduća minimalna plaćanja neotkazivih obaveza po osnovu operativnog lizinga prikazana su kako sledi:

	U RSD hiljada	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Do 1 godine	24.209	30.133
Od 1 do 5 godina	28.714	53.257
	52.923	83.390

(b) Sudski sporovi

Na dan 31. decembra 2018. godine, Grupa je imala 611 započetih sudskih sporova u ukupnom iznosu od 1.839.945 hiljada dinara u kojima je imala status tuženog lica (31. decembra 2017. godine: 1.706.339 hiljada dinara). Zatezna kamata po osnovu sporova koji se vode protiv Grupe iznosi iznosi 110.498 hiljada dinara (31. decembra 2017. godine: 231.200 hiljada dinara).

Na osnovu procene pravnih zastupnika Grupe u navedenim sporovima, na dan 31. decembra 2018. godine Grupa je izvršila rezervisanje u iznosu od 239.812 hiljada dinara (185.106 hiljada dinara na dan 31 decembra 2017. godine) za sporove za koje se na ovaj datum očekuje da će pasti na teret Grupe. Rukovodstvo Grup procenjuje da neće nastati materijalno značajni gubici po osnovu ishoda sudskih sporova u toku iznad iznosa za koje je izvršeno rezervisanje.

(c) Poreski rizici

Poreski sistem Republike Srbije je u procesu kontinuirane revizije i izmena. U Republici Srbiji poreske obaveze ne zastarevaju u periodu od 5 godina. U različitim okolnostima, poreski organi mogu imati različite pristupe određenim pitanjima i mogu utvrditi dodatne poreske obaveze zajedno sa naknadnim zateznim kamatama i penalima. Rukovodstvo Grupe smatra da su poreske obaveze evidentirane u priloženim finansijskim izveštajima iskazane u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

37. USAGLAŠAVANJE MEĐUSOBNIH OBAVEZA I POTRAŽIVANJA

Grupa je u skladu sa članom 18. Zakona o računovodstvu izvršila usaglašavanje obaveza i potraživanja sa svojim dužnicima i poveriocima, i o tome postoji verodostojna dokumentacija.

Grupa je klijentima dostavila izvode otvorenih stavki (IOS) sa stanjem na dan 31. oktobar 2018. godine u ukupnom iznosu od RSD 153.421.848 hiljada. Potvrđena su potraživanja Grupe u iznosu od RSD 128.204.502 hiljada.

Iznos osporenih potraživanja je RSD 573 hiljada i Grupa u kontaktu sa klijentima u cilju rešavanja neusaglašenosti.

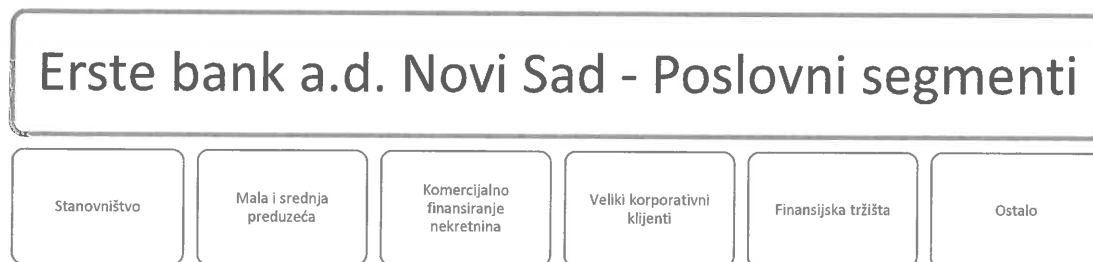
Grupa još uvek radi na usaglašavanju IOS-a za koje klijenti još nisu dostavili odgovor.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
38. ODABRANE INFORMACIJE O RAZLIČITIM TIPOVIMA AKTIVNOSTI PO POSLOVNIM SEGMENTIMA

Rukovodstvo Grupa posmatra poslovne segmente u skladu sa metodologijom i segmentacijom koja je definisana na nivou cele Erste grupe, i na osnovu istih donosi odluke, alokira resurse i ocenjuje rezultat poslovanja pojedinačnih segmenata. Izveštaj po segmentima je usklađen sa FINREP metodologijom izveštavanja koji se koristi u Erste grupi gde postoje odstupanja na određenim pozicijama u odnosu na rezultat iskazan po lokalnoj NBS metodologiji.

a) Struktura poslovnih segmenata

Izveštaj po segmentima sastoji se od šest osnovnih segmenata koji predstavljaju upravljačku strukturu Erste banke a.d. Novi Sad

b) Definicije poslovnih segmenata
Stanovništvo (Retail)

Ovaj segment sastoji se od poslovnih aktivnosti koje su pod odgovornošću menadžera iz prodajne mreže sektora poslovanja sa stanovništvom. Ciljani klijenti su uglavnom fizička lica, preduzetnici i slobodne profesije. Poslovanjem najvećim delom upravlja Grupa sa fokusom na jednostavnost proizvoda koji se nude, investicionih proizvoda, tekućih računa, štednje, kreditnih kartica i dodatnih proizvoda kao što su lizing, osiguranje, socijalnih proizvoda.

Mala i srednja preduzeća (SME)

Obuhvata klijente, pravna lica koji su pod odgovornošću lokalnih korporativnih komercijalnih centara, koji se uglavnom sastoje od kompanija sa godišnjim obrtom od 1 milion evra do 50 miliona evra. Pored ovih klijenata obuhvata i klijente koji obavljaju javnu delatnost ili učestvuju u radu javnog sektora.

Komercijalno projektno finansiranje (CRE)

Predstavlja poslovanje koje obuhvata investicije u nekretnine za potrebe generisanja prihoda od izdavanja pojedinačnih nepokretnosti ili čitavih kompleksa nepokretnosti, razvoja i izgradnje pojedinačnih nepokretnosti i kompleksa nepokretnosti radi sticanja kapitalne dobiti njihovom prodajom, usluge upravljanja imovinom, usluge izgradnje (EGI) i izgradnje u sopstvene svrhe.

Veliki korporativni klijenti (LC)

Obuhvata klijente čiji konsolidovani godišnji obrt prelazi 50 miliona evra.

Segment Tržišta (GM)

Predstavlja aktivnosti koje se sastoje od trgovanja i pružanja tržišnih usluga. Trgovanje i tržišne usluge obuhvata aktivnosti koje su povezane sa upravljanjem i preuzimanjem rizika u okviru knjige trgovanja banke, kao i aktivnosti vezane za korišćenje knjige trgovanja banke u svrhe kreiranja tržišta, kratkoročno upravljanje likvidnošću i čuvanje hartija od vrednosti, kastodi poslove, komercijalne poslove i sve aktivnosti na tržištu kapitala. Specifični prihodi i rezultat svođenja fer vrednosti koji nisu direktno povezani sa klijentskim transakcijama (koji mogu biti i poslovi usklađenosti aktive i pasive) i opšte premije rizika kao naknade za obavljene poslove takođe pripadaju ovom segmentu.

Ostalo

Ovaj segment obuhvata sve poslove upravljanja aktivom i pasivom (Asset/Liability Management) kao i interno pružanje usluga na neprofitnoj osnovi. Takođe obuhvata i slobodni kapital Erste banke (definisan kao razlika ukupnog prosečnog kapitala prema MSFI i prosečnog ekonomskog kapitala alocirano na poslovne segmente).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

38. ODABRANE INFORMACIJE O RAZLIČITIM TIPOVIMA AKTIVNOSTI PO POSLOVNIM SEGMENTIMA (nastavak)

Poslovna segmentacija konsolidovano	Konsolidovano poslovanje										UKUPNO	
	Stanovništvo		Mala i srednja preduzeća		Komerčajno poslovanje		Finansijska tržišta		Ostalo		UKUPNO	
	12.2018	12.2017	12.2018	12.2017	12.2018	12.2017	12.2018	12.2017	12.2018	12.2017	12.2018	12.2017
B. Bilans uspeha												
Neto kamatni prihod	4.295.795	3.941.120	1.495.724	1.500.932	499.011	495.000	309.431	146.785	236.559	(20.777)	6.735.936	6.360.408
Prihod od dividendi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	368	249
Neto rezultat od ulaganja u imovinu i ostale operativne rente	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23.481	-
Prihod od izdavanja investicione imovine i ostale operativne rente	-	-	2.944	2.488	-	-	3.910	8.445	-	(7.78)	(15.929)	6.075
Neto prihod od prodaje i naknada	1.199.257	1.068.915	357.117	394.372	18.526	14.659	145.931	134.330	34.607	(175.877)	(175.502)	1.370.695
Neto rezultat trgovanja	160.480	131.531	40.312	28.771	10.047	10.800	10.089	10.191	384.898	223.357	97.080	605.368
Dobit/gubitak od finansijskih instrumenata koji se mere po fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(55)	-
Ostali administrativni troškovi	(4.486.352)	(4.172.072)	(876.014)	(794.842)	(125.277)	(107.206)	(260.541)	(526.621)	(118.248)	(13.695)	(5.867.178)	(5.471.125)
Dobit/gubitak od prestanka primanja finansijskih sredstava merenih po amrtizacijom trošku	294	-	-	-	-	-	-	-	-	-	294	-
Ostali gubici/dobici od prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se mere po fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dobit/gubitak od reklasifikacije od amortizovanih troškova do fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dobit/gubitak od reklasifikacije sa fer vrednosti kroz ostale neobuhvatne prihode do fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dobit/gubitak po osnovu finansijske imovine i finansijskih obaveza koje se mere po fer vrednosti kroz bilans uspeha, neto	4.563	46.119	-	-	-	-	-	-	-	-	11.541	61.223
Neto gubitak od umanjenja vrednosti na ulaganja i nefinansijskih institucija koje se mere po fer vrednosti kroz bilans uspeha	(1.666)	(714)	-	-	-	-	-	-	-	-	(7.501)	(9.881)
Neto gubitak od umanjenja vrednosti finansijske imovine koja se mere po fer vrednosti kroz bilans uspeha	(234.218)	156.062	-	-	-	-	-	-	-	-	(43.787)	148.450
Neto gubitak od umanjenja vrednosti finansijskih instrumenata	15.577	(139.156)	-	-	(65.884)	-	319.240	-	-	74.503	204.886	-
Ostali operativni rezultati	8.073	31.641	27.266	(45.110)	-	(5.300)	21.462	4.375	(3.936)	(122.087)	(60.257)	(80.279)
Dobit pre poreza od redovnog poslovanja	1.193.224	769.812	908.194	1.300.079	336.424	475.839	550.528	581.042	499.572	366.990	(482.849)	3.194.257
Porez na dobit	(80.420)	(55.364)	(40.596)	(87.073)	(24.968)	(35.337)	(58.757)	(40.666)	(26.317)	(286)	35.463	(209.295)
Dobitak/gubitak za tekuću godinu	1.103.804	714.448	867.598	1.113.006	311.455	440.502	521.770	540.376	392.486	339.613	(447.386)	2.700.559
Neto rezultat koji pripada manjinskom interesu (nekontrolisati)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(9.945)	(9.945)
Neto rezultat raspoloživ vlasnikom matičnog društva	1.103.804	714.448	867.598	1.113.006	311.455	440.502	521.770	540.376	392.486	339.613	(457.331)	2.690.613
Operativni prihod	5.655.032	5.141.505	1.896.097	1.836.564	327.584	521.490	470.361	599.751	566.198	486.806	(324.710)	8.745.396
Operativni troškovi	(4.486.352)	(4.172.072)	(876.014)	(794.842)	(125.277)	(107.206)	(260.541)	(526.621)	(118.248)	(13.695)	(5.867.178)	(5.471.125)
Operativni rezultat	1.168.680	969.433	1.020.083	1.041.722	402.307	414.283	209.819	373.130	433.908	365.558	(376.845)	2.270.341
A. Bilans stanja												
Ukupna aktiva (stanje na kraju perioda)	69.625.501	51.906.453	46.828.713	37.586.230	15.126.331	12.872.863	18.611.239	11.876.823	10.434.074	11.852.407	50.419.112	42.443.290
Ukupna pasiva bez kapitala (stanje na kraju razdoblja)	66.768.395	58.304.339	28.181.760	28.710.453	9.036.024	9.610.850	19.682.682	11.229.909	2.795.821	2.724.198	60.728.528	37.547.854
Kapital	5.560.807	3.596.939	4.662.977	3.379.903	1.638.707	1.067.849	1.675.091	1.514.604	856.858	1.461.930	9.559.581	9.329.158
C. Ključni pokazatelji/parametri												
Ratio troškova i prihoda	79%	81%	46%	43%	24%	21%	55%	38%	23%	24%	4%	67%
Ratio kredita i depozita (neto)	101%	87%	232%	275%	167%	138%	96%	64%	0%	0%	18%	150%
Povrat na prosečno alocirani kapital	20%	20%	18%	35%	19%	41%	31%	36%	46%	23%	-4%	12%

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

39. DODATNA INFORMACIJA O TOKOVIMA GOTOVINE

	na dan 31. decembra 2018	na dan 31. decembra 2017
Gotovina	3.239.312	2.798.893
Žiro račun	4.730.803	8.681.382
Devizni računi kod inostranih banaka	491.198	1.150.593
Stanje na dan	8.461.312	12.630.868

Obavezna rezerva kod Narodne banke Srbije nije raspoloživa za svakodnevne poslovne transakcije Grupe i iz tog razloga nije deo tokova gotovine (Napomena 18).

40. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVEŠTAJNOG PERIODA

Nije bilo događaja nakon datuma bilansa stanja koji bi zahtevali korekcije ili obelodanjvanja u konsolidovanim finansijskim izveštajima za 31.12.2018. godine.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine**41. DEVIZNI KURSEVI**

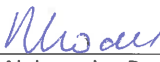
Zvanični srednji devizni kursevi Narodne Banke Srbije utvrđeni na međubankarskom sastanku deviznog tržišta korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja na dan 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine u funkcionalnu valutu za pojedine strane valute su:

	U RSD	
	31. decembra 2018.	31. decembra 2017.
EUR	118,1946	118,4727
USD	103,3893	99,1155
CHF	104,9779	101,2847

Novi Sad, 11. marta 2019. godine

Odobreno od rukovodstva Erste Bank a.d. Novi Sad

Stevan Comić
Direktor Sektora
računovodstva i kontrolinga

Aleksandra Radić
Član Izvršnog
odbora

Slavko Carić
Predsednik Izvršnog
odbora

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
 za godinu završenu 31. decembra 2018. godine
PRILOG**Korišćene skraćenice:**

AC	(eng. Amortized cost) – Vrednovanje finansijskih instrumenata po amortizovanoj vrednosti
AFS	(eng. Available for sale) – Raspoloživo za prodaju
ALCO	(eng. Asset and Liability Management Committee) – Odbor za upravljanje aktivom i pasivom
ALM	(eng. Asset and Liabilities Management) – Upravljanje aktivom i pasivom
AML	(eng. Anti-Money Laundering) – Sprečavanje pranja novca
bps	(eng. Basis points) – Procentni poen
CCF	(eng. Credit Conversion Factor) – Regulatorni faktori konverzije
CR01	(eng. Credit Price Value) – Pretpostavljena promena vrednosti hartija od vrednosti usled paralelnog pomeranja kreditnog spreda za jedan bazni poen
CRR	(eng. Capital Requirements Regulation) – uredba Evropske unije o kapitalnim zahtevima
CVA	(eng. Credit Value Adjustments) – Rizik prilagođavanja kreditne izloženosti druge ugovorne strane
DTA	(eng. Deferred tax asset) – Oložena poreska sredstva
DVA	(eng. Debit Value Adjustment) – Sospstveni rizik neizvršenja obaveza
EAD	(eng. Exposure at Default) – Izloženost u slučaju neizmirenja obaveza
EBA	(eng. European Banking Authority) – Evropsko telo za superviziju banaka
EIR	(eng. Effective interest rate) – Efektivna kamatna stopa
EVE	(eng. Economic Value Of Equity) – Ekonomska vrednost kapitala
FVOCI	(eng. Fair value through other comprehensive income) – Vrednovanje finansijskih instrumenata kroz ostali rezultat
FVPL	(eng. Fair value through profit or loss) – Vrednovanje finansijskih instrumenata kroz bilans upeha
FV	(eng. Fair value) – Fer vrednost
FX	(eng. Foreign exchange) – U stranoj valuti
GCA	(eng. Gross Carrying Amount) – Bruto knjigovodstvena vrednost
HFT	(eng. Held for trading) – Portfolio HOV raspoloživih za trgovanje
HOV	Hartije od vrednosti
HTM	(eng. Held to maturity) – Portfolio HOV koja se drže do dospeća
ICAAP	(eng. Internal capital adequacy assessment process) – Proces interne procene adekvatnosti kapitala
IRB	(eng. Internal Ratings Based Approach) – Pristup zasnovan na internom rejtingu
LGD	(eng. Loss Given Default) – Gubitak usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza
LTV pokazatelj	(eng. Loan To Value) – Odnos bruto vrednosti potraživanja i tržišne vrednosti nepokretnosti kojom/ima je to potraživanje obezbeđeno
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja
MVoE	(eng. Market Value of Equity) – Tržišna vrednost kapitala
NBS	Narodna banka Srbije
NPL	Nenaplativa potraživanja
NSFR	(eng. Net Stable Funding Ratio) – Pokazatelj neto stabilnih izvora finansiranja, a predstavlja indikator strukturne likvidnosti koji ima za cilj sprečavanje strukturnih neusklađenosti u strukturi bilansne aktive i pasive u vremenskom periodu od 1 godine
OAK	Odluka o adekvatnosti kapitala
OCI	(eng. Other Comprehensive Income) – Ostali rezultat
OTC derivati	(eng. Over the Counter) – vanberzanski derivati
PD	(eng. Probability of Default) – Verovatnoća neizmirenja obaveza

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

POCI	(eng. Purchased or originated credit impaired) - Finansijska sredstva obezvređena prilikom inicijalnog priznavanja
PPLA	Pokazatelj pokrića likvidnom aktivom
PVBP	(eng. Price Value Basis Point) - Pretpostavljena promena cene pozicija iz knjige trgovanja usled paralelnog pomeranja krive prinosa za 1 bazni poen
RCC	(eng. Risk-bearing Capacity Calculation) - Određivanje kapaciteta za preuzimanje rizika
REPO	(eng. Repurchase Agreement) - Hartije od vrednosti kupljene po ugovoru, kojim je utvrđeno da će se ponovo prodati na tačno određeni dan u budućnosti su priznate u bilansu stanja.
RSD	Dinar Republike Srbije
SICR	(eng. Significant increase in credit risk) - Značajno povećanje kreditnog rizika
SME	(eng. Small and Medium Size Enterprises) - Mala i srednja preduzeća
SPA	(eng. Survival Period Analysis) - Analiza perioda opstanka
SPPI	(eng. Solely payments of Principal and Interest) – Procena karakteristika ugovorenih novčanih tokova da li novčani tokovi predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate
SREP	(eng. Supervisory Review and Evaluation Process) – Proces supervizorske procene
VaR	(eng. Value-at-Risk) - Vrednost pod riskom meri maksimalni očekivani gubitak vrednosti rizične aktive ili portfolija